

Τ.Ε.Ι. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ με θέμα:

**« ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ: Ο
ΣΥΝΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΩΔΕΙΟ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ »**

Επιβλέπουσα καθηγήτρια:
ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ ΣΚΙΑ-ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

Σπουδάστρια:
ΓΕΩΡΓΙΑ ΨΑΡΑΔΕΛΛΗ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2005
ΚΑΛΑΜΑΤΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συντομογραφίες σελ.1

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....σελ.2

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....σελ.5

Α' ΜΕΡΟΣ: ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ: ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΠΑΙΔΕΙΑ σελ.7

1.1 Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ σελ.9

1.1.2 Η Παιδεία στην Αρχαία Αθήνα.....σελ.10

1.1.3 Η Παιδεία στην αρχαία Σπάρτη σελ.15

1.1.4 Ο παιδαγωγός και ο παιδονόμοςσελ.16

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ.....σελ.17

- 2.1 Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ..... σελ.18
 - 2.1.1 Συστατικά της Μουσικής- Μουσική Σημειογραφία- Χρήση της Μουσικής..... σελ.20
 - 2.1.2 Η Μουσική στη θρησκευτική ζωή των αρχαίων Ελλήνων..... σελ.21
 - 2.1.3 Η Μουσική στην κοσμική και ιδιωτική ζωή των αρχαίων Ελλήνων σελ.22
 - 2.1.4 Επαγγελματίες και ερασιτέχνες μουσικοί..... σελ.25
 - 2.1.5 Η μουσική διδασκαλία στην Αρχαία Ελλάδα..... σελ.26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΑΔΑ

- 3.1 Εννοιολογικοί προσδιορισμοί..... σελ.28
- 3.2 Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και το γενικότερο παιδευτικό περιβάλλον σήμερα..... σελ.30
- 3.3 Η Μουσική στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα σήμερα..... σελ.33

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ

- 4.1 Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΗΜΕΡΑ..... σελ.34
 - 4.1.1 Η Μουσική παιδεία στην Ελλάδα σήμερα..... σελ.38
 - 4.1.2 Η πορεία της μουσικής στην ελληνική εκπαίδευση σήμερα..... σελ.39

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ

ΕΛΛΑΔΑ..... σελ.43

1.1 Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ.....σελ.44

1.1.1 Ο πολιτισμός της αρχαίας Σπάρτης..... σελ.46

1.1.2 Ο πολιτισμός της αρχαίας Αθήνας.....σελ.47

1.1.3 Μουσική και Πολιτισμός στην αρχαία Ελλάδα..... σελ.48

1.2 Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΗΜΕΡΑ..... σελ.49

1.2.1 Μουσική και Πολιτισμός στην Ελλάδα σήμερα..... σελ.51

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ: ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΝΤΟΜΗ

ΑΝΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ Τ.Α..... σελ.53

1.1 Η έννοια της τοπικής Αρχής και οργάνωσης ως συστατικό του πολιτισμού της αρχαίας ελληνικής κοινωνίας..... σελ.55

1.2 Η έννοια της τοπικής Αρχής και οργάνωσης ως συστατικό του ελληνικού πολιτισμού και της ανάπτυξής του σήμερα..... σελ.55

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΠΕΚΤΑΣΗ Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ
ΤΗΣ Τ.Α. ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ, ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΗΜΕΡΑ..... σελ.59**

**2.1 Πρακτική αλληλεπίδραση του Πολιτισμού και της Τ.Α. στα πλαίσια της
τοπικής πολιτιστικής ανάπτυξης και της καθημερινής
πραγματικότητας..... σελ.61**

2.1.2 Ο θεσμός των Προγραμματικών Συμβάσεων..... σελ.62

2.1.3 Δημοτικές Επιχειρήσεις Πολιτιστικής Ανάπτυξης (Δ.Ε.Π.Α.)..... σελ.64

**Β' ΜΕΡΟΣ: Ο ΣΥΝΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΩΔΕΙΟ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**

Εισαγωγή..... σελ.65

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ (Δ.Ε.Π.Α.Κ.)..... σελ 66**

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ Δ.Ε.Π.Α.Κ. (1985)..... σελ.69

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ Δ.Ε.Π.Α.Κ. (1995)..... σελ.70

1.1 Ο ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ Δ.Ε.Π.Α.Κ. σελ.71

1.2	ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΩΔΕΙΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	σελ.72
1.2.1	ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας.....	σελ.77
1.3	ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ για τη λειτουργία του Δημοτικού Ωδείου στην πράξη.....	σελ.82
1.3.1	Κλασσικός Τομέας.....	σελ.82
1.3.2	Γενικά Υποχρεωτικά Μαθήματα.....	σελ.84
1.3.3	Παραδοσιακός Τομέας.....	σελ.84
1.3.4	Μοντέρνος Τομέας.....	σελ.84
1.3.5	Τμήματα Μουσικής Προπαιδείας.....	σελ.85
1.3.6	Ελεύθερα Τμήματα Μουσικής- Ερασιτεχνικό Τμήμα.....	σελ.86
1.3.7	Εξετάσεις, Εξεταστικές Επιτροπές και Εξέταστρα.....	σελ.87
1.3.8	ΔΙΔΑΚΤΡΑ στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας.....	σελ.89
1.3.8.1	Απαλλαγές στα Δίδακτρα του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας.....	σελ.92
1.3.8.2	Υποτροφίες.....	σελ.92
1.4	ΦΟΙΤΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας.....	σελ.93
1.4.1	Διαγραφές.....	σελ.94
1.4.2	Οικονομική συνέπεια μαθητών.....	σελ.95
1.5	ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας.....	σελ.96

1.6	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας.....	σελ.99
-----	---	--------

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΩΔΕΙΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**

2.1	ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ.....	σελ.101
2.1.1	Συνεργασίες.....	σελ.103
2.2	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ.....	σελ.105
2.3	ΧΟΡΗΓΙΕΣ.....	σελ.107
2.4	Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΤΟΜΕΑ.....	σελ.108

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΣΧΟΛΙΑ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ – ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ –
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....** σελ.111

3.1	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ.....	σελ 123
-----	---------------------	---------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ:

1)	Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως για τη σύσταση της Δ.Ε.Π.Α. Καλαμάτας.....	σελ.127
2)	Απόσπασμα Προγραμματικής Σύμβασης του 1985 για τη λειτουργία της Δ.Ε.Π.Α.Κ.	σελ.130

- 3) Απόσπασμα Προγραμματικής Σύμβασης του 1995 για τη λειτουργία της Δ.Ε.Π.Α.Κ.σελ.138
- 4) Ανακοίνωση Επίσχεσης Εργασίας των Καθηγητών του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας.....σελ.147
- 5) Άρθρο της εφημερίδας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» στις 10/03/2005 για τη Δ.Ε.Π.Α.Κ.....σελ.148
- 6) Άρθρο της εφημερίδας «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» στις 04/09/2005 για το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας.....σελ.149
- 7) Ερωτήσεις για τον Καλλιτεχνικό Διευθυντή του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας.....σελ.150
- 8) Ερωτήσεις για τη Γραμματεία του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας.....σελ.154
- 9) Ερωτήσεις για Διοικητικό Υπάλληλο του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας.....σελ.156

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ελληνική.....σελ.157
- Ξένα.....σελ.159

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ:

Τ.Α.Τοπική Αυτοδιοίκηση

Δ.Ε.Π.Α.Δημοτικές Επιχειρήσεις Πολιτιστικής Ανάπτυξης

Δ.Ε.Π.Α.Κ.Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας

Δ.Σ.Διοικητικό Συμβούλιο

Ε.Ρ.Α.Ελληνική Ραδιοφωνία

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Φτάνοντας στο τέλος της φοίτησής μου στο Τμήμα Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας και βρισκόμενη μπροστά στη στιγμή ανάληψης της Πτυχιακής μου εργασίας, επέλεξα ένα θέμα που μπορεί να συνδιάσει το περιεχόμενο των συγκεκριμένων σπουδών με εκείνο της Μουσικής.

Από μικρή στη μουσική, σπουδάζοντάς τη και μεγαλώνοντας με αυτή, συνειδητοποίησα πως αποτελεί ουσία στη ζωή μου αλλά και σύντροφος με καθοριστική σημασία για τη ζωή κάθε ανθρώπου. Σήμερα, και ενώ δραστηριοποιούμαι επαγγελματικά με τη μουσική- δίνοντας συναυλίες και διδάσκοντας στο Μουσικό Σχολείο Καλαμάτας ενώ παράλληλα εξακολουθώ να σπουδάζω άλλες πτυχές της –και μερικές από αυτές, στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας- αναρωτιέμαι αν ο άνθρωπος έχει καταλάβει την πραγματική του αξία και την αληθινή διάσταση αυτής. Πόσο έχει συνειδητοποιήσει το γεγονός πως με ό, τι καταπιάνεται -αν το αντιμετωπίσει σαν Άνθρωπος και μόνο τότε- μπορεί να προοδεύσει; Έχουμε άραγε όλοι προβληματιστεί για το ποιές πρέπει να είναι οι καθημερινές μας επιδιώξεις τόσο στην προσωπική και στην επαγγελματική μας ζωή όσο και στην αέναη πάλη με τον εαυτό μας;

Ερχόμενη καθημερινά σε επαφή με παιδιά και γονείς, ανθρώπους όλων των ηλικιών και ενδιαφερόντων, διδάσκοντάς τους μουσική ή όντας συνεργάτης τους, συνάδελφος ή και μαθήτρια, προβληματίζομαι ως άνθρωπος και παρατηρητής για το πόσο όλοι μας έχουμε συνειδητοποιήσει το γεγονός πως η παιδεία είναι το θεμέλιο κάθε πολιτισμού και πως η μουσική του είναι ο καθρέφτης της κοινωνίας του;

Προβληματίζομαι για το κατά πόσο όλοι μας έχουμε καταλάβει τί είναι σωστό και τί πραγματικά ωφέλιμο για τα παιδιά μας. Άραγε πόσοι γνωρίζουν πως η μουσική παιδεία- με την αρχαιοελληνική αλλά και τη σύγχρονη έννοια- είναι από τα σημαντικότερα συστατικά της εκπαίδευσης για την καλλιέργεια, την ψυχοσωματική και πνευματική ανάπτυξη των παιδιών και ολοκλήρωση του υγιούς και φυσιολογικού ανθρώπου; Πόσο άραγε αληθεύει ή απέχει από την πραγματικότητα ο διαχωρισμός των πολιτών σε ευαίσθητους καλλιτέχνες, «κουλτουριάρηδες» ακροατές και στενόμυαλους, αδιάφορους γραφειοκράτες; Μήπως ο ένας χρειάζεται τον άλλον -από το δικό του ο καθένας πόσο- ώστε να λειτουργούν όλα ομαλά και οι προσπάθειες για δημιουργία και πολιτιστική άνοδο μιας κοινωνίας να έχουν ορατά και πρακτικά θετικά αποτελέσματα;

Στο «πρόσωπο» του Δημοτικού Ωδείου, Μουσική και Τοπική Αυτοδιοίκηση συναντώνται. Η συνάντηση αυτή είναι σίγουρα δημιουργική αλλά σε ποιο βαθμό και

με ποιό τρόπο αυτό συμβαίνει δεν είναι ίσως σε όλους γνωστό ή ξεκάθαρο και οπωσδήποτε όχι πάντα εύκολο. Το βέβαιο είναι πως γι' αυτό αξίζει κάθε προσπάθεια. Θέμα αυτής της εργασίας λοιπόν αποτελεί η Μουσική Παιδεία, ο Πολιτισμός και η Τ.Α., καθώς επίσης ο συνδιασμός τους και η εφαρμογή του στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας.

Όσον αφορά στο πρώτο μέρος του θέματος, η προσέγγισή του γίνεται τόσο μέσα από το πρίσμα της σύγχρονης ελληνικής πραγματικότητας όσο και αυτό της αρχαίας ελληνικής κοινωνίας. Η συγκριτική αναφορά στην σύγχρονη και την Αρχαία Ελλάδα δεν έγινε τυχαία. Οι αξίες του αρχαιοελληνικού πολιτισμού και οι πρακτικές που οι αρχαίοι Έλληνες εφάρμοζαν στο παιδευτικό τους σύστημα αλλά και διοχέτευαν στην καθημερινή τους ζωή μέσω της παιδείας τους, αποτελούν αν όχι πρότυπο προς μίμηση, τουλάχιστον σημείο αναφοράς αξεπέραστο. Αν αυτό ισχύει για τον πολιτισμό της Ευρώπης και ίσως όχι μόνο, πόσο μάλλον περισσότερο για τον ελληνικό χώρο και τις τοπικές κοινωνίες του ειδικότερα.

Αρχικά, λοιπόν, προσεγγίζονται οι έννοιες και ο ρόλος της παιδείας και της μουσικής στην αρχαία Ελλάδα, έχοντας ως άξονες αναφοράς δύο ελληνικές κοινωνίες- πρότυπα της εποχής για τη δομή, οργάνωση και λειτουργία της τοπικής κοινωνίας τους: την αρχαία Σπάρτη και την αρχαία Αθήνα. Αντίστοιχη προσέγγιση αυτών των εννοιών και του ρόλου τους γίνεται και για τον ελληνικό χώρο σήμερα, αλλά και τον σύγχρονο άνθρωπο γενικότερα. Ακολουθεί η ανάλογη αναφορά στον πολιτισμό της αρχαίας και της σύγχρονης Ελλάδας, κυρίως μέσα από το πρίσμα της μουσικής και της μουσικής παιδείας της κάθε εποχής.

Το πρώτο μέρος της εργασίας κλείνει με μια αναφορά στην έννοια της τοπικής αρχής ως συστατικό του πολιτισμού τόσο της αρχαίας όσο και της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας, καθώς και στην μουσική παιδεία ως εργαλείο της Τ.Α. για την προστασία, καλλιέργεια και ανάπτυξη του ελληνικού πολιτισμού σήμερα. Επίσης, γίνεται αναφορά στην πρακτική αλληλεπίδραση Πολιτισμού και Τ.Α. μέσα στα πλαίσια της τοπικής πολιτιστικής ανάπτυξης και της καθημερινής πραγματικότητας.

Όσον αφορά στο δεύτερο μέρος του θέματος αυτής της εργασίας, γίνεται αναφορά στη Δ.Ε.Π.Α. Καλαμάτας και ειδικότερα στον Μουσικό της Τομέα, στον οποίο ανήκει και το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας. Ακολουθεί παρουσίαση της λειτουργίας του καθώς και σχετικές διευκρινήσεις επί αυτής, μέσω της παράθεσης ενδεικτικών σημείων της και του οδηγού σπουδών του Ωδείου. Μ' αυτόν τον τρόπο επιχειρείται να κατασταθεί σαφής, ο συνδιασμός της μουσικής παιδείας, του πολιτισμού και της Τ.Α. μέσα στα πλαίσια ύπαρξης του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας και της εφαρμογής του σ' αυτό.

Τέλος, σχολιάζεται η κατάσταση που έχει παρουσιαστεί, μέσα από τη θέση προβληματισμών και τη σημείωση παρατηρήσεων που οδηγούν σε συμπεράσματα και κάποιες συγκεκριμένες προτάσεις.

Στην εκπόνηση αυτής της εργασίας στάθηκαν πολύτιμοι σύμβουλοι και παραστάτες η επιβλέπουσα καθηγήτριά μου κα Χαρίκλεια Σκιά και ο κος Λεωνίδας Παπακωνσταντινίδης, τους οποίους ευχαριστώ ιδιαίτερα, καθώς και άλλοι καθηγητές μου όπως η κα Σταυρούλα Αλεξανδροπούλου και ο κος Χρήστος Αρχοντής, που τους ευχαριστώ επίσης. Ακόμα θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους ανθρώπους στους οποίους αποτάθηκα για τη συγκέντρωση του υλικού μου και των αναγκαίων πληροφοριών, οι οποίοι μου πρόσφεραν το χρόνο τους αφειδώς. Μεταξύ αυτών βρίσκονται ο νυν Καλλιτεχνικός Διευθυντής του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας, κος Στάθης Γυφτάκης και η κα Σοφία Μποτσέα που εργάζεται εδώ και πολλά χρόνια στη Γραμματεία του Ωδείου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι γνωστό από την αρχαιότητα ακόμα, ότι αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής του ανθρώπου είναι η μουσική με την οποία μπορεί να εκφράσει συναισθήματα, σκέψεις, αλλά και να μεταδώσει μηνύματα από γενιά σε γενιά.

Από τα ίχνη κάποιων χαμένων πολιτισμών μέχρι τις μέρες μας μαθαίνουμε πως Παρθενώνες δε χτίζονται από αλυσοδεμένους σκλάβους, αλλά από ανθρώπους ελεύθερους που με το σφυρί και το καλέμι και σιγοτραγουδώντας κάποιο σκοπό φτιάχνουν αριστουργήματα. Ο θόρυβος των σφυριών πάνω στην πέτρα, τα αυλακωμένα από την κούραση πρόσωπα, η αγωνία του δημιουργού, το θρόισμα των φύλλων, το γουργούρισμα του νερού, η πνοή του ανέμου « κλειδώθηκαν » πάνω σ' ένα πεντάγραμμο και χρόνο με το χρόνο, με μελέτη και συλλογική δουλειά, έγιναν μικρές και μεγάλες ιστορίες που έχουν σκοπό να μας αγγίξουν, να μας προβληματίσουν και μ'ένα λόγο να μας δείξουν το δρόμο, ίσως, να γίνουμε καλύτεροι.

Δεν πρέπει όμως να σταθούμε εδώ γιατί ιστορίες μικρές και μεγάλες θα υπάρχουν πάντα κι εμείς ακολουθώντας την ευχή να γίνουμε καλύτεροι, μελετάμε, κοπιάζουμε, προσπαθούμε να μεταδώσουμε ό,τι καλύτερο. Εμείς είμαστε αυτοί που τα λόγια των προγενεστέρων μας άγγιξαν, ανώνυμοι αυτοί κι εμείς, με στόχο μοναδικό οι επόμενοι να γίνουν καλύτεροι από μας.

Θα αζακολουθούμε κάθε μέρα να σμιλεύουμε ένα κομμάτι μάρμαρο για να φτιάξουμε έναν καινούργιο Παρθενώνα, ο καθένας από τη θέση του: άλλος στο φόρτωμα της πέτρας, άλλος στη μεταφορά της, άλλος να οδηγεί τα άλογα που γλιστρούν από το βάρος στο πλακόστρωτο, από τα χείλη όλων θα βγαίνει ο ίδιος σκοπός που θα δροσίζει τα ιδρωμένα πρόσωπα.

Μουσική, γλώσσα κοινή που μαζί με τη μητρική είναι αναγκαίο να διδάσκεται γιατί είναι η μόνη που μπορεί να χρωματίζει και να ομορφαίνει την ανθρώπινη ψυχή.

Σε μια κοινωνία που τα μέλη της επιζητούν την πρόοδο, η αλληλοκατανόηση είναι αναγκαία και αυτό γίνεται όταν μιλούν μια κοινή γλώσσα που μπορεί να αγγίξει τις ψυχές τους μακριά από μικρότητες και προσωπικές αδυναμίες.

Δρόμος μακρύς και επίπονη προσπάθεια ώστε η εκπαίδευση των νέων να είναι αποτελεσματική, να γνωρίσουν, να εκτιμήσουν, να συνεχίσουν την κληρονομιά και με τη σειρά τους να δημιουργήσουν τα δικά τους αριστουργήματα.

Ανάγκη πρακτική, η ύπαρξη ευνοϊκών συνθηκών, κατάλληλης οργάνωσης και ανελλιπούς συνέπειας σε χώρο και χρόνο κοινό, ώστε να γίνει πράξη και πραγματικότητα η ευόδωση κάθε δημιουργικής προσπάθειας των ανθρώπων που ζούνε σ' αυτόν.

Α' ΜΕΡΟΣ: ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ: ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΠΑΙΔΕΙΑ

Η Παιδεία, όπως λέει και ο Γ. Σεφέρης, είναι ο κυβερνήτης του βίου. Είναι ένα πολυσύνθετο πνευματικό και κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο συνιστά μια λειτουργία με καθοριστικές επιπτώσεις και προεκτάσεις για την πρόοδο ή την οπισθοδρόμηση μιας χώρας κι ενός λαού. Τα λεξικά ορίζουν την παιδεία ως το αποτέλεσμα της ανατροφής και της εκπαίδευσης, δηλαδή την πνευματική και ηθική αγωγή. Είτε την εκλάβουμε ως μορφή και τάση ενός πολιτισμού είτε ως ψυχικό γεγονός με τη δική του αυτονομία, η παιδεία για τη νεότερη εποχή και τη σύγχρονη ευρωπαϊκή αντίληψη συναρτάται με την κουλτούρα, τη γενικότερη δηλαδή, πνευματική και ψυχική καλλιέργεια του ανθρώπου και μαζί, τον πολιτισμό ενός λαού ή μιας εποχής. Υπ' αυτήν την έννοια ο όρος «παιδεία» διασώζει ένα μέρος τουλάχιστον από το εύρος που του είχε προσδώσει η αρχαία ελληνική αντίληψη περί «παιδείας» και «πεπαιδευμένου», η οποία, έχοντας ένα πολύ μεγάλο εννοιολογικό εύρος και στενή συνάρτηση προς τους κοινωνικούς και πολιτικούς όρους-συνθήκες και καταστάσεις της κλασικής εποχής, προσιδιάζει στα κοινωνικά ήθη και στο πολίτευμα της πόλεως, όπου πραγματώνεται ως παιδευτική πράξη. Ας πάρουμε, καλύτερα όμως, τα πράγματα από την αρχή:

Από την παλαιολιθική εποχή βλέπουμε τη διαρκή «σύγκρουση» του ανθρώπου με το περιβάλλον αλλά και τους συνανθρώπους του, στην προσπάθεια να απαντήσει σε μια ατελείωτη σειρά ερωτηματικών που γεννά το μυαλό του. Η αλήθεια των απαντήσεων αυτών, άλλοτε τον ικανοποιεί και άλλοτε όχι, κυρίως όμως του δημιουργεί καινούρια ερωτήματα που ζητούν απάντηση.

Με κύριο εφόδιο το μυαλό του, και στην προσπάθειά του να διατηρήσει την ισορροπία ανάμεσα στο ένστικτό του και τη λογική νοημοσύνη του, προκειμένου να επιβιώσει σε ένα περιβάλλον που είναι πολλές φορές εχθρικό, παρασύρεται σ' ένα ολέθριο σφάλμα: ενώ αποτελεί μέρος της φύσης, την αρνείται και παλεύει, μάταια, να την υποτάξει!

Η κοινωνικότητά του ως «δομικό» χαρακτηριστικό της ύπαρξής του, αλλά και η ανάγκη, μπροστά στην αδυναμία του να ζήσει μόνος, στάθηκαν οι κύριες αιτίες που οδήγησαν τον άνθρωπο να ενταχθεί σε μικρά σύνολα και να αναπτύξει υποτυπώδεις κοινωνίες, στις οποίες τα μέλη τους καταθέτουν την εμπειρία και τη γνώση που προέρχεται από τη δική τους μακρόχρονη παρατήρηση και κοπιαστική δουλειά. Το σύνολο της γνώσης, είναι η παρακαταθήκη για τη βελτίωση της ζωής των μεταγενεστέρων, εφόσον έτσι, οι πρωταρχικές αυτές κοινωνίες, οργανώνονται καλύτερα. Η ανάγκη για δημιουργία πλαισίων και κανόνων ήταν επιτακτική, ώστε η ομαλή λειτουργία της κοινότητας να είναι δεδομένη. Η εκπαίδευση των νεοτέρων σ' αυτούς τους «κανόνες» ήταν αναγκαία και βασική προτεραιότητα στις δραστηριότητες της μικρής κοινωνίας.

Η διαδικασία αυτή καθε αυτή, για τη συνέχιση και μόνο της ύπαρξης μιας κοινότητας με κανόνες, είναι στείρα και κάποια στιγμή θα γίνεται με εξαναγκασμό. Εδώ λοιπόν, είναι ευδιάκριτη η αναγκαιότητα της παιδείας, ώστε κάθε μέλος της κοινότητας να είναι ουσιαστικά καλλιεργημένο, με ικανότητα να δημιουργεί και να προσφέρει και όχι να είναι απλός φορέας κοινωνικών δεδομένων. Το μέλος αυτής της οργανωμένης κοινωνίας, με την παιδεία που ξεκινά από την πολύ μικρή ηλικία μέσα στην οικογένεια και συνεχίζεται στην ευρύτερη κοινότητα-κοινωνία, του επιτρέπει να έχει κρίση και να δρα δημιουργικά και συμπληρωματικά μέσα στο κοινωνικό του περιβάλλον. Προβάλλουν έτσι και οριοθετούνται έννοιες, όπως «προορισμός» και «αυτοπεριορισμός». Στα πλαίσια μιας παιδείας που μας διδάσκει την ελευθερία του μέτρου, ο αυτοπεριορισμός είναι κατάκτηση του πεπαιδευμένου ανθρώπου και γίνεται σημαντικότερο εργαλείο στην δημιουργική του προσπάθεια για την τέλεση του προορισμού του στους κόλπους μιας πραγματικά ανθρώπινης κοινωνίας.

◇◇◇

1.1 Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ¹²

Στην κλασική ελληνική αρχαιότητα οι έννοιες επαναπροσδιορίζονται, οι κοινωνικές ιδέες αποσαφηνίζονται και η παιδεία συνδέεται πλέον άρρηκτα με την πολιτική δραστηριότητα του ανθρώπου μέλους της κοινότητας που ονομάζεται στο εξής «πόλις». Οι αρχαίοι Έλληνες, μεταξύ των οποίων ο Πλάτωνας και ο Αριστοτέλης, εννοούσαν ως προϋπόθεση της παιδείας την οργανωμένη και αρμονική συμβίωση των μελών της πόλης και τη θεωρούσαν το σημαντικότερο στην κλίμακα των κοινωνικών αγαθών για τους ανθρώπους [*«δει δὴ την παιδείαν μηδαμού ἀπμάζειν, ως πρώτον των καλλίστων τοις ἀρίστοις ἀνδράσι παραγιγνόμενον»* (ΠΛΑΤΩΝ,Νόμ 644a)]. Η σημασία που αποδίδεται γενικώς στην καλή ή κακή παιδεία συναρτάται άμεσα με την έννοια του πολίτη. Έτσι σκοπός της παιδείας είναι να πλάσει τον καλό και ενάρετο πολίτη, ο οποίος θα μπορεί να κυβερνά και να κυβερνάται με γνώμονα τη συνείδηση του δικαίου. [*«ἀρχειν τε και ἀρχεσθαι μετά δίκης»* (ΠΛΑΤΩΝ,Νομ.643e)].

Η παιδεία αναφέρεται ως όρος παιδευτικός στα κείμενα του 5^{ου} αι. π.Χ. και απηχεί την κοινή αντίληψη για την ανατροφή και την αγωγή που παρέχεται στα παιδιά με τη φροντίδα της οικογένειας και την επιστασία δασκάλων και παιδαγωγών. Ωστόσο, δύο ήταν οι πόλεις-κράτη των οποίων το εκπαιδευτικό σύστημα αποτέλεσε πρότυπο για τις υπόλοιπες πόλεις της αρχαίας Ελλάδας: Η Αθήνα και η Σπάρτη. Έτσι, παρουσιάζοντας τον τρόπο παροχής και εφαρμογής του μορφωτικού αγαθού της παιδείας στις δύο αυτές οργανωμένες κοινωνίες, έχουμε μια σαφή και περισσότερο πλήρη εικόνα για την παιδεία και την εκπαίδευση, κυρίως στη σημαντική περίοδο της κλασικής εποχής του αρχαιοελληνικού πολιτισμού.

¹² Η συγγραφή του Κεφαλαίου 1.1 με τίτλο «Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ» καθώς και των υποκεφαλαίων του είναι στηριγμένη κυρίως στο περιεχόμενο των βιβλίων:

ΒΑΣ. Α. ΚΥΡΚΟΣ, «Η Ελληνική Έννοια της Παιδείας ως Διαχρονική Αξία στις Επιστήμες της Αγωγής», Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Αλεξανδρούπολη, 1991

ΠΑΝΟΣ Δ. ΜΠΑΡΔΗΣ, «Η ελληνική παιδαγωγική στην Αρχαία Ελλάδα και στην Αμερική», Πανεπιστήμιο Toledo, Ohio (USA)

GILBERT HIGHET, «Η κλασική παράδοση. Ελληνικές και Ρωμαϊκές επιδράσεις στη λογοτεχνία της Δύσης»

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Κ.ΚΟΦΦΑΣ, «Ο ρόλος του παιδαγωγού στην αρχαιότητα και σήμερα: ιστορική και εμπειρική ερευνητική μελέτη», Πανεπιστήμιο Κρήτης.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΚΑΒΟΥΛΗΣ, «Η ψυχοπαιδαγωγική σκέψη του Μ.Βασιλείου ως σταθμός στη διαχρονική πορεία της αρχαίας ελληνικής και χριστιανικής παιδείας», Πανεπιστήμιο Κρήτης

Α.Β.ΓΙΑΝΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ, «Επιδράσεις της αρχαιότητας στην Α/βάθμια εκπαίδευση του 19^{ου} αιώνα», Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

1.1. 2 Η Παιδεία στην Αρχαία Αθήνα

Στην Αθήνα η μόρφωση είχε πολύ μεγάλη διάδοση. Η εκπαίδευσή της ήταν διαποτισμένη από τα ιδεώδη του «Μηδέν άγαν» και του «ο Χρυσούς Μέσος Όρος», τα οποία δεν υποδηλώνουν ούτε εξειδίκευση ούτε επαγγελματισμό. Ποτέ όμως, ως πόλη-κράτος, αυτή η κοινωνία δεν ανέλαβε τις δαπάνες της εκπαίδευσης των παιδιών της στο σχολείο. Αντί αυτού, διατήρησε τον κοινωνικό θεσμό της οικογένειας και τον χρησιμοποίησε για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

Συγκεκριμένα, το αθηναϊκό κράτος άφηνε στην οικογένεια τη φροντίδα της αγωγής των παιδιών κι εμπιστευόταν στην ιδιωτική πρωτοβουλία την εξασφάλιση των μέσων αυτών της αγωγής, με τέτοιο τρόπο που δεν υποχρέωνε τα μέλη του ούτε για το ελάχιστο της μορφώσεως, δηλαδή ούτε την εκμάθηση της αλφαβήτου.

Η μόνη εξαίρεση στη σχεδόν εντελώς ελεύθερη εκπαίδευση της Αθήνας ήταν η υποχρεωτική για όλους στρατιωτική εκπαίδευση των ελεύθερων πολιτών της. Όσο για τις δαπάνες που αναλάμβανε το κράτος, αυτές αφορούσαν μόνο στα «ορφανά του Έθνους», δηλαδή στους γιους των πολιτών που είχαν σκοτωθεί για την πατρίδα και η συντήρησή τους γινόταν με έξοδα του δημοσίου. Ακόμα όμως και σ' αυτήν την περίπτωση, το κράτος περιοριζόταν στην πληρωμή ιδιωτικών δασκάλων για την εκπαίδευση αυτών των ορφανών.

Ο γονιός, λοιπόν, ήταν αυτός που φρόντιζε να επιλέγει δάσκαλο του γιου του, αναλάμβανε να καταβάλλει τα διδάκτρα και τέλος, ο ίδιος επόπτευε μέσω παιδαγωγού, την επιμέλεια και τη διαγωγή του.

Η αμοιβή των δασκάλων αυτών και κυρίως των βοηθών τους ήταν πολύ μικρή. Έναντι αυτής, συγκέντρωναν σε μικρές τάξεις στο σπίτι τους τα παιδιά (τα μικρά αγόρια) μιας συνοικίας και τους παρείχαν, αντί του δημοσίου σχολείου που δεν υπήρχε, τη στοιχειώδη εκπαίδευση της κλασικής Αθήνας.

Στόχος της στοιχειώδους εκπαίδευσης ήταν η προετοιμασία των νέων, ανεξάρτητα από την κοινωνική τάξη στην οποία ανήκαν, για την εισαγωγή τους στην πολιτική και κοινωνική ζωή της πόλης. Η κλασική ηθική συνοψίζεται στη φράση «καλός καγαθός» (ωραίος και καλός) και υποδηλώνει τις κυρίαρχες αξίες της εποχής τις οποίες καλούνταν οι νέοι να ενσαρκώσουν.

Έτσι, η στοιχειώδης εκπαίδευση περιελάμβανε τρία μαθήματα που αφορούσαν στη μόρφωση του πνεύματος και του σώματος: τα γράμματα, τη γυμναστική και τη μουσική.

Η μόρφωση του πνεύματος – η μ ο υ σ ι κ ή – που περιελάμβανε συγχρόνως τα γράμματα και την καθ'αυτό μουσική, άρχιζε πριν από τη διδασκαλία της

γυμναστικής, η οποία έπαιρνε ιδιαίτερο βάρος και σημασία περίπου μετά τα δεκατέσσερα χρόνια.

Γράμματα: Τα γράμματα, διδάσκονταν από τους *γραμματιστές*, οι οποίοι μάθαιναν στα μικρά παιδιά ανάγνωση, γραφή και αριθμητική. Όταν οι μικροί μαθητές μπορούσαν πια να διαβάζουν, οι δάσκαλοι τους έβαζαν να μαθαίνουν και ν' απαγγέλλουν από μνήμης κομμάτια απ' τον Όμηρο και μερικά αποσπάσματα από γνωμικούς ποιητές- απ' τον Ησίοδο, το Θεόγνη, το Φωκυλίδη- που περιείχαν ρητά και πρακτικές συμβουλές. Η ερμηνεία των λέξεων, απαραίτητη για τα παιδιά, τα βοηθούσε να μάθουν περισσότερα πράγματα. Από τον Αθήναιο δε, μαθαίνουμε πως οι αρχαίοι είχαν, ως επί το πλείστον, έμμετρο και μελοποιημένο το αλφάβητο και τις συλλαβές του, ώστε να είναι ευκολότερη η εκμάθηση από τα παιδιά.

Αυτή η πολύ απλή και ελάχιστα δαπανηρή διδασκαλία ήταν προσιτή σε όλα σχεδόν τα παιδιά της Αθήνας, τουλάχιστον στα αγόρια, αν και πολλά σταματούσαν σ' αυτό το σημείο αφού ο μισθός των ρητόρων και των σοφιστών ήταν πολύ υψηλός, και έτσι σπάνια τους ακροάζονταν τα παιδιά των φτωχών. Οι τελευταίοι μάλιστα μοχθούσαν πραγματικά για την εξασφάλιση των απαιτούμενων διδασκτρων.

Τα διδασκαλεία, οι χώροι στους οποίους διδάσκονταν τα παιδιά μέχρι τα ένδεκά τους χρόνια, ήταν ιδιωτικά και όχι δημόσια. Άνοιγαν με την ανατολή του ήλιου και έκλειναν με τη δύση του, ενώ η φοίτηση των παιδιών σε αυτά γίνονταν δύο φορές την ημέρα, το πρωί και το απόγευμα. Στα διδασκαλεία υπήρχαν βάρθρα και θρόνοι στα οποία κάθονταν μαθητές και δάσκαλοι, αντιστοίχως. Πολλοί όμως δάσκαλοι δίδασκαν και καθήμενοι στους δρόμους.

Μουσική: Η μουσική, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, διδάσκονταν στα παιδιά, γύρω στα δεκατρία τους χρόνια, όχι επειδή ήταν αναγκαία ή χρήσιμη όπως τα γράμματα, αλλά «*χάριν ηδονής και του καλώς σχολάζειν*». Έτσι, όσα αγόρια μπορούσαν να συνεχίσουν τις σπουδές τους τα εμπιστεύονταν στις φροντίδες πιο μορφωμένων παιδαγωγών, όπως ήταν οι δάσκαλοι της λογοτεχνίας ή της μουσικής, οι οποίοι τους μάθαιναν να παίζουν μουσικά όργανα, κυρίως λύρα, αλλά επίσης κιθάρα και αυλό. Η λύρα και η κιθάρα ήταν όργανα που ταίριαζαν στους ελεύθερους, ενώ ο αυλός, αν και αρχικά ήταν το πρώτο όργανο σε χρήση από τους Έλληνες, αργότερα αποδοκιμάστηκε διότι ήταν αδύνατη η παράλληλη χρήση της φωνής. Άλλα χρήσιμα όργανα στη διδασκαλία της μουσικής ήταν η σύριγγα, διάφορα κρόταλα, κύμβαλα, τύμπανα και σείστρα.

Η διδασκαλία της μουσικής, σε αυτό το επίπεδο, ήταν συχνά εμπειρική και δεν προϋπέθετε τη χρήση μουσικής γραφής, δηλαδή, παρτιτούρας. Περιελάμβανε

όμως το χορό και έτσι μούσαν πρακτικά τους μαθητές στους βασικούς νόμους του ρυθμού και τους έβαζαν να εκτελούν και να τραγουδούν κομμάτια απ' τους πιο διάσημους λυρικούς ποιητές. Φυσικά έπρεπε πρώτα να τους τα διδάξουν. Τέτοια μαθήματα δεν μπορούσαν να υποταχθούν σε κανένα κανονικό πρόγραμμα. Απεναντίας, παρουσίαζαν μεγάλη ποικιλία, ανάλογα με τα πνευματικά προσόντα του δασκάλου, όπως επίσης ανάλογος προς την αξία του, αλλά και του μαθήματος που δίδασκε, ήταν και ο μισθός του δασκάλου.

Γυμναστική: Στην πνευματική διάπλαση, οι Αθηναίοι προσέθεταν και τη σωματική μόρφωση, δηλαδή τη γυμναστική. Είναι γνωστή εξάλλου η θέση των αρχαίων πως μέσα σε ένα σώμα υγιές κατοικεί νους υγιής και ψυχή ανδρώδης. Μέσω της γυμναστικής επίσης, οι αρχαίοι τιμούσαν τις εορτές των Θεών και την μνήμη των ηρώων με αγώνες.

Η γυμναστική εξασφάλιζε τη διάπλαση του σώματος, με σοφά εναρμονισμένες σωματικές ασκήσεις, οι οποίες γίνονταν με μεθοδική και προοδευτική σειρά, κάτω από την καθοδήγηση και επιτήρηση ειδικευμένων δασκάλων που λέγονταν *παιδοτρίβες*.

Σκοπός των ασκήσεων δεν ήταν τόσο η διάπλαση αθλητών, όσο η ανάπτυξη της σωματικής ρώμης, της ευλυγισίας και της ευκινησίας, όπως επίσης του θάρρους, της αντοχής και της ψυχραιμίας. Με λίγα λόγια, η δημιουργία υγιών και καλά διαπλασμένων ανθρώπων, ικανών να συμπολιτεύονται εν ειρήνη αλλά και να διακινδυνεύουν προκειμένου να σώσουν την πατρίδα ή να την διαφυλάττουν ελεύθερη και ευδαίμονα.

Οι ασκήσεις αυτές λάβαιναν χώρα αρχικά στην ύπαιθρο, εντός ή εκτός της πόλεως, ή και στην παλαιότερα της οικίας του παιδοτρίβη. Αργότερα, συνέβαιναν σε αξιόλογα ιδρύματα που ιδρύθηκαν στην Αθήνα -και σε όλη την Ελλάδα- γι' αυτόν τον σκοπό και που ονομάστηκαν «γυμνάσια» διότι οι ασκούμενοι σε αυτά ήταν γυμνοί. Η σπουδαιότητα αυτών των γυμναστηρίων ήταν μεγάλη για την κοινωνικοποίηση των νεαρών Αθηναίων, αφού, επιπλέον, αποτελούσαν χώρο συνάντησης και συναναστροφής. Το *γυμνάσιο*, ως θεσμός, ενσάρκωνε το κλασικό ιδεώδες του σωματικού κάλλους και του υγιούς νου και συνιστούσε τη βάση για την καλλιέργεια της ψυχής.

Τα αθλήματα στα οποία δινόταν έμφαση ήταν κυρίως τα ατομικά και λιγότερο τα ομαδικά, όπως ο αγώνας δρόμου, το άλμα εις μήκος, η ρίψη του ακοντίου και του δίσκου, η πάλη και η πυγμαχία.

Πέρα από τη στοιχειώδη δεν υπήρχε θεσμοθετημένη ανώτερη εκπαίδευση στην κλασική Αθήνα. Όμως οι νέες πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες μετά τα Περσικά δημιούργησαν τη συγκεκριμένη ανάγκη, η οποία καλύφθηκε το β' μισό του 5ου αιώνα π.Χ. από τους σοφιστές.

Οι εύπορες οικογένειες συχνά εμπιστεύονταν τα παιδιά τους σε ιδιαίτερους δασκάλους, ανθρώπους με ταλέντο, η συναναστροφή των οποίων ήταν εξαιρετικά ωφέλιμη, κυρίως για τα πιο προικισμένα από αυτά. Σε αυτήν την κατηγορία ανήκουν και οι σοφιστές, οι οποίοι ήταν οι πρώτοι που απέκτησαν αρκετό κύρος και πληρώνονταν καλά για τις υπηρεσίες που προσέφεραν.

Η διδασκαλία τους ήταν μια πρώτη μορφή ανώτερης εκπαίδευσης που, αν και δεν χαρακτηριζόταν από εμβάθυνση στο γνωστικό αντικείμενο, άνοιγε προοπτικές για όλες σχεδόν τις κατευθύνσεις της σκέψης.

Οι σοφιστές, υπό το γενικό τίτλο «φιλοσοφία», δίδασκαν όλα τα γνωστικά αντικείμενα που δεν κάλυπτε η στοιχειώδης εκπαίδευση, όπως γεωμετρία, φυσική, αστρονομία, ιατρική, τέχνες, ρητορική και φιλοσοφία.

Η επίδραση της διδασκαλίας τους στους νέους της αριστοκρατικής τάξης ήταν μεγάλη, με αποτέλεσμα οι μαθητές να τους ακολουθούν στις διαλέξεις που έδιναν περιοδεύοντας από πόλη σε πόλη. Δεν ήταν όμως λίγοι οι Αθηναίοι που –όπως υπονοείται και στις *Νεφέλες* του Αριστοφάνη- αμφέβαλλαν για την ηθική των σοφιστών, έβλεπαν με σκεπτικισμό τη φιλοχρηματία τους και πίστευαν ότι επηρέαζαν αρνητικά με τη διδασκαλία τους τους νέους, αμφισβητώντας τις βασικές κοινωνικές αξίες της εποχής τους, όπως ήταν η πίστη στους θεούς και η υπακοή στους νόμους.

Τέλος, όταν ο νεαρός Αθηναίος γινόταν δεκαοχτώ χρονών, εποχή της ενηλικίωσής του, έπρεπε να υπηρετήσει δύο χρόνια στο στρατό, μέσα στα όρια της Αττικής, σαν φρουρός των συνόρων, σαν υπερασπιστής των οχυρών σημείων, καθώς και στην αστυνομική υπηρεσία της επικράτειας. Όταν έληγε αυτή η περίοδος, γινόταν πολίτης και υποχρεωνόταν με όρκο, να εκπληρώνει τα καθήκοντα που συνεπαγόταν αυτός ο τίτλος. Από τότε ήταν έτοιμος να κάνει ό, τι θα απαιτούσε από αυτόν η χώρα.

Έτσι, συνοψίζοντας, το αγόρι της αρχαίας Αθήνας τηρούσε υπό την επίβλεψη και αποκλειστική ευθύνη του γονιού του, για την παιδαγωγική του κατάρτιση ως τα επτά του χρόνια. Μέχρι τα δεκάξι, παρακολουθούσε δύο σχολεία: το σχολείο της μουσικής (για ανάγνωση, γραφή, αριθμητική, φιλολογία, ρητορική, επιστήμη και μουσική) και το «σχολείο» της παλαίστρας. Η εκπαίδευσή του από τα δεκάξι μέχρι τα είκοσι χρόνια του, ήταν κυρίως στρατιωτική. Το γυμνάσιο προετοίμαζε τους νέους επί δύο έτη για να γίνουν πολίτες και για δύο ακόμα έτη με εφηβικές, δηλαδή στρατιωτικές και γυμναστικές ασκήσεις.

Όσο για την αγωγή των κοριτσιών, τα πράγματα ήταν αρκετά διαφορετικά. Οι νεαρές Αθηναίες, εμφανίζονταν σπανίως δημόσια. Συνεπώς, η εκπαίδευσή τους γινόταν εντός της οικίας, από τις μητέρες και τις τροφούς και περιεστρέφετο γύρω από τις ασχολίες του σπιτιού (το κλώσιμο, το γνέσιμο, την ύφανση, το κέντημα, το πλύσιμο, την τροφοδοσία της οικίας με νερό- από τις ελεύθερες κοπέλες- (υδροφορία), το άλεσμα, το μαγείρεμα, την ταχτοποίηση του σπιτιού, το καθάρισμα κ.ά.).

Πλην αυτών όμως, οι νέες μάθαιναν και γράμματα, σε επίπεδο ανάλογο με αυτό που θεωρείτο χρήσιμο για τις οικονόμους γυναίκες. Έτσι, διδάσκονταν ανάγνωση και αριθμητική, καθώς επίσης μουσική και χορό. Και αυτά όμως εντός της οικίας.

Επιπλέον, οι νέες γυμνάζονταν και ασκούσαν, με ασκήσεις και αθλήματα, ώστε το σώμα τους να είναι καλό και εύτονο. Η καλύτερη όμως άσκηση για τις νεαρές Αθηναίες ήταν η *όρχησις*, δηλαδή ο χορός, με τον οποίο τιμούσαν τις εορτές των Θεών, όχι μόνο στην Αθήνα, αλλά παντού στην Ελλάδα. Ακολουθούσε η πιο ευχάριστη των ασκήσεων, η σφαιριστική, η οποία συντελούσε κατά πολύ στην ρώμη και την ευεξία του σώματος. Μάλιστα κατά τη διάρκεια αυτού του παιχνιδιού-άσκησης, τα κορίτσια έπαιζαν με τα χέρια τους την σφαίρα και την πετούσαν στον αέρα, ενώ ταυτόχρονα τραγουδούσαν. Τέλος, ωφέλιμη και εγερτική της τόλμης άσκηση για τις κοπέλες, ήταν η αιώρα (κούνια). Οι νεαρές Αθηναίες κρεμούσαν με τη βοήθεια μιας μικρής σκάλας την κούνια, στην οποία κάθονταν, από το κλαδί ενός δέντρου, κρατούσαν τα χέρια τους ψηλά από τα σχοινιά και ενώ αιωρούνταν, τραγουδούσαν τα γνωστά και στη λαϊκή μας παράδοση τραγούδια της αιώρας.

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό πως, πράγματι, η αγωγή των κοριτσιών δεν ήταν «θεσμοθετημένη», όπως αυτή των αγοριών, μπορούσε όμως να έχει την ποιότητα και το σχετικό εύρος που η νεαρή κοπέλα επιζητούσε, στο βαθμό βέβαια που το περιβάλλον και οι άνθρωποι της οικίας της, της το παρείχαν .

Αυτή η αγωγή που προσέφερε το εκπαιδευτικό σύστημα της αρχαίας Αθήνας, αποτελούσε έναν πολύ σοφό κύκλο σπουδών, ο οποίος έδινε στο νεαρό Αθηναίο, και μεν πολύ περιορισμένες συνήθως γνώσεις, αρκετές όμως για να γεννήσουν στα προικισμένα πνεύματα την επιθυμία της αύξησής τους και να τους εμπνεύσουν αφοσίωση προς την πόλη μαζί με την αίσθηση του αγαθού και του ωραίου. Οι καθ'αυτό επιστημονικές μελέτες αφήνονταν για την επόμενη περίοδο, δηλαδή για ολόκληρη τη ζωή που θ' ακολουθούσε. Οι Αθηναίοι εφάρμοζαν, μ' αυτόν τον τρόπο, το απόφθεγμα του Σόλωνα:

«Γηράσκω αεί διδασκόμενος» και έτσι, η ποιότητα της Αθηναϊκής εκπαίδευσης, κατέστησε την Ελλάδα αθάνατη.

1.1.3 Η Παιδεία στην αρχαία Σπάρτη

Το πρότυπο της σπαρτιατικής εκπαίδευσης και παιδείας των πολιτών της ακολουθήθηκε πολύ λιγότερο, σε σχέση με αυτό της Αθήνας, από άλλες πόλεις του Ελληνισμού. Κύριοι σκοποί της ήταν η σωματική τελειότητα, το θάρρος και η υπακοή. Ο νόμος του Λυκούργου, γνωστός για την αυστηρότητα και πολλές φορές τη σκληρότητα που τον διέκρινε, επέβαλλε και ταυτόχρονα εξασφάλιζε ομοιόμορφη εκπαίδευση, από την πολύ μικρή ηλικία, σε όλα τα αγόρια και κορίτσια της Σπάρτης. Πηγή χρηματοδότησης όριζε το ταμείο της πόλης. Μ' αυτόν τον τρόπο, καμία παρέμβαση ή πρωτοβουλία γονιού σε ατομικό επίπεδο δεν ήταν εφικτή και ούτε βέβαια, οποιοσδήποτε διορισμός παιδαγωγού δεν ήταν νοητός. Αντί αυτού, υπήρχε ο *παιδονόμος*, που ήταν ο γενικός εκπαιδευτικός επόπτης.

Οι οικογενειακές λειτουργίες, γενικά, ήταν ασήμαντες, ενώ, όλοι οι άντρες ήταν πατέρες και διδάσκαλοι όλων των παιδιών, σύμφωνα με την ιδέα της αλληλοδιδασχής, που ανήκει στη Σπάρτη. Όμως τα πρώτα του επτά χρόνια, το παιδί τα παρνούσε με τη μητέρα του, η λειτουργία της οποίας επικεντρωνόταν στο να προετοιμάσει έναν μελλοντικό πολεμιστή. Έπειτα, το κράτος παραλάμβανε το παιδί μέχρι τα δεκαοχτώ του χρόνια και ανέθετε την εκπαίδευσή του σε μεγαλύτερους άρρενες, επιλεγμένους μαθητές από το δάσκαλο ως βοηθοί του, τους αποκαλούμενους «είρηνες» ή «βουαγούς». Ο νέος μεταξύ των δεκαοχτώ και είκοσι χρόνων, απεκαλείτο «είρην» ή «ιρήν». Στα τριάντα του χρόνια, ο εκπαιδευόμενος γινόταν πλέον πολεμιστής, αφοσιωμένος στο κράτος.

Όπως προαναφέρθηκε, το κράτος της Σπάρτης δεν έκανε διακρίσεις στην παιδεία που παρείχε στα νεαρά μέλη του. Έτσι, η εκπαίδευση των κοριτσιών ήταν ανάλογη με αυτή των αγοριών. Οι νέες γυμνάζονταν και ασκούσαν με ασκήσεις και αθλήματα όπως το τρέξιμο, η πάλη και η δισκοβολία ώστε το σώμα τους να είναι καλό και εύτονο. Καλύτερη όμως άσκηση, όπως για όλες τις Ελληνίδες, έτσι και για τις νεαρές Σπαρτιάτισες, ήταν η όρχησις, δηλαδή ο χορός, με τον οποίο τιμούσαν τις εορτές των Θεών.

Στο σύνολό της, αυτή η τακτική, είχε σαν αποτέλεσμα την ομοιόμορφη και απόλυτα σύμφωνη με τη κοινωνιαρχική και πατριαρχική παιδαγωγική της σπαρτιατικής πολιτείας, ανατροφή των παιδιών η οποία τελικά καταστούσε το άτομο υπό την κυριαρχία της κυβέρνησης.

Μετά από τη συνοπτική αναφορά στα γενικά σημεία της παιδείας των αρχαίων Ελλήνων μέσω της παράθεσης των δύο αντιπροσωπευτικών παιδαγωγικών συστημάτων, της Αθήνας και της Σπάρτης, και δεδομένης της ανάδειξης της εκπαίδευσης σε κυρίαρχο θέμα της Φιλοσοφίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού επαγγέλματος κατά αντικείμενο και εκπαιδευτική βαθμίδα, γίνεται λόγος για τον κιθαριστή, τον γραμματοδιδάσκαλο, το ρήτορα κ.ά. Επιπλέον όμως, κρίνεται αναγκαία η ενασχόλησή μας για λίγο, με το θέμα του *παιδαγωγού* και του *παιδονόμου* αντίστοιχα.

1.1.4 Ο παιδαγωγός και ο παιδονόμος

Από τις πρώτες προτεραιότητες της πόλης ήταν η φροντίδα για την εξασφάλιση ολοκληρωμένης παιδείας των πολιτών της. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού απαραίτητη ήταν η εκπαίδευση. Αυτό το μοναδικό εργαλείο της παιδείας, απέδωσε πολύ μεγάλη σημασία στον ρόλο του παιδαγωγού ή του παιδονόμου, ανάλογα με την εκπαιδευτική διαδικασία και το σύστημα που ακολουθήθηκε σε καθεμιά από τις πόλεις της Αθήνας και της Σπάρτης.

Ο *παιδαγωγός*, δηλαδή αυτός που «τον παιδα άγει», συνόδευε το παιδί, από το σπίτι στο δάσκαλο (τον γραμματιστή, τον κιθαριστή, τον παιδοτρίβη κ.ά.) και αντίστροφα, ενώ παράλληλα το παρακολουθούσε κατά τη διάρκεια του μαθήματος, όχι μόνο για την επιτήρηση της συμπεριφοράς του, αλλά και για να μπορεί να βοηθήσει το παιδί στην μελέτη του στο σπίτι, ανάλογα με αυτά που του είχε διδάξει ο δάσκαλος στο μάθημα. Σε πολλά αγγεία που απεικονίζουν το μάθημα της μουσικής και των γραμμάτων, φαίνεται πως ο παιδαγωγός είναι παρών και παρατηρητής της διδασκαλίας, πράγμα που δικαιολογείται απόλυτα αν σκεφτεί κανείς πως ο ίδιος, ήταν δούλος της οικογένειας-η οποία ανήκε συνήθως στο ανώτερο κοινωνικό στρώμα της πόλης- και συνεπώς κατείχε περιορισμένη μόρφωση εξειδικευμένη.

Παρ' όλ' αυτά, η ανάπτυξη και εξύψωση της ελληνικής παιδευτικής ιδέας στο σύνολό της από τον Πλάτωνα, είχε σαν αποτέλεσμα την ταυτόχρονη εξύψωση και καταξίωση του εργάτη της παιδείας, δηλαδή του παιδαγωγού. Στους *Νόμους* του (ΧΙ 897β), ο Πλάτων, μεταξύ άλλων, λέει πως «Θεός ορθά και ευδαίμονα παιδαγωγεί πάντα», διακηρύσσοντας πως ο Θεός είναι ο Παιδαγωγός του Σύμπαντος. Μ' αυτόν τον τρόπο ο παιδαγωγός- δούλος εξυψώνεται ως το πρότυπό του, που είναι πλέον ο ίδιος ο Θεός. Οι ιδιότητές του, που ως απόλυτες και αιώνιες αξίες κληροδοτήθηκαν στην ανθρωπότητα μέσω του Σωκράτη και του Πλάτωνα, συγκεντρώνουν δύο λειτουργίες, αυτή του παιδαγωγού και εκείνη του δασκάλου στο ίδιο πρόσωπο, τον

παιδαγωγό, ενώ ταυτόχρονα αποτελούν πυξίδα για το έργο του.

Ο παιδονόμος, αντίστοιχα, επιτηρούσε το ήθος και όχι τη μέθοδο ή την ικανότητα στην εκμάθηση των γραμμάτων από τα παιδιά.

Βασικό, λοιπόν, μέλημα, και των δύο αυτών εργατών της παιδείας ήταν η φροντίδα για την πνευματική και ηθική προαγωγή του παιδιού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ²

Η περιγραφή της πορείας του ανθρώπου μέσα σε λίγες γραμμές δεν είναι ό,τι πιο απλό ή πιο εύκολο, για τον απλούστατο λόγο ότι ο ανθρώπινος νους είναι πολύπλευρος και πολυδιάστατος. Γυρίζοντας λοιπόν για λίγο πίσω και με τις λίγες γνώσεις που έχουμε για τη ζωή του ανθρώπου, όταν ακόμα βρισκόταν στα σπήλαια και πρόσφερε μόνο άναρθρες κραυγές, θα δούμε πως ένα πράγμα τον συνέδεε με τον συνάνθρωπό του: ο ρυθμός. Η γλώσσα της φύσης, όπως θα μπορούσε να πει κανείς, που τους αγγίζει όλους και που μεταφέρει στον άνθρωπο γνώση (όπως π.χ. το θρόισμα των φύλλων που προηγείται της βροχής)³ είναι ένας τεράστιος μηχανισμός με μυστικούς κώδικες και κανόνες που προσφέρει αυτό το πολύτιμο αγαθό και σιγά σιγά τον βοηθάει να επιβιώσει στο περιβάλλον. Εδώ ίσως φαίνεται η δύναμη του ανθρώπου και η «υπεροχή» του απέναντι στα άλλα όντα. Αντιγράφει τη φύση και σχεδόν την ίδια εποχή που δημιουργεί μια υποτυπώδη γλώσσα επικοινωνίας, προσπαθεί συγχρόνως να εξωτερικεύσει και τα συναισθήματά του.

Αυτά είναι τα πρώτα του βήματα, όταν με κάποιους αδέξιους χτύπους που αυτός κανονίζει, εκφράζεται απ' άκρη σ' άκρη, στον τότε γνωστό κόσμο. Ανικανοποίητος, όπως είναι ζητά περισσότερες απαντήσεις, περισσότερους τρόπους

² Η συγγραφή του 2^{ου} Κεφαλαίου, με θέμα «Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ» καθώς και των υποκεφαλαίων αυτού στηρίχτηκε κυρίως στο περιεχόμενο των βιβλίων: EMIL BYLERMOZ, «Ιστορία της Μουσικής», Εκδόσεις «Υποδομή» ΤΖΩΡΤΖ ΠΙΑΚΑ, «Ο Κόσμος της Μουσικής», Εκδόσεις Κάλβος M. L. WEST. «Αρχαία Ελληνική Μουσική», Εκδόσεις Παπαδήμα, Αθήνα, 1999 ΑΡΧΑΙΟΙ ΑΡΜΟΝΙΚΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ, Τόμος Α', Εκδ. Γεωργιάδης, Αθήνα, 1995 ΠΛΑΤΩΝ, «Πολιτεία», Τόμος Α', Μετάφραση: Ι. Γρυπάρης, Εκδ. Ζαχαρόπουλος, Αθήνα ROBERT FLACELIERE, «Ο Δημόσιος και Ιδιωτικός Βίος των Αρχαίων Ελλήνων», Μετάφραση Γερασ. Δ. Βανδώρου, Εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα, 1971. Άρθρο, Χαραλαμπίδου Ι., Περιοδικό «Απολλώνειο Φως», τεύχος 12, Μάρτιος-Απρίλιος 1998

³ «Η βροχή είναι χαρακτηριστικό του βαρομετρικού χαμηλού ή κυκλώνα. Η προσέγγιση του βαρομετρικού χαμηλού συνεπάγεται μετακίνηση αέριας μάζας που προηγείται της βροχής», Weather Ways, Transport Canada, 1985

να απελευθερωθεί από την φυλακή του και να εκφραστεί, αναζητώντας τους στους ρυθμούς που η ίδια η φύση του δίνει.

Η απλή περιέργεια του ανθρώπου για τη λειτουργία του ρυθμού στο σώμα του γίνεται πλέον ανάγκη για γνώση. Ο σφυγμός, οι χτύποι της καρδιάς του, η εισπνοή και η εκπνοή, είναι όλα έργα του ρυθμού. Η ίδια η ζωή εξαρτάται από τη ρυθμική λειτουργία του μηχανισμού του σώματος και η αναπνοή γίνεται φωνή, λέξη, ήχος. Ένας ήχος που είναι συνεχώς ακουστός, τόσο εξωτερικά όσο και εσωτερικά, είναι η μουσική που υπάρχει μέσα μας όσο και γύρω μας. Είναι η μικρογραφία της αρμονίας ολόκληρου του σύμπαντος, του μικρόκοσμου και του μακρόκοσμου, είναι η ίδια η ζωή σε όλες της τις διαστάσεις. Η υγεία ή η ασθένεια, η χαρά ή η κατύφια, η ομορφιά ή η ασχήμια, όλα δείχνουν την ύπαρξη μουσικής ή την έλλειψή της. Η μουσική είναι το μέσο της εκπαίδευσης του ανθρώπου στην αρμονία. Είναι η φωνή της φύσης που του θυμίζει πόσο συνδεδεμένος είναι με την ύλη την οποία μπορεί να πλάσει και να μεταπλάσει αλλάζοντας το σχήμα, τη μορφή της μέσα στο χώρο και το χρόνο και τελικά διάσταση ώστε να δημιουργήσει αριστουργήματα, υλικά και πνευματικά, ακολουθώντας πιστά τους νόμους της αρμονίας. Έτσι η Μουσική γίνεται μέσο αφύπνισης της ύλης στη μυστική ύπαρξη των παλμών που της χαρίζουν τη ζωή, με συνέπεια τη φιλοδοξία όλων των τεχνών να συναντήσουν τη μουσική.

2.1 Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Λέγοντας «Μουσική», οι αρχαίοι Έλληνες, εννοούσαν ό, τι είχε σχέση με την ψυχοπνευματική αγωγή, τη διάνοηση, τα γράμματα και κυρίως τη λυρική ποίηση και γενικότερα την Παιδεία και της έδιναν τον όρο *Αρμονική*. Εννοούσαν, λοιπόν τις Καλές Τέχνες, προστάτιδες και διδάσκαλοι των οποίων θεωρούνταν οι Μούσες, οι Θεές κάθε πνευματικής παραγωγής, της ωδής, της μουσικής και της ποιήσεως.

Η λέξη *Μούσα* (στη Δωρική διάλεκτο: *Μώσα*) προέρχεται από το ρήμα *μύω* (*μυέω*= διδάσκω, κατηχώ, εισάγω στα μυστήρια, *μύω*=κλείνω, είμαι κρυφός). Το όνομα των Μουσών, λοιπόν, που ήταν μηήτριες των ανθρώπων, ταυτίζεται με τη γνώση, επειδή στη Μουσική βρίσκεται η αιτία κάθε Παιδείας. Έτσι και η λέξη *Μουσική* σχετίζεται με τις έννοιες «ζητώ να μάθω, ερευνώ».

Οι αρχές της Μουσικής, όπως και του Λόγου, χάνονται στα βάθη των χιλιετιών. Για τους αρχαίους Έλληνες, τους πρώτους που έδωσαν στην *Αρμονική* ιδιαίτερη σημασία και ανάπτυξη, η Μουσική ήταν το ασφαλέστερο μέσο για να καλλιεργήσουν στο ανθρώπινο πνεύμα τις αρχές της ηθικής και της αρετής και να

στρέφουν την ψυχή προς το αγαθό. Θεωρούσαν την προέλευσή της θεική και της απέδιδαν δύναμη μαγική. Ένα από τα πολλά παραδείγματα αυτού, βρίσκεται στον Όμηρο, όπου ο Έλληνας ψάλλει άσμα για να σταματήσει το αίμα της πληγής του.

Η μουσική αποτελούσε μεταξύ άλλων, αντικείμενο βαθιάς σκέψης για τις φιλοσοφικές σχολές. Επιπλέον, ήταν σύννομος και σύνοδος της ποιήσεως, με την οποία λάτρευαν και υμνούσαν τους Θεούς. Έτσι, οι αοιδοί, ήταν συγχρόνως μουσικοί και στον Όμηρο, ο Φήμιος και ο Δημόδοκος, λέγονται «θείοι», ενώ η τέχνη της μουσικής έγινε αναπόσπαστο μέρος της λατρείας.

Τα όργανα που χρησιμοποιούσαν οι αοιδοί, για την διατήρηση του ρυθμού και τη συνοδεία της απαγγελίας των επών, των ωδών και των χορών, ήταν η φόρμιγγ(φόρμιγγα) και η κιθάρα. Αρχικά, η μουσική τους ήταν απλή και ατελής, όμως με την ανάπτυξη της λυρικής ποίησης, βελτιώθηκε, η απαγγελία των ραψωδών έγινε μέλος και τα όργανα συνοδοί αυτής.

Οι θεατρικές παραστάσεις συνοδεύονταν από μουσική υπόκρουση και έτσι το δράμα, ουσιαστικά, καταστάθηκε μουσικό. Η μουσική είχε εξέχουσα θέση και στους διάφορους αγώνες, ιδιαίτερα μάλιστα στους Πυθικούς. Εκτός αυτού, η μουσική ήταν τόσο αναπόσπαστο μέρος της αθλητικής προπόνησης και της στρατιωτικής προετοιμασίας, όσο και της καθημερινής- οικιακής ή εξωτερικής – εργασίας. Η μουσική ήταν αχώριστος σύντροφος όλων των στιγμών και καταστάσεων της καθημερινής ζωής.

Αποκλειστικό προνόμιο της Μουσικής ανάμεσα στις άλλες τέχνες ήταν, κατά τους αρχαίους, η ιδιαίτερη επίδραση που ασκούσε στις ψυχές όλων των έμβιων όντων- απόδειξη της στενής της συγγένειας με τους υπέρτατους νόμους που διέπουν το σύμπαν. Έτσι η αντίληψη πως η μουσική βρίσκεται σε αμοιβαία σχέση με τις ψυχικές καταστάσεις φαίνεται στο γεγονός ότι συγκεκριμένα είδη μελωδιών προκαλούν συγκεκριμένα πάθη αλλά και αντίστροφα, συγκεκριμένες ψυχικές διαθέσεις ζητούν έκφραση μέσα από τη μουσική, της οποίας η δράση είναι καταλυτική. Με το πέρασμα του χρόνου, η Μουσική ανάγεται σε Τέχνη και Επιστήμη ταυτόχρονα, ενώ η θεωρητική της θεμελίωση (ανάπτυξη της αρμονίας) επιτυγχάνεται από τους Πυθαγόρειους. Ο ιδρυτής της σχολής των Πυθαγορείων, ο Πυθαγόρας, επιβεβαιώνοντας τη θέση του Πλάτωνα- πως η Μουσική και η Αστρονομία είναι «αδελφές επιστήμες»-, υποστηρίζει τη θεωρία του περί «Αρμονίας των Σφαιρών», σύμφωνα με την οποία, κατά την περιστροφή των πλανητών παράγονται συχνότητες ήχων που δεν τους ακούμε.

Αν και εντοπίσαμε διαφορές μεταξύ Σπάρτης και Αθήνας στο σύστημα αγωγής των πολιτών τους, υπάρχει ένα κοινό σημείο: οι Έλληνες σ' όλες τις εποχές μάθαιναν μουσική και χορό και θεωρούσαν την εκμάθηση του τραγουδιού και των

μουσικών οργάνων σαν τη βάση της εκπαίδευσης των ελεύθερων πολιτών. Έτσι θα δούμε πως το δράμα, η μουσική και το τραγούδι, το παραμύθι και η ιστορία δεν είναι ψυχαγωγία της στιγμής, αλλά πνευματικά αγαθά με περιεχόμενο που παραμένει διαχρονικά γόνιμο και ωφέλιμο. Μέσα από τα έργα της Λογοτεχνίας και της Τέχνης γίνονται συνεχείς αναφορές στη Μουσική και τις λειτουργίες αυτής στην κοινωνία και την καθημερινή ζωή των ανθρώπων, με τρόπο που φανερώνει πόσο διαπαιτισμένος ήταν ο Αρχαίος Ελληνικός Πολιτισμός από τη Μουσική.

2.1.1 Συστατικά της Μουσικής- Μουσική Σημειογραφία- Χρήση της Μουσικής

Η Μουσική στην Αρχαία Ελλάδα, λοιπόν, ήταν ελεύθερη τέχνη με παρουσία έντονη όχι μόνο στο θέατρο αλλά και σε όλες τις εκφάνσεις της ιδιωτικής και κοινωνικής ζωής των ανθρώπων. Γίνεται ακόμα, αντικείμενο ανταγωνισμού στις Ολυμπιάδες όπου διεξάγονταν μουσικοί και ποιητικοί αγώνες.

Η Μουσική, αποτελούμενη από τρία συστατικά- Τη Μελωδία, την Αρμονία και τον Ρυθμό-, διακρινόταν σε ιερή (τη μουσική των Θεών) και κοσμική (τη μουσική των ανθρώπων). Ο διφυής αυτός χαρακτήρας της Μουσικής αφορούσε στη λειτουργία της ως μέσο επικοινωνίας με το θεό και ως μέσο διασκέδασης και τέρψης της ψυχής, αντίστοιχα.

Η ανάπτυξή της ήταν μεγάλη, δεδομένης της ύπαρξης διαφόρων τύπων μουσικής και ασμάτων, όπως αυτά του παιάνα και του διθύραμβου (λατρευτικά και εορταστικά), του θρήνου, τα σκόλια (επιτραπέζια), τα εγκώμια, τα επινίκια, τα επιλήνια (γεωργικά), τα επιλοΐμια (τραγούδια κατά του λοιμού), τα παροΐνια (βακχικά), τα εμβατήρια, τα καταβαυκαλικά (νανουρίσματα) κ.ά. Το πλήθος των τραγουδιών δείχνει πόσο μεγάλη σημασία είχε στην καθημερινή ζωή των αρχαίων Ελλήνων η μουσική η οποία ήταν πλούσια σε ρυθμό και σε ήθος.

Όπως είναι επόμενο, η μουσική γραφή ήταν απαραίτητη. Η παράσταση των μουσικών φθόγγων γινόταν με τα γράμματα της αλφαβήτου. Υπήρχαν δύο είδη σημειογραφίας: Η «κρούση» και η «λέξη». Η πρώτη, που ήταν και η αρχαιότερη, χρησίμευε για την ενόργανη μουσική και χρησιμοποιούσε τα φοινικικά γραφικά σημεία. Η δεύτερη, που ήταν νεότερη, χρησίμευε για το άσμα, το τραγούδι δηλαδή, και χρησιμοποιούσε το ιωνικό αλφάβητο. Με την εξέλιξη, γινόταν χρήση και των δύο, χωρίς διάκριση.

Μέσα από τη μουσική μπορούσαν οι αρχαίοι να περιγράψουν την ιδανική κοινωνία, συμφωνώντας με την άποψη του Πινδάρου, πως, αυτή, ήταν απαραίτητο συστατικό της ευζωίας. Ο Πίνδαρος -επαγγελματίας μουσικός, μας παρουσιάζει αυτή

την ιδανική κοινωνία σαν έναν παράδεισο απροσπέλαστο σε κάθε ταξιδιώτη, από στεριάς και από θαλάσσης, στη χώρα των Υπερβορείων, όπου ο Θεός Απόλλωνας ζει τους χειμερινούς μήνες, συντροφιά με τον λαό που αγαπά και έχει ευλογίσει. Οι κάτοικοι αυτής της χώρας, που δεν τους αγγίζει ούτε αρρώστια, ούτε τα γηρατιά, ζουν σε διαρκή ειρήνη και ανάπαυση. Η Μούσα είναι σύντροφος της καθημερινής τους γιορτινής ζωής, της γεμάτης από οξύφωνες λύρες και αυλούς που ηχούν παντού και σκορπούν χαρά.

Όπως φαίνεται, η Μουσική ήταν για τους Έλληνες το ουσιαστικό μέρος αλλά και το καλύτερο σύμβολο κάθε μόρφωσης. Ο πραγματικά μορφωμένος άνθρωπος είναι ο «Μουσικός ανήρ». Η Μουσική γι' αυτούς ήταν η πρώτη κατάσταση του πολιτισμού, γι' αυτό και κάθε τροποποίηση που γινόταν στην τεχνική της, θεωρείτο ότι μπορούσε να αλλάξει την ηθική ισορροπία ολόκληρης της πολιτείας και του κράτους.

Είναι φανερό λοιπόν, πως η Μουσική, το άσμα και η όρχηση ήταν μαζί με τις εύτακτες θυσίες προς τους θεούς και τις αθλητικές επιδόσεις των ανδρών, τα χαρακτηριστικά σημεία μιας πολιτισμένης κοινωνίας σε καιρό ειρήνης. Οι λέξεις «άχορος» και «ακίθαρις», χρησιμοποιούνται από τον Αισχύλο και τον Σοφοκλή για να δηλώσουν την απουσία μουσικής και την ωμότητα, την αγριότητα που κυριαρχεί στη διάρκεια του πολέμου και οι άνθρωποι γίνονται δυστυχείς.

2.1.2 Η Μουσική στη θρησκευτική ζωή των αρχαίων Ελλήνων

Η μουσική ήταν αδιάκοπα συνδεδεμένη με την ιδέα του εορτασμού, αλλά βεβαίως ήταν παρούσα και στις δυσάρεστες στιγμές της ζωής, εκφράζοντας απαισιόδοξους στοχασμούς ή συνοδεύοντας φρικιαστικούς μύθους. Ωστόσο, όταν η τύχη και το μέλλον έδειχνε ευνοϊκό, η σκέψη όλων στρεφόταν στο χορό και το τραγούδι. Είναι χαρακτηριστικό ότι για τους Έλληνες σε μια ευνομούμενη πόλη, η μουσική και το τραγούδι ήταν ένα από τα γνωρίσματα της καθημερινής ζωής, και κυρίως σε σχέση με τη δημόσια λατρεία των Θεών.

Στις εορτές που αναπαρίστανται πολύ συχνά σε αγγεία, βλέπουμε τη συμμετοχή ανδρικών και γυναικείων χορών. Τα είδη τραγουδιού με λατρευτικό χαρακτήρα και την ευρύτερη διάδοση είναι ο παιάνας και ο διθύραμβος.

Ο παιάνας είχε τα πρωτεία στις ιδιωτικές κοινωνικές εκδηλώσεις αλλά και στις δημόσιες εορτές είχε θέση ιερού άσματος. Μπορούσε να τραγουδηθεί από όλους μαζί ή από κάποιον μεμονωμένα, χάρη σε κάποιο εξαιρετικό γεγονός και

συνηθέστερα προς τιμή του Απόλλωνα. Επίσης ήταν δυνατή η εκτέλεσή του μόνο φωνητικά, με συνοδεία λύρας ή αυλού ή παίρνοντας μορφή λιτανευτικής όρχησης.

Ο *διθύραμβος* ήταν αφιερωμένος στο θεό Διόνυσο και αποτελούσε θεσμοθετημένο κοσμικό γεγονός. Οι διθύραμβοι παρουσιάζονταν από χορούς ανδρών και αγοριών που εκπροσωπούσαν κάθε μια από τις δέκα επίσημες φυλές, ακολουθούμενοι από απονομές βραβείων.

Η μουσική, ο χορός και το τραγούδι που συνδέονταν με τις θρησκευτικές τελετές σκοπό είχαν την ευχαρίστηση των θεατών και μόνο όταν έφτανε η κορυφαία στιγμή της θυσίας, η διάθεση ήταν επίσημη και θρησκευτική.

2.1.3 Η Μουσική στην κοσμική και ιδιωτική ζωή των αρχαίων Ελλήνων

Δεν ήταν απαραίτητο, ο παιάνας και ο διθύραμβος να περιέχει στοιχεία προσαρμοσμένα στις ανάγκες των Θεών. Αντιθέτως, οι ραψωδοί, όπως και εκείνοι που εξασκούσαν τη μουσική τέχνη της αοιδής, της κιθαριστικής ή της αυλητικής, προσπαθούσαν να προσελκύσουν το κοινό, προκειμένου να κερδίσουν χρήματα από τις εμφανίσεις τους. Συνέπεια αυτών ήταν ο δημόσιος ανταγωνισμός και η προκήρυξη βραβείων για τον καλύτερο τραγουδιστή ή οργανοπαίκτη.

Κυριαρχικό ρόλο έπαιζε η μουσική στον εορτασμό γεγονότων της ιδιωτικής ζωής:

Στον γάμο, κατά τη μεταφορά της νύφης από τον γαμπρό στο νέο της σπίτι, φίλοι του ζευγαριού, τραγουδούσαν τον *υμέναιο* και έπαιζαν όργανα χορεύοντας, αλλά επίσης, όπως αναφέρει ο Πίνδαρος, άγαμες κοπέλες τραγουδούσαν το βράδυ, για τη φίλη τους τη νύφη τα *επιθαλάμια*.

Σπανιότερη ευκαιρία για εορτασμό ήταν η νίκη σε κάποιο άθλημα. Ο νικητής, επιστρέφοντας μετά από αγώνες, θυσίαζε στο σπίτι του ή σε κάποιο βωμό και τιμώνταν από χορό ντόπιων ανδρών με ένα τραγούδι, το λεγόμενο *εγκώμιο*.

Στις κηδείες, ειδικά κατά τον 8^ο και 7^ο αιώνα π.Χ., όπου ήταν ζήτημα γοήτρου για τις εύπορες οικογένειες ο μεγάλος αριθμός των *μοιρολογούντων*, τα *μοιρολόγια*, αν και απαγορεύτηκαν με νόμους στην Αθήνα, προκειμένου να μη μετατρέπεται το συναίσθημα του πόνου και της θλίψης σε μορφή τέχνης, σε ορισμένα μέρη, όπως στην Κόρινθο, παρέμειναν και μάλιστα θεσμοθετημένα, ως *μοιρολόγια μνημοσύνου*.

Στον οικογενειακό χώρο, αυτά που παρείχαν συνήθως ψυχαγωγία, ήταν η μουσική και το τραγούδι και ειδικά το *επικό άσμα* που ασκούσε ο Όμηρος. Εξάλλου οι Έλληνες και τους θεούς ακόμα, στις πιο ανέμελες στιγμές τους στον Όλυμπο, τους φαντάζονταν να διασκεδάζουν με τη μουσική.

Στα συμπόσια του 5^{ου} π.Χ. αιώνα, οι συμποσιαστές τραγουδούσαν άσματα ή αποσπάσματα κλασικών ποιητών, ανεξάρτητα αν είχαν συντεθεί για άλλους σκοπούς. Το μεγαλύτερο τμήμα της λυρικής και ελεγειακής ποίησης του 7^{ου}, 6^{ου} και 5^{ου} αιώνα π.Χ., είχε συντεθεί για να τραγουδηθεί από τους συμποσιαστές. Μετά το τέλος του δείπνου ακολουθούσαν οι σπονδές και η απόδοση ενός *παιάνα*.

Όσοι από τους προσκεκλημένους είχαν την ικανότητα, με τη συνοδεία λύρας ή ενός αυλητή, τραγουδούσαν. Η ικανότητα στο παίξιμο της λύρας ήταν πολύ συνηθισμένη ανάμεσα στους ευγενείς (ο Αχιλλέας και ο Πάρης, στην *Ιλιάδα*, παρουσιάζονται να έχουν την ικανότητα της κιθαριστικής). Μάλιστα, όποιος δεν είχε καλές μουσικές γνώσεις, θεωρείτο ότι δεν είχε καλή παιδεία. Παράδειγμα αυτού αποτελεί ο Θεμιστοκλής, ο οποίος παραδεχόταν τη λειψή του μόρφωση γιατί δεν έπαιζε καλά κιθάρα ή ο Κίμωνας, ο οποίος παρόλο που τραγουδούσε, δεν είχε αρκετά καλή μουσική παιδεία. Αξιοσημείωτο είναι, ότι ακόμα και αυτός ο Σωκράτης παρακολουθούσε μαθήματα λύρας σε προχωρημένη ηλικία.

Και ενώ οι άνδρες συμποσιάζονταν με τραγούδια, χαρούμενοι και ευχαριστημένοι, οι γυναίκες παρέμεναν στα καταλύματά τους και τραγουδούσαν τους δικούς τους σκοπούς, όπως η Σαπφώ με τις φίλες της δημιουργούσαν μουσική και χαίρονταν, κάνοντας τη μοναξιά τους εορταστική. Η ύφανση, το ζύμωμα το άλεσμο-αποκλειστικά εργασίες των γυναικών, συνοδεύονταν από τραγούδια και κάποτε με συνοδεία αυλητή, προκειμένου να αλαφρώσουν από τη μονοτονία της δουλειάς, όπως μας μαρτυρούν ευρύματα του 6^{ου} αιώνα π.Χ.

Η μουσική και το τραγούδι, συνόδευαν τις μητέρες και τις τροφούς στο μεγάλωμα και τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους. Έτσι τραγουδούσαν νανουρίσματα στα μωρά για να κοιμηθούν και με παιχνιδοτράγουδα έπαιζαν τα παιδιά τους. Εκείνα με τη σειρά τους, παίζοντας μεταξύ τους, έλεγαν στιχάκια με ρυθμό ή απλά τραγουδάκια. Επίσης, συγκεκριμένη ημέρα του χρόνου και προαναγγέλλοντας ένα χαρμόσυνο γεγονός-π.χ. τον ερχομό της Άνοιξης-, πήγαιναν από σπίτι σε σπίτι λέγοντας *τα κάλαντα* και ζητούσαν δώρα, που συνήθως ήταν τροφή.

Επιστρέφοντας στους άντρες της αρχαίας ελληνικής κοινωνίας και στο πλήθος των εργασιών στο οποίο δραστηριοποιούνταν, βλέπουμε πως η εργασία στη φύση ή στα πλαίσια των στρατιωτικών τους υποχρεώσεων- πόλεμοι, εκστρατείες, εκπαίδευση-, απαιτούσαν άλλοτε ατομική και άλλοτε ομαδική προσπάθεια. Η γνώση τους, αλλά και το αλάνθαστο της πείρας, ότι η μουσική είναι ο καλύτερος βοηθός και σύμμαχος σε τέτοιες περιπτώσεις, τη χρησιμοποιούσαν σε εργασίες με επαναληπτικό χαρακτήρα και κίνηση ρυθμική. Μ' αυτόν τον τρόπο, επιτύγχαναν τον συγχρονισμό, το υψηλό επίπεδο διάθεσης και την ακμαιότητα του ηθικού, καθώς

επίσης την ακούραστη λειτουργία των μυών. Επιπλέον, η ευχαρίστηση που έδινε ή το ενδιαφέρον που αναζωπύρωνε η μουσική σε επαγγέλματα που απαιτούσαν ηρεμία και υπομονή, - όπως αυτό του βοσκού και του φρουκτωρού(φύλακα)-, την έκανε απαραίτητη σύντροφο για τους ενασχολούμενους. Ακόμα και στα λουτρά, δεν έλειπαν τα τραγούδια.

Έτσι, υπάρχουν στοιχεία για το παραδοσιακό τραγούδι των θεριστών στα αλώνια το οποίο, σύμφωνα με αναφορές του Μενάνδρου, ονομαζόταν *Λιτυέρσης*. Πιθανόν μάλιστα, κατά το θερισμό, οι ήχοι του αυλού μιας αυλητρίδος να συνόδευε την εργασία τους. Παρόμοιο ήταν το τραγούδι της εποχής του τρύγου, ο *Λίνος*.

Ο Πausανίας, μας λέει για τα τείχη της Μεσσήνης, πως χτίστηκαν με τη συνοδεία αυλητικής μουσικής.

Οι κωπηλάτες στις αθηναϊκές τριήρεις, για να διατηρούν τη δύναμη και τον ρυθμό τους, κωπηλατούσαν υπό τη συνοδεία ενός αυλητή -τακτικού μέλους του πληρώματος- που ονομαζόταν *τριηραύλης*.

Οι Σπαρτιάτες στη μάχη προχωρούσαν υπό τη συνοδεία πολλών αυλητών για να είναι ομοιόμορφη και ρυθμική η προσέγγισή τους και να μη διασπώνται οι γραμμές τους. Κατά την στρατιωτική τους προετοιμασία επίσης- π.χ. στην οπλασκία, η εξάσκησή τους συνοδευόταν από μουσική.

Στους μεγάλους αγώνες, συνήθως ένας αυλητής συνόδευε την προσπάθεια των αθλητών, καθώς και την προπόνησή τους.

Οι Έλληνες γνώριζαν πως η μουσική έχει τη δύναμη να μεταβάλλει τη διάθεση εκείνων που την ακούνε και γι' αυτό τη χρησιμοποιούσαν σκοπίμως, προκειμένου να επέλθει αλλαγή στη λαϊκή διάθεση. Μπορούσε να καταπραΰνει, να παρηγορεί, να αποσπά το νου, να τρελαίνει, να οιστρηλατεί, να συναρπάζει, να χαροποιεί. Υπάρχουν παράδειγματα αυτής της χρήσης της μουσικής, όπως αυτό κατά τον 7^ο αιώνα π.Χ., οπότε η Σπάρτη βρισκόταν σε κατάσταση αναταραχής. Τότε προσκλήθηκε Λέσβιος αοιδός, Τέρπανδρος, ο οποίος με τη μουσική του επανάφερε την ηρεμία και την τάξη στην πόλη.

Οι Πυθαγόρειοι, εφαρμόζοντας ένα καθημερινό πρόγραμμα τραγουδιών και οργανικών έργων για λύρα, που τους γέμιζε ενέργεια και χαρωπή διάθεση το πρωί και ηρεμία και χαλάρωση το βράδυ, αξίωναν ότι είχαν κληρονομήσει από τον δάσκαλό τους μια επιστήμη μουσική ψυχοθεραπείας. Η δραστικότητα των μουσικών θεραπειών του Πυθαγόρα οφειλόταν στη νουνεχή επιλογή και διευθέτηση των κατάλληλων αρμονιών, κλιμάκων και ρυθμών.

Η αντιμετώπιση της μουσικής, από τους αρχαίους Έλληνες, ως μέσο θεραπείας, κυρίως των ψυχικών παθημάτων ήταν γεγονός. Κάποιοι, μάλιστα, συμφωνούσαν με την άποψη του Θεόφραστου, πως η μουσική είχε την ιδιότητα να

θεραπεύει ακόμα και τους σωματικούς πόνους. Είναι αλήθεια πως η επιρροή που ασκούσε η μουσική στην ψυχική διάθεση των ανθρώπων ήταν μεγάλη. Επειδή οι αρχαίοι έβλεπαν τον άνθρωπο συνολικά, μέσα από την οπτική της αμοιβαίας και στενά αλληλένδετης συνύπαρξης και αλληλεξάρτησης των ανθρωπίνων χαρακτηριστικών, -ψυχή, σώμα και πνεύμα-, ήταν επόμενο, η κατάσταση της ψυχής να έχει αντίκτυπο στο σώμα και έτσι, η παραπάνω θέση να έχει ισχύ, αν και η ιστορική, ελληνική ιατρική δεν της απέδιδε κανένα ρόλο.

Η πιο πρωτόγονη διάσταση της αντίληψης αυτής, θεωρούσε τη μουσική, «μαγεία», φαινόμενο που εκδηλωνόταν με τρεις τρόπους: *τις μαγικές επωδούς, τους παιάνες και τα εξαγνιστικά άσματα.*

Οι μαγικές επωδοί χρησιμοποιούνταν για θεραπεία, αλλά και για να επιδρούν στους ανέμους, στο μάγεμα των ανθρώπων και τον εξαναγκασμό των συναισθημάτων τους, και στον εξαγνισμό των ζώων. Ωστόσο, η ιστορική, ελληνική ιατρική δεν της απέδιδε κανένα ρόλο.

Ο *παιάνας* χρησιμοποιόταν για τον καθαρισμό από επιβλαβή στοιχεία. Ο Θαλήτας από τη Γόρτυνα, για παράδειγμα, κρητικός συνθέτης του 7^{ου} αι. π.Χ., πήγε στη Σπάρτη, μετά από χρησμό, και λύτρωσε την πόλη από την πανούκλα με τη μουσική του.

Γενικότερα, το «αυλίζειν» σε κάποιον, σήμαινε να τον γοητεύεις ή να τον μαγεύεις. Ορισμένα, όμως, είδη αυλητικής μουσικής χρησίμευαν στη θεραπεία σωματικών παθήσεων όπως της λιποθυμίας, της επιληψίας, της ισχυαλγίας, ακόμη και των δαγκωμάτων από φίδια.

2.1.4 Επαγγελματίες και ερασιτέχνες μουσικοί

Μέχρι και τον 8^ο π.Χ. αιώνα, υπήρχε μεγάλη συμμετοχή στη δημιουργία μουσικής και γι' αυτόν τον λόγο δεν ήταν σαφή τα όρια μεταξύ του επαγγελματία και του ερασιτέχνη μουσικού. Μεταξύ των Αθηναίων της άρχουσας τάξης, ήταν πολύ διαδεδομένη η ικανότητα του παίξιματος κάποιου μουσικού οργάνου. Ωστόσο, υπήρχαν και οι επαγγελματίες, οι οποίοι χωρίζονταν σε δύο κατηγορίες:

Στην πρώτη, κατατάσσονταν αυτοί που είχαν μια ειδική επιδεξιότητα. Τέτοιοι ήταν οι *αιδοί* των ομηρικών έργων που έπαιζαν τακτικά σ' ένα σπίτι ή ταξίδευαν με σκοπό την αναζήτηση πελατείας, και οι *κιθαριστές* και οι *αυλητές* που έπαιζαν σε γιορτές και επίσημες διοργανώσεις προκειμένου να κερδίσουν κάποιο βραβείο. Αυτό είχε σαν συνέπεια να αναπτύσσεται συνεχώς όλο και μεγαλύτερη επιδεξιότητα στο παίξιμο, την τεχνική, αλλά και μεταβολές στην κατασκευή των οργάνων. Έτσι η

μουσική που παρήγαγε αυτή η κατηγορία μουσικών, έκανε την άλλη μουσική -των ερασιτεχνών-, να ηχεί και να φαίνεται παλαιομοδίτικη, με συνέπεια την αυξανόμενη τάση ανάθεσης των μουσικών πραγμάτων στα χέρια επαγγελματιών, συνδιαζόμενη μάλιστα με ένα ξιπασμένο αίσθημα υπεροχής, πράγμα που δεν ήταν ό,τι καλύτερο για έναν φωτισμένο άνθρωπο. Αυτό είχε σαν τελικό αποτέλεσμα, την παρακμή του ιδιωτικού χαρακτήρα της μουσικής δημιουργίας.

Στην δεύτερη κατηγορία, κατατάσσονταν *οι επαγγελματίες θρηνωδοί* που παρουσιάζονταν στις κηδείες και οι αυλητές- άνδρες και γυναίκες- που συνόδευαν το τραγούδι αλλών (π.χ. σε ένα συμπόσιο ή κατά τη διάρκεια μιας εργασίας).

2.1.5 Η μουσική διδασκαλία στην Αρχαία Ελλάδα

Γενικά, η πεποίθηση των αρχαίων Ελλήνων ήταν ισχυρή ως προς το μέγεθος και την ένταση της επίδρασης που ασκούσε η Μουσική, στην ψυχή. Συμφωνώντας με την άποψη του Πλάτωνα, για την ιδεώδη κοινωνία που περιγράφεται στο έργο του *Πολιτεία*, η Μουσική θεωρείται βασικό στοιχείο και των δύο βαθμιδών της ελληνικής παιδείας:

-της *βασικής παιδείας*, των παιδιών και των νέων, που περιελάμβανε Γυμναστική και Μουσική,

-της *ανώτατης*, που λεγόταν *επιστημονική* και περιελάμβανε Αριθμητική, Μουσική, Γεωμετρία και Αστρονομία, για τις ηλικίες των είκοσι έως τριάντα χρόνων, καθώς και Φιλοσοφική, δηλαδή τη μελέτη της *διαλεκτικής*, που διαρκούσε πέντε έτη.

Τέλος, ο Πλάτωνας καθώς και οι αρχαίοι Έλληνες στο σύνολό τους, αποδοκιμάζοντας το είδος της μουσικής που αποσκοπούσε μόνο στην ακουστική ευχαρίστηση, μέσω διαφόρων αριστοτεχνικών ηχητικών «εμφέ», προτιμούσαν και πολλές φορές απαιτούσαν λιτές και μετρημένες μελωδίες και ρυθμούς, που βελτιώνουν τις καλές ιδιότητες του χαρακτήρα.

Σχετικά με τη μουσική διδασκαλία, είναι μάλλον ευνόητο, πως τα ευρέως διαδεδομένα τραγούδια στο λαό μιας κοινωνίας είναι στο σύνολό τους απλά, κατανοητά και δεν προϋποτίθεται καμία ειδική εκπαίδευση για την εκμάθησή τους. Έτσι εύκολα τραγουδιούνται και συγκινούν, μιας και είναι ευκόλως προσεγγίσιμα από τους περισσότερους. Αυτός, εξάλλου, είναι και ένας λόγος που τα κάνει δημοφιλή.

Για την εκμάθηση, όμως, ενός μουσικού οργάνου, απαιτείται μεγαλύτερη προσπάθεια. Η διδασκαλία του, για την πλειονότητα των αρχαίων Ελλήνων, ήταν κυρίως άτυπη και γινόταν, συνήθως, από έναν φίλο, έναν συγγενή και αρκετές φορές, από κάποιον πρόθυμο δεξιότεχνη. Μάλιστα, κατά την αρχαϊκή περίοδο, αυτό

ήταν πιθανώς και το μόνο υπάρχον είδος διδασκαλίας. Για πρώτη φορά, στις αρχές του 5^{ου} αιώνα, υπήρξε ένα οργανωμένο σύστημα μουσικής παιδείας, τουλάχιστον στην Αθήνα.

Τη μεγαλύτερη οργάνωση απαιτούσε η εκπαίδευση των *χορών*. Η συμμετοχή τους, με το χορό και τραγούδι τους, σε γιορτές και άλλες περιστάσεις, ήταν απαραίτητη. Γι' αυτόν τον λόγο, σε κάποια από τα δωρικά κράτη, η χορική εκπαίδευση ήταν θεσμοθετημένη.

Στην Κρήτη, μέρος της εκπαίδευσης των αγοριών που συνάζονταν σε «αγέλες», ήταν να μαθαίνουν χορούς φορώντας πανοπλία και να τραγουδούν παιάνες. Η αγωγή αυτή ήταν κατάλληλη για να τα μετατρέψει σε σκληρούς άνδρες και ατρόμητους πολεμιστές.

Η Σαπφώ, υπήρξε, μουσική διδάσκαλος και ηγέτορας ενός «οίκου θαιραπαινίδων μουσών» του οποίου προϊστάτο. Παράλληλα εξασκούσαν στη γραφή και δίδασκε ποίηση στις μαθήτριάς της, στις κόρες δηλαδή, τις οποίες έστελναν οι γονείς, προκειμένου να λάβουν κάποιο είδος παιδείας.

Το γεγονός, ο *χοραγός* να διδάσκει τόσο γράμματα όσο και μουσική, λάβαινε χώρα και στις Συρακούσες των αρχών του 5^{ου} αιώνα, όπως και σε άλλα μέρη. Έτσι με το ρήμα «χοραγείν», οι αρχαίοι Έλληνες εννοούσαν τη «σχολική» διδασκαλία εν γένει.

Στην Αθήνα, όπου οι χορωδίες διαμορφώνονταν ανάλογα με τα γεγονότα, όταν η σύνθεση που θα παρουσιαζόταν ήταν πρωτότυπη εκείνος που αναλάμβανε συνήθως την εκπαίδευση των τραγουδιστών ήταν ο ίδιος ο συνθέτης.

Ο χορός, εξ' αιτίας των διαφόρων προσαρμογών του ίδιου αλλά και της διδασκαλίας του ανάλογα με την περίπτωση, δεν αποτελούσε τελικά έναν θεσμό μόνιμο και πολύ περισσότερο, κατάλληλο για τη δημιουργία ενός εκπαιδευτικού προγράμματος. Γι' αυτό και οι γονείς έστελναν τα αγόρια σε έναν *κιθαριστή* και σε έναν *παιδοτρίβη*.

Ο *κιθαριστής* τους δίδασκε να τραγουδούν και να εκτελούν άσματα από το καθιερωμένο ρεπερτόριο της εποχής, ενώ πολλές φορές τους δίδασκε επίσης γραφή και ανάγνωση. Αργότερα ο *γραμματιστής*, ο οποίος μάθαινε στα αγόρια να διαβάζουν και να αποστηθίζουν αποσπάσματα από τον Όμηρο και άλλους άξιους ποιητές, θα καθιερωθεί ως μια ξεχωριστή μορφή δίπλα στον *μουσικοδιδάσκαλο*, ο οποίος τα εκγύμναζε, με τη σειρά του, στα έργα των λυρικών ποιητών. Η διδασκαλία αυτή, συντελούσε στη διάπλαση του ψυχικού κόσμου των μαθητών.

Στην Σπάρτη, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, δεν υφίστατο παρόμοια μουσική εκπαίδευση. Ωστόσο, και σύμφωνα με ισχυρισμούς του Χαμαιλέοντος, οι πάντες εκεί

μάθαιναν να παίζουν αυλούς. Μάλιστα το ίδιο συνέβαινε στην Θήβα και την πόλη του την Ηράκλεια στη Μαύρη Θάλασσα.

Η γενική πεποίθηση των αρχαίων Ελλήνων για τους τρόπους και τους λόγους της μουσικής διδασκαλίας στην εποχή τους, συνοψίζεται στο συμπέρασμα του Αριστοτέλη στα *Πολιτικά* του, ότι η διδασκαλία της μουσικής οφείλει να διαμορφώσει εξαιρετικούς ερασιτέχνες και όχι επαγγελματίες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΑΔΑ ⁴

3.1 Εννοιολογικοί προσδιορισμοί

Τις περισσότερες φορές που αναφέρεται ο όρος «παιδεία», σήμερα, εννοείται το Δημόσιο σύστημα μαζικής και ισότιμης παροχής γνώσεων στα μέλη ενός συνόλου, δηλαδή το κρατικό εκπαιδευτικό σύστημα. Η έννοια αυτή, περιλαμβάνει την συστηματική παροχή γνώσεων και τη διαδικασία αγωγής που στοχεύει στην άνοδο του πνευματικού επιπέδου του ανθρώπου. Με άλλα λόγια, την εκπαίδευση και τη μόρφωση. Ακόμα, με τη λέξη «παιδεία», εννοούμε ό, τι έχει αποκομίσει κανείς ως αποτέλεσμα μαθήσεως αλλά και τις ποικίλες επιδράσεις που έχει δεχθεί, την καλλιέργεια, την κουλτούρα του. Ακόμα πιο γενικά, η παιδεία σημαίνει την πνευματική και ηθική αγωγή του ανθρώπου, την ποιότητα της ανατροφής του.

Εργαλείο της Παιδείας είναι η Εκπαίδευση, η οποία με τη σειρά της χρησιμοποιεί τη Διδασκαλία σαν μέσο παροχής γνώσεων, καλλιέργειας της νόησης αλλά και διαμόρφωσης της προσωπικότητας και διάπλασης του χαρακτήρα των μαθητών.

⁴ Η συγγραφή του Κεφαλαίου « Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΑΔΑ» καθώς και των υποκεφαλαίων αυτού στηρίχτηκε κυρίως στο περιεχόμενο των βιβλίων:

ΚΡΙΣΤΟΦΕΡ ΣΜΩΛ, «Μουσική- Κοινωνία- Εκπαίδευση», Μετάφραση Μιχ.Γρηγορίου, Εκδ. Νεφέλη, Αθήνα 1983

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΣΜΑΡΑΓΔΑ, Διδακτική της Μουσικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών- Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Αθήνα, 2001

ΜΑΛΙΑΡΑΣ ΝΙΚΟΣ, «Διδακτική της μουσικής- Πρακτική», Πανεπιστήμιο Αθηνών-Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Αθήνα, 2000.

ΠΑΛΑΤΩΝ, «Πολιτεία», Τόμος Α', Μετάφραση: Ι.Γρυπάρης, Εκδ. Ζαχαρόπουλος, Αθήνα

ΜΩΡΙΣ ΚΡΟΥΑΖΕ, «Ο Πολιτισμός της Αρχαίας Ελλάδος», Εκδόσεις Γκοβόστη

Η Διδασκαλία, ως σύνολο προγραμματισμένων και σκόπιμων ενεργειών που γίνονται με πρωτεργάτη τον δάσκαλο και συνεργάτη τον μαθητή, θέτει στόχο της – πέρα από την κατάκτηση της γνώσης από τον μαθητή, την απόκτηση διαφορετικών δυνατοτήτων, κατάλληλων για να βοηθήσουν τον ίδιο να ανταποκριθεί στις ανάγκες της ζωής.

Μέσα στα πλαίσια της *Διδακτικής*, του αρχαιότερου κλάδου των Επιστημών της Αγωγής, της οποίας η προϊστορία αρχίζει την Τρίτη χιλιετία π.Χ. με τη δημιουργία των πρώτων ιδρυμάτων για τη διδασκαλία εξειδικευμένης γνώσης, το σχολείο και η εκπαίδευση γενικότερα, αποβλέπει, πέρα από την εν γέννη διαπαιδαγώγηση των νεαρών πολιτών, στην ανάπτυξη και άσκηση όλων των πλευρών της προσωπικότητάς τους που δεν έχουν σχέση με τη γνώση αυτή καθαυτή, αλλά με τον ψυχικό κόσμο, το ήθος και τη συμπεριφορά, δηλαδή σε αυτά που συνιστούν την αποκαλούμενη *αγωγή*. Αυτό που επιτυγχάνεται τελικά είναι *η μάθηση*, όρος που η ελληνική γλώσσα χρησιμοποιεί από την εποχή του Ομήρου, δηλώνοντας μέχρι σήμερα, τον εμπλουτισμό της ανθρώπινης συνείδησης με γνώσεις και δεξιότητες.

Η ανθρώπινη μάθηση αφορά σε τρία μεγάλα πεδία, τα οποία είναι αντίστοιχα με το λογιστικό, το επιθυμητικό και το θυμοειδές της ανθρώπινης ψυχής, σύμφωνα με την τριμερή διαίρεσή της από τον Πλάτωνα:

-το πρώτο πεδίο, περιλαμβάνει όσα έχουν να κάνουν με τη μάθηση πληροφοριών και τις δυνατότητες αξιοποίησής τους,

-το δεύτερο, αναφέρεται στον συναισθηματικό τομέα, τις στάσεις, τις διαθέσεις, τις αξίες και γενικά τις πεποιθήσεις του ατόμου και

-το τρίτο πεδίο, είναι σχετικό με τις κινήσεις και τις κινητικές, γενικότερα, δεξιότητες.

Όπως και να έχει, η πρωτογενής αυτή τάση και ικανότητα του ανθρώπου για μάθηση, αποτέλεσε την κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη του πολιτισμού.

Η παιδεία στη σύγχρονη Ελλάδα, αντιπροσωπευόμενη από το επίσημο, σχολικό κυρίως, σύστημα εκπαίδευσης, χρησιμοποιώντας διάφορες τεχνικές μάθησης και τρόπους διδασκαλίας και δεχόμενη αλλά και υποστώμενη τόσες πολλές και συνεχόμενες αλλαγές, όσοι σχεδόν και οι άνθρωποι που βρέθηκαν στην υπεύθυνη θέση της χάραξης μιας συγκεκριμένης γραμμής για τη λειτουργία του κρατικού ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, έχει τις ρίζες της στο 1829. Κυβερνήτης του νέου ελεύθερου κράτους τότε έγινε ο Καποδίστριας, ο οποίος ίδρυσε επισήμως τα πρώτα σχολεία, δηλαδή το Δημοτικό (1834) και το Γυμνάσιο(1836),

σύμφωνα με γαλλικά πρότυπα και βαυαρικές επιδράσεις. Το 1837 έγινε στην Αθήνα το πρώτο Πανεπιστήμιο κατά το γερμανικό πρότυπο.⁵

Σήμερα, όπως και στο αρχαίο παρελθόν, ο πολιτικός χαρακτήρας της ελληνικής εκπαίδευσης είναι όρος ουσίας τόσο της παιδείας, όσο και της αγωγής. Έτσι η παιδεία, ως πολιτική έννοια πλέον, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την πολιτική δραστηριότητα και στάση του ανθρώπου-πολίτη. Είναι επόμενο λοιπόν, να αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για το παρόν και το μέλλον μιας πολιτείας, ενός κράτους, μιας κοινωνίας.

Προηγουμένως έγινε αναφορά στον όρο μάθηση, βλέποντάς την σαν ένα σημείο και χαρακτηριστικό της ανθρώπινης δύναμης. Υπάρχει όμως και η άλλη πλευρά: αυτή της ανθρώπινης αδυναμίας.

Η παγκόσμια ιστορία έχει δείξει πως όσο μεγαλύτερη ωφέλεια μπορούσε να έχει ένα ισχυρό όπλο, μια μοναδική ανακάλυψη για τον άνθρωπο, αν εκείνος την αξιοποιούσε σωστά, τόσο πιο επικίνδυνη και ασύληπτα καταστροφική μπορούσε ν' αποδειχθεί για τον ασυνείδητο χειριστή και εκμεταλλευτή της. Έτσι και η παιδεία, ως ένα πανίσχυρο όπλο διάπλασης του ανθρώπου, ανάλογα με το πώς και για πόσο διάστημα, έχει χρησιμοποιηθεί, από ποιόν και για ποιόν σκοπό, επιφέρει τις ανάλογες συνέπειες, πρωταρχικά στον άνθρωπο και έπειτα σπουδήποτε αυτός εμπλέκεται. Άρα η σημερινή κατάσταση της παιδείας, αφενός είναι αποτέλεσμα των παρελθουσών τακτικών, πολιτικών και σκοπιμοτήτων, αφετέρου δε, αδιάφευστο στοιχείο του γιατί συμβαίνουν- όσα συμβαίνουν- και προάγγελος των όσων μέλλονται να συμβούν.

3.2 Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και το γενικότερο παιδευτικό περιβάλλον σήμερα

Στη σημερινή εποχή, όπου οι άνθρωποι στην πλειονότητά τους, έχοντας χάσει το μέτρο και ξεχάσει αυτό που λέγεται συνείδηση, είναι δέσμιοι της ελευθερίας τους, εφόσον αφηφούν το γεγονός πως η πραγματική ελευθερία του ανθρώπου εμπεριέχει τον αυτοπεριορισμό του. Αυτός είναι και ο λόγος που οι συνεχείς

⁵ Οι ιδέες που επικράτησαν σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες υποστηρίζονταν από τον Wilhelm von Humboldt και προέρχονταν από μία μίξη αρχαιοελληνικού ανθρωπισμού και από έναν εθνικισμό, που ελέγχονταν κεντρικά. Η ελληνική εκπαίδευση επηρεάστηκε ποικιλοτρόπως από τις πολιτικές εξελίξεις που μεσολάβησαν μέχρι σήμερα, όπου ο νόμος πλαίσιο 1566/1985 αποτελεί τη ραχοκοκαλιά του εκπαιδευτικού συστήματος μέχρι και σήμερα. Ο νόμος αυτός που δημιουργήθηκε στα πλαίσια της διαρθρωτικής προσπάθειας στα έτη 1985-1987, ήταν η πρώτη προσπάθεια για αποκέντρωση των δυνάμεων, των ευθυνών και των πόρων.

διορθωτικές εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις, στα πλαίσια του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος οδηγούνται σε αδιέξοδο. Προκύπτει έτσι ένα κύριο χαρακτηριστικό της σύγχρονης ελληνικής παιδείας: η αστάθεια και το ευμετάβλητο του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος.

Πιο συγκεκριμένα, αναφερόμαστε στο Σχολικό Εκπαιδευτικό Σύστημα, το οποίο αποτελείται, βασικά, από τρεις βαθμίδες:

-στην Πρώτη βαθμίδα, στην οποία εντάσσονται τα Δημοτικά, φοιτούν τα παιδιά από τα έξι τους χρόνια έως τα δώδεκα.

-στην Δεύτερη βαθμίδα εντάσσονται τα Γυμνάσια και τα Λύκεια, με αντίστοιχη φοίτηση τριών ετών στο καθένα, και

-στην Τρίτη βαθμίδα, όπου εντάσσονται τα Τεχνολογικά Επαγγελματικά Ιδρύματα και τα Ανώτατα Επαγγελματικά Ιδρύματα. Η φοίτηση σε αυτά είναι τρία έως πέντε με έξι έτη.

Η Πρώτη και η Δεύτερη βαθμίδα αποτελούν την βασική, υποχρεωτική εκπαίδευση για όλους τους Έλληνες πολίτες, ενώ τα Τεχνολογικά Επαγγελματικά Ιδρύματα, την Ανώτερη και τα Ανώτατα Επαγγελματικά Ιδρύματα, την Ανώτατη.

Τα τελευταία χρόνια υπάρχει και βαθμίδα Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης η οποία βρίσκεται μεταξύ της Δεύτερης και Τρίτης Βαθμίδας και εκπροσωπείται από τα Ιδρύματα Επαγγελματικής Κατάρτισης, η φοίτηση στα οποία είναι συνήθως διετής.

Πριν το Δημοτικό Σχολείο, τα μικρά παιδιά μπορούν να ενταχθούν εισαγωγικά στο σχολικό περιβάλλον, παρακολουθώντας καθημερινά για μερικές ώρες ένα άλλο είδος σχολείου, το Νηπιαγωγείο. Επίσης, τελειώνοντας κάποιος τη φοίτησή του και στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση, μπορεί να συνεχίσει με διάφορες μεταπτυχιακές σπουδές και εργασίες, προκειμένου να αποκτήσει μεγαλύτερη εξειδίκευση στον τομέα που τον ενδιαφέρει.

Η Σχολική και Πανεπιστημιακή εκπαίδευση παρέχεται δωρεάν από το Ελληνικό Κράτος και είναι ελεύθερη για όλους, άντρες και γυναίκες. Μάλιστα υπάρχουν κι άλλες, ειδικές κατηγορίες σχολείων στα πλαίσια των εκπαιδευτικών βαθμίδων που αναφέραμε, που έχουν σκοπό την παροχή δωρεάν εκπαίδευσης σε όσους πολίτες, λόγω ηλικίας ή ωραρίου εργασίας ή και άλλων εξειδικευμένων αναγκών, δεν μπορούν ή δεν επιλέγουν να σπουδάσουν στα κλασικά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Έτσι είναι γεγονός η ύπαρξη Νυχτερινών Σχολείων, Τεχνικών Σχολείων, Μουσικών Σχολείων, Αθλητικών Σχολείων, Θρησκευτικών Σχολείων, Σχολείων για άτομα με ειδικές ανάγκες, κ.ά.

Η παιδεία που παρέχεται μέσω όλων αυτών των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι καθολική και αφορά τόσο στην απόκτηση γνώσεων των βασικών επιστημών και τεχνών, όσο και στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη του ανθρώπου, μέσω της

καλλιέργειας του πνεύματος, της ψυχής και του σώματος. Θεωρητικά, τουλάχιστον, αυτό ισχύει. Πρακτικά όμως, εξ' αιτίας της πληθώρας των διδασκόμενων αντικειμένων σε συνάρτηση προς το είδος και τις απαιτήσεις της διδασκαλίας και της εξέτασής τους- μιλώντας κυρίως για την δευτεροβάθμια εκπαίδευση που είναι ο κορμός του εκπαιδευτικού μας συστήματος-, καθώς και του χρονικού περιθωρίου επίτευξης αυτών των στόχων, η εκπαίδευση σήμερα μοιάζει με τροχοκίνητο κινούμενο με ιλλιγγιώδη ταχύτητα που εξ' αιτίας της του έσπασαν τα λουριά και χάθηκε ο έλεγχος.

Η απειρία των πληροφοριών που χαρακτηρίζει τη ζωή μας σε όλα τα επίπεδα και η ταχύτητα με την οποία διαδίδονται, σε συνδιασμό με την αγωνιώδη προσπάθεια και προσδοκία για εύρεση εργασίας ή για την συνεχή αύξηση της ταχύτητας και του μεγέθους της παραγωγής, δημιουργεί αποπροσανατολισμό. Παράλληλα, ο τρόπος και ο χρόνος παροχής αυτών των πληροφοριών, χωρίς την ταυτόχρονη ύπαρξη κατάλληλων εργαλείων-εφοδίων για την επεξεργασία τους, εμποδίζουν την κρίση και τελικά την ουσιαστική γνώση και εφαρμογή αυτών στην πράξη. Ο άνθρωπος χάνει την επαφή με τον εαυτό του, τρέχει χωρίς να φτάνει και όταν ακόμα φτάσει, λόγω της κεκτημένης του ταχύτητας, δεν προλαβαίνει να απολάυσει το αποτέλεσμα των προσπαθειών του. Έτσι η ανθρώπινη πράξη δεν μπορεί να λειτουργήσει ωφέλιμα για τον ίδιο ως ψυχοπνευματική και σωματική οντότητα και ως χρήσιμο και δημιουργικό μέλος μιας ελεύθερης και ειρηνικής κοινωνίας.

Ταυτόχρονα με την επίσημη παρεχόμενη παιδεία, υπάρχει μια δεύτερη, η λεγόμενη «παραπαιδεία». Αρχικά, πέρα από το κέρδος, ο ρόλος της ήταν συμπληρωματικός και ενισχυτικός προς την κρατική παιδεία, κυρίως για την αντιμετώπιση των αυξημένων απαιτήσεων ενόψει των πανελληνίων εξετάσεων. Αργότερα καθιερώθηκε σαν «προαπαιτούμενο» για την πρόοδο και επιτυχία κάθε μαθητή, ανεξαρτήτως από την οικονομική κατάσταση της οικογενείας του.

Οι προσπάθειες από το κράτος για τη λειτουργική καθιέρωση της δωρεάν ενισχυτικής διδασκαλίας μετά τη λήξη της κλασικής διδασκαλίας στο σχολείο, προκειμένου να ανακόψει ή να ελαττώσει την ανάγκη για εξωσχολικά φροντιστηριακά μαθήματα, απλώς μικραίνει κι άλλο τον ελεύθερο χρόνο των παιδιών, τον τόσο πολύτιμο για την ολόπλευρη και ισορροπημένη ανάπτυξή τους.

Έτσι η σχολική εκπαίδευση μοιάζει περισσότερο με βιομηχανική παραγωγή εργοστασίου παρά με υγιή παιδευτικό οργανισμό που προετοιμάζει και δημιουργεί ώριμους ανθρώπους και άξιους πολίτες.

3.3 Η Μουσική στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα σήμερα

Παρόλα αυτά, η Μουσική συμπεριλαμβάνεται στο ελληνικό σχολικό εκπαιδευτικό σύστημα σε όλες του τις βαθμίδες. Το ίδιο συμβαίνει λίγο-πολύ και σ' ένα παράλληλο, όχι ιδιαίτερα ανεπτυγμένο, αλλά εξ' ίσου υπαρκτό εκπαιδευτικό σύστημα, το ιδιωτικό. Έτσι, ιδιωτικές σχολές ειδικευμένες σε διάφορα πεδία και εκπαιδευτικά αντικείμενα, όπως και κάποιες δημόσιες ή δημοτικές, κάνουν πράξη το παιδαγωγικό αλλά και επ' αμοιβή έργο τους, υπό την εποπτεία όχι του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων αλλά του Υπουργείου Πολιτισμού.

Η ίδρυση και η λειτουργία αυτών των Σχολών, καθώς και η παροχή μουσικής εκπαίδευσης σ' αυτές, σ' ένα βασικό και σ' ένα ανώτερο επίπεδο, χρειάζεται ειδική υπουργική άδεια. Το πρώτο επίπεδο- το βασικό- παρέχει βασικές μουσικές γνώσεις και προετοιμάζει την εισαγωγή των σπουδαστών στις ανώτερες σχολές μουσικής εκπαίδευσης. Εκείνες, με τη σειρά τους, παρέχουν μουσικές γνώσεις σε ένα επίπεδο τέτοιο που μπορεί να οδηγήσει και στην επαγγελματική μουσική σταδιοδρομία.

Από εκεί και πέρα και όσον αφορά στις παραδόσεις τις λαϊκές ή τις οικογενειακές, καθώς και στην προσωπική ιδιοσυγκρασία του καθενός, η μουσική βρίσκεται και έχει αποκτήσει ιδιαίτερη θέση στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Δε θα λέγαμε όμως βασική. Βασική, βασικότερη είναι η θέση που έχει καταλάβει η μουσική στη ζωή, στο μυαλό και στην ψυχή κάποιων ανθρώπων ασχολούμενων βαθειά και ουσιαστικά με αυτήν την τέχνη από διάφορες πλευρές και που έτσι διατηρείται άσβηστη η ουσία αυτής μέσα στους αιώνες. Μιλώντας όμως για την παιδεία σήμερα, αναφερόμαστε στο μεγαλύτερο αριθμό των ανθρώπων της ελληνικής κοινωνίας ή τουλάχιστον στον μέσο όρο αυτής. Η παιδεία συναρτάται με την κουλτούρα ενός λαού ή μιας εποχής και η εκπαίδευση, ως όρος παιδευτικής ουσίας και αγωγής, ανταποκρίνεται στις αντιλήψεις της κατ' εξοχήν πολιτικής σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας. Η παιδεία, πάνω απ' όλα, είναι συνείδηση. Άρα ο έχων μουσική παιδεία, έχει μουσική συνείδηση.

Αυτό που κυριαρχεί στις μέρες μας είναι η μουσική ασυνείδηση και το γεγονός αυτό καταδεικνύει την κρίση που υφίσταται η σημερινή παιδεία, η οποία με τη σειρά της φανερώνει πως η ελληνική κοινωνία- όχι ξέχωρα από την παγκόσμια- πάσχει, νοσεί. Και επειδή τις κοινωνίες τις δημιουργούν και τις στελεχώνουν άνθρωποι, δεν θέλει πολύ να συμπεράνουμε πως ο σημερινός άνθρωπος, ο σημερινός Έλληνας πολίτης νοσεί. Η αρρώστια που τον κατατρώει δεν είναι εξωτερική- απλά εκδηλώνεται εξωτερικά. Εσωτερικά όμως δεν είναι αναγνωρίσιμη, δεν γίνεται παραδεκτή από τον ίδιο και έτσι ο άνθρωπος συνεχίζει να νοσεί.

Το γεγονός αυτό είναι τραγικό, αν σκεφτεί κανείς πως ο μόνος τρόπος θεραπείας στη σύγχρονη εποχή και η μόνη διέξοδος από τον λαβύρινθο της αυτοκαταστροφής του ανθρώπου, είναι ο ίδιος να αντιμετωπίσει τον εαυτό του.

Η ελευθερία στις μέρες μας, όπως τουλάχιστον αυτή προβάλλεται, είναι τόσο μεγάλη που ο ίδιος ο άνθρωπος, αθετώντας ή αγνοώντας τον αυτοπεριορισμό του και τη σημασία του, είναι ο μόνος πραγματικός εχθρός του. Ο άνθρωπος είναι ουσιαστικά, ο μόνος τιμωρός ή θεραπευτής του εαυτού του. Μέσα σ' αυτό το υπαρκτό πλαίσιο, η μουσική δεν μπορεί να τύχει καλύτερης εκτίμησης και επομένως η μουσική παιδεία του τόπου μας σήμερα, σαν μέρος μιας εννιαίας παιδευτικής γραμμής, εκπορευόμενης από το κράτος ή τους ανθρώπους του, είναι ανάλογη αυτής της ψυχοκοινωνικής κατάστασης που επικρατεί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ ⁶

4.1 Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΗΜΕΡΑ

Η αληθινή Μουσική, που είναι μία και μόνη και βρίσκεται κοιμώμενη μέσα μας, όταν έρθει σε επαφή με εκείνη που είναι γνήσιο έργο και δημιουργημα ειλικρινούς και εμπνευσμένης προσπάθειας, την εκφραζόμενη εξωτερικά, ξυπνά και ενεργοποιεί τη σύνδεσή μας με τη Συμπαντική Αρμονία. Τότε αισθανόμαστε ευτυχία, γαλήνη, γινόμαστε ζωντανοί σε μια ζωή στην οποία η ύπαρξή μας έχει νόημα και σκοπό.

Σε μια εποχή όπου ο κόσμος πάσχει από υλικό υπερκαταναλωτισμό και η τροφή δημιουργεί σωματική «υπερτροφία» και ηθική – συνειδησιακή συρρίκνωση, η Μουσική έχει να κάνει με την ανάγκη του σημερινού ανθρώπου για ψυχική και πνευματική τροφή. Όταν οι υλικές ανάγκες βρίσκονται σε ισορροπία με τις

⁶ Η συγγραφή του Κεφαλαίου 4, με τίτλο «Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ», καθώς και των υλοκεφαλαίων αυτού στηρίχτηκε κυρίως στο περιεχόμενο των βιβλίων: ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ, «Πού να βρω την ψυχή μου...», Εκδ. Λιβάνη, Αθήνα, 2002 ΚΡΙΣΤΟΦΕΡ ΣΜΩΛ, «Μουσική- Κοινωνία- Εκπαίδευση», Μετάφραση Μτχ.Γρηγορίου, Εκδ. Νεφέλη, Αθήνα 1983 ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΣΜΑΡΑΓΔΑ, Διδακτική της Μουσικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών- Τμήμα Μουσικών Σπουδών. Αθήνα, 2001 ΜΑΛΙΑΡΑΣ ΝΙΚΟΣ, «Διδακτική της μουσικής- Πρακτική», Πανεπιστήμιο Αθηνών-Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Αθήνα, 2000.

ψυχοπνευματικές και χαίρουν ανάλογης εκτίμησης τότε οι κοινωνίες βρίσκονται σε αρμονία. Αντιθέτως, εκείνες που υποτιμούν την τέχνη είναι δυσαρμονικές, οι άνθρωποί της λειψοί, ανολοκλήρωτοι, δυστυχείς και τελικά επικίνδυνοι.

Έτσι αν κοιτάξουμε στη μουσική που κυριαρχεί σ' ένα τόπο, σ'έναν λαό, σε μια χώρα, θα δούμε όλα τα σημεία στα οποία πάσχει μια κοινωνία και θα βρούμε όλα τα γιατί. Μπορούμε να διαβάσουμε το μέλλον της και να προβλέψουμε την άνθιση ή την καταδίκη της. Η Μουσική είναι, με άλλα λόγια, ο καθρέφτης της κοινωνίας των ανθρώπων.

Στη σύγχρονη εποχή, η μουσική βάλεται από ήχους που εξαγριώνουν τον ακροατή και εξαθλιώνουν την ίδια. Από άτομα κινούμενα σ' ένα σύστημα εξευτελιστικό για τον άνθρωπο που μόνο σκοπό έχει τη νέκρωση της συνείδησης και της ανθρώπινης ουσίας, εκπορεύεται μια τακτική αλλοίωσης του καλλιτεχνικού αισθητηρίου και τελικά ακρωτηριασμού της ανθρώπινης ύπαρξης. Ο σκεπτόμενος άνθρωπος είναι εχθρός αυτού του συστήματος. Δεν είναι τυχαίο ότι το εκπαιδευτικό μας σύστημα, «δομημένο» αδόμητα, με συνεχείς εναλλαγές και αντιφατικές-αντιπερισπασματικές δράσεις αποπροσανατολίζει, διχάζει και τελικά απορρυθμίζει.

Αν αναλογιστούμε πως τα μόνα καθησυχαστικά μηνύματα που λαμβάνουμε από το μικρο- και μακρο-περιβάλλον, με άλλα λόγια το ανεξιχνίαστο και ακατανόητο σύμπαν που μας περιβάλλει, είναι οι ρυθμοί, τότε κάθε φαινόμενο απορρύθμισης θα πρέπει να μας κρούει τον κώδωνα του κινδύνου.

Η φύση είναι ρυθμός και εμείς πλάσματά της. Τον ρυθμό της τον αντιλαμβανόμαστε σαν έναν επίμονο παλμό που γεννά μέσα μας μια ταραχή βουβή και πανίσχυρη, με την οποία ερχόμαστε σε διάλογο με διάφορες κρούσεις και τονισμούς, άλλοτε συνταιριάζοντας μαζί τους και άλλοτε αντιτιθέμενοι. Τελικά, ξυπνά η σωματική διάθεση για μουσική τέρψη και γίνεται πλέον, πέρα από συναισθηματική και οργανική. Είναι αφύσικο λοιπόν να μην υπακούμε στη συμμετρία της φύσης και να μη ζούμε «μέσα στο μέτρο», όπως μια μεγάλη και ικανή ορχήστρα υπακούει στον αρχιμουσικό της. Το ότι πράττουμε το αντίθετο είναι η απόδειξη πως είμαστε το μόνο δημιουργήμα στη φύση που πηγαίνει αντίθετα με τους νόμους της αρμονίας.

Το ελληνικό παιδαγωγικό σύστημα, λειτουργώντας ως παράρτημα του καπιταλιστικού εκείνου μηχανισμού που θεωρεί τον άνθρωπο καταναλωτή προϊόντων παραγόμενων με τη δική του συμβολή στη συσσώρευση χρήματος για εκείνους που διέθεσαν μονοπωλιακά το χρήμα –κεφάλαιο, εξυπηρετεί αυτή τη μονοδιάστατη λογική που διδάσκεται με όλα τα μέσα σε όλες της εκπαιδευτικές βαθμίδες της χώρας. Ο πολίτης που υπάρχει και δρα εν συνειδήσει ενάντια σ' αυτή τη λογική, πρέπει οπωσδήποτε να εξουδετερωθεί.

Άρα η μόνη «μουσική» που πρέπει να υπαγορεύεται και να προωθείται είναι

οι κακόηχοι θόρηβοι, η κακομεταχειριζόμενη ελληνική γλώσσα και τα ζωώδη γριλίσματα. Το ψέμα που υπόσχεται τη λάμψη διάρκειας μιας τσιχλόφουσκας και δίνει γραμμή για τα πρότυπα που «πρέπει» ν'ακολουθηθούν είναι η τροφή μιας στρατιάς «ανθρώπων» αποχαυνωμένων, που το χειρότερο μ' αυτούς είναι πως έχουν άγνοια της κατάστασής τους σε τέτοιο βαθμό που το παράλογο τους μοιάζει λογικό, το άσχημο φυσιολογικό και αναμενόμενο και πολλά, πολλά, πάρα πολλά άλλα... Στην Ελλάδα του σήμερα, η ύπαρξη πολλών «ειδών» μουσικής, αλλά και τρόπων εκμετάλλευσής της, προκαλεί την εμφάνιση οξύτατων αντιθέσεων ανάμεσα σ' αυτούς που πιστεύουν στη βαθιά γνώση της μουσικής και σ' αυτούς που την μεταχειρίζονται για να κερδίσουν χρήματα, ισοπεδώνοντας και εξευτελίζοντας την αξία της.

Το ελληνικό τραγούδι κι η μουσική, αποτελεί το μεγαλύτερο εως τώρα δημιούργημα της συλλογικής μνήμης και προσπάθειας. Σε σχέση με εκείνο που προσέφεραν και προσφέρουν, η αντιμετώπισή τους από την Πολιτεία είναι εξευτελιστική για την τελευταία!

Μόνο όταν υπάρχει βαθιά γνώση της μουσικής μπορεί να παραχθεί καλό τραγούδι και να αποφευχθεί η κακοποίηση αυτής και κατ' επέκταση της ανθρώπινης ψυχής. Είναι γνωστό πως η μουσική, ανάλογα με το είδος και την «υφή» της, μπορεί να επηρεάσει θετικά ή αρνητικά τον τρόπο σκέψης, τη δράση και την πνευματική στάση ενός ανθρώπου και κατ' επέκταση να διαμορφώσει την νοοτροπία και την κουλτούρα ενός λαού. Έτσι καταστείται ευνόητο, πως για να υπάρξει και ν' αποδοθεί ποιοτική μουσική, απαιτείται, από τον κάθε δημιουργό, αφοσίωση στην Τέχνη, σεβασμός στην παράδοσή μας, ειλικρίνεια και τολμηρή σκέψη.

Σήμερα, υπάρχουν «ρεύματα» μουσικής με ημερομηνία λήξης, για «διασκέδαση»- με ό,τι μπορεί να εννοεί αυτό-, τα οποία κυριαρχούν σχεδόν απόλυτα σε ό,τι ακούμε σήμερα, είτε στο ραδιόφωνο, είτε στην τηλεόραση, είτε στα λεωφορεία και τα ταξί, είτε οπουδήποτε αλλού συγκεντρώνεται μεγάλος αριθμός κόσμου και κυρίως σε ηλικίες που είναι ακόμη εύπλαστος.

Γι' αυτούς τους ανθρώπους αλλά και εξ αιτίας αυτών, έχουν δημιουργηθεί τα -δυστυχώς γνωστά πλέον σε όλους, "reality-shows". Η Μουσική και κάθε άλλη αξία που συνάδει με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, έχουν σκοπίμως καταπατηθεί και θυσιαστεί στο βωμό της δημοσιότητας- διασημότητας του ενός λεπτού. Το χειρότερο όλων είναι ότι με την συναίνεση, την παρότρυνση και συχνά πίεση των γονέων ή του ευρύτερου οικογενειακού περιβάλλοντος, νέοι άνθρωποι πείθονται να ακολουθήσουν μια αυτιστική συμπεριφορά, την οποία διακρίνει μια διάχυτη τάση εγκλεισμού και ταυτόχρονης δημόσιας έκθεσης, χωρίς να έχουν να πουν και να δώσουν τίποτα, όχι μόνο στο κοινωνικό σύνολο αλλά ούτε καν στον εαυτό τους.

Κάποιοι από τους νέους αυτούς, που έτυχε να «λοξοδρομήσουν» για λίγο από τους στόχους και το βασικό προορισμό τους, βγαίνοντας από αυτήν την παρωδία, θα ξαναβρούν, ίσως, το δρόμο τους και θα ζήσουν σαν απλοί, φυσιολογικοί και δημιουργικοί άνθρωποι, διότι είχαν την τύχη να λάβουν γερές βάσεις κατά την γονεϊκή τους διαπαιδαγώση στα πρώτα χρόνια της ζωής τους και έτσι ανέπτυξαν μια ελάχιστη κριτική στάση απέναντι στα γεγονότα και τις πράξεις τους, ακόμα και αν αυτή ενεργοποιηθεί καθυστερημένα.

Ο μεγάλος αριθμός των συμμετεχόντων σε κάτι τέτοια αλλά και σε ανάλογες εκφάνσεις της «ζωής» στην σημερινή πραγματικότητα είναι καταδικασμένος, διότι η παιδεία που έλαβαν- αν έλαβαν- από τους γονείς τους, από τη στιγμή που πρωτοείδαν το φως σ' αυτόν τον κόσμο, ήταν όχι μόνο ελλιπής και ασταθής αλλά καταστροφική για εκείνους και τους γύρω τους. Βλέπετε, στην εποχή που ζούμε σήμερα, ο άνθρωπος χρησιμοποιεί τη «μουσική» σαν όπλο που στρέφει εναντίον του, τοποθετώντας το, με τις επιλογές και τις πράξεις του, στον κρόταφό του!

Ελάχιστοι είναι αυτοί που βλέπουν τη μουσική σαν πνευματικό έργο αλλά και ελάχιστοι εκείνοι που μπορούν να το κατανοήσουν. Κι όμως, ίσως ένα πνευματικό δημιούργημα είναι ο μόνος τρόπος να νικήσουμε το θάνατο και ο καλύτερος για να τιμήσουμε τη ζωή. Κάθε έργο τέχνης εκπέμπει ανθρωπισμό και παρουσιάζει τη θετική πλευρά του ανθρώπου, πόσο μάλλον, λοιπόν, η Μουσική που μπορεί να εκφράζει ψυχικές καταστάσεις, συναισθήματα, ιδέες και διαθέσεις που δεν είναι πάντοτε δυνατόν να διατυπωθούν με άλλον τρόπο.

Αν και η Μουσική, όπως και κάθε άλλη Τέχνη, είναι πνευματικός θησαυρός και ανήκει στο κοινωνικό σύνολο, θα έπρεπε να προστατεύεται από το Κράτος. Αντιθέτως όμως, υπονομεύεται και εξευτελίζεται όπως παράλληλα και ο ελληνικός πολιτισμός, ο οποίος τελικά δεν είναι θέμα υπουργείων αλλά ανθρώπων και θεσμών.

Η καταναλωτική μουσική που αποφέρει άμεσα κέρδη και παράγεται από τις δισκογραφικές εταιρίες με σύμπραξη των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και του Κράτους, καταλύουν κάθε έννοια πνευματικής δημιουργίας και διαπαιδαγώγησης. Η ελευθερία της σκέψης που η πραγματική μουσική διακηρύσσει αδιαπραγμάτευτα, είναι ανιεμπωτική, επιφέροντας μεγάλες οικονομικές ζημιές στους παραγωγούς της ευφήμερης καταναλωτικής μουσικής. Γι' αυτό και προτιμάται η ανόητη μουσική, αυτή που πλάθει ανεγκέφαλους πολίτες. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, η επικοινωνία μεταξύ δημιουργού και ακροατή να κατευθύνεται, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, από το «μεγάλο κεφάλαιο» που αντιπροσωπεύουν πολλοί ιδιώτες και τις περισσότερες φορές με τη συνηγορία του ίδιου του κράτους.

Αυτό συμβαίνει διότι ο ακροατής σαν πολίτης- συνομιλητής μπορεί να επηρεάσει θετικά τον καλλιτέχνη στη δημιουργία του έργου του, ενώ, αντίθετα, ο

πολίτης- καταναλωτής αρνητικά. Ας μην ξεχνάμε ότι όλα τα μεγάλα καλλιτεχνικά έργα οφείλονται στον δημιουργικό διάλογο ανάμεσα στους δημιουργούς και σε φωτισμένους πολίτες οι οποίοι ήταν διψασμένοι για αληθινή γνώση και ομορφιά και δε φοβούνταν να λογοδοτήσουν, οποιαδήποτε στιγμή στον εαυτό τους αλλά και στο κοινωνικό σύνολο.

Έτσι, ουσιαστικά, το πρόβλημα της ελληνικής Μουσικής σήμερα είναι στην πραγματικότητα πρόβλημα εκείνων που δεν έχουν τη θέληση ή τη δυνατότητα να την ανακαλύψουν, διότι κάποιος τους εμποδίζει. Βέβαια θα υπάρχουν πάντοτε οι συνειδητοποιημένοι πολίτες που θα αναζητούν την αληθινή μουσική. Το πόσο εύκολη είναι η αναζήτηση και τελικά η εύρεση των καλλιτεχνικών και κυρίως των μουσικών διεξόδων, εξαρτάται από τις εκάστοτε επικρατούσες συνθήκες.

4.1.1 Η Μουσική παιδεία στην Ελλάδα σήμερα

Αρνητικοί παράγοντες όπως η επταετής δικτατορία που διέκοψε την ελεύθερη ανάπτυξη κάθε δημιουργικής προσπάθειας στους κόλπους της μουσικής και γενικότερα της τέχνης αλλά και ο λαϊκισμός στα χρόνια της μεταπολίτευσης είχαν σαν αποτέλεσμα την πλήρη αποδιοργάνωση της ελληνικής μουσικής. Η θέση που έχει δώσει η ελληνική κοινωνία στη μουσική, μέσα στο παιδαγωγικό της σύστημα, είναι τουλάχιστον απογοητευτική.

Θα ήταν πολύ σημαντικό να κατανοήσουμε πως κάθε προσπάθεια αναμόρφωσης του εκπαιδευτικού μας συστήματος, όσον αφορά στη μουσική αλλά και γενικότερα, πρέπει να αποβλέπει στην διάπλαση και δημιουργία καλύτερων ανθρώπων και καλύτερων κοινωνιών. Εξάλλου, είναι πλέον αναγνωρισμένη από την Ψυχολογία η αλληλεπίδραση της εκμάθησης ενός γνωστικού αντικειμένου στην εξάσκηση συγγενών πνευματικών λειτουργιών, σημαντικών για την οργασμική ολότητα του ανθρώπου. Η διαδικασία αυτή, που ονομάζεται *μεταφορά μαθήσεως* είναι πολύ περισσότερο εμφανής και επιβεβαιώσιμη όταν πρόκειται για το μάθημα της μουσικής, με το οποίο, πέρα από τις δεξιότητες και τις γνώσεις που καλλιεργούνται, επιτυγχάνονται έμμεσα άλλοι διδακτικοί στόχοι- οι στόχοι της αγωγής-, όπως η αυτοπειθαρχία, η ιεράρχηση, ο σεβασμός, η κοινωνικοποίηση κ.ά.

Μ' αυτόν τον τρόπο μια σύγχρονη και ανεπτυγμένη κοινωνία μπορεί να δημιουργήσει ανθρώπους- πολίτες ελεύθερους και δημιουργικούς, ικανούς να προσαρμοστούν σε κάθε μεταβολή του κοινωνικού τους περιβάλλοντος και

πρόθυμους να συμβάλουν θετικά στη διατήρηση μιας ειρηνικής και αρμονικά εξελισσόμενης κοινωνίας.⁷

Όπως κι αν έχει, η μουσική κατακλύζει τις σημερινές ανθρώπινες δραστηριότητες σε όλες τους τις εκφάνσεις- θετικές και αρνητικές. Αυτό σημαίνει πως δεν υπάρχει κάποιο συγκεκριμένο θετικό πρότυπο που ακολουθείται και προτείνεται από την πολιτεία ως ιδανικό, αλλά αντίθετα όποιος θέλει και όπως θέλει μπορεί να κάνει μουσική ή «μουσική» και να την χρησιμοποιεί για να προβάλλει μέσα από αυτή τις «αξίες» του, να υπαγορεύσει τις σκοπιμότητές του, προκειμένου να εξυπηρετηθούν τα συμφέροντά του. Είναι όλα ελεύθερα, γύρω και πάνω στη μουσική και η ευθύνη των επιλογών είναι άκρως προσωπική. Η μόνη «παρέμβαση» του ελληνικού κράτους στη μουσική παιδεία των νέων είναι μέσω της σχολικής διδασκαλίας. Ο τρόπος του όμως και τα αποτελέσματά της είναι αμφισβητήσιμα.

Η χρόνια κακοδαιμονία που ταλαιπωρεί τα σχολικά μας ιδρύματα, σχετικά με τη μουσική διδασκαλία, οφείλεται κυρίως στον πλημμελή τρόπο με τον οποίο τέθηκαν οι διδακτικοί στόχοι και καταρτίστηκαν τα σχετικά αναλυτικά προγράμματα. Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους, μόνο τις τελευταίες δεκαετίες άρχισε να γίνεται αντιληπτό το πόσο σοβαρή είναι η ανάγκη για διδασκαλία της μουσικής και των σχετικών της μαθημάτων στα πλαίσια της σχολικής εκπαίδευσης. Μέχρι τότε, το μάθημα της μουσικής μαζί με τα μαθήματα της γενικότερης καλλιτεχνικής αλλά και της φυσικής αγωγής, αντιμετωπιζόνταν ως «τριτεύοντα» και κατείχαν τη χαμηλότερη θέση ανάμεσα στα υπόλοιπα διδακτικά αντικείμενα- πράγμα τελείως αντίθετο με το αρχαιοελληνικό πρότυπο.-

4.1.2 Η πορεία της μουσικής στην ελληνική εκπαίδευση σήμερα

Σήμερα, θεωρητικά τουλάχιστον, η χρησιμότητα των μαθημάτων της *αισθητικής αγωγής* (μουσική, θέατρο, καλλιτεχνικά) για τη διαμόρφωση της ανθρώπινης προσωπικότητας και την πολιτιστική ανάπτυξη, έχει γίνει αντιληπτή από τους ιθύνοντες της εκπαίδευσης και τα ευρύτερα κοινωνικά στρώματα. Ωστόσο, η

⁷ Μια πολιτιστική αξία όπως η Μουσική, μας βοηθάει να συνειδητοποιούμε την πραγματικότητα και να συλλαμβάνουμε την ολότητα της ζωής. Ο πολιτισμός είναι πραγματικό γεγονός της ζωής και η τέχνη η μορφή που εκφράζεται. Γι' αυτό όπου υπάρχουν πολιτιστικές αξίες και άνθρωποι υπάρχει και μουσική. Ασκώντας το ρόλο του ψυχικού και πνευματικού τροφοδότη, η μουσική συντελεί στην εξύψωση του ανθρώπινου πνεύματος και τη διαίωση της αληθινής ζωής.

σύγχρονη ελληνική κοινωνία αντιμετωπίζοντας το πρόβλημα του προσανατολισμού και του σαφούς καθορισμού της ταυτότητά της που προκύπτει από την παρελθούσα (τη στιγμή της ίδρυσης του ελληνικού κράτους) προσκόλησή της στο άρμα της Δύσης ενώ οι μακραίωνες παραδόσεις της ριζώνουν στην Ανατολή, δημιουργεί και υφίσταται ταυτόχρονα διαφόρων μορφών στρεβλώσεις και άλλα παράλογα, που είναι χαρακτηριστικά της σημερινής παιδευτικής κατάστασης.

Κάνοντας μια σύντομη αναδρομή στη τοποθέτηση του μαθήματος της μουσικής στη σχολική ελληνική εκπαίδευση θα διαπιστώσουμε μια ανακολουθία αποφάσεων και εφαρμογής:

Ξεκινώντας από την εποχή του Όθωνος(1834), το πρώτο σχολικό «αναλυτικό πρόγραμμα», και αυτά των επόμενων χρόνων, προέβλεπαν τη διδασκαλία της φωνητικής μουσικής(ωδικής). Η εφαρμογή, όμως, αυτής της πρόβλεψης περιοριζόταν στη διδασκαλία απλών πατριωτικών, δημοτικών ή άλλων τραγουδιών με καθαρά εμπειρικό τρόπο και βέβαια χωρίς τη χρήση οποιασδήποτε σημειογραφίας.

Για την εκπαίδευση των μελλοντικών δασκάλων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, και αργότερα των νηπιαγωγών, που γινόταν σε ιδρύματα που ονομάζονταν *διδασκαλεία*, προβλεπόταν το μάθημα της *Ωδικής* και παράλληλα η εκμάθηση ενός μουσικού οργάνου. Σκοπός ήταν η δυνατότητα συνοδείας των μαθητών στο τραγούδι τους, κατά τη διάρκεια μιας σχολικής εκδήλωσης. Η φοίτηση όμως σ' αυτά τα *διδασκαλεία* ήταν χρονικά ανεπαρκής ακόμα και για αυτή την επιφανειακή μουσική παιδεία του δασκάλου. Επιπλέον, η ύπαρξη ενός οποιουδήποτε μουσικού οργάνου στα περισσότερα ελληνικά σχολεία, για πολλές δεκαετίες, ήταν πολυτέλεια ανεπίτρεπτη. Υπήρξαν βέβαια και κάποιες εξαιρέσεις, κυρίως από το 1960 και μετά, που εντοπιζόνταν σε ορισμένα ιδιωτικά ή πρότυπα δημόσια σχολεία με ξενόγλωσση συχνά κατεύθυνση.

Αυτά έκαναν αναβαθμιστικές προσπάθειες του μαθήματος της μουσικής και επιχείρησαν τη δημιουργία φωνητικών ή οργανικών συνόλων, εφαρμόζοντας σύγχρονες παιδαγωγικές μεθόδους. Έτσι, στις επόμενες δεκαετίες, αυξήθηκε η κινητικότητα του ιδιωτικού τομέα, οδηγώντας τελικά το κράτος(μόλις το 1983) στην παραδοχή της ανάγκης διορισμού εξειδικευμένων δασκάλων μουσικής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Ακόμα κι αυτό όμως, ελάχιστα εφαρμόστηκε στην πράξη.

Η πρώτη ουσιαστική κίνηση εγκαθίδρυσης της μουσικής παιδείας στη σχολική δημόσια εκπαίδευση από το ελληνικό κράτος, έγινε το 1988 -επί θητείας Γ. Τρίτση στο Υπουργείο Παιδείας, με την ίδρυση του πρώτου Πειραματικού Μουσικού Γυμνασίου, στην Παλλήνη Αττικής.

Αυτό το σχολείο, δημιουργημένο κατά τα πρότυπα της Γερμανίας, όπου πρωτολειτούργησε αυτός ο θεσμός συνδιασμού της σχολικής και της ωδειακής μουσικής εκπαίδευσης, αντιμετώπισε αρχικά, διάφορα προβλήματα στην οργάνωση και τη στελέχωσή του καθώς και μεγάλες δυσκολίες στην κατάρτιση του αναλυτικού του προγράμματος. Παρ' όλ' αυτά, κατόρθωσε να γίνει ο προπομπός δεκάδων άλλων Μουσικών Γυμνασίων και Λυκείων που λειτουργούν σήμερα στην Ελλάδα και επιτελούν σημαντικότερο- τον πιο σημαντικό, από κρατικής πλευράς- ρόλο στα τεκτενόμενα της μουσικής αλλά και της εν γένει ελληνικής παιδείας!

Η μόρφωση των μουσικών που στελέχωναν τα ελληνικά σχολεία- Μουσικά ή μη- μέχρι πριν μερικά χρόνια ήταν αποκλειστικά ωδειακή και σε πολλές περιπτώσεις- στα Μουσικά Σχολεία- εμπειρική! Δεν είναι παράξενο, βέβαια, αν αναλογιστεί κανείς πως η πρώτη έδρα Μουσικολογίας που λειτούργησε στην Ελλάδα, ήταν το 1980 στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, μην έχοντας όμως τη δυνατότητα να παράσχει επαρκή εξειδίκευση σε κανέναν τομέα. Μέσα στην ίδια δεκαετία ακολούθησε η ίδρυση ειδικών τμημάτων Μουσικών Σπουδών στη Θεσσαλονίκη και την Αθήνα με κατεύθυνση θεωρητική, ιστορική και εθνομουσικολογική κατεύθυνση, καθώς και στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο στην Κέρκυρα, με περισσότερο πρακτική –και βέβαια καθαρά δυτικότερη- κατεύθυνση. Πολύ πιο πρόσφατα δημιουργήθηκαν και άλλες, Ανώτερες και Ανώτατες Σχολές της Τρίτης Εκπαιδευτικής βαθμίδας με μεγαλύτερη εξειδίκευση στην μουσική πράξη, την κατασκευή μουσικών οργάνων, την ελληνική παραδοσιακή μουσική, καθώς και τη μουσική τεχνολογία.

Ωστόσο, ακόμα επικρατεί η νοοτροπία και το γεγονός πως η μουσική εκπαίδευση που παρέχεται στα σχολεία, κατά τη διδασκαλία του μαθήματος της μουσικής, δεν επαρκεί στην περίπτωση που κάποιος θελήσει να γίνει μουσικός. Μόνο η ύπαρξη των Μουσικών Γυμνασίων και Λυκείων μπορεί- και εξάλλου, η σχεδίασή τους έγινε γι' αυτό- να ανατρέψει αυτή την πραγματικότητα. Αν εξαιρεθούν αυτά, τότε ο μόνος τρόπος για να αποκτήσει ένας μέλλον μουσικός τις υψηλού επιπέδου γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται, καθώς και την πιστοποίηση πως τις έχει λάβει, τότε κάποια, αναγνωρισμένη από το κράτος, εξειδικευμένη Μουσική Σχολή ή το Ωδείο- κρατικό ή μη- αποτελεί γι' αυτόν μονόδρομο.

Η ωδειακή παιδεία στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από τη δυτικότερη διδασκαλία. Η ελληνοποίησή της είναι ακόμα χιλιάδες βήματα μακριά. Λέγοντας ελληνοποίηση βέβαια, δεν εννοείται η διδασκαλία αποκλειστικά της ελληνικής μουσικής, παρεχόμενης από τα Ωδεία, αλλά η αναγνώριση της ανάγκης και η πραγματοποίηση μιας μουσικής παιδείας και εκπαίδευσης με συνείδηση της ελληνικής μουσικής παράδοσης και των διαχρονικών ελληνικών αξιών που συνάδουν με την ιδιοσυγκρασία των κατοίκων αυτού του τόπου καθώς και την ταυτόχρονη

συνειδητοποίηση και αξιοποίηση της σύγχρονης πραγματικότητας μέσα στην Ευρώπη.

Τέλος, ένα μεγάλο μέρος της μουσικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα σήμερα, επωμίζεται ένας κοινώς αναγνωρισμένος ανεπίσημος θεσμός, αυτός της «κατ' ιδίαν» παράδοσης μαθημάτων, προσωπικά, από τον δάσκαλο στον μαθητή. Πρόκειται για την «κατ' οίκον» παράδοση μαθημάτων όλων των γνωστικών αντικειμένων που αφορούν σε όλα τα πεδία και τα επίπεδα της μόρφωσης που απαιτείται ή επιζητείται σήμερα σε κοινωνικό, πολιτειακό ή προσωπικό επίπεδο. Ανάλογα με την ποιότητα, την εμπειρία, το κύρος και την αναγνωρισιμότητα του δασκάλου-καθηγητή είναι και η οικονομική επιβάρυνση του ιδιώτη διδασκόμενου.

Τα γνωστά σε όλους μας «ιδιαιτέρα», είναι ένας τρόπος εκπαίδευσης και μόρφωσης- συμπεριλαμβανομένης βέβαια και της μουσικής- πολύ δημοφιλής και διαδεδομένος στη χώρα μας σήμερα. Αυτό οφείλεται στην ευελιξία και την προσαρμοστικότητα του στις ανάγκες του διδασκόμενου. Ανάλογη με το χρόνο και το χρήμα που διαθέτει καθώς και την ευκολία του στην αφομοίωση του διδακτικού αντικειμένου είναι και η πρόοδος που επιτελείται. Ειδικά στη μουσική, τα «ιδιαιτέρα» έχουν πολλές φορές αποδειχτεί ως ο μοναδικός τρόπος προσέγγισης ή «πρόσβασης» σε μουσικά διδακτικά αντικείμενα, όπως το παραδοσιακό τραγούδι και ακόμα περισσότερο τα ελληνικά παραδοσιακά όργανα.

Όπως και να έχει, η μουσική παιδεία στην Ελλάδα σήμερα διακρίνεται από μια πολυχρωμία και πολυφωνία τακτικών και αντικειμένων που δεν είναι πάντα μεθοδευμένη με τρόπο που εξυπηρετεί έναν συγκεκριμένο και ενιαίο σκοπό και πολύ περισσότερο δε διασφαλίζει την προστασία από φαινόμενα και καταστάσεις «αμουσικότητας», κακής μουσικής παιδείας και κακοποίησης του «αρμονικού». Η όλη ευθύνη, τελικά, επαφίεται στην προσωπική αντίληψη και καλλιέργεια του καθενός και στις επιλογές του, και όταν πρόκειται για παιδιά, στις ηθικοπνευματικές αξίες και την ικανότητα συνειδησιακής αντίστασης των γονιών και της οικογένειας, ευρύτερα, στα σημεία των καιρών...

000

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΑΔΑ ⁸

Ο *Πολιτισμός* είναι ευρεία έννοια και πολυδιάστατη. Σχετιζόμενος απόλυτα με την ανθρώπινη ύπαρξη, αναφέρεται στο σύνολο των υλικών και πνευματικών επιτευγμάτων και δράσεων ενός κοινωνικού συνόλου μέσα στο άπειρο του χρόνου ή σε ορισμένη εποχή του, καθώς και στον ιδιαίτερο χαρακτήρα που αυτά εκφράζουν. Έτσι προσιδιάζει στην έννοια της *κουλτούρας*, την πνευματική και ψυχική καλλιέργεια δηλαδή, που, μέσα στα πλαίσια της ιδεώδους διαμόρφωσης της προσωπικότητας, οι αρχαίοι Έλληνες ονόμαζαν *παιδεία*.

Στη σημερινή εποχή, όπου διατηρείται αυτή η αντίληψη, χρησιμοποιώντας τον όρο «πολιτισμό» εννοούμε παράλληλα τον βαθμό ανάπτυξης των υλικών και πνευματικών συνθηκών ζωής των ανθρώπων και κατ' επέκταση τη σύγχρονη εποχή με τις ανέσεις που προσφέρει, κυρίως στη σύγχρονη πόλη. Σχετικός με την έννοια της *πόλης* και του ρήματος «πολιτίζω», ως *πολίτης*, νοείται ο άνθρωπος της πόλης, αυτός ο οποίος διαθέτει γνώσεις και πνευματική καλλιέργεια, ο πολιτισμένος.

Ο πολιτισμός κάθε κοινωνίας, προσδίδει σ' αυτήν το πνευματικό της κλίμα, τη δυναμική της λειτουργία και το δημιουργικό της περιβάλλον, προσδιορίζοντας έτσι το αυθεντικό της στίγμα στο χώρο, τον χρόνο και την ιστορία της ανθρωπότητας.

Η διαχρονική παρουσία του Ελληνικού Πολιτισμού και η προσφορά του στην παγκόσμια κοινωνία καθρεφτίζεται στην Ιστορία του. Η παρουσία του, καθοριζόμενη από τη γλώσσα, τις αξίες και τις ιδεολογίες του ελληνικού λαού, τα πρότυπα της οικογενειακής και κοινωνικής του συμπεριφοράς, καθώς και την πολιτική, επιστημονική και θρησκευτική του κληρονομιά, είναι χαρακτηριστική της πολιτιστικής του ταυτότητας και της διαλεκτικής του σχέσης με την παγκόσμια κοινότητα.

Αναφερόμενοι στη σύνδεση του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού με τον αρχαίο, καθώς και τη συνέχειά του μέσα στο χρόνο, όπως αυτή φανερώνεται μέσα από τα βασικά του χαρακτηριστικά, βλέπουμε πως ο πολιτισμός είναι δημιούργημα

⁸ Η συγγραφή του Κεφαλαίου Ι με θέμα «Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΑΔΑ» στηρίχτηκε κυρίως στο περιεχόμενο των βιβλίων:
ΜΠΙΤΣΑΝΗ Π.ΕΥΓΕΝΙΑ, «Πολιτιστική Περιφερειακή Ανάπτυξη», Σημειώσεις για το μάθημα, ΤΕΙ Καλαμάτας, Καλαμάτα, 1999
ΜΩΡΙΣ ΚΡΟΥΑΖΕ, «Ο Πολιτισμός της Αρχαίας Ελλάδος», Εκδόσεις Γκοβόστη

παιδείας και ταυτόχρονα, στάση ζωής. Στάση ζωής, πολύτιμη για τα παιδιά και τους μεγάλους, που υπαγορεύει τον τρόπο της καθημερινής τους διαβίωσης δημιουργώντας και απολαμβάνοντας το παρόν και ατενίζοντας με σεβασμό και αξιοπρέπεια το μέλλον της ανθρωπίνης ύπαρξης και ανέλιξης.

1.1 Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός, διαποτισμένος τόσο από τη μουσική όσο, ίσως, κανένας άλλος δεν έχει παρουσιαστεί έτσι μέσα από την τέχνη, τη λογοτεχνία και τις εν γένη μουσικές του δραστηριότητες, φωτίζει την άρρηκτη διασύνδεση της μουσικής με την κοινωνία και την εκπαίδευση και έτσι κάθε μεταβολή που αυτά αλληλοκαθρεφτίζουν.

Λόγω της σφαιρικής αντίληψης των αρχαίων προγόνων μας για την παιδεία, τη μόρφωση, τη διαπαιδαγώγηση του ανθρώπου και την αξία της συνολικής του ύπαρξης-σωματικής, ψυχικής και πνευματικής-, ο ελληνικός πολιτισμός έδωσε εξίσου μεγάλη βαρύτητα σε όλα τα πεδία που αφορούσαν στην ολική ανάπτυξη και δραστηριοποίησή του προκειμένου να καλλιεργηθούν όλες οι ανθρώπινες δυνατότητες και δυναμικές. Εξάλλου είναι γνωστή η παλαιότητα και το μέγεθος της αγάπης των Ελλήνων τόσο για τη Μουσική όσο και για τη Γυμναστική, διότι όπως υποστηρίζει και ο Σωκράτης, η πρώτη είναι η κατάλληλη ανατροφή για την ψυχή ενώ η δεύτερη, για το σώμα. Όπου οι Έλληνες ίδρυσαν πόλεις, διακρίνονται δύο κυρίως οικοδομήματα σαν χαρακτηριστικά του πολιτισμού τους: το θέατρο και το στάδιο. Η παρουσία της Μουσικής ήταν γεγονός και στα δύο.

Τα δημιουργήματα της Αρχιτεκτονικής και της Γλυπτικής λαμπρύνουν την ανθρωπότητα και μαζί με τη Φιλοσοφία, τη Μουσική και τη Θεατρική Τέχνη, τις Επιστήμες και τη Γυμναστική φώτισαν τον ελληνικό πολιτισμό και διαλάλησαν την ελληνική παιδεία, η οποία στάθηκε πρότυπο για πολλά παιδαγωγικά και παιδευτικά συστήματα που εφαρμόστηκαν ή εφαρμόζονται μέχρι σήμερα στο κόσμο.

Όταν γίνεται λόγος για ένα σύστημα παιδείας που περικλείει όλες τις εκφάνσεις του μουσικού φαινομένου, δηλαδή τη μουσική, το τραγούδι, τον χορό και ταυτόχρονα τη γνώση της ακρόασης, της απόλαυσης και της διασκέδασης, τότε μιλάμε για τον *μουσικό πολιτισμό* ενός λαού, ενός τόπου, ενός έθνους, ενός οποιουδήποτε ανθρώπινου κοινωνικού συνόλου μέσα στο χώρο και τον χρόνο. Έτσι αναφερόμαστε σε ένα σύστημα παιδευτικής και αισθητικής διεργασίας- πολύ μεγάλης σημασίας για την κοινωνία- κατά την οποία οι εισροές και οι εκροές που συντελούνται, σε σχέση με το περιβάλλοντα χώρο της, προϋποθέτουν την ύπαρξη

ενός φίλτρου για τον μετασχηματισμό και την αφομοίωση των επιδράσεων που αυτή δέχεται και που, φυσικά, δεν είναι μόνο μουσικές.

Στον πολιτισμό της αρχαίας Ελλάδας, όπως μας είναι γνωστό από την ιστορία, η μουσική κατείχε σπουδαία θέση, σε όλες τις δραστηριότητες και τις πτυχές της ζωής των ανθρώπων. Αυτό φαίνεται ξεκάθαρα, αν κοιτάξουμε κατευθείαν στο στυλοβάτη, τον ακρογωνιαίο λίθο κάθε πολιτισμού που είναι η παιδεία.

Μέσα στις επιταγές και το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας, η μουσική παιδεία είχε πρωταρχικό ρόλο και σημασία. Έτσι ο πολιτισμός της αρχαίας Ελλάδας ανέπτυξε στους κόλπους του αλλά και ταυτόχρονα ενδυναμώθηκε, εμπλουτίστηκε και αναδείχτηκε από τον μουσικό πολιτισμό που αυτή καλλιέργησε. Ο ίδιος στάθηκε φάρος των αξιών και των ιδανικών του ανθρώπου που προσπαθεί και τείνει, από την κατάσταση του «είναι» να μεταβεί στην κατάσταση του «οφείλειν», να κάνει πράξη, δηλαδή, με υλικά και πνευματικά προπάντων έργα, τον αρχικό, έμφυτο και ίσως μοναδικό προορισμό του: την τελειώσή του ως Άνθρωπος.

Μέσα στα πλαίσια της διαχρονικής αντίληψης ότι ο άνθρωπος συνιστά μια ενιαία ψυχοφυσική οντότητα που κυριαρχείται από το πνευματικό στοιχείο, ως θεμέλιο των διαπροσωπικών σχέσεων καθιερώνεται η αγάπη, η οποία, με τη μορφή παιδαγωγικού αξιώματος πλέον, γίνεται η βάση και η δύναμη της ψυχοπαιδαγωγικής σκέψης και αγωγής. Ταυτόχρονα, ο άνθρωπος κατανοεί πως η γνώση είναι αρετή και έτσι η επίγνωση του εαυτού του γίνεται υποχρέωση και καθήκον του. Σε κάθε αντίθετη περίπτωση, η έλλειψη αυτογνωσίας οδηγεί σε ανάρμοστη και λανθασμένη συμπεριφορά και διώχνοντας μακριά την ευτυχία, αποτελεί το πιο κοινό κακό.

Ο άνθρωπος που έχει το «γνώθι σ' αυτόν» μπορεί να κατανοήσει, να δημιουργήσει, να παράγει πολιτισμό και, ανάλογα με τις συνθήκες και τις ιδιομορφίες του τόπου και του χρόνου που βρίσκεται, να του προσδώσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του.

◊

Στον κόσμο της ελληνικής αρχαιότητας, δύο συγκροτήματα φυλών ή πόλεων με πραγματική ενότητα, που παρουσιάζονται σαν ενιαία κράτη (τον 5^ο και 4^ο αι. π.Χ.) είναι η Λακωνία και η Αττική. Οι αντίστοιχες πόλεις- Σπάρτη και Αθήνα- εκφράζοντας η κάθε μία με τον δικό της, ξεχωριστό τρόπο τον χαρακτήρα του ελληνικού πολιτισμού, αποτελούν αντιπροσωπευτικό δείγμα του τρόπου αφομοίωσης, εφαρμογής, δημιουργίας και ανάπτυξής του.

1.1.1 Ο πολιτισμός της αρχαίας Σπάρτης

Η Σπάρτη, οργανωμένη σαν ένα στρατόπεδο, διεκατέχονταν από το πνεύμα της απόλυτης κυριαρχίας του κράτους στο άτομο και της ρύθμισης ακόμα και της ιδιωτικής ζωής του πολίτη, προς εξυπηρέτηση του κοινού συμφέροντος. Όλες η εκδηλώσεις της πόλης απέπνεαν ισότητα ανάμεσα στους πολίτες της, άνδρες και γυναίκες. Το κράτος ήθελε να εξασφαλίζει αυτήν την ισότητα όχι μόνο στα δικαιώματα αλλά και στην περιουσία των μελών της. Η κατανομή ίσων κλήρων γης, ο καθορισμός κοινών υποχρεωτικών γευμάτων(συσσίτια), η χρήση βαρύτατου νομίσματος- για την παρεμπόδιση της μεγάλης κυκλοφορίας του- ήταν κάποια από τα μέτρα της Λακωνικής αυτής πόλης, με αποκορύφωμα την κοινή αγωγή που επέβαλλε σ' όλα τα παιδιά της και την απόλυτη ρύθμισή της από τις κρατικές Αρχές.

Η Σπάρτη, έχοντας κατακτήσει τη Μεσσηνία και συγκεντρώσει- σ' ένα σύστημα συμμαχιών- σχεδόν όλα τα κράτη της Πελοποννήσου- εκτός από ρωμαλέα, τυλιγμένη με την αίγλη όπλων, υπήρξε εστία ποιήσεως. Η αφοσίωση τόσο στην πατρίδα όσο και στους θεούς αποτέλεσαν πρόσφορο έδαφος για την μεγάλη εκτίμηση των θρησκευτικών τελετών από τους Σπαρτιάτες και για την ανάπτυξη της χορικής ποιήσεως. Έτσι η πόλη αυτή αποδείχτηκε ως η πλέον κατάλληλη για δραστηριότητες που απαιτούν κοινά αισθήματα και εναρμονισμένες κινήσεις, όπως η καλλιτεχνική δημιουργία του τραγουδιού και του χορού.

Ο Τέρπανδρος, ποιητής από τη Λέσβο, επιβεβαιώνει το γεγονός πως στη Σπάρτη ευδοκίμουςαν εξ' ίσου οι στρατιωτικές αρετές και η αγάπη στη Μούσα. Άντρες νέοι, γέροι και παιδιά σχημάτιζαν χορούς αμιλλόμενους στα πλαίσια θρησκευτικών και άλλων εορτών της πόλης, εκφράζοντας τα κοινά αισθήματα τιμής και αφοσίωσης στον τόπο τους. Ακόμα και οι νεαρές κοπέλες, υποτασσόμενες στο ίδιο πνεύμα πειθαρχίας, συμμετείχαν με τις δικές τους γιορτές, υποστηριζόμενες από ποιητές, όπως ο Αλκμάν, ο οποίος συνέθετε γι' αυτές ποιήματα που τα ονόμαζε *Παρθένεια*.

Όλες οι Λακεδαιμονικές εορτές, μα κυρίως οι τρεις μεγάλες- τα Υακίνθια, τα Κάρνεια και οι Γυμνοπαιδείες- που είχαν σχέση με τη λατρεία του Απόλλωνα που εορτάζονταν με πομπές, γυμναστικές ασκήσεις και αγώνες και οπωσδήποτε με τραγούδι που συνοδεύονταν με χορό στον οποίο έπαιρναν μέρος ταυτόχρονα έφηβοι και νεαρές κοπέλες, ήταν ο τρόπος με τον οποίο η δωρική αυτή πόλη διατηρούσε την αίσθηση της δύναμης και της συνεχούς ανανέωσής της και γι' αυτό εξέφραζε την ευγνωμοσύνη της στο θεό της.

1.1.2 Ο πολιτισμός της αρχαίας Αθήνας

Όσον αφορά στην Αττική, η Αθήνα, έχοντας το διπλό προνόμιο της καλής και ανάλογης με τη Σπάρτη, οργάνωσης από τη μία και την εποικοδομητική διαδοχή των επαναστάσεων που συνέβησαν στους κόλπους της από την άλλη, κατόρθωσε να συγκροτηθεί σ' ένα κράτος εκτεταμένο και ταυτόχρονα γερά ενοποιημένο, με αξιόλογη δύναμη και ποικιλία πόρων, καθώς και με μια συνεχόμενη και σταθερή κοινωνική πρόοδο. Έτσι η πόλη της Αθήνας είναι αυτή που θα αφομοιώσει και θα αναπτύξει στο «σώμα της» τα αγνότερα στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού.

Η γεωγραφική θέση της Αθήνας, η ανάπτυξη της ζωής μέσω της επαφής ατόμων διαφορετικού χαρακτήρα, με πείρα που είχαν αποκτήσει από διαφορετικά επαγγέλματα και μέσω της τριβής που προέκυπτε από τις ανταλλαγές των ιδεών και τις διδακτικές συγκρίσεις που ακόνιζαν το πνεύμα, σε συνδιασμό με την πρόοδο της βιοτεχνίας και την ανακάλυψη των ιδιοτήτων της ύλης, την επεξεργασία της και την προσαρμογή της στις ανθρώπινες ανάγκες, συντέλεσε στη δημιουργία ιδεών, τέτοιων που επέβαλαν το συνδιασμό βιοτεχνίας και τέχνης. Οι όποιες αντιθέσεις ή συγκρούσεις προέκυπταν, τελικά οδηγούσαν σε μια ποικιλία εκφραστικών μέσων, στη συγκεκριμενοποίηση καινούριων αισθητικών μέσων και τέλος, στη γέννηση νέων τρόπων σκέψεων. Φυσική συνέπεια, μεταξύ άλλων, ήταν η αύξηση της αποικιακής κίνησης και η μεγάλη εμπορική ανάπτυξη.

Δεν είναι τυχαία η- από αρχαιοτάτων χρόνων- ενασχόληση του Έλληνα με τη θάλασσα και τα ταξίδια στον κόσμο, γενικότερα. Ο μικρός Οδυσσέας που τρέφει μέσα του κάθε Έλληνας θαλασσοπόρος ήταν η αιτία και η εξήγηση της ανακάλυψης άλλων, αρχαιότερων και πλούσιων πολιτισμών, όπως της Αιγύπτου, της Χαλδαίας και της Ασσυρίας. Η άμεση ή έμμεση επαφή με τη φύση, που προσέφεραν σ' αυτόν τα προϊόντα και η ζωή των ανθρώπων τους, οδήγησε τον Έλληνα ταξιδευτή στη διαπίστωση πως ο άνθρωπος- παρ' όλες τις πολυσήμαντες διαφορετικές δοξασίες, θεσμούς και ήθη του - είναι παντού ο ίδιος, έχοντας τις ίδιες ανάγκες και δυνατότητες για εξέλιξη και δημιουργία.

Κατ' επέκταση, όλα αυτά έκαναν με τον καιρό τον Αθηναίο πολίτη να αφομοιώσει τις καινούριες του γνώσεις και να βάλει σε τάξη τη σωρεία των πνευματικών του κατακτήσεων, προκειμένου να ευρύνει, να εμπλουτίσει, να καλλιεργήσει και τελικά να αναπτύξει τον δικό του, αμιγή και γνήσιο ελληνικό πολιτισμό.

Η Αττική ολόκληρη, λόγω της εμπορικής, βιοτεχνικής και γεωργικής της δραστηριότητας, διέθετε πλούτο ο οποίος, σε συνδιασμό με τις επιδράσεις της Ιωνίας από την Ανατολή, επωφελήθηκε καταστρώντας τον εαυτό της νόμιμο κληρονόμο ενός

ιδίου, λεπτού και πρωτότυπου καλλιτεχνικού αισθήματος. Έτσι, όταν αντιλήφθηκε το ρόλο που ήταν ικανή να παίξει, αποκτώντας συνείδηση και συναίσθηση της δύναμής της, έγινε το κέντρο του πολιτισμού, έχοντας το κράτος της Αθήνας ως κύριο εκφραστή της, εξ' αιτίας των ευνοϊκών προϋποθέσεων που συγκέντρωνε για το μέλλον.

1.1.3 Μουσική και Πολιτισμός στην αρχαία Ελλάδα

Κάποια από τα πιο θεμελιώδη δημιουργήματα του ελληνικού πνεύματος και τα πιο σημαντικά προϊόντα του πολιτισμού του, ήταν η ανάπτυξη του μουσικού λυρισμού και των διαφόρων μορφών του δράματος. Αυτά, όπως και πολλά επιτεύγματα-κυρίως πνευματικά-, του ελληνικού πολιτισμού συνδέονται με δύο από τις μεγάλες Αθηναϊκές εορτές: τα Διονύσια και τα Λήναια.

Στα Μεγάλα Διονύσια, συναγωνιζόμενοι χοροί αντρών και παιδιών, που ονομάζονταν κυκλικόι, τραγουδούσαν τον *διθύραμβο*. Οι διάφορες φυλές της Αθήνας συντηρούσαν αυτούς τους χορούς, οι οποίοι συγκροτούνταν και διαδάσκονταν από τους χορηγούς που υποδείκνυαν εκείνες. Η άμιλλα ήταν μεγάλη ανάμεσα σ' αυτούς τους χορούς και γι' αυτό κατέφευγαν στους φημισμένους ποιητές της εποχής προκειμένου να εξασφαλίσουν τραγούδια με καινούρια μελωδία. Ο Σιμωνίδης, ο Βακχίλιδης και ο Πίνδαρος ήταν από αυτούς που συνέθεσαν ποιήματα για τους χορούς αυτούς. Ακολούθησαν οι νεωτεριστές της μουσικής τέχνης, Φιλόξενος και Τιμόθεος, οι οποίοι, όπως και οι άλλοι αριστοτέχνες, καλλιέργησαν τον *διθύραμβο*, ο οποίος, υφιστάμενος τις επιδράσεις της *τραγωδίας*, άσκησε με τη σειρά του τη δική του επίδραση στον αρχαίο *απολλώνιο νόμο*.

Έτσι, οι λυρικές παραστάσεις που δίνονταν εκείνο τον καιρό, γοήτευαν και ταυτόχρονα διαπαιδαγωγούσαν τον αθηναϊκό λαό, και στάθηκαν ο λόγος της κατασκευής του πρώτου, αφιερωμένου στα μουσικά ακροάματα, θεάτρου στην Ελλάδα: του επονομαζόμενου **Ωδείου**.

Κάθε πόλη, όπως έχει προαναφερθεί, είχε τον δικό της προστάτη θεό, τον οποίο λάτρευε και τιμούσε ιδιαίτερα. Μέσα από αυτόν τον φαινόμενο τοπικισμό, και μέσω των μεγάλων εθνικών εορτών, επιτυγχανόταν στην ουσία, η προσέγγιση μεταξύ των διάφορων λαών της αρχαίας Ελλάδας.

Οι εορτές που λάβαιναν χώρα κάθε τέσσερα χρόνια στην Ολυμπία, κοντά στο ναό του Δία, στην Ήλιδα, γίνονταν προς τιμή του και ήταν οι πιο φημισμένες. Προσκεκλημένη σ' αυτές, με απεσταλμένους αγγελιαφόρους σ' όλες τις πόλεις, ήταν ολόκληρη η Ελλάδα. Η απαντήσεις των πόλεων δίνονταν με στελόμενες πρεσβείες,

τις λεγόμενες *θεωρείες*. Στη συνέχεια, κηρυσσόταν ιερή εκχειρία, η οποία εξασφάλιζε την ασφάλεια των πρεσβειών και το απαραβίαστο της περιοχής της Ολυμπίας καθ' όλη τη διάρκεια των αγώνων. Σ' αυτούς γίνονταν δεκτοί, ως αγωνιζόμενοι, αδιακρίτως όλοι οι βασιλιάδες και οι πολίτες των ολιγαρχιών και των δημοκρατιών των μητροπόλεων αλλά και των μακρινών αποικιών.

Επίσης τα Πύθια, που τελούνταν και αυτά κάθε τέσσερα χρόνια, στους Δελφούς προς τιμήν του Απόλλωνα, προέρχονταν από έναν απλό αγώνα κιθαρωδών και θεωρούνταν ως η δεύτερη πιο σημαντική εθνική εορτή. Το κυριότερο στοιχείο τους ήταν ο *νόμος*, το, αφιερωμένο στην ανάμνηση του αγώνα του θεού της Μουσικής ενάντια στο δράκοντα Πύθωνα, λυρικό άσμα. Εξελίχθηκαν όμως, χάρη στην προσθήκη αρματοδρομιών και γυμνικών αγώνων.

Η ελληνική θρησκεία, στο σύνολό της, συντέλεσε αναμφισβήτητα στη διατήρηση της συνειδήσεως κοινής καταγωγής των Ελλήνων και έτσι, ένα από τα βασικά στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού, ένα είδος κοινών αξιών, μέσα από τη διαιώνιση, έφτασε ως τις μέρες μας.

1.2 Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΗΜΕΡΑ

Σήμερα είναι περισσότερο φανερό πως ο μεγαλύτερος πλούτος της Ελλάδας είναι ο πολιτισμός της. Έτσι η χώρα μας έχει επενδύσει, ως έναν βαθμό, σ' αυτόν και για το λόγο αυτό χρειάζεται ένα συγκεκριμένο πλαίσιο μέτρων, προγραμμάτων και σκοπών που αφορούν στον πολιτιστικό τομέα, μέσα στο οποίο δρα, διαμορφώνει και επιδρά.

Έτσι η εκάστοτε Εθνική Κυβέρνηση, προκειμένου να αναγνωρίσει, να δημιουργήσει, να συντηρήσει, να προωθήσει και να διαδόσει τα διάφορα πολιτιστικά αγαθά, χαράσσει και ακολουθεί μια ορισμένη πολιτική που πρέπει να δημιουργεί τις προϋποθέσεις για να εξασφαλιστούν τα παραπάνω.

Πρόκειται, λοιπόν, για την πολιτιστική πολιτική που εφαρμόζεται σε μια χώρα και έχει άμεσες επιδράσεις και αντίκτυπο στην παιδεία και την δημιουργική και επικοδομητική εξέλιξη των πολιτών της, καθώς και στη διατήρηση και υποστήριξη της πολιτιστικής της ταυτότητας και των πολιτισμικών γνωρισμάτων ενός έθνους.

Κεντρικός φορέας άσκησης της πολιτιστικής πολιτικής στην Ελλάδα είναι, από το 1971-οπότεν ιδρύθηκε, το Υπουργείο Πολιτισμού. Αυτό καθορίζει το πλαίσιο μέσα στο οποίο, όχι μόνο κεντρικά αλλά και τοπικά, αναπτύσσουν οι διάφοροι φορείς τη δραστηριότητά τους. Τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την άσκηση αυτής της πολιτικής είναι οι πολιτιστικοί πόροι μιας περιοχής. Σ' αυτούς περιλαμβάνονται, η αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού περιβάλλοντος, η ύπαρξη και η ανάλογη αξιοποίηση πολιτιστικών προτύπων και χρόνου, η δημιουργία και εξασφάλιση της κατάλληλης πολιτιστικής υποδομής- συμπεριλαμβανομένου και του απαραίτητου θεσμικού πλαισίου- και τέλος, η αξιοποίηση των Μαζικών Μέσων Επικοινωνίας για την έγκαιρη, σταθερή και έγκυρη ενημέρωση των πολιτών για τις δυνατότητες και τους τρόπους ενεργής και δημιουργικής συμμετοχής τους στο τοπικό αλλά και το ευρύτερο πολιτισμικό και πολιτιστικό «γίγνεσθαι».

Ο πολιτισμός μιας χώρας είναι πάντα ανάλογος της παιδείας της. Λέγοντας «παιδεία», εννοείται εδώ, η ατομική μόρφωση και αγωγή που κάθε άνθρωπος διαθέτει, ανάλογα με την προσωπικότητα, τις ευκαιρίες και τα μέσα που του έχουν δοθεί. Άρα το σύνολο των ανθρώπων που αποτελούν τα μέλη ενός κράτους ή μιας χώρας και τα πρόσωπα που ηγούνται, είναι υπεύθυνα- άμεσα ή έμμεσα- για την όποια κατάσταση επικρατεί. Έτσι και ο πολιτισμός δεν είναι, ουσιαστικά, θέμα υπουργείων αλλά ανθρώπων και θεσμών.

Ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός οφείλει την ποιότητα, το εύρος του, καθώς και τη διαχρονικότητα της αξίας του στη Μουσική, κυρίως για τον ρόλο που έπαιξε και τη θέση που κατείχε στην παιδευτική λειτουργία της κοινωνίας, το εκπαιδευτικό της σύστημα και κυρίως στη διάπλαση της ανθρώπινης προσωπικότητας- παράγοντες που ήταν όλοι τους καταλυτικοί για τη διάδοση, την επέκταση του ελληνικού πολιτισμού και την αθανασία του μέσα στους αιώνες.

Στις μέρες μας, έχοντας κατασκευάσει έναν άλλο «πολιτισμό», σπέρματα του αρχαίου ελληνικού βρίσκονται σε χώρους και βλασταίνουν ανάμεσα σε ανθρώπους που, αν και υπάρχουν, δε φαίνονται στις οθόνες και τις βιτρίνες του σημερινού κόσμου. Ο πολιτισμός στην Ελλάδα σήμερα, όπως και πάντα, καλλιεργείται και υποστηρίζεται σιωπηλά και αθόρηβα κάτω από τη γη του «φαινομενικού», του «πρόσκαιρου», του «δήθεν», του «φτηνού» και όλων εκείνων των καταστάσεων που θίγουν και προσβάλλουν την αξία της τέχνης και την αξιοπρέπεια του συναισθηματικά, πνευματικά και καλλιτεχνικά υγιούς ανθρώπου.

Τα σημεία των καιρών παγκοσμίως και άρα αναπόφευκτα και στην Ελλάδα δείχνουν διάσταση του ανθρώπου από τον εαυτό του, από το «είναι» του και τον δημιουργό του. Αρνείται την ίδια του τη φύση και το φυσικό περιβάλλον που τον

τρέφει και τον θωρακίζει από κάθε τι «κακό», έχει εισέλθει σε έναν ιλιγγιώδη παραλογισμό που τον πιστεύει και τον υπηρετεί σαν θεό του. Ο άνθρωπος φαίνεται να έχει χάσει τον προορισμό του, στη θέση του οποίου προβάλλει κάθε αρνητικό και απαξιωτικό στοιχείο του χαρακτήρα του.

Έννοιες, πρωταρχικώς δημιουργικές, όπως είναι η αγάπη, η χαρά και ο έρωτας έχουν χάσει κάθε πραγματικό νόημα στα λόγια και τα έργα των ανθρώπων σήμερα. Ο πολιτισμός, όμως, είναι έρωτας και γι' αυτό ένας άνθρωπος που δεν είναι ερωτευμένος με τη ζωή, δε μπορεί να λέει ότι ασχολείται ή να έχει οποιαδήποτε σχέση με τον πολιτισμό. Για να είναι κανείς πραγματικά ερωτευμένος με τη ζωή, πρέπει να είναι έτοιμος να πεθάνει...

Η σπουδαιότερη, ίσως, αντίθεση μεταξύ του αρχαίου και του παρόντος ελληνικού πολιτισμού εντοπίζεται στο γεγονός πως, ο πρώτος ήθελε την απελευθέρωση και το άνοιγμα του ανθρώπινου μυαλού, ενώ ο δεύτερος θέλει τον έλεγχό του...

1.2.1 Μουσική και Πολιτισμός στην Ελλάδα σήμερα

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, η μουσική στην Ελλάδα σήμερα χρησιμοποιείται, ως επί το πλείστον, για την κυριαρχία του «μεγάλου συμφέροντος» και την επιβολή του «απόλυτου ελέγχου» στον ανθρώπινο νου. Η μουσική που προβάλλεται, ακούγεται και προωθείται τραυματίζει την ανθρώπινη ψυχή.

Όταν σήμερα υπάρχουν άνθρωποι που πραγματικά «τσιτώνονται», γίνονται επιφυλακτικοί ή επιθετικοί στο άκουσμα μιας αληθινής μουσικής- η οποία δεν μπορεί να είναι τίποτα άλλο παρά ποιοτική, φυσική, αρμονική και έτσι «χτυπάει» κατευθείαν στο ασυνείδητο αλλά και το κέντρο της ψυχικής ύπαρξης- και εφόσον οι ίδιοι έχουν μεγαλώσει και οι τραυματισμένες τους ψυχές έχουν εθιστεί στους πιο καταστρεπτικά θλιβερούς και απαξιωτικούς ήχους της «μουσικής» των νυχτερινών κέντρων «διασκέδασης» και των πρωινών ή απογευματινών «ψυχαγωγικών» τηλεοπτικών εκπομπών, είναι σαν κάποιος να ρίχνει αλάτι πάνω σε μια ανοιχτή πληγή. Ακόμη και η μουσική επένδυση των καθημερινών δελτίων ειδήσεων αποσκοπεί στη χειραγώγηση της ανθρώπινης αντίληψης για ένα οποιοδήποτε πραγματικό γεγονός.

Με άλλα λόγια, η μουσική χρησιμοποιείται ως μέσο αλλοίωσης, αλλαγής και διαστρέβλωσης της πραγματικότητας. Στη θέση της αληθινής πραγματικότητας προβάλλεται μια άλλη, πλασματική, σύμφωνα με την οποία ο σύγχρονος άνθρωπος- σαν εξανδραποδισμένο όν, πλέον- καλείται να δράσει και να «αντιδράσει» κατά τις επιταγές της.

Όμηρος των δικών του, τελικά, επιλογών ο σημερινός άνθρωπος αυτοαποδυναμώνεται και καταστεί τον εαυτό του ανίσχυρο να προφυλαχθεί και να προασπίσει τις όποιες υπάρχουσες αξίες που θα μπορούσαν να διαφυλάξουν την αξιοπρέπειά του. Έτσι, η κοινωνία που αυτοί σχηματίζουν, δεν μπορεί παρά να πάσχει, να νοσεί και επομένως και ο πολιτισμός της ο οποίος αντικατοπτρίζει την κοινωνική, ψυχική και πνευματική της υγεία και δραστηριότητα. Σ' αυτό το σημείο η λαϊκή ρήση: «πες μου τον φίλο σου να σου πω ποιός είσαι» -που από διατροφολόγους μετατράπηκε στην έκφραση «είμαστε ό,τι τρώμε»- προσαρμόζεται και βρίσκει αντίκρισμα στη φράση: «Πές μου τί μουσική ακούς, προωθείς ή παράγεις, να σου πω τί, ποιός και πώς είσαι!»

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ: ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ⁹

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ Τ.Α

Τοπική Αυτοδιοίκηση καλείται ο δημοκρατικός, αποκεντρωτικός θεσμός διαχείρισεως των τοπικών υποθέσεων, ο οποίος βρίσκει εφαρμογή στη διοίκηση μιας περιοχής- περιφέρειας, νομού ή δήμου- από όργανα που εκλέγονται τοπικά. Ενίοτε, έτσι καλούνται, οι εκλεγμένοι άρχοντες ή οι εκπρόσωποι των δημοτικών ή κοινοτικών αρχών, όπως π.χ. οι νομάρχες, οι δήμαρχοι, οι κοινοτάρχες, οι δημοτικοί σύμβουλοι και οι λοιποί.

Η λαϊκή αυτή τοπική εξουσία που ορίζει μέσα στα πλαίσια της νομιμότητας τον εαυτό της, ασχολείται μεν με τοπικά θέματα αλλά, εξ' αιτίας του κλίματος που διαμορφώνει πανελλήνια η εννιαία παρουσία της, αποκτά πολιτική εξουσία.

Η πρώτη μορφή κοινωνικής οργάνωσης σήμανε την ύπαρξη τοπικής αυτοδιοίκησης στον Ελληνικό χώρο. Έπειτα, ακολούθησαν πολλές μορφές και συστήματα τοπικής αυτοδιοίκησης, με πρώτο εκείνο των πρωτόγονων κοινωνιών που στόχο είχε, αρχικά την προστασία του ανθρώπου από το φυσικό περιβάλλον και έπειτα την επιβολή του στις επιδράσεις που ασκούσε το περιβάλλον πάνω του.

Ο αγώνας για την εξασφάλιση ανώτερων βιοποριστικών μέσων και η προσπάθεια προσαρμογής, οδήγησε στην ευρύτερη συναναστροφή της «κοινότητας», όπως μας πληροφορεί και ο Αριστοτέλης αργότερα.

Στο Μινωικό και Μυκηναϊκό κράτος παίρνει τη μορφή της «πόλης» ή της «πόλης-κράτους» ή της «κοινής πόλεων», ορίζοντας έτσι και κατά κάποιον τρόπο της

⁹ Η συγγραφή της ενότητας « ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ» στηρίχτηκε κυρίως στα περιεχόμενα των βιβλίων:

ΜΩΡΙΣ ΚΡΟΥΑΖΕ, «Ο Πολιτισμός της Αρχαίας Ελλάδος», Εκδόσεις Γκοβόστη

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΛΕΙΩΣΗΣ, «Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως», Αθήνα 1977

Π.ΦΩΤΕΑ, «Θέματα πολιτισμού και Τ.Α.», Ε.Ε.Τ.Α.Α., Αθήνα, 1992

Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α., Συμπεράσματα του συνεδρίου «Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση»,1993,στην Ύδρα, Αθήνα 1994

ΜΠΑΜΠΑΣ ΣΤ., Θεσμικό πλαίσιο και νομικές μορφές των Επιχειρήσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Ε.Ε.Τ.Α.Α., 1989

Α.ΒΑΓΙΩΝΑ, Ο ρόλος της Τ.Α. στην πολιτιστική ανάπτυξη-Προοπτικές, στα Πρακτικά Συνεδρίου «Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση», Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α. 1994

ΜΠΙΤΣΑΝΗ Π.ΕΥΓΕΝΙΑ, «Πολιτιστική Περιφερειακή Ανάπτυξη»,Σημειώσεις για το μάθημα,ΤΕΙ Καλαμάτας, Καλαμάτα, 1999.

διαστάσεις της «πολιτικής αυτοδιοίκησης», ενώ στον Όμηρο, το φυλετικό κράτος μετασχηματίζεται σε «δήμο».

Η ύπαρξη «κοινοτήτων», «δήμων», «πόλεων», «κρατών», «πόλεων-κρατών», «κοινών», ακόμη και «γενών» ή «φυλών» προοιωνίζει ανακατατάξεις που θα ησυχάσει η εμφάνιση του Κλεισθέους. Στο εξής, η τοπική αυτοδιοίκηση αποκτά πολιτική, πλέον, σημασία.

Νέες μορφές πολιτικών ενώσεων, τα «κοινά», παρήχθησαν με την παρακμή των Αθηνών και της Σπάρτης, ενώ η αδυναμία ολοκλήρωσης της έκφρασης των «δήμων» και των «κοινοτήτων» που υπήρχαν στη Ρωμαϊκή περίοδο δημιούργησε καινούρια πρότυπα.

Από τη Βυζαντινή περίοδο, όπου δημιουργούνται ποικιλίες κοινοτήτων, λόγω της επίδρασης του φεουδαλισμού, και προκύπτουν ενώσεις αυτών για οικονομικούς λόγους, μέχρι σήμερα κυριαρχεί η «οικονομική αυτοδιοίκηση».

Αργότερα, και αφού μεσολάβησαν η Φραγκοκρατία και η Ενετοκρατία, η τουρκική κυριαρχία γίνεται αφορμή για την προβολή του «ηθικού χαρακτήρα» της τοπικής αυτοδιοίκησης, ο οποίος μετέπειτα συνυπάρχει με πολιτικά και οικονομικά κίνητρα, που είναι όμως προπάντων Εθνικά.

Έκτοτε, η συστηματοποίηση της τοπικής αυτοδιοίκησης που ξεκίνησε με τον Καποδίστρια, οδηγεί σταδιακά στην πραγματική «τοπική αυτοδιοίκηση». Με τη μεσολάβηση μιας περιόδου πολιτικών ζυμώσεων και ανακατατάξεων, ξεκινά ο αγώνας για τη συνταγματική κατοχύρωση της τοπικής αυτοδιοίκησης και την καταξίωσή της ως βασικό μοχλό λειτουργίας της αληθινής δημοκρατίας, σαν χρέος όχι μόνο της πολιτείας αλλά και των πολιτών της.

Σήμερα, όπου βρήκε εφαρμογή πλέον το σχέδιο Καποδίστρια, με τη συνένωση των κοινοτήτων σε δήμους, καθώς και τη σύμπραξη αυτών μεταξύ τους, η τοπική αυτοδιοίκηση- θεωρητικά τουλάχιστον- σημαίνει διοίκηση και εξουσία οικονομική, πολιτική και ίσως ηθική, προκειμένου να επιλύονται οι υποθέσεις του συγκεκριμένου τόπου.

Η χρησιμοποίηση του όρου «τοπική», βέβαια, δεν αφορά πάντα μόνο το συγκεκριμένο χώρο, αλλά αναφέρεται και σε κάθε γεγονός, δραστηριότητα ή διαδικασία που γίνεται με πρωτοβουλία ή στηρίζεται από τον πληθυσμό του συγκεκριμένου χώρου.

1.1 Η έννοια της τοπικής Αρχής και οργάνωσης ως συστατικό του πολιτισμού της αρχαίας ελληνικής κοινωνίας.

Μέσα στα πλαίσια της όποιας οργάνωσης κάθε τοπικής κοινωνίας στην αρχαία Ελλάδα, η αυτοδιοίκηση περιελάμβανε τον πολιτισμό, όχι σαν αγαθό πολυτελείας για μερικούς αλλά σαν απαραίτητο και αδιαχώριστο στοιχείο της βασικής και υποχρεωτικής παιδείας, εκπαίδευσης και συμπεριφοράς όλων των πολιτών της.

Ανάλογα με τις ηθικές, πνευματικές, στρατιωτικές και παιδαγωγικές αρχές κάθε κοινωνίας, η πολιτιστική αγωγή και δραστηριοποίηση αυτής, της έδινε έναν ξεχωριστό χαρακτήρα και τη διαφοροποιούσε ή την προσομοίωνε και συνένωνε με κάθε άλλη. Όπως κι αν συνέβαινε πάντως, το υψηλό επίπεδο του πολιτισμού αυτών και των δημιουργημάτων του ήταν δεδομένο και αδιαμφισβήτητο ένα με την καθημερινή ζωή των ανθρώπων, σε όλες του τις εκφάνσεις.

Όσον αφορά στη μουσική έκφραση και μορφή του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού στο σύνολό του, η παρουσία της Αρχής κάθε τόπου είχε με τον ένα ή τον άλλο τρόπο αυτοδιοικητικό χαρακτήρα, αν πάρουμε ως παράδειγμα τα πρότυπα της Αθήνας και της Σπάρτης αντίστοιχα. Η λειτουργία αυτού του τρόπου διοίκησης γινόταν με διαφορετικό τρόπο, είχε όμως κοινό ή τουλάχιστον προσόμοιο στόχο και σκοπό: την καλλιέργεια και ανάπτυξη του ανθρώπινου πνεύματος και σώματος προς επίτευξη της ατομικής αλλά και της κοινωνικής αρμονίας.

Στη Σπάρτη, το ίδιο το Κράτος φρόντιζε και είχε την επιμέλεια και την ευθύνη για τη μουσική εκπαίδευση των πολιτών του. Αντίστοιχα, η Αθήνα έδινε το ελεύθερο της μουσικής διαπαιδαγώγησης των πολιτών της στο άτομο και την οικογένεια. Ήταν δεδομένη όμως η ύπαρξή της.

1.2 Η έννοια της τοπικής Αρχής και οργάνωσης ως συστατικό του ελληνικού πολιτισμού και της ανάπτυξής του σήμερα.

Στην Ελλάδα σήμερα, όπου υπάρχει υπερπροσφορά ελεύθερων και ποικίλων επιλογών πάνω στο θέμα της μουσικής εκπαίδευσης, από κάποιους αξιοποιείται, από άλλους παραφράζεται και από πολλούς αγνοείται. Το Κράτος, είτε αυτό εκφράζεται κεντρικά είτε τοπικά, δε μεριμνά αποτελεσματικά και δε διασφαλίζει πραγματικά τη μουσική παιδεία των μελών - πολιτών του. Ο κύριος λόγος που συμβαίνει αυτό είναι η έλλειψη αξιών, η απομάκρυνση του ανθρώπου από τον εαυτό του και το ότι τα παιδιά μεγαλώνουν αφημένα στην τύχη τους, χωρίς πραγματικά ο γονιός να γνωρίζει τί είναι καλό γι' αυτά, αφού ούτε ο ίδιος γνωρίζει ή ακόμα

χειρότερα, αγνοεί συνειδητά, αδιαφορεί για το τί είναι καλό για τον ίδιο του τον εαυτό, σαν άνθρωπος.

Έτσι η ύπαρξη άμετρης ελευθερίας στην επιλογή μουσικής εκπαίδευσης και των προτύπων που θα ακολουθήσει καταντάει τροχοπέδη για την πραγματική και ειλικρινή μουσική μόρφωση που είναι επικοδομητική για τον άνθρωπο.

Η πρόοδος και η ανάπτυξη ενός τόπου και των ανθρώπων του συνδέεται άμεσα με την γνήσια πολιτιστική του ζωή αλλά και είναι αποτέλεσμα της αποκεντρωτικής πολιτικής που προϋποθέτει η ολοκληρωμένη περιφερειακή ανάπτυξη. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση καθώς και οι πρωτοβουλίες της τοπικής κοινωνίας είναι το όχημα αυτής.

Η πολιτιστική ανάπτυξη ως διαδικασία ποιοτικής αναβάθμισης της ζωής των κατοίκων ενός τόπου βασίζεται στη συμμετοχή των πολιτών και στο υπάρχον πολιτιστικό φαινόμενο της περιοχής. Είναι επόμενο λοιπόν, να υπάρχει σε άμεση συνάρτηση με τα αγαθά που παράγονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα και αφορούν στην δημιουργία του πνεύματος η οποία εκφράζεται μέσω των γραμμάτων, των τεχνών, των επιστημών και των εκδηλώσεων του τοπικού αλλά και ευρύτερου ελληνικού πολιτισμού.

Η δημιουργία, όμως, ενός πολιτιστικού αγαθού προϋποθέτει την ύπαρξη πολιτιστικών πόρων, της αρχικής δηλαδή «πρώτης ύλης» που στα «χέρια» του πολιτιστικού δημιουργού θα ζωντανέψει. Έπειτα, είναι απαραίτητη η παρουσία κάποιων άλλων ενισχυτικών παραγόντων όπως:

- η ύπαρξη κατάλληλης πολιτιστικής υποδομής, συμπεριλαμβανομένου του θεσμικού πλαισίου,
- η ελευθερία άσκησης της πολιτιστικής λειτουργίας,
- το κατάλληλο περιβάλλον, οι κατάλληλες συνθήκες,
- οι δυνατότητες προσφοράς, διατήρησης, διαφύλαξης και δημοσιοποίησης του πολιτιστικού αγαθού.

◇

Η μουσική είναι μία από τις πρωταρχικές πολιτιστικές εκδηλώσεις του ανθρώπου που υπάρχει έμφυτη σ' αυτόν από τη βρεφική ή και τη νεογνική του ακόμα ηλικία. Απαραίτητη όμως είναι η ύπαρξη μιας πολιτιστικής πολιτικής που μέσα από το πλαίσιο σκοπών, προγραμμάτων και μέτρων που ορίζει η εκάστοτε Εθνική Κυβέρνηση θα μεριμνήσει για την ενίσχυση, συντήρηση, προώθηση και διάδοση των πολιτιστικών αγαθών, καθώς και τη συμμετοχή του λαού στην απόλαυση και τη δημιουργία τους.

Ο κεντρικός φορέας άσκησης της πολιτιστικής πολιτικής στην Ελλάδα είναι μεν το Υπουργείο Πολιτισμού, το οποίο καθορίζει το πλαίσιο ανάπτυξης των

δραστηριοτήτων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των άλλων πολιτιστικών φορέων, όμως η σύστασή του φανερώνει την οριστική παρέμβαση της κεντρικής εξουσίας στον πολιτιστικό τομέα. Έτσι γίνεται αναγκαία η πολιτιστική αποκέντρωση, εννοώντας το άπλωμα της πνευματικής ζωής- γεωγραφικά και πληθυσμιακά-, την ισοκατανομή των πολιτιστικών αγαθών και τον καταμερισμό της πνευματικής δημιουργίας.¹⁰

Τα μέσα αυτής της πολιτικής, που αποτελούν ταυτόχρονα και τους πολιτιστικούς πόρους μιας περιοχής, είναι η αξιοποίηση των πολιτιστικών προτύπων και του πολιτιστικού χρόνου, η πολιτιστική υποδομή, η αξιοποίηση των Επικοινωνιακών Μέσων και της πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς και του φυσικού περιβάλλοντος.

Η εξουσία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, λοιπόν, δεν είναι κεντρική αλλά αποκεντρωμένη, η οποία παίρνει σάρκα και οστά μόνο αν έχει αρμοδιότητα, στελέχη καταρτισμένα και στη σωστή θέση τοποθετημένα και προπάντων δικούς της πόρους, για την εξασφάλιση και θεσμοθέτηση των οποίων οφείλει να έχει μία συνεχή, συνεπή και αδιατάρακτη προοπτική.

Καλύπτοντας όλο το φάσμα των πρακτικών και καθημερινών δημοσίων θεμάτων και ταυτόχρονα ως μεγάλος λαϊκός θεσμός που απαιτεί αυτόνομη ζωή και «ίδιες ρυθμίσεις», η Τοπική Αυτοδιοίκηση, μέσω αιρετών οργάνων και ασκώντας συνεχείς πιέσεις για την εξασφάλιση της θέσης, των πόρων και των αρμοδιοτήτων που της ανήκουν από την κεντρική εξουσία, γίνεται μια ανυπολόγιστη δύναμη ηθικής εξυγίανσης και «εξορθολογισμού» της Δημόσιας Διοίκησης καθιστώντας τον εαυτό της έναν αναντικατάστατο παράγοντα συνολικής αποτελεσματικότητας και παραγωγικότητας- όταν βέβαια και εφόσον λειτουργεί και εκείνη όπως πρέπει.

Τα θέματα της τοπικής αυτοδιοίκησης διατρέχονται από μια διεθνική τάση, που υπερβαίνοντας τα σύνορα και αντιπροσωπεύοντας κοινές ανθρωποκεντρικές ιδέες, διαχέονται σε όλη την Ευρώπη και δρουν συνεκτικά και προστατευτικά για τη ζωή του ανθρώπου και την ποιότητά της. Έτσι προκύπτει η πολιτική δημοκρατία ως πολιτιστική δημοκρατία, με συνέπεια τη διάσωση των ριζών και των αξιών του πολιτισμού και την υπογράμμιση του δικαιώματος των ανθρώπων στον Πολιτισμό και την Παιδεία.

Μιλώντας, λοιπόν, για «πολιτιστικό δικαίωμα» του πολίτη και επομένως τη συμμετοχή του στον πολιτισμό, η διάδοση του τελευταίου και των αξιών του οφείλει

¹⁰ Η πολιτιστική αποκέντρωση στην Ελλάδα, ορίζεται για πρώτη φορά ως βασικός σκοπός στο πενταετές πρόγραμμα Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης των ετών 1983-1987, οπότεν προτείνονται και μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος της πολιτιστικής ανάπτυξης στην Περιφέρεια

να είναι και υπόθεση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ο τρόπος για να ανταποκριθεί σε αυτό είναι να φέρει πιο κοντά τον άνθρωπο στους χώρους δημιουργίας και απόλαυσης των πολιτιστικών αγαθών, συνεισφέροντας ή λειτουργώντας σαν κινητήριος δύναμη για τη δημιουργία βιβλιοθηκών, αιθουσών πολιτισμού, θεάτρων, ορχηστρών, ωδείων και άλλων ανάλογων χώρων, ανοιχτούς στο κοινό που θέλει να παιδευτεί και να δημιουργήσει και εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα τις προϋποθέσεις εκείνες του χρόνου και των κατάλληλων συνθηκών ώστε να το επιλέξει.

Το βασικό στοιχείο του πολιτισμού ενός τόπου, πέρα από την παράδοση καλαισθησίας, είναι οι επιμέρους ιδιαιτερότητες που συναποτελούν και προσδιορίζουν την ταυτότητά του και που πλουτίζουν, στο επίπεδο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, την έννοια του τοπικού θέματος.

Τα τοπικά θέματα και οι λύσεις τους τείνουν να είναι κοινά παντού. Έτσι διεθνοποιούνται ως ομάδες θεμάτων και είναι δυνατή η χρηματοδότηση έξω από τις περιορισμένες τοπικές ή και εθνικές δυνατότητες.

Όταν από την άλλη, γίνεται λόγος για αποκέντρωση και αυτοδιοίκηση, συνεπάγεται μια συνεχής προσπάθεια για δυναμική ισορρόπηση πολλών δεδομένων, όπως η πρόοδος και η παράδοση. Η μια της χροιά είναι η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση χωρίς την εξαφάνιση των εθνικών προσώπων.

Η φύση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης φέρνει πιο κοντά τον πολίτη στις αποχρώσεις των προβλημάτων και σε εκείνους που τη διαχειρίζονται και η δημοκρατία γίνεται πιο άμεση. Έτσι, χιτίζεται πλαίσιο στο οποίο καρποφορούν παράγοντες σύνθεσης και άρα αρμονίας, ενότητας και άρα πολιτισμού στις ποικίλες πτυχές του. Οι τοπικοί οργανισμοί γίνονται μοχλός αναδιανομής των οικονομικών πόρων και των κοινωνικών και πολιτιστικών αγαθών.

Μέρος του προϋπολογισμού των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρέπει να διατίθεται για μακροπρόθεσμους πολιτισμικούς σκοπούς, που αν στηρίζονται στη συνέπεια, μεταβάλλονται σε θεσμούς και δημιουργούν στην περιφέρεια «κλίμα» και παράδοση. Γι' αυτόν τον σκοπό πρέπει να ενεργοποιείται και να ενθαρρύνεται η τοπική χορηγία.

Η διασπάθιση χρημάτων προς χάριν στιγμιαίων σκοπών- όπως «φεστιβάλ» και «γιορτών» αμφιβόλου ποιότητας-, εξυπηρετώντας περισσότερο τις εντυπώσεις παρά τον αληθινό πολιτισμό, υποδουλώνουν την Τοπική Αυτοδιοίκηση στην κεντρική εξουσία. Έτσι, με πρόφαση τον πολιτισμό συντελείται σπατάλη και διαφθορά και ανθρώπινη εξαθλίωση.

Ο μεγαλύτερος πλούτος της Ελλάδας είναι ο πολιτισμός της. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, ο τουρισμός και ο πολιτισμός συναντώνται στο υψηλότερο δυνατό σημείο που είναι ανάλογο και με το μέγεθος και τη σημασία της Ιστορίας μας και των

προγόνων μας. Στην Ελλάδα μπορεί και πρέπει να αναπτυχθεί ο πολιτιστικός τουρισμός. Η μεγαλύτερη επιτυχία του ελληνικού τουρισμού συναρτάται με τον βαθμό παγίωσης της παγκοσμιότητας του πολιτισμού μας και της παρουσίας του ως κτήμα ολόκληρης της οικουμένης.

Η συνάντηση του Κράτους και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης μπορούν και οφείλει να κινείται δημιουργικά μεταξύ άλλων και στις τρεις, παρακάτω, κύριες κατευθύνσεις:

- στους υπάρχοντες θεσμούς, όπως το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο και το **Δημοτικό Ωδείο**,
- στις πολιτιστικές εκδηλώσεις υπό ευρύτερη ή στενότερη έννοια, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι ανταλλαγές με Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης του εξωτερικού και
- στην ανάδειξη και συντήρηση μνημείων, κυρίως του νεότερου πολιτισμού μας όπως τα λεγόμενα «παραδοσιακά» ή «διατηρητέα».

Και στις τρεις περιπτώσεις πρέπει να τηρούνται τα κριτήρια ποιότητας και της κατεύθυνσης των κονδυλίων στους μακροπρόθεσμους στόχους, ενώ στην τελευταία, η κεντρική επίβλεψη και ο σχεδιασμός είναι απαραίτητα για την αποφυγή βλαπτικών επεμβάσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΠΕΚΤΑΣΗ Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΤΗΣ Τ.Α. ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ, ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να είναι από τους γνησιότερους εκφραστές της λαϊκής μας παράδοσης και θεματοφύλακες της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, εφόσον βέβαια φαίνονταν ευέλικτοι και αποτελεσματικοί για την προστασία, καλλιέργεια και ανάδειξη του πολιτισμού σε τοπικό επίπεδο. Η βάση όμως για κάθε σχεδιασμό στο μέλλον, δεν μπορεί να είναι άλλη από την Παιδεία και τον Πολιτισμό.

Για να συμβεί αυτό είναι απαραίτητη η ολόπλευρη μόρφωση του ατόμου η οποία αποτελεί το υπόβαθρο για τους όποιους θεσμικούς και οικονομικούς σχεδιασμούς. Η συστηματική καλλιέργεια ενός στείρου οικονομισμού από διάφορα κέντρα εξουσίας, πρέπει να εξουδετερωθεί και σ' αυτό μπορούν να συντελέσουν διάφοροι συλλογικοί φορείς αντιπροσώπευσης, μεταξύ των οποίων και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Γίνεται αναγκαίος, λοιπόν, ο επαναπροσδιορισμός των ανθρωπίνων, των πολιτιστικών και των άλλων αξιών στη συνείδηση των πολιτών καθώς επίσης η προώθηση και ανάπτυξη ενός νέου μοντέλου ανθρωποκεντρικής παιδείας. Ακρογωνιαίος λίθος της θα είναι ο άνθρωπος- άτομο που θα καλλιεργεί στα παιδιά του και στη νέα γενιά, γενικότερα, τις αρχές του ανθρωπισμού και της πραγματικής ελευθερίας, κάνοντάς τον, μ' αυτόν τον τρόπο, κοινωνό της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και συμμετέχο στη νέα δημιουργία.

Λέγοντας «νέα δημιουργία» εννοούμε και τη δημιουργία ενός «μουσικού πολιτισμού», κατ' αρχήν σαν ένα σύστημα παιδείας που περικλείει στο εσωτερικό του όλες τις πλευρές του μουσικού φαινομένου: τη μουσική, το τραγούδι, το χορό αλλά και τη γνώση της ακρόασης, της απόλαυσης και της διασκέδασης.

Σ' αυτήν την ολότητα του μουσικού φαινομένου ως σύστημα παιδευτικής και και αισθητικής διεργασίας, η κοινωνία πρέπει να αποδίδει μεγάλη σημασία, καθώς ο μουσικός πολιτισμός αναφέρεται σ' ένα ανοιχτό πλαίσιο που οι εισροές και οι εκροές- σε σχέση με έναν εξωτερικό χώρο- επιτρέπονται και η ύπαρξη ενός φίλτρου για τον μετασχηματισμό και την αφομοίωση των δεχόμενων επιδράσεων, που δεν είναι μόνο μουσικές, αποτελεί προϋπόθεση.

Παράλληλα, μέσα από πρωτοβουλίες και διεθνείς συνεργασίες, μπορούν να αναδειχθούν οι κοινωνικές, μουσικές και γενικότερα πολιτισμικές ιδιαιτερότητες της χώρας μας στα πλαίσια της πραγματικότητας της Ενωμένης Ευρώπης. Γι' αυτόν το λόγο, οι Έλληνες πολίτες οφείλουμε να ελευθερωθούμε από τον ελληνοκεντρισμό που γίνεται αιτία απομόνωσης από το ευρωπαϊκό πολιτιστικό γίγνεσθαι, ενώ ταυτόχρονα να διατηρήσουμε ζωντανά τα αληθινά στοιχεία του πολιτισμού μας, δίνοντάς τους ευρωπαϊκή διάσταση.

Προϋπόθεση γι' αυτό είναι η αποκατάσταση της ιστορικής μας συνέχειας στα μάτια του Έλληνα, πρωτίστως, και του Ευρωπαίου πολίτη, στη συνέχεια, που κατά κανόνα δε συνδέει στην πράξη την αρχαία με τη σύγχρονη Ελλάδα, καθώς και η ενίσχυση των υποδομών μας για την παραγωγή πολιτιστικών αγαθών και την προσπέλαση των θλιβερών και καταστροφικών παραγοντισμών για τον πολιτιστικό τομέα. Η πίστη στο ρόλο που καλούμαστε να διαδραματίσουμε στον ευρύτερο ευρωπαϊκό χώρο είναι απαραίτητο στοιχείο για την πραγματοποίηση των παραπάνω.

Έτσι στα πλαίσια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δεν νοείται απλά η άσκηση κάποιων καλλιτεχνικών και πνευματικών δραστηριοτήτων, αλλά η κατάκτηση νέας διάστασης για τον Έλληνα πολίτη και άλλης υπόστασης της έννοιας του Δημότη. Ο τελευταίος γίνεται κοινωνός αποφάσεων, επιτευγμάτων αλλά και ευθυνών. Συνεπώς, η κοινωνική αρμονία γίνεται πυρήνας της Δημοκρατίας και άρα η δημοκρατική αρετή, πρόβλημα αισθητικής και αισθαντικότητας.

2.1 Πρακτική αλληλεπίδραση του Πολιτισμού και της Τ.Α. στα πλαίσια της τοπικής πολιτιστικής ανάπτυξης και της καθημερινής πραγματικότητας.

Μέσα στα πλαίσια της άμεσης αλληλεπίδρασης του Πολιτισμού και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, η πολιτιστική αποκέντρωση αναφέρεται στην εντατική και εκτατική καλλιέργεια του πρώτου, προκειμένου να επέλθει η πολυπόθητη πνευματική αναγέννηση. Χρειάζεται λοιπόν, ένα μέσο για τη γόνιμη επαφή των δημοτών με τους δημιουργούς και την ουσιαστικοποίηση του ρόλου μιας μαζικής πολιτιστικής κίνησης, μέσω της αξιοποίησης του έμπυχου υλικού και γενικότερα των πολιτιστικών πόρων κάθε περιοχής. Ένα τέτοιο μέσο αποτελεί και ο θεσμός των **Προγραμματικών Συμβάσεων**¹¹ που είναι ίσως, το σημαντικότερο έργο θεσμικής υποδομής για την Τοπική Αυτοδιοίκηση γενικά και τον Πολιτισμό ειδικότερα.

Μέσω των Προγραμματικών Συμβάσεων είναι δυνατή, στο χώρο του πολιτισμού, η δημιουργία συνθηκών αγοράς με την έννοια που βιώθηκε στην κλασική αρχαιότητα. Έτσι ο Δήμος γίνεται χώρος πολιτισμού και επίκεντρο πνευματικής δημιουργίας και καλλιτεχνικής άμιλλας. Σε αντίθεση με την εμπορευματοποίηση του πολιτισμού και την παραοικονομία της μαζικής κουλτούρας που παρατηρείται στην παγκόσμια κοινωνία σήμερα, μέσα στο κλίμα που δημιουργεί η ιδιαίτερη κοινωνία κάθε τόπου, ο Δήμος γίνεται τόπος παρουσίασης, προβολής, ανταλλαγής και καταξίωσης των πολιτιστικών προϊόντων, μέσω των οποίων αποκτά τη δική του πολιτιστική αυτοδυναμία και αυτονομία. Με αυτόν τον τρόπο- όπως έχει πει και η αείμνηστη Μελίνα Μερκούρη- ο ρόλος της πρωτοπορίας ανήκει στην Τοπική Αυτοδιοίκηση και ο πολιτισμός λειτουργεί και πλαστουργεί πέρα και πάνω από τόπο και χρόνο, κάνοντας το τοπικό οικουμενικό και το μερικό καθολικό.

Ωστόσο, για να γίνει πράξη η καλλιέργεια του πολιτισμού και γεγονός η πολιτιστική ανάπτυξη σ' έναν τόπο, απαραίτητη είναι η ύπαρξη και η εφαρμογή μιας *πολιτιστικής πολιτικής*. Αυτή, ως ένα σύστημα σκοπών, μέσων και φορέων-συνδιαζόμενων μέσα στα πλαίσια ενός συγκεκριμένου προγράμματος που αποσκοπεί στη συντήρηση, στην προώθηση, στη διάδοση καθώς και στη δημιουργία πολιτιστικών αγαθών, για να είναι εφαρμόσιμη και επιτυχής πρέπει να στηρίζεται όχι μόνο στις κρατικές υπηρεσίες αλλά και σε άλλες κοινωνικές δυνάμεις. Η ανάγκη αυτή γίνεται ιδιαίτερα επιτακτική αφού το ποσοστό που προβλέπεται από τον κρατικό

¹¹ Οι Προγραμματικές Συμβάσεις, εντάσσονται στα μέτρα για την ενίσχυση της Τ.Α., και της συμμετοχής της στην ανάπτυξη της χώρας. Με το θεσμό αυτό παρέχεται η δυνατότητα να συνάπτονται συμβάσεις μεταξύ Δήμων και κοινοτήτων και φορέων του δημοσίου τομέα για τη μελέτη και εκτέλεση έργων ή προγραμμάτων ανάπτυξης (π.χ. συνολικής πολιτιστικής παρέμβασης με τη δημιουργία πολλαπλής πολιτιστικής υποδομής), καθώς και για την παροχή υπηρεσιών.

προϋπολογισμό για τον πολιτισμό και που θεωρείται αναπόσπαστο στοιχείο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, είναι ιδιαίτερα χαμηλό.

Τα μέσα για την πραγμάτωση των σκοπών της πολιτιστικής πολιτικής, ανάλογα με το περιεχόμενό τους, διακρίνονται σε οργανωτικά, θεσμικά και οικονομικά.

Τα οργανωτικά έχουν σχέση με την ίδρυση διάφορων οργανισμών και φορέων με σκοπό τη στήριξη και προαγωγή της πολιτιστικής ανάπτυξης(Πολιτιστικά Κέντρα, Βιβλιοθήκες, Όπερα, Θέατρο, Ωδείο κ.ά.), ενώ τα θεσμικά αφορούν στις νομοθετικές ρυθμίσεις για τον πολιτιστικό τομέα. Η κτιριακή υποδομή και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης έρχονται να συμπληρώσουν το σύνολο των μέσων που χρειάζεται και χρησιμοποιεί κάθε πολιτιστική πολιτική για την τέλεση πολιτιστικής ανάπτυξης.

Η τελευταία, αποτελώντας σκοπό αλλά και διαδικασία ταυτόχρονα, αποσκοπεί στη διασφάλιση εκείνων των κοινωνικών δυνατοτήτων που της επιτρέπουν τη δημιουργία του δικού της τρόπου ζωής και περιβάλλοντος. Προϋπόθεση αυτού είναι η πολιτιστική αποκέντρωση και έτσι ο πολιτιστικός σχεδιασμός που απαιτείται σε τοπικό επίπεδο χρειάζεται μεγάλης συμβολής από την πλευρά της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ο βασικός της ρόλος στη δημιουργία υποδομής για την παραγωγή των πολιτιστικών προϊόντων αλλά και την ισόρροπη χωροταξική κατανομή της, την καθιστά πρωταρχική υπεύθυνη για την διατήρηση και προβολή των ιδιαιτεροτήτων μιας περιοχής και τη χρησιμοποίηση αυτών για την επικοινωνιακή σύνδεσή της με άλλους πολιτισμούς.

2.1.2 Ο θεσμός των Προγραμματικών Συμβάσεων

Ο θεσμός των Προγραμματικών Συμβάσεων ¹² που δημιουργήθηκε το 1984 και έδωσε την ευκαιρία στην Τοπική Αυτοδιοίκηση να αναπτύξει τις πολιτιστικές της δραστηριότητες, χρησιμοποιήθηκε κυρίως για κάθετη συνεργασία μεταξύ Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και κρατικών φορέων. Έτσι πολλοί Δήμοι-μεταξύ των οποίων και ο Δήμος Καλαμάτας- κατάφεραν να δημιουργήσουν Δημοτικές Πολιτιστικές Επιχειρήσεις. Αυτές αποτέλεσαν ένα μέσο προώθησης της ενδογενούς πολιτιστικής ανάπτυξης στα πλαίσια των τοπικών αναπτυξιακών προγραμμάτων καθώς θεωρήθηκαν ως οικονομικό υποκείμενο ικανό γι' αυτό το σκοπό.

¹² Νόμος 1416/1984, άρθρο 11.

Μ' αυτόν τον τρόπο, η άσκηση κοινωνικής και οικονομικής δραστηριότητας επιχειρηματικής μορφής από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, προσδίδει σ' αυτήν έναν αναπτυξιακό ρόλο, καθώς και τη δυνατότητα ανάλογης παρέμβασής της στην οικονομική ζωή του τόπου. Η επιδίωξη ικανοποίησης των τοπικών αναγκών και αξιοποίησης των τοπικών πόρων αλλά και η προώθηση του κοινωνικού «προσώπου» της οικονομίας δημιουργεί την ευκαιρία για κοινωνικούς πειραματισμούς.

ο

Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια, καθορίστηκε- πρώτη φορά με σαφήνεια από τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων του 1954(Ν.Δ.2888/54) ο εκτελεστικός ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και τα νομικά πρόσωπα που μπορούν να ιδρύουν οι Δήμοι και οι Κοινότητες για την άσκηση της κοινωνικο-οικονομικής και επιχειρηματικής τους δραστηριότητας. Επίσης με ειδικές διατάξεις ρυθμίστηκε το θέμα της σύστασης, οργάνωσης και λειτουργίας τους.

Έτσι, η Α' βαθμίδα Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχει τη δυνατότητα συντήρησης του στοιχειώδους αναγκαίου εξοπλισμού. Αυτό γίνεται πράξη συστήνοντας δημοτικούς αυτόνομους οργανισμούς με τη μορφή Νομικών Προσώπων Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου. Σ' αυτούς τους αυτόνομους οργανισμούς κατατάσσονται και τα Δημοτικά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου που έχουν σκοπό την οργάνωση ορισμένης δημοτικής υπηρεσίας, προκειμένου να ικανοποιηθεί καλύτερα μια τοπική ανάγκη(άρθ. 175 του Π.Δ.76/1985). Σ' αυτήν την περίπτωση γίνεται λόγος για Φιλαρμονική, Βιβλιοθήκη, ΚΑΠΗ, Μουσείο, Θέατρο, Πνευματικό και Πολιτιστικό Κέντρο καθώς επίσης και για **Ωδειό**, με το οποίο θα ασχοληθούμε ιδιαίτερα παρακάτω.

Η Β' βαθμίδα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δηλαδή η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση με τον Ν. 1622/1986, όπως συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε από τον Ν.1878/1990, έχοντας σκοπό την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της περιφέρειάς της, ιδρύεται σε αστικό κέντρο δυναμικό, με ενδοχώρα ανεπτυγμένη σε αρκετούς κλάδους της οικονομίας και χαρακτηριστικά κοινωνικά και οπωσδήποτε πολιτιστικά.

Τέλος, ο Γ' Βαθμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης, δηλαδή η Περιφέρεια, θεωρούμενη ως ένα ολοκληρωμένο παραγωγικό σύστημα με ισόρροπη οικονομικο-κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη, δύναται να προγραμματίσει με τη σειρά της μια συνολική αγορά εργασίας, που μεταξύ άλλων θα φροντίζει για την αξιοποίηση των πολιτιστικών και ιστορικών καταβολών της περιοχής της.

Κεντρικός φορέας, όμως, άσκησης πολιτιστικής πολιτικής παραμένει το Υπουργείο Πολιτισμού. Η γραφειοκρατική λειτουργία του όμως καθώς και η συγκεντρωτική του δομή δημιουργούν προβλήματα στην οργάνωση και τη

στελέχωσή του σε τέτοιο βαθμό που η έλλειψη μακροπρόθεσμης στρατηγικής πολιτιστικής αποκέντρωσης και σχεδιασμού πολιτιστικών προγραμμάτων είναι η σημερινή πραγματικότητα.

Η ύπαρξη, επομένως και δραστηριοποίηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον πολιτιστικό τομέα γίνεται ιδιαίτερα αναγκαία και καταλυτική. Με τη δημιουργία των Δημοτικών Επιχειρήσεων Πολιτιστικής Ανάπτυξης και δυνάμενη η Τ.Α. να συνδιάσει το τοπικό με το πολιτιστικό και να διαθέσει δικούς της πόρους για σκοπούς πολιτιστικούς μπορεί να αποτελέσει έναν ευέλικτο χώρο αποφάσεων στον οποίο προέχει η ανάδειξη της πολιτιστικής πολλαπλότητας της ελληνικής κοινωνίας. Ταυτόχρονα, μπορεί να διεκδικήσει και να απορροφήσει πιστώσεις για το σκοπό αυτό αποτελεσματικότερα απ' ό,τι άλλοι κρατικοί οργανισμοί.

2.1.3 Δημοτικές Επιχειρήσεις Πολιτιστικής Ανάπτυξης (Δ.Ε.Π.Α.)

Ο θεσμός των Δ.Ε.Π.Α. εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1980, με πρώτη επιχείρηση αυτήν της Καλαμάτας, τη λεγόμενη **Δ.Ε.Π.Α.Κ.** η νομική της μορφή είναι Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου, το οποίο διέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 205-225 του Ν.1065/80 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν με τις διατάξεις των άρθρων 28,035-39,42 και 46 του Ν.1416/84.

Σκοπός των επιχειρήσεων αυτών είναι η εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος πολιτιστικής ανάπτυξης της πόλης και της ευρύτερης περιοχής. Έτσι ως στόχος καθορίζεται η δημιουργία της απαραίτητης πολιτιστικής υποδομής, η ανάπτυξη και διάδοση της καλλιτεχνικής παιδείας με την ταυτόχρονη στήριξη και διάδοση της σύγχρονης καλλιτεχνικής και πνευματικής, συλλογικής και ατομικής δημιουργίας. Η συνεργασία με τους πολιτιστικούς φορείς και η ενθάρρυνση για διεύρυνση των πρωτοβουλιών και των παρεμβάσεων της ερασιτεχνικής δημιουργίας, καθώς και η κατασκευή και διαχείριση χώρων κοινωνικών, πολιτιστικών λειτουργιών και λοιπών υπηρεσιών ή και η πραγματοποίηση επενδύσεων για την ευρύτερη ανάπτυξη της περιοχής έρχονται να συμπληρώσουν τα παραπάνω.

Σ' αυτό το σημείο, οι Προγραμματικές Συμβάσεις καθορίζουν ένα μακροχρόνιο πλαίσιο συμφωνίας μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών και προσδιορίζουν τους τρόπους και τις διαδικασίες υλοποίησης αυτής της συμφωνίας. Οι πολιτιστικοί θεσμοί που συγκροτούνται με μια Προγραμματική Σύμβαση έχουν να κάνουν με δραστηριότητες που αφορούν στους τομείς της εκπαίδευσης, της επιμόρφωσης και της ψυχαγωγίας.

Β' ΜΕΡΟΣ: Ο ΣΥΝΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΩΔΕΙΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Εισαγωγή

Το Μάιο του 1985 και σε μιά κοινή προσπάθεια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και της Κυβέρνησης για μια ουσιαστική και ολοκληρωμένη πολιτιστική ανάπτυξη του Δήμου της Καλαμάτας αλλά και της ευρύτερης περιοχής του νομού Μεσσηνίας αποφασίστηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών και το Δημοτικό Συμβούλιο της Καλαμάτας, η σύσταση της «Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας». Ένα μήνα αργότερα και με συμβαλλόμενους την Υπουργό Πολιτισμού, Μελίνα Μερκούρη και τον Υφυπουργό Προεδρίας Κωνσταντίνο Λαλιώτη ως εκπρόσωποι του Ελληνικού Δημοσίου και τον Δήμαρχο Σταύρο Μπένο ως εκπρόσωπο του Δήμου Καλαμάτας αλλά και της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας, υπεγράφη δεκαετής Προγραμματική Σύμβαση.

Με τη Σύμβαση αυτή, δημιουργήθηκαν πολιτιστικοί θεσμοί τέτοιοι που να συμβάλλουν στην καλλιέργεια της καλλιτεχνικής ευαισθησίας των πολιτών και της αγάπης τους για τις τέχνες, ώστε να υπάρχει συνειδητή και ενεργητική συμμετοχή τους-και κυρίως των νέων- στην πολιτιστική ανάπτυξη του τόπου. Απώτερος σκοπός, η αναγωγή των πολιτιστικών, πνευματικών και καλλιτεχνικών αγαθών σε οργανικά στοιχεία της καθημερινής ζωής στην Καλαμάτα.

Έτσι δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για την παροχή άρτιας και υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης σε εκείνους που θα ήθελαν να ασχοληθούν επαγγελματικά με τις Καλές Τέχνες, επομένως και τη Μουσική, καθώς επίσης και οι ευνοϊκές συνθήκες για τη δημιουργία και ανάπτυξη ερασιτεχνικών και επαγγελματικών ομάδων, για όσους θα ήθελαν να συμπράξουν μέσω αυτών.

Στον τομέα της Μουσικής ειδικότερα, το ίδιο έτος ο Δήμος της Καλαμάτας και η Δ.Ε.Π.Α.Κ. ανέλαβαν την υποχρέωση ίδρυσης Δημοτικού Ωδείου και διασφάλισης της ομαλής λειτουργίας του. Για τη στέγασή του αναπαλαιώθηκε και διαμορφώθηκε εσωτερικά, το παραδοσιακό κτήριο του Α' Γυμνασίου Αρρένων Καλαμάτας, στην Πλατεία Υπαπαντής, με χώρους και εξοπλισμό κατάλληλο για τις ανάγκες ενός

σύγχρονου Ωδείου και παραχωρήθηκε η χρήση του στο Δήμο για ενενήντα εννέα χρόνια.

Όπως κάθε εγχείρημα που βρίσκεται στα πρώτα του βήματα έτσι κι αυτό ξεκίνησε με όραμα και στόχους, αντιμετώπισε όμως πολλές δυσκολίες και προβλήματα. Θα πρέπει να γίνει ιδιαίτερη μνεία στο γεγονός ότι, λίγους μήνες μετά την ίδρυσή του, ο καταστροφικός σεισμός της Καλαμάτας ήταν ισχυρότατο πλήγμα στην λειτουργία του αλλά επέζησε χάρη στις αξιοσημείωτες προσπάθειες των συντελεστών του. Στα χρόνια που θα ακολουθήσουν η πρόοδος του Ωδείου θα παρουσιάσει διακυμάνσεις που θα μελετήσουμε, αντλώντας πληροφορίες από τα καταγεγραμμένα στοιχεία στα αρχεία της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και την καθημερινή πραγματικότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ (Δ.Ε.Π.Α.Κ.)

Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. , η οποία ιδρύθηκε στις 17 Απριλίου του 1985 σύμφωνα με το φύλλο της Κυβέρνησης αριθ.204 και που συστάθηκε με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου της Καλαμάτας και του Υπουργείου Εσωτερικών, είναι Αμιγής Δημοτική Επιχείρηση¹³. Η Προγραμματική Σύμβαση δεκαετούς διάρκειας που υπογράφηκε στις 11 Μαΐου του 1985 μεταξύ του Δήμου Καλαμάτας, του Υπουργείου Πολιτισμού και της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, αναθεωρήθηκε στις 6 Δεκεμβρίου του 1995 και στάθηκε ο ακρογωνιαίος λίθος για τη λειτουργία της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας.

Με την ιδιότητα του Νομικού Προσώπου Ιδιωτικού Δικαίου, η Δ.Ε.Π.Α.Κ. είχε πρωταρχικό σκοπό τη διαμόρφωση κατάλληλων κατευθύνσεων για την εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος πολιτιστικής ανάπτυξης της πόλης και της ευρύτερης περιοχής της, με την αναγωγή των πολιτιστικών, πνευματικών και καλλιτεχνικών αγαθών σε οργανικά στοιχεία της καθημερινής ζωής, καθώς και την ενεργητική και συνειδητή συμμετοχή των πολιτών στην πολιτιστική ζωή του τόπου.

¹³ Οι Αμιγείς Επιχειρήσεις είναι Δημόσια Νομικά Πρόσωπα που διέπονται κατ' αρχήν από το Ιδιωτικό Δίκαιο και λειτουργούν σύμφωνα με τους κανόνες της ιδιωτικής οικονομίας. Αυτές διοικεί το Διοικητικό Συμβούλιο που αποτελείται από πέντε έως έντεκα μέλη οριζόμενα από από το Δημοτικό Συμβούλιο. Από τα μέλη αυτά, τουλάχιστον δύο, είναι μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου, ένα είναι εκπρόσωπος των εργαζομένων- εφ' όσον η επιχείρηση απασχολεί περισσότερους από είκοσι εργαζόμενους- και ένα μέλος είναι εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα της περιοχής. Τα υπόλοιπα μέλη είναι δημότες ή κάτοικοι του Δήμου που έχουν πείρα ή γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχείρησης. (αρθ. 261, ΙΔ.Κ.Κ.). Βλ. Ε.ΜΠΕΣΙΛΑ- ΒΗΚΛ, 1995, *Το Συνταγματικό Πλαίσιο του Θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης*, σελ.183

Οι πολιτιστικοί θεσμοί που συγκροτήθηκαν με τη σύμβαση αυτή, στόχευαν στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων σε τρεις αλληλένδετους τομείς:

- την καλλιτεχνική παιδεία – δημιουργία,
- την επιμόρφωση και
- την ψυχαγωγία.

Έτσι ο Δήμος ανέλαβε ρόλο όχι μόνο στη χάραξη πολιτιστικής πολιτικής αλλά και της κοινωνικής πολιτικής, παρέχοντας τις πολιτιστικές υπηρεσίες στους κατοίκους του, μέχρι και το 1987, δωρεάν.

Η διάρκεια της Δ.Ε.Π.Α.Κ. ορίστηκε για 99 χρόνια και τα περιουσιακά στοιχεία που διέθεσε ο Δήμος ,αρχικά, κατά χρήση είναι:

- το Α' Γυμνάσιο Αρρένων Καλαμάτας που στεγάζεται το Ωδείο
- το Ζουμπούλειο Μέγαρο στο οποίο στεγάζεται η Σχολή Χορού
- το Δημοτικό Αναψυκτήριο της πλατείας Δημαρχείου και
- το Δημοτικό Πάρκο Σιδηροδρόμων.

Τα παραπάνω αποτέλεσαν το κεφάλαιο της Επιχείρησης, συνολικής αξίας 170.000.000 δρχ, μαζί με το χρηματικό ποσό των 12.000.000 δρχ. που διέθεσε ο Δήμος.

Οι πόροι της Επιχείρησης ορίστηκαν να είναι τα έσοδα από δικαιώματα εγγραφών και διδάκτρων στις Σχολές, οι εισπράξεις από τα Αναψυκτήρια- τα οποία σήμερα έχουν ενοικιασθεί σε ιδιώτες-, οι εισπράξεις από εισιτήρια Καλλιτεχνικών Εκδηλώσεων και οι διάφορες χορηγίες.

Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. και για την απρόσκοπτη λειτουργία της, διέπεται από κάποιους κανονισμούς. Αυτοί είναι :

- Ο *Εσωτερικός Κανονισμός Υπηρεσιών*, ο οποίος ορίζει το ανώτατο όριο του προσωπικού της και καθορίζει την οργάνωση, τη διάρθρωση και τις αρμοδιότητες των υπηρεσιών της επιχείρησης.

Μέσω αυτού, η πολιτιστική δραστηριότητα της Δ.Ε.Π.Α.Κ. έχει αποκεντρωτικό χαρακτήρα ο οποίος, μεταξύ άλλων, διαφαίνεται μέσα από τη στέγαση των διαφόρων δραστηριοτήτων της σε κτίρια διασκορπισμένα στην πόλη καθώς και στην κάλυψη των πολιτιστικών της παρεμβάσεων από μια ποικιλία μορφών της Τέχνης.

- Ο *Κανονισμός Διαχείρισης της Δ.Ε.Π.Α.Κ.*, ο οποίος προσδιορίζει τον τρόπο διαχείρισης των οικονομικών δραστηριοτήτων της επιχείρησης.

- Ο *Κανονισμός Προσωπικού της Δ.Ε.Π.Α.Κ.*, ο οποίος ρυθμίζει τις εργασιακές σχέσεις των απασχολουμένων στη Δ.Ε.Π.Α.Κ., καθώς και τις σχέσεις της με τους συνεργάτες της. Οι διατάξεις αυτού του κανονισμού στηρίζονται στις βασικές αρχές των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα, με συμβάσεις ορισμένου ή αορίστου χρόνου

και βασίζονται στις αρχές της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, της καλής πίστης και της ειλικρινούς συνεργασίας.

Σχετικά με τα Όργανα Διοίκησης της Δ.Ε.Π.Α.Κ., αυτά είναι:

- Το Διοικητικό Συμβούλιο της Δ.Ε.Π.Α.Κ., το οποίο μέχρι το 1995 ήταν ενδεκαμελές, σήμερα –και ύστερα από την ένταξη της πόλης της Καλαμάτας στο Εθνικό Περιφερειακό Δίκτυο Πόλεων- είναι επταμελές και σ' αυτό μετέχουν:

- Δύο (2) Δημοτικοί Σύμβουλοι

- Ένας(1) εκπρόσωπος του Υπουργείου Πολιτισμού, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού

- Δύο (2) Δημότες με πείρα και γνώση σχετική με το αντικείμενο της επιχείρησης

- Ένας (1) εκπρόσωπος των εργαζομένων

- Ένας εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα της Καλαμάτας

Τέλος, τα αναπληρωματικά μέλη ορίζονται από τα όργανα που διορίζουν και τα τακτικά μέλη.

Την εποπτεία της επιχείρησης ασκεί το Δημοτικό Συμβούλιο, εγκρίνοντας ορισμένες αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, τον ισολογισμό και την έκθεση πεπραγμένων τους (άρθ. 260-272 Δ.Κ.Κ.)

- Ο Καλλιτεχνικός Διευθυντής κάθε Τομέα, ο οποίος ορίζεται από το Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Κ. με τη σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Πολιτισμού¹⁴ έχει την ευθύνη της σύνταξης του προϋπολογισμού, του εκπαιδευτικού προγράμματος, του περιεχομένου των εκδηλώσεων, της μετάκλησης των καλλιτεχνικών σχημάτων και της επιλογής των ειδικών συνεργατών για την λειτουργία του Τομέα. Επίσης, υποχρέωση του Καλλιτεχνικού Διευθυντή είναι η υποβολή οικονομικού απολογισμού και απολογισμού δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων με όλα τα αναγκαία στοιχεία, ετησίως.

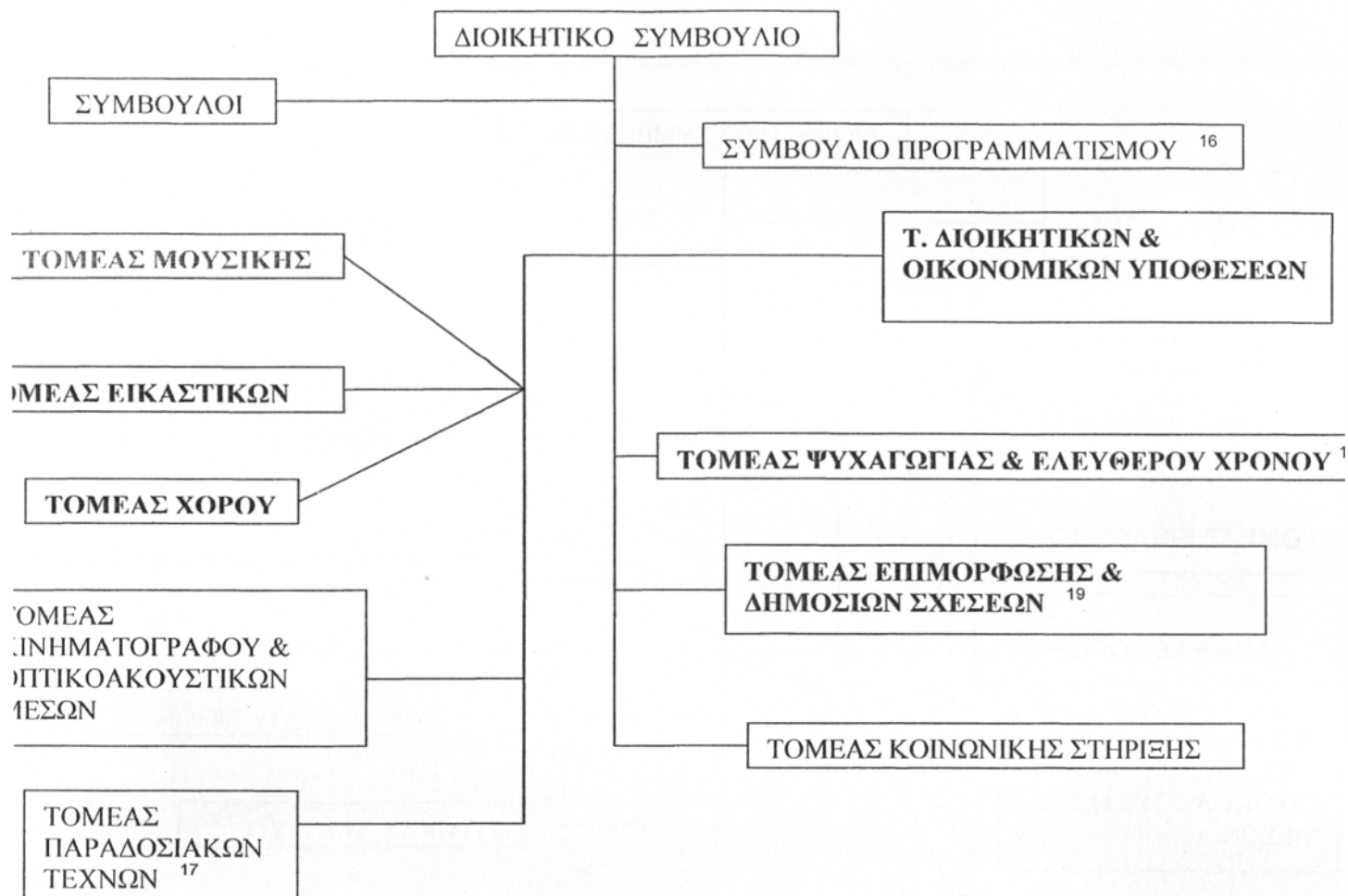
Οι Διευθυντές των Τομέων της Δ.Ε.Π.Α.Κ., οφείλουν να έχουν τα προσόντα που ορίζονται από τις αντίστοιχες διατάξεις για τους διευθυντές Σχολών Χορού, Ωδίων και Σχολών Εικαστικών Τεχνών και να είναι προσωπικότητες με εξαιρετη προσφορά στους χώρους αυτούς και με αξιόλογη εμπειρία σε αντικείμενα συναφή με τις δραστηριότητες των Τομέων. Η θητεία τους είναι τριετής.

Η οργανωτική δομή της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και σύμφωνα με τα στοιχεία της Προγραμματικής Σύμβασης του 1985, της Προγραμματικής Σύμβασης που ακολούθησε το 1995 και του Εσωτερικού Κανονισμού του φορέα, φαίνεται συνοπτικά στα αντίστοιχα οργανογράμματα του Πίνακα 1 και του Πίνακα 2.¹⁵

¹⁴ Με απόφαση του Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και του Υπουργού Πολιτισμού καθορίζονται επίσης ο μισθός και οι λοιποί όροι κάθε σύμβασης.

¹⁵ Τα οργανογράμματα της Δ.Ε.Π.Α.Κ. του 1985 και του 1995 παρατίθενται σύμφωνα με τα αντίστοιχα της Διδακτορικής Διατριβής της Χαρίκλειας Πανοπούλου-Σκιά με θέμα «Ανάλυση της

ΠΙΝΑΚΑΣ 1
ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ Δ.Ε.Π.Α.Κ. (1985)

16171819

διαδικασίας της πολιτιστικής ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο. Η περίπτωση της Καλαμάτας», Καλαμάτα, 1998.

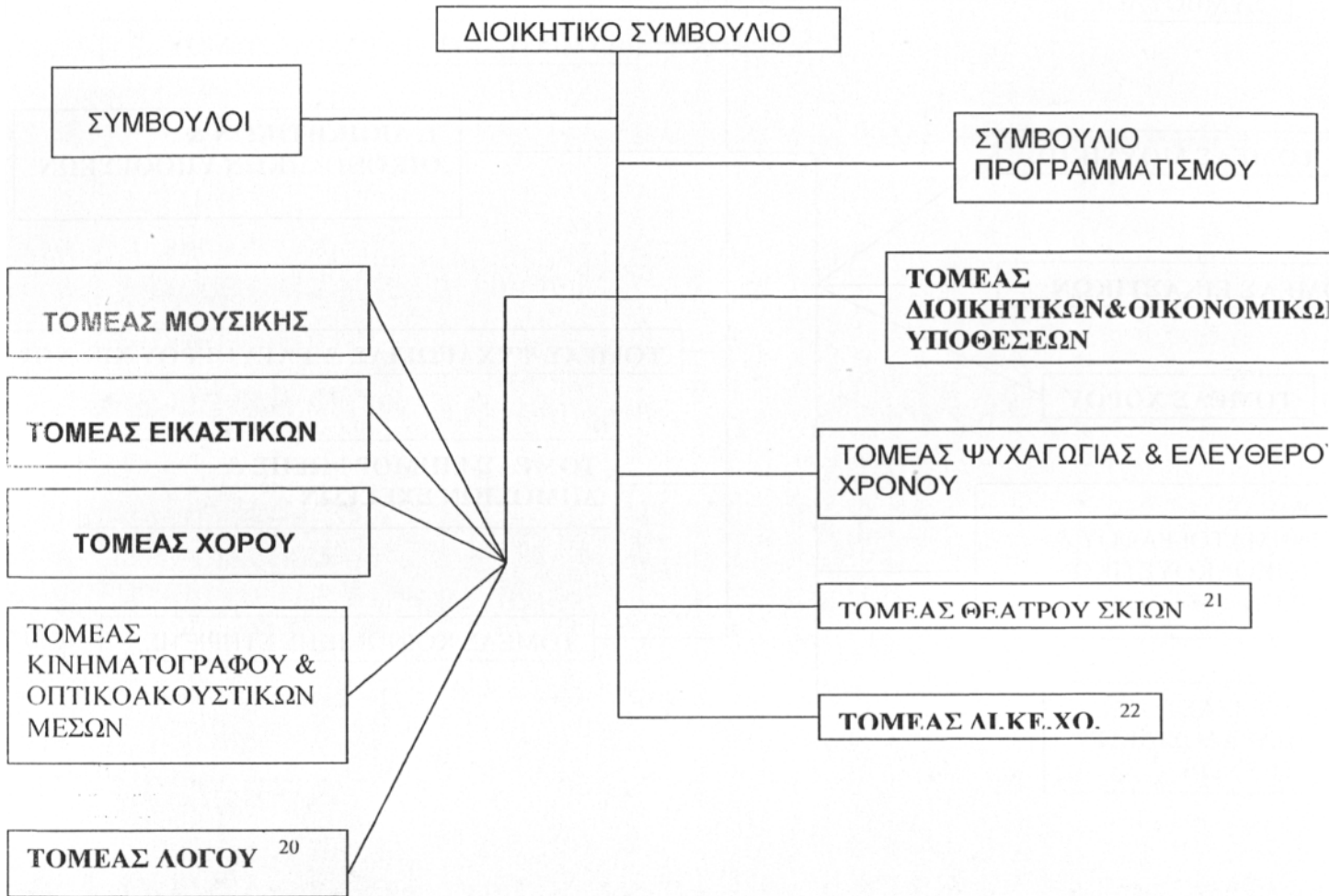
¹⁶ Το Συμβούλιο Προγραμματισμού αποτελεί συμβουλευτικό-εισηγητικό όργανο υποστήριξης του Διοικητικού Συμβουλίου της Δ.Ε.Π.Α.Κ.

¹⁷ Ο Τομέας των Παραδοσιακών Τεχνών, όπως αυτός του Κινηματογράφου & Οπτικοακουστικών Μέσων και αυτός της Κοινωνικής Στήριξης, δεν έχουν ενεργοποιηθεί μέχρι σήμερα.

¹⁸ Ο Τομέας της Ψυχαγωγίας & Ελεύθερου Χρόνου είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία του Δημοτικού Πάρκου, των χώρων αναψυχής του Ανατολικού και Δυτικού Κέντρου και τα Αναψυκτήρια. Βλ.Εσωτερικό Κανονισμό Υπηρεσιών της Δ.Ε.Π.Α.Κ.

¹⁹ Ο Τομέας Επιμόρφωσης & Δημοσίων Σχέσεων λειτουργεί εν μέρη. Σύμφωνα με τον Εσωτερικό Κανονισμό Υπηρεσιών της Δ.Ε.Π.Α.Κ. καλύπτει την «Πολιτιστική Αγορά» (καταστήματα πώλησης βιβλίων, δίσκων, αντικειμένων τέχνης κ.λ.π.), που δεν έχει ποτέ λειτουργήσει. Το «Λαϊκό Πανεπιστήμιο», με αρμοδιότητα την οργάνωση κύκλων μαθημάτων, συμποσίων, διαλέξεων, συζητήσεων), το οποίο λειτούργησε τα πρώτα δύο χρόνια της ίδρυσης της Επιχείρησης και το «Τμήμα Εκδόσεων», το οποίο ενεργοποιήθηκε το 1996 με την έκδοση ενός Λευκώματος με τίτλο «Καλαμάτα, Τόπος και Εικόνα».

ΠΙΝΑΚΑΣ 2
ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ Δ.Ε.Π.Α.Κ. (1995)

20

21

22

²⁰ Ο Τομέας Λόγου αντικατέστησε εν μέρη τον Τομέα Επιμόρφωσης και ενεργοποιήθηκε το 1996.

²¹ Ο Τομέας Θεάτρου Σκιών δεν έχει ενεργοποιηθεί. Ένας από τους όμους είναι η δημιουργία Μουσείου Θεάτρου Σκιών με βασικό υλικό που θα προέλθει από τη συλλογή του Μεσσήνιου Καραγκιοζοπαίχτη Θανάση Σπυρόπουλου. Βλ. Προγραμματική Σύμβαση 1995.

²² Το Διεθνές Κέντρο Χορού (ΔΙ.ΚΕ.ΧΟ.) εντάχθηκε στη Δ.Ε.Π.Α.Κ. το 1995

1.1 Ο ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ Δ.Ε.Π.Α.Κ.

Μέσα στα πλαίσια λειτουργίας του Μουσικού Τομέα της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και των δραστηριοτήτων που προβλέπονται για το Τμήμα Μουσικής, καθώς και μετά από δέσμευση του Υπουργείου Πολιτισμού, των Υπηρεσιών Νέας Γενιάς του Υπουργείου Προεδρίας της Κυβέρνησης και του Δήμου Καλαμάτας να ενισχύουν οικονομικά και με κάθε άλλο πρόσφορο τρόπο το Τμήμα αυτό, ιδρύονται:

- το *Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας* και
- *Ελεύθερα Τμήματα Μουσικής Προπαίδευσης* για παιδιά μικρής ηλικίας, καθώς επίσης
- *Ελεύθερα Τμήματα Μουσικής* με στόχο την ευρύτερη ανάπτυξη της μουσικής καλλιέργειας και γενικότερα της ερασιτεχνικής ενασχόλησης των νέων και των ενηλίκων με τη μουσική.

Ακόμα αποφασίζεται η συγκρότηση *Χορωδιών, Μικρών Συνόλων* και *Ορχηστρών* και η διοργάνωση, η παραγωγή και η παρουσίαση *εκδηλώσεων γύρω από τη Μουσική*. Επιπλέον αποφασίζεται η προώθηση *Επιμορφωτικών* και *Ψυχαγωγικών* δραστηριοτήτων με σκοπό την ανάπτυξη και τη διάδοση όλων των ειδών της Μουσικής και την καλλιέργεια της ευαισθησίας και της αγάπης του κοινού. Η μετάκληση ελληνικών και ξένων συγκροτημάτων, η ανταλλαγή εκδηλώσεων με άλλα αντίστοιχα συγκροτήματα και η διοργάνωση συναυλιών των μαθητών του Ωδείου και των Ελεύθερων Τμημάτων Μουσικής, συμπεριλαμβάνονται.

Όλες οι παραπάνω δραστηριότητες έχουν άξονα και σημείο αναφοράς τους το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας και γι' αυτόν το λόγο θα επικεντρωθούμε σ' αυτό.

Χρησιμοποιώντας τον όρο «Ωδείο» οι αρχαίοι Έλληνες εννοούσαν το μικρότερο από το θέατρο, εκείνο στεγασμένο οικοδόμημα στο οποίο γίνονταν μουσικές εκδηλώσεις, όπως αγώνες ραψωδών και κιθαρωδών καθώς και η προετοιμασία μουσικών και θεατρικών παραστάσεων πριν από την επίσημη εμφάνιση στο θέατρο.

Το πρώτο, στην αρχαία Αθήνα, ωδείο κτίστηκε από τον Περικλή για την εκτέλεση των μουσικών αγώνων των Παναθηναίων. Αυτό χρησιμοποιήθηκε αργότερα και για απαγγελία ποιημάτων και διαλέξεις φιλοσόφων. Το πολυτελέστερο από όλα τα θέατρα που κτίστηκαν στην Ελλάδα κατά καιρούς ήταν το θέατρο του Ηρώδου του Αττικού.

Σήμερα η ονομασία «ωδείο» δίνεται σε σχολεία φωνητικής και ενόργανης μουσικής και κάποιες φορές σε σχολεία δραματικής τέχνης.

Τα ωδεία στη χώρα μας σήμερα είναι ως επί το πλείστον ιδιωτικά. Τα τελευταία είκοσι χρόνια ο θεσμός των Δημοτικών Επιχειρήσεων Πολιτιστικής Ανάπτυξης ευνόησε τη δημιουργία Δημοτικών Ωδείων η οποία άρχισε με το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας.

1.2 ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΩΔΕΙΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Η πρώτη χρονιά λειτουργίας του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας ήταν το διδακτικό έτος 1985-1986²³. Για τη δημιουργία του, πέρα από τις τυπικές διαδικασίες έπρεπε να λυθούν και ορισμένα άλλα πρακτικά προβλήματα, όπως το κτιριακό. Όπως έχει προαναφερθεί, το κτίριο που είχε επιλεγεί για τη στέγαση του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας ήταν το Α' Γυμνάσιο Αρρένων. Αν και ήταν ένα από τα πιο όμορφα διατηρητέα της Καλαμάτας, δεν έπαυε να είναι σχολικό κτίριο και άρα όχι στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Δήμου. Για την αναπαλαίωση και η ανακατασκευή του λοιπόν χρειαζόνταν χρηματικά ποσά που ο Δήμος θα μπορούσε να τα δικαιολογήσει μονάχα για την αναπαλαίωση και συντήρηση ενός σχολικού κτιρίου. Έτσι λοιπόν χρειάστηκε ένας έξυπνος «ελιγμός» από την πλευρά του τότε Δημάρχου: μπόρεσε να βρει τα απαραίτητα χρήματα για να κατασταθεί το διατηρητέο αυτό κτίριο λειτουργικό και κατάλληλο για τη στέγαση ενός Ωδείου δικαιολογώντας τα ως δαπάνες για την ανακατασκευή σχολικού κτιρίου. Ακόμα και τα συνεργεία που εργάστηκαν για το σκοπό αυτό, έτσι γνώριζαν. Η πραγματική χρήση αυτού του κτιρίου δεν έγινε επισήμως γνωστή παρά την ημέρα των εγκαινίων του Δημοτικού Ωδείου.

Η ύπαρξη αυτή καθεαυτή του Ωδείου ήταν κάτι πρωτοφανές για την κατάσταση που επικρατούσε όσον αφορά στα μουσικά δεδομένα της Καλαμάτας. Συγκεκριμένα, πέρα από κάποιους τοπικούς συλλόγους όπως ο «Μορφωτικός», ο «Ορφέας», ο «Ακρίτας» και άλλοι, τη Φιλαρμονική και την ιδιωτική ενασχόληση ελαχίστων με τη διδασκαλία μουσικής, δεν υπήρχαν άλλοι δίοδοι σπουδής της. Ακόμα και αυτές, ήταν

²³ Λόγω απουσίας Μηχανογραφικού Συστήματος κατά τις πρώτες χρονιές λειτουργίας του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας, πηγές των στοιχείων που χρησιμοποιούνται για την περιγραφή του ξεκινήματος του Ωδείου είναι οι προσωπικές συνεντεύξεις που δόθηκαν από το Προσωπικό της Γραμματείας αλλά και τον σημερινό Διευθυντή του Δημοτικού Ωδείου.

χαμηλού επιπέδου και βασιζόμενες περισσότερο όχι στα τυπικά προσόντα αλλά στην ύπαρξη μιας κάποιας εμπειρίας και παλαιότητας στην ενασχόληση με τη μουσική.

Έτσι, η ύπαρξη ενός και μόνο Ωδείου- παραρτήματος του Ελληνικού Ωδείου Αθηνών- στο οποίο διδάσκονταν Ακκορντεόν και Πιάνο και η μεμονωμένη διδασκαλία κιθάρας από κάποιους, δεν αρκούσε για να πει κανείς πως υπήρχε η δυνατότητα ολοκληρωμένης μουσικής παιδείας στην πόλη της Καλαμάτας. Μάλιστα, για να δοθεί μια πιο παραστατική εικόνα της κατάστασης, θα αναφερθεί ο τρόπος που γινόταν το μάθημα στο μοναδικό Ωδείο που υπήρχε τότε, σύμφωνα με τη μαρτυρία ενός από τους τότε μαθητές του: Η κυρία που είχε το Ωδείο βρισκόταν σε μία από τις τέσσερις-πέντε αίθουσες του κτιρίου και έπλεκε όσο οι μαθητές της- σε μια αίθουσα ο καθένας- μελετούσε αυτά που του είχε αναθέσει για μισή ώρα. Στα τελευταία πέντε λεπτά του μισάωρου πήγαινε να ελέγξει την πρόοδο των μαθητών της.

Γι' αυτόν το λόγο, λοιπόν, όποιος ήθελε να κάνει σοβαρές σπουδές στη Μουσική ήταν αναγκασμένος να φύγει από την πόλη του και να μεταβεί στην Αθήνα, αν όχι μόνιμα, τουλάχιστον σε τακτικά χρονικά διαστήματα.

Οι Σχολές που διέθετε το Ωδείο ήταν οι εξής: Πιάνου, Μονωδίας, Εγχόρδων (Βιολιού, Βιολοντσέλλου, Βαθυχορδων), Πνευστών, Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής, Ωδικής, Αρμονίας, Αντίστιξης, Φούγκας, Σύνθεσης, Ενοργάνωσης, και Σύγχρονου Τραγουδιού. Διευθυντής του Ωδείου ορίστηκε ο Γ. Κουρουπός, ο οποίος θέλοντας να εδραιώσει κατ' αρχήν την κλασική-για τα δεδομένα του-μουσική παιδεία, δεν επιδίωξε την ύπαρξη σχολών «λαϊκών» οργάνων, όπως μπουζουκιού και αρμονίου, φοβούμενος πως ο κόσμος- όντας μη εξοικωμένος με τα όργανα της κλασικής ορχήστρας και τη μουσική θεωρία και πράξη της Δύσης- θα στρεφόταν όλος προς αυτά και έτσι δε θα είχε την ευκαιρία να ανακαλύψει τα «καινούρια» γι' αυτόν όργανα. Πέρα από την καθιέρωση της διδασκαλίας της Δυτικής Μουσικής, όπως ακριβώς συνέβαινε και σε όλα τα ιδιωτικά Ωδεία της χώρας σύμφωνα με το πρότυπο του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης, στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας εισήχθη και η διδασκαλία Ελληνικών Παραδοσιακών Οργάνων Μουσικής. Εξάλλου, αυτός ήταν ένας από τους όρους-στόχους για το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας που αναφέρονταν ρητά στην Προγραμματική Σύμβαση του 1985.

Οι μαθητές που εγγράφησαν για πρώτη φορά στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας ήταν περίπου πεντακόσιοι και οι καθηγητές που το επάνδρωσαν έρχονταν όλοι από την Αθήνα. Κάθε καθηγητής σχεδόν- πλην των πιανιστών- δίδασκε περισσότερα από ένα όργανο της ίδιας μουσικής οικογενείας ή, στην περίπτωση των παραδοσιακών, του ίδιου μουσικού είδους. Αυτό ήταν αναγκαίο, διότι ο αριθμός των μαθητών σε κάθε όργανο ξεχωριστά δεν επαρκούσε για τη συμπλήρωση του ωραρίου των καθηγητών,

δεδομένου μάλιστα ότι έπρεπε να έχουν ένα τουλάχιστον ικανοποιητικό κίνητρο για να ταξιδέψουν και να διδάξουν στο Δημοτικό Ωδείο της Καλαμάτας.

Λόγω της συμφωνίας που κάλυπτε η Προγραμματική Σύμβαση του 1985, το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας ήταν μία επιδοτούμενη μουσική σχολή σε ποσοστό 75% αρχικά και 50% έπειτα, από το Υπουργείο Πολιτισμού και το Δήμο Καλαμάτας. Το υπόλοιπο ποσοστό των λειτουργικών εξόδων του Ωδείου καλύπτεται από τα χρήματα που καταβάλλουν οι μαθητές για την παρακολούθηση των μαθημάτων. Αυτό σημαίνει πως τα διδάκτρα στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας είναι χαμηλότερα από κάθε άλλο ιδιωτικό Ωδείο, γεγονός που το καθιστά πολύ ελκυστικό. Σε συνδιασμό με το υψηλό επίπεδο των καθηγητών που το στελέχωσαν, συμπεριλαμβανομένης και της Αθηναϊκής τους «αίγλης», την ποικιλία αλλά και την ποιότητα των μαθημάτων που προσέφερε το στεγαζόμενο σε ένα πολύ όμορφο και καλαίσθητο κτίριο Δημοτικό Ωδείο, κάλυπτε όλες εκείνες τις προϋποθέσεις για ένα δυνατό και αισιόδοξο ξεκίνημα.

Ενώ, λοιπόν, όλα έβαιναν καλώς και το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας ολοκλήρωσε τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του, συνέβει κάτι απρόσμενο: ο καταστρεπτικός σεισμός του Σεπτεμβρίου του 1986 ανέτρεψε το δεδομένο των πρακτικών ευκολιών και της ιδιάζουσας «πολυτέλειας» που με κόπο και πολύ χρήμα οι υπεύθυνοι της ίδρυσης του Δημοτικού Ωδείου κατόρθωσαν να προσδώσουν σ' αυτό, θέλοντας να κάνουν ελκυστική από κάθε πλευρά την εικόνα του στο κοινό της Καλαμάτας. Και ενώ κανείς θα περίμενε ίσως την επικράτηση της απογοήτευσης και της παραίτησης συνέβει το εντελώς αντίθετο: η λειτουργία του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας δεν ήταν πλέον θέμα «πρεστίζ», ούτε απόδοσης μιας πολυέξοδης και πρωτοπόρας επένδυσης. Έγινε ουσία ανθρώπινης προσπάθειας και κοινωνικής συμπαράστασης, έγινε κίνητρο και μέσο ψυχικής ενδυνάμωσης και ανύψωσης του ηθικού των ανθρώπων που χτυπήθηκαν από το σεισμό.

Κάποιοι έχασαν τους ανθρώπους τους ή χάθηκαν οι ίδιοι μα και πολλοί έμειναν χωρίς στέγη. Όταν οι συνθήκες επιβάλλουν την εξασφάλιση των πρωταρχικά βασικών αναγκών του ανθρώπου όπως η τροφή, η ένδυση και η στέγη, δύσκολα μένει χώρος και χρόνος για καλλιτεχνικές ενασχολήσεις. Όταν όμως ο κόσμος της Καλαμάτας συνήλθε από το αρχικό σοκ των γεγονότων, χρειαζόταν περισσότερο από ποτέ να σκεφτεί αισιόδοξα και να κοιτάξει μόνο μπροστά συνεχίζοντας τη ζωή του όσο γινόταν πιο φυσιολογικά.

Σ' αυτήν την περίοδο η Δ.Ε.Π.Α.Κ. και με τους τρεις τομείς της -Χορός, Εικαστικά, Μουσική- στάθηκε αρωγός στην ανασυγκρότηση της πνευματικής και πολιτιστικής ζωής της Καλαμάτας και την αναπτέρωση του ηθικού των κατοίκων της.

Σε προκατασκευασμένα κτίσματα που τοποθετήθηκαν στο χώρο του Πάρκου του ΟΣΕ και μεταφέρθηκαν όλες οι λειτουργίες της Δ.Ε.Π.Α.Κ. καθώς και σε πλοία που

παραχωρήθηκαν από τους ιδιοκτήτες τους για την προσωρινή διαμονή των οικονομικά ασθενέστερων, απόρων ή πολυτέκνων οικογενειών της Καλαμάτας γίνονταν τα εργαστήρια του χορού και των εικαστικών και παραδίδονταν μαθήματα μουσικής προπαιδείας και μουσικής εκπαίδευσης.

Σε αυτές τις δραστηριότητες είχαν «επιστρατευτεί» ακόμα και διοικητικοί υπάλληλοι της Δ.Ε.Π.Α.Κ., οι οποίοι τακτικά επισκέπτονταν τη σκηνή που είχε στηθεί σε κάθε καταυλισμό για την απασχόληση των παιδιών κάνοντάς τους ζωγραφική. Δύο φορές την εβδομάδα ένας από τους μουσικούς του Ωδείου απασχολούσε με τη σειρά του τα παιδιά. Αργότερα, οι Τομείς της Μουσικής και του Χορού της Δ.Ε.Π.Α.Κ. μεταφέρθηκαν στην οδό Θεμιστοκλέους στην περιοχή των Δικαστηρίων, ενώ ο τομέας των Εικαστικών παρέμεινε στο Πάρκο του ΟΣΕ.

Πιο συγκεκριμένα, το Δημοτικό Ωδείο αντιμετώπισε την κατάσταση που δημιουργήθηκε μετά το σεισμό με τον εξής τρόπο: για τη διδακτική χρονιά 1986-1987 που ξεκίνησε τόσο δύσκολα για τους Καλαματιανούς, το Διοικητικό Συμβούλιο της Δ.Ε.Π.Α.Κ. αποφάσισε τη δωρεάν παροχή όλων των μαθημάτων στους μαθητές του Ωδείου. Προκειμένου λοιπόν αυτή η απόφαση να είναι πραγματοποιήσιμη και λειτουργική για το Ωδείο, κάποια από τα όργανα- όπως η κιθάρα- διδάσκονταν και ομαδικά.

Γενικότερα είχε γίνει μια προσπάθεια πολύ συγκινητική από τους ανθρώπους που στελέχωναν τη Δ.Ε.Π.Α.Κ. αλλά και από ανθρώπους που εργάστηκαν εθελοντικά για λογαριασμό της ή απλούς πολίτες που είχαν τα μέσα, τον τρόπο και τη θέληση να τη στηρίξουν, κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της.

Έτσι, παρά τις δυσκολίες που αντιμετώπιζε ο κόσμος της Καλαμάτας, το Δημοτικό Ωδείο ήταν κατάμεστο, τόσο τη χρονιά που ακολούθησε τον σεισμό όσο και την επόμενη (1987-1988) όπου τα δίδακτρα ανήλθαν στο ελάχιστο ποσό των πεντακοσίων δραχμών το μήνα. Σταδιακά και μέσα στα επόμενα έτη τα δίδακτρα αυξήθηκαν- και πάλι όμως ήταν χαμηλότερα από κάθε ωδείου ιδιωτικού.

Τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του Δημοτικού Ωδείου, δύο- τρεις ήταν οι καθηγητές για την κιθάρα, τέσσερις- πέντε για το πιάνο και για τα υπόλοιπα όργανα υπήρχε ένας ανά κατηγορία οργάνων ή είδος μουσικής. Τα περισσότερα από τα παιδιά που ξεκίνησαν μαθήματα στο Ωδείο τη χρονιά του σεισμού συνέχισαν και μετά.

Αργότερα και μέχρι σήμερα, το γεγονός ότι κάποιοι μαθητές του Ωδείου σταματάνε τη φοίτησή τους μετά από τέσσερα- πέντε χρόνια οφείλεται στη γενικότερη οικονομική δυσχέρεια αλλά και στη διόγκωση των «σπουδαστικών» υποχρεώσεων της εποχής. Μάλιστα παρατηρήθηκε πως ο ίδιος κόσμος που ενδιαφέρεται για τη Μουσική θα ενδιαφερθεί και για τους άλλους τομείς της Δ.Ε.Π.Α.Κ.(τα Εικαστικά και τον Χορό) με αποτέλεσμα, κάποια στιγμή, να αναγκαστεί να επιλέξει ανάμεσά τους.

Το Δημοτικό Ωδείο ολοκλήρωσε τη χρονιά 2004-2005 το δέκατο ένατο έτος ύπαρξης και δραστηριοποίησής του στο πολιτιστικό γίνεσθαι της πόλης της Καλαμάτας, απομένοντας πολύ λίγος καιρός μέχρι τη λήξη της Προγραμματικής Σύμβασης στην οποία οφείλει τη συνέχιση της λειτουργίας του μέχρι και το Δεκέμβριο του 2005. Θεωρώντας λοιπόν αυτή τη χρονιά σαν το τέλος της εικοσάχρονης -μέχρι τώρα- πορείας του στην οποία βρέθηκε με Διευθυντή τον Στάθη Γυφτάκη, θα αναφερθούμε στη λειτουργία του Δημοτικού Ωδείου σήμερα καθώς και στις σημαντικές αλλαγές που διαδραματίστηκαν μέχρις εδώ.

○○○

Μία σημαντική πηγή ενημέρωσης κάποιου, άμεσα και συνοπτικά, για το είδος και τον τρόπο λειτουργίας ενός ιδρύματος ή μιας σχολής σπουδών οποιουδήποτε τομέα είναι ο Οδηγός Σπουδών. Γι' αυτό λοιπόν, κρίνεται αναγκαία η παράθεση των στοιχείων του Οδηγού Σπουδών του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας, όπως αυτά φαίνονται στα Δελτία Απολογισμού των δραστηριοτήτων του Δημοτικού Ωδείου από το 1997, με τελευταίο αυτό που εκδόθηκε για το διδακτικό έτος 2001-2002, εμπλουτισμένα όμως και με επιπλέον πληροφορίες οι οποίες καταγράφηκαν στις συνομιλίες-συνεντεύξεις που έγιναν με τον νυν Διευθυντή του Ωδείου, τη Γραμματεία του Ωδείου και άλλα άμεσα ή έμμεσα σχετιζόμενα πρόσωπα με το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας και τη Δ.Ε.Π.Α.Κ. γενικότερα, μέσα στα πλαίσια της έρευνας πεδίου που πραγματοποιήθηκε.

◇

1.2.1 ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας

ΦΟΙΤΗΣΗ:

Διάρκεια σχολικού έτους: 1^η Σεπτεμβρίου έως 30 Ιουνίου.

Έναρξη εγγραφών: 1^η Σεπτεμβρίου έως 15 Οκτωβρίου για το Α' εξαμήνο σπουδών.

Εγγραφές Β' Εξαμήνου: 1-28 Φεβρουαρίου.

Έναρξη όλων των Υποχρεωτικών μαθημάτων: 1^η Οκτωβρίου.

Η διδασκαλία των *Ειδικών μαθημάτων* γίνεται ατομικά σε κάθε έναν μαθητή και διαρκεί το λιγότερο 30' της ώρας στις μικρές τάξεις και 60' λεπτά στην Ανωτέρα τάξη. Τα *Γενικά μαθήματα* γίνονται ομαδικά και διαρκούν μιάμιση με δύο ώρες. Στο τέλος κάθε σχολικού έτους γίνονται εξετάσεις για την εξακρίβωση της προόδου των σπουδαστών του Ωδείου, που είναι υποχρεωτικές για όλους σύμφωνα με τον κανονισμό. Οι σπουδαστές πρέπει να γνωρίζουν ότι δε γίνονται διακοπές το μήνα Μάιο. Επίσης, τα μαθήματα που συμπίπτουν με τις μέρες αργίας που ορίζει το Υπουργείο Πολιτισμού δεν αντικαθίστανται. Οι μέρες αυτές αναφέρονται στο ερρολόγιο του Ωδείου.

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ:

Οι νέοι σπουδαστές- εκτός των τελείως αρχαρίων- όταν εγγράφονται στο Ωδείο δίνουν υποχρεωτικά Κατατακτήριες Εξετάσεις στην αρχή του σχολικού έτους(1-15 Οκτωβρίου) και κατατάσσονται αναλόγως των γνώσεών τους, στις εξής σχολές: Προκαταρκτική, Κατωτέρα, Μέση, Ανωτέρα.²⁴

Εξαίρεση γίνεται μόνο για κατόχους βεβαιώσεων σπουδών από άλλο αναγνωρισμένο Ωδείο, με τη σύμφωνη γνώμη της Διεύθυνσης.

Η κατάταξη σπουδαστών σε σχολές διετούς φοίτησης γίνεται στο Α' Έτος και σε σχολές τριετούς φοίτησης στο Β' Έτος, εφόσον οι υποψήφιοι έχουν τα προσόντα. Οι πτυχιούχοι Ωδικής μπορούν να καταταγούν και στο τελευταίο έτος του Πτυχίου Αρμονίας και οι πτυχιούχοι Αρμονίας στο τελευταίο έτος του Πτυχίου Ωδικής.

²⁴ Για μαθητές που έχουν κάνει ιδιαίτερα μαθήματα πριν εγγραφούν στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας και έχουν προχωρήσει, περνάνε αρχικά από ακρόαση για να διαπιστωθεί το επίπεδο γνώσης τους στο αντικείμενο και μετά από ένα-δύο χρόνια δίνουν κατατακτήριες εξετάσεις για να ενταχθούν σε μία τάξη εκ των σχολών της Προκαταρκτικής, Κατωτέρας, Μέσης ή Ανωτέρας.

Τα ονόματα των μαθητών που φοιτούν υπό κατάταξη δεν στέλνονται στο Υπουργείο Πολιτισμού και άρα η φοίτηση στα υπό κατάταξη τμήματα είναι αόριστη.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ /
ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΥ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Σχολές	Σύνολο				
	Προκ/κή	Κατωτέρα	Μέση	Ανωτέρα	ελάχ.ετών
ΠΙΑΝΟ	2 έτη	3 έτη	3 έτη	3 έτη	11
ΜΟΝΩΔΙΑ	1 έτη	2 έτη	2 έτη	3 έτη	8
ΒΙΟΛΙ	2 έτη	3 έτη	3 έτη	3 έτη	11
ΤΣΕΛΛΟ	2 έτη	2 έτη	3 έτη	3 έτη	10
ΠΝΕΥΣΤΑ	1 έτος	2 έτη	2 έτη	3 έτη	8
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ	-	-	-	-	5
ΩΔΙΚΗ	-	-	-	-	2
ΑΡΜΟΝΙΑ	-	-	-	-	3
ΑΝΤΙΣΤΙΞΗ	-	-	-	-	2
ΦΟΥΓΚΑ	-	-	-	-	2
ΣΥΝΘΕΣΗ	-	-	-	-	4
ΕΝΟΡΓΑΝΩΣΗ	-	-	-	-	2
ΒΑΘΥΧΟΡΔΩΝ	1 έτος	1 έτος	3 έτη	3 έτη	7
ΣΥΓΧΡ.ΤΡΑΓΟΥΔΙ	-	-	-	-	5
ΚΙΘΑΡΑ	2 έτη	3 έτη	3 έτη	3 έτη	11

Σημείωση: Για την απόκτηση Διπλώματος απαιτείται τουλάχιστον δύο χρόνια φοίτηση μετά την απόκτηση του Πτυχίου.

Επίσης, κάθε σπουδαστής πρέπει να έχει τελειώσει όλα τα υποχρεωτικά θεωρητικά μαθήματα ένα εξάμηνο πριν τις πτυχιακές ή διπλωματικές του εξετάσεις.

Για την απόκτηση Πτυχίου Ωδικής και Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής απαιτείται και το Απολυτήριο Λυκείου.

Δεν επιτρέπεται η φοίτηση σε οποιοδήποτε ειδικό μάθημα για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του διπλασίου που προβλέπει ο νόμος.²⁵ Π.χ. όταν η φοίτηση είναι τριετής δεν επιτρέπεται να φοιτήσει παραπάνω από 6 χρόνια κ.λ.π.

²⁵ Οι Προκαταρκτική, Κατωτέρα, Μέση, Ανωτέρα που έχουν αναφερθεί αποτελούν τις τέσσερις βαθμίδες που έχει η φοίτηση σε ένα όργανο. Σε κάθε βαθμίδα αντιστοιχούν δύο με τέσσερις τάξεις, ανάλογα με τη σχολή(μάθημα).

Το Υπουργείο Πολιτισμού δίνει τη δυνατότητα διπλασιασμού της φοίτησης σε κάθε τάξη διότι υπάρχει συγκεκριμένη ύλη για κάθε μια ξεχωριστά και ο κάθε μαθητής το δικό του ρυθμό εκμάθησης. Σε περίπτωση που η φοίτηση διπλασιαστεί αλλά ο μαθητής δεν είναι και πάλι έτοιμος, υπάρχει η δυνατότητα για ένα χρόνο το όνομά του να μη δωθεί στο Υπουργείο, ώστε να προλάβει να αποκτήσει

ΑΝΩΤΕΡΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ

για το Πτυχίο Ωδικής: Για να εισαχθεί ένας σπουδαστής στο Α' έτος πρέπει να δώσει κατατακτήριες εξετάσεις στην 1^η Αρμονία και το 4^ο Σολφέζ και να πάρει και στα δύο μαθήματα τουλάχιστον *Λίαν Καλώς*. Να έχει επίσης γνώσεις Β' Κατωτέρας Σχολής Πιάνου. Μετά θα φοιτήσει επί δύο χρόνια για την απόκτηση του πτυχίου μετά από εξετάσεις.

για το Πτυχίο Αρμονίας: Για να εισαχθεί ένας σπουδαστής στο Α' έτος του Ειδικού Αρμονίας πρέπει να δώσει κατατακτήριες εξετάσεις στην 3^η Θεωρία και 3^ο Σολφέζ και να λάβει και στα δύο μαθήματα τουλάχιστον *Λίαν Καλώς* και κατόπιν να φοιτήσει δύο χρόνια για να πάρει το πτυχίο μετά από εξετάσεις. Σπουδαστής που είναι πτυχιούχος Ωδικής μπορεί μετά από κατατακτήριες να καταταγεί στο τελευταίο έτος σπουδών.

για το Πτυχίο Αντίστιξης: Η ελάχιστη φοίτηση είναι δύο χρόνια με απαραίτητη προϋπόθεση το Πτυχίο Αρμονίας με ελάχιστο βαθμό *Λίαν Καλώς*.

για το Πτυχίο Φούγκας: Η φοίτηση είναι δύο χρόνια περίπου με απαραίτητη προϋπόθεση το Πτυχίο Αντίστιξης με ελάχιστο βαθμό *Λίαν Καλώς*.

για το Πτυχίο Σύνθεσης: Η ελάχιστη φοίτηση είναι τέσσερα χρόνια με απαραίτητη προϋπόθεση το Πτυχίο Φούγκας με ελάχιστο βαθμό *Λίαν Καλώς*.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΠΤΥΧΙΟΥ ή ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ

ΠΙΑΝΟ (Πτυχίο-Δίπλωμα): Αρμονία, 3^ο Σολφέζ, Ιστορία Μουσικής, Μουσική Δωματίου, Πρίμα Βίστα, Χορωδία, Διδασκαλία.

ΜΟΝΩΔΙΑ (Πτυχίο-Δίπλωμα): Αρμονία, 3^ο Σολφέζ, Μορφολογία, Ιστορία Μουσικής, Υποχρεωτικό Πιάνο, Μελοδραματική Πρ., Χορωδία, Διδασκαλία.

το επίπεδο που απαιτείται. Κατά τη διάρκεια αυτού του χρόνου της «διακοπής» φαίνεται στα επίσημα έγγραφα πως δεν επανεγγράφηκε στο Ωδείο για τους δικούς του λόγους. Ένας άλλος τρόπος είναι αυτόν τον συγκεκριμένο χρόνο να μετατρέψει ο μαθητής τη φοίτησή του σε ερασιτεχνική. Αν και πάλι δεν είναι έτοιμος, τότε πρέπει να ξεκινήσει τη φοίτησή του κανονικά από την αρχή.

ΕΓΧΟΡΔΑ (Πτυχίο-Δίπλωμα): Αρμονία, Σολφέζ, Μορφολογία, Ιστορία Μουσικής, Υποχρεωτικό Πιάνο, Μουσική Δωματίου.

ΠΝΕΥΣΤΑ (Πτυχίο-Δίπλωμα): Αρμονία, 3^ο Σολφέζ, Μεταφορά, Ιστορία Μουσικής, Υποχρεωτικό Πιάνο, Πρίμα Βίστα, Ορχήστρα, Διδασκαλία.

ΚΙΘΑΡΑ (Πτυχίο-Δίπλωμα): Αρμονία, 3^ο Σολφέζ, Μορφολογία, Ιστορία Μουσικής, Μουσική Δωματίου, Διδασκαλία.

ΚΡΟΥΣΤΑ (Πτυχίο): Θεωρία, Πρίμα Βίστα, Ορχήστρα, Ομαδικές ασκήσεις με έγχορδα ή κρουστά.

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ & ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ (Πτυχίο-Δίπλωμα): 3^η Θεωρία, 3^ο Σολφέζ, Ιστορία Βυζαντινής Μουσικής, Λειτουργική, Υποχρεωτικό Πιάνο, Μετρική, Τυπικό Εκκλησίας, Υμνολογία.

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ (Πτυχίο-Δίπλωμα): Αρμονία, 3^ο Σολφέζ, Ιστορία Μουσικής, Οργανογνωσία, Χορωδία, Διδασκαλία.

ΑΚΚΟΡΝΤΕΟΝ(Πτυχίο): Αρμονία, 3^ο Σολφέζ, Μορφολογία, Ιστορία Μουσικής, Χορωδία, Διδασκαλία.

ΑΡΜΟΝΙΟ (Πτυχίο): Αρμονία, 3^ο Σολφέζ, Μορφολογία, Ιστορία Μουσικής, Υποχρεωτικό Πιάνο, Διδασκαλία.

ΩΔΙΚΗ (Πτυχίο): Αρμονία, 3^ο Σολφέζ, Μορφολογία, Ιστορία Μουσικής, Υποχρεωτικό Πιάνο, Διδασκαλία.

ΑΡΜΟΝΙΑ (Πτυχίο): Σολφέζ, Ιστορία Μουσικής, Υποχρεωτικό Πιάνο, Υποχρεωτικό Αντίσπξης, Διδασκαλία, Χορωδία.

ΑΝΤΙΣΤΙΞΗ (Πτυχίο): Ιστορία Μουσικής, Υποχρεωτικό Πιάνο, Μορφολογία, Οργανογνωσία, Διδασκαλία.

ΕΝΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΝΕΥΣΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ (Πτυχίο): Αρμονία, 3^ο Σολφέζ, Ιστορία Μουσικής, Μορφολογία, Υποχρεωτικό Πιάνο, Διεύθυνση Μπάντας, Χορωδία, Διδασκαλία.

ΦΟΥΓΚΑ (Πτυχίο): Ιστορία Μουσικής, Υποχρεωτικό Πιάνο, Χορωδία, Ενορχήστρωση.

ΣΥΝΘΕΣΗ (Δίπλωμα): Διεύθυνση Ορχήστρας.

Η φοίτηση στα υποχρεωτικά μαθήματα είναι:

ΘΕΩΡΙΑ	3 χρόνια
ΑΡΜΟΝΙΑ	3 χρόνια
ΣΟΛΦΕΖ(ΜΕΛΩΔΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΣΗ)	6 χρόνια
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	2 χρόνια
ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΩΜΑΤΙΟΥ	2 χρόνια(Πτυχίο) 3 χρόνια(Δίπλωμα)
ΠΡΙΜΑ ΒΙΣΤΑ (ΕΚ ΠΡΩΤΗΣ ΟΨΕΩΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗ)	2 χρόνια
ΧΟΡΩΔΙΑ	2 χρόνια
ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ	2 χρόνια
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΠΙΑΝΟ	Έως προαγωγικές εξετάσεις για Μέση σχολή, για Δίπλωμα Φούγκας, Α' Ανωτέρα

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Χειμερινές: τον Ιανουάριο.

Θερινές: τον Ιούνιο.

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

1) Από 15 Δεκεμβρίου έως τέλος Ιανουαρίου και

2) Από 5 Μαΐου έως 30 Ιουνίου.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΚΑΤΑΤΑΚΤΗΡΙΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Μόνο τον Οκτώβριο.

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Τον Οκτώβριο.

Οι εξετάσεις αυτές καθιερώθηκαν από τον Οκτώβρη του 1996 και δίνουν το δικαίωμα στους αποτυχόντες των εξετάσεων του Ιουνίου στα *θεωρητικά μαθήματα*, να επανεξεταστούν για να μη χάσουν τη χρονιά τους.

Σ' αυτό το σημείο κρίνεται απαραίτητη η εξήγηση του Προγράμματος Σπουδών του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας και η παράθεση κάποιων συμπληρωματικών στοιχείων που αφορούν στη διδασκαλία επιπλέον οργάνων, την κατηγοριοποίησή τους σε αναγνωρισμένα και μη, στα δίδακτρα και στις διευκολύνσεις ή απαλλαγές σ' αυτά, στη σύσταση των εξεταστικών επιτροπών, στους τομείς που διαθέτει το Ωδείο και το διδακτικό δυναμικό που τους στελεχώνει και γενικά σε ό,τι αφορά τη λειτουργία του Δημοτικού Ωδείου στην πράξη.

1.3 ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ για τη λειτουργία του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας στην πράξη.

Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. , θέλοντας να δώσει μια πιο σαφή εικόνα του Δημοτικού Ωδείου και των δραστηριοτήτων του, από το 1997 έως το 2002 εξέδιδε τακτικά ένα πολύ οργανωμένο έντυπο, απολογιστικού χαρακτήρα, για το διδακτικό έτος που είχε ολοκληρωθεί, συμπεριλαμβάνοντας βιογραφικά καθηγητών, προγράμματα εκδηλώσεων, ονόματα σπουδαστών ανά σχολή και βέβαια τον προαναφερόμενο οδηγό σπουδών. Κάνοντας αρχή απ' αυτό, οι τομείς που λειτούργησαν στο Δημοτικό Ωδείο ήταν οι εξής: Ο Κλασσικός Τομέας, Ο Παραδοσιακός Τομέας και ο Μοντέρνος Τομέας. Αναλυτικότερα:

1.3.1 ΚΛΑΣΣΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ο Κλασσικός Τομέας συμπεριλαμβάνει τις εξής σχολές:

◆ ΣΧΟΛΗ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΘΕΩΡΗΤΙΚΩΝ : Σ' αυτήν διδάσκονται τα μαθήματα της Σύνθεσης, Φούγκας, Αντίστιξης, Αρμονίας, Ωδικής, Ενοργάνωσης Πνευστών Οργάνων και Διεύθυνση Χορωδίας και τα Υποχρεωτικά των Ανώτερων Θεωρητικών.

◆ ΣΧΟΛΗ ΠΛΗΚΤΩΝ : Σ' αυτήν διδάσκεται το Πιάνο και το Ακκορντεόν.

◆ ΣΧΟΛΗ ΕΓΧΟΡΔΩΝ (ΚΛΑΣΣΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ) : Περιλαμβάνει τη διδασκαλία του Βιολιού, της Βιόλας, του Βιολοντσέλλου και του Κοντραμπάσσου.

◆ ΣΧΟΛΗ ΚΙΘΑΡΑΣ : Αναφέρεται στην Κλασική Κιθάρα.

◆ ΣΧΟΛΗ ΞΥΛΙΝΩΝ ΠΝΕΥΣΤΩΝ : Περιλαμβάνει το Φλάουτο, το Όμποε, το Κλαρινέττο, το Φαγκότο, τη Φλογέρα(Φλάουτο με ράμφος) και το Σαξόφωνο, και αργότερα και τη Φυσαρμόνικα.

◆ ΣΧΟΛΗ ΧΑΛΚΙΝΩΝ ΠΝΕΥΣΤΩΝ : Διδάσκεται η Τρομπέττα, το Τρομπόνι, το Κόρνο και αργότερα εισήχθει και η Τούμπα.

◆ ΣΧΟΛΗ ΚΡΟΥΣΤΩΝ : Περιλαμβάνει όλα τα Κλασσικά Κρουστά (μεμβρανόφωνα, ιδιόφωνα, μεταλλόφωνα και ξυλόφωνα).

◆ ΣΧΟΛΗ ΜΟΝΩΔΙΑΣ : Διδάσκεται η τεχνική του Κλασσικού Τραγουδιού και η τέχνη της Όπερας.

Επιπλέον λειτουργεί

◆ ΣΧΟΛΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ : Διδάσκεται η Θεωρία και η Πράξη της Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής καθώς και η Ιστορία της και το Τυπικό που ακολουθεί.

1.3.2 ΓΕΝΙΚΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Τα Γενικά Υποχρεωτικά Μαθήματα που αφορούν σ' όλες τις σχολές είναι:

Διεύθυνση Ορχήστρας, Μουσική Μορφολογία, Ιστορία Μουσικής, Οργανογνωσία, Αρμονία, Θεωρία, Σολφέζ, Χορωδία, Μουσική Δωματίου, Παιδαγωγικά Πιάνου-Πρίμα Βίστα(εκ πρώτης όψεως ανάγνωση)-Συνοδεία.

◊

1.3.3 ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ο *Παραδοσιακός Τομέας* αφορούσε στη διδασκαλία ελληνικού Παραδοσιακού Τραγουδιού και ελληνικών Παραδοσιακών Οργάνων. Στα πλαίσια αυτού παραδίδονταν μαθήματα σε όργανα όπως, ο Ταμπουράς, το Κανονάκι, τα Κρουστά, το Σαντούρι, το Ούτι, το Λαούτο, το Κλαρίνο, καθώς και λαϊκών οργάνων όπως το Μπουζούκι. Αργότερα ο τομέας αυτός μετονομάστηκε σε *Λαϊκό και Παραδοσιακό Τομέα*, στον οποίο διδάσκονταν επιπλέον η Κιθάρα, ο Μπαγλαμάς και το Ακκορντεόν. Αυτός ο Τομέας και κατά τις περιόδους της ύπαρξής του, παρουσίασε τις περισσότερες διακυμάνσεις και μεταλλαγές, πράγμα που θα μας απασχολήσει ιδιαίτερα στη συνέχεια.

1.3.4 ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Ο *Μοντέρνος Τομέας*, ο οποίος λειτούργησε για πρώτη φορά το 1997, αφορούσε στη διδασκαλία μοντέρνου Πιάνου, Πνευστών, Κρουστών(Ντραμς), Ηλεκτρικής Κιθάρας και Ελαφρού Τραγουδιού, σε ρεπερτόριο ποικίλο όπως τζαζ, έντεχνο, ελφρό κ.ά. Αργότερα εισήχθει και η διδασκαλία του Αρμονίου, καθώς και του Ηλεκτρικού Μπάσσου. Τα χρόνια φοίτησης στα μαθήματα που ανήκουν στο Μοντέρνο Τομέα καθορίζονται αυτοβούλως από το Δημοτικό Ωδείο.

οοοοο

Στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας– και μέσα στα πλαίσια του Τομέα Μουσικής της Δ.Ε.Π.Α.Κ.- φιλοξενούνται τα **Ελεύθερα Τμήματα Μουσικής και Μουσικής Προπαιδείας**.

1.3.5 ΤΜΗΜΑΤΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΠΡΟΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας πραγματοποιείται και το εργαστήρι της *Μουσικής Προπαιδείας*, το οποίο αποτελεί το φυτώριο των μελλοντικών σπουδαστών του Ωδείου. Αυτό το εργαστήρι κατατάσσεται στα Ελεύθερα Τμήματα Μουσικής και αφορά στη μουσική προπαιδεία παιδιών ηλικίας πέντε έως ένδεκα ετών. Στην πράξη, σήμερα, στο τμήμα της μουσικής προπαιδείας γίνονται δεκτά τα παιδιά που είναι στην Α' Δημοτικού και πάνω²⁶.

Σκοπός του είναι η γνωριμία και εξοικίωση των μικρών παιδιών με τα είδη και τα όργανα της Μουσικής, η ανακάλυψη των ιδιαίτερων κλίσεων και ευκολιών που παρουσιάζει το καθένα από αυτά και η παρότρυνσή του να ακολουθήσει εκείνο το όργανο ή να ασχοληθεί με εκείνη τη μουσική που ταιριάζει στην ιδιοσυγκρασία του

Όλα αυτά λαμβάνουν χώρα μέσα σε μια ποικιλία μουσικών, μουσικοκινητικών παιχνιδιών και ειδικών παιδαγωγικών ασκήσεων, που στηρίζονται κυρίως στον αυτοσχεδιασμό και στην παροχή κινήτρων για την ελευθέρωση ή ενθάρρυνση της προσωπικής και ατομικής δημιουργίας και έκφρασης με αποδέκτη το ίδιο το παιδί αλλά και το σύνολο που το περιβάλλει, την ομάδα.

Η καθοδήγηση γίνεται από ειδικά εκπαιδευμένο παιδαγωγό και οι μέθοδοι που εφαρμόζονται είναι αυτές που επεξεργάστηκαν σύγχρονοι συνθέτες, ξένοι και Έλληνες μουσικοπαιδαγωγοί, για λογαριασμό των Υπηρεσιών Νέας Γενιάς του Υπουργείου Προεδρίας της Κυβέρνησης.

Λειτουργούν τρία Τμήματα Μουσικής Προπαιδείας, αντίστοιχα με τις παρακάτω τρεις κατηγορίες ηλικιών, πέντε έως επτά ετών, επτά έως εννιά ετών και εννιά έως ένδεκα ετών. Ο μέγιστος αριθμός των Τμημάτων αυτών δεν πρέπει να υπερβαίνει τα είκοσι πέντε παιδιά.

²⁶ Κάποια στιγμή επιχειρήθηκε η ύπαρξη Τμήματος Μουσικής Προπαιδείας για παιδιά προσχολικής ηλικίας αλλά στάθηκε αδύνατο. Το τμήμα έμοιαζε περισσότερο με παιδικό σταθμό -- τα παιδιά δεν ήταν δυνατόν να δράσουν μέσα στο συγκεκριμένο μουσικοπαιδαγωγικό σύστημα, ήταν πολύ μικρά ακόμα και γι' αυτό.

1.3.6 ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Στα *Ελεύθερα Τμήματα Μουσικής* που προβλέπει η Προγραμματική Σύμβαση για την ευρύτερη ανάπτυξη της μουσικής καλλιέργειας και της ερασιτεχνικής ενασχόλησης με τη Μουσική των νέων και των ενηλίκων και στα οποία πρέπει να διδάσκουν οι ίδιοι καθηγητές που διδάσκουν και στις τάξεις του Δημοτικού Ωδείου, προκειμένου για τη διασφάλιση της υψηλής ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης, ανήκει και το Ερασιτεχνικό Τμήμα που διαθέτει το Δημοτικό Ωδείο.

∞

ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Στο Ερασιτεχνικό Τμήμα του Ωδείου, το όργανο που επιλέγει κανείς μπορεί να ανήκει στα αναγνωρισμένα ή στα μη αναγνωρισμένα όργανα²⁷. Συνήθως εγγράφονται ενήλικες ή πολύ πολύ μικρά παιδιά που οι γονείς τους επιμένουν να ξεκινήσουν την ενασχόλησή τους με τη μουσική πριν ακόμη μπορέσουν, λόγω του μικρού της ηλικίας τους, να ενταχθούν σε ένα κανονικό τμήμα- προπαιδείας ή οργάνου ή άλλου μαθήματος θεωρητικού ή φωνής-.

²⁷ Ο διαχωρισμός των οργάνων, που διδάσκονται σε ένα Ωδείο ή σε μια Μουσική Σχολή, σε αναγνωρισμένα ή μη έχει να κάνει με την επίσημη αναγνώριση από το Υπουργείο Πολιτισμού του συγκεκριμένου οργάνου σαν τέτοιο. Αυτό συμπεριλαμβάνει την ύπαρξη συγκεκριμένης διδακτέας ύλης και χρόνου σπουδής, καθώς και τη χορήγηση Πτυχίου ή Διπλώματος με το οποίο μπορεί κανείς διδάξει ή να διεκδικήσει μια θέση στην αγορά εργασίας. Η απόκτηση Πτυχίου ή Διπλώματος γίνεται πάντα μετά από επιτυχημένη μουσική παρουσία του τελειόφοιτου σε ειδική εξεταστική επιτροπή.

Η σπουδή στα μη αναγνωρισμένα όργανα ακολουθεί τα χρόνια σπουδής και την αντιμετώπιση που έχουν σε απαιτήσεις τα αναγνωρισμένα όργανα. Επιβάλλεται μάλιστα η παρακολούθηση των γενικών υποχρεωτικών μαθημάτων. Αυτό συμβαίνει γιατί αν και όταν αυτά τα όργανα τύχουν της Υπουργικής αναγνώρισης, το απαιτούμενο γενικό και ειδικό μουσικό επίπεδο να έχει καλυφθεί και η κτήση πραγματικού Πτυχίου να είναι αυτόματη.

Για τα μη αναγνωρισμένα όργανα γίνεται η χορήγηση Βεβαίωσης ολοκλήρωσης σπουδών με βαθμό τάδε η οποία, αν και λέγεται ή αναγράφει τη λέξη Πτυχίο(μάλλον παρανόμως), δεν τυγχάνει της ανάλογης τυπικής αναγνώρισης. Αυτό βέβαια δε σημαίνει απαραίτητα πως τα όργανα που δεν είναι αναγνωρισμένα- όπως μέχρι πριν μερικά χρόνια ήταν η κιθάρα και μέχρι πέρυσι το σαξόφωνο- δεν είναι ευρέως αγαπητά και προτιμώμενα από τον πολύ κόσμο. Η Φυσαρμόνικα, για παράδειγμα, όπως και όλα τα παραδοσιακά όργανα, ακόμα και το μπουζούκι, δεν είναι αναγνωρισμένα από το Υπουργείο Πολιτισμού το οποίο είναι υπεύθυνο για τις Μουσικές Σχολές και Ωδεία της Ελλάδας. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με το γεγονός ότι το Υπουργείο Παιδείας και μέσα στα πλαίσια της ύπαρξης όλων των ελληνικών παραδοσιακών οργάνων και του μπουζουκιού στο αναλυτικό πρόγραμμα των Μουσικών Γυμνασίων-Λυκείων, τα έχει αναγνωρίσει. Μάλιστα χορηγεί επίσημους Τίτλους Μουσικής Ειδίκευσης-Πτυχία μετά από εξετάσεις που δίνονται μπροστά σε Επιτροπή του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, μόνο όμως σε απόφοιτους των Μουσικών Λυκείων.

Επίσης, κάποιοι μαθητές του Δημοτικού Ωδείου που, φτάνοντας στο Λύκειο, είναι πολύ πιεσμένοι και δεν μπορούν να συνεχίσουν τη μουσική σπουδή τους στους εντατικούς ρυθμούς και με τις απαιτήσεις που έχει το επαγγελματικό τμήμα, προκειμένου να μη χάσουν την επαφή τους με τη μουσική, εξακολουθούν τη σπουδή τους στο όργανο-μάθημα που τους ενδιαφέρει αλλά με ερασιτεχνικά δεδομένα πλέον. Η εκπαίδευση σ' αυτό το τμήμα είναι πιο χαλαρή. Μπορεί κανείς να διδαχθεί κομμάτια εκτός της επισήμου διδακτέας ύλης, που του αρέσουν και τον ενδιαφέρουν. Γενικότερα, η σχέση με τη μουσική εκείνων που μαθητεύουν ερασιτεχνικά είναι κάπως ιδιαίτερη, πιο ειδική, είναι με άλλα λόγια προσαρμοσμένη στα προσωπικά γούστα και στις ανάγκες του, ερασιτεχνικά, σπουδάζοντα. Φυσική συνέπεια όλων αυτών των ιδιαιτεροτήτων του Ερασιτεχνικού Τμήματος είναι η μη δυνατή απόκτηση Πτυχίου. Ουσιαστικά, η σπουδή σ' αυτό μπορεί να είναι ατελείωτη.

1.3.7 ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ, ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ και ΕΞΕΤΑΣΤΡΑ

Με εξαίρεση το Ερασιτεχνικό τμήμα, στα υπόλοιπα τμήματα ή τομείς και σε όλα τα όργανα- αναγνωρισμένα ή μη- για την προαγωγή, απόλυση ή κατάταξη των μαθητών του Δημοτικού Ωδείου διενεργούνται εξετάσεις. Στον Οδηγό Σπουδών έγινε αναφορά στις περιόδους που διενεργούνται όλες οι εξετάσεις(οι Απολυτήριες: Ιανουάριο και Ιούνιο, οι Προαγωγικές: από 15 Δεκεμβρίου έως τέλος Ιανουαρίου και από 5 Μαΐου έως 30 Ιουνίου και οι Κατατακτήριες τον Οκτώβρη).

Η Επιτροπή των Απολυτηρίων και Κατατακτηρίων εξετάσεων σχηματίζεται από:

- τον Διευθυντή του Ωδείου, ο οποίος προεδρεύει της επιτροπής,
- έναν εκπρόσωπο του Υπουργείου που συνήθως αντιπροσωπεύεται από τον πρόεδρο της Δ.Ε.Π.Α.Κ. ή τον Δήμαρχο Καλαμάτας,
- τον ειδικό καθηγητή δηλαδή τον καθηγητή που διδάσκει το συγκεκριμένο μάθημα και
- τρεις καθηγητές που δεν εργάζονται στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας και τους οποίους έχει εγκρίνει του Υπουργείο Πολιτισμού.

Οι τρεις «εξωδιακοί» καθηγητές προτείνονται από το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας και πρέπει να πληρούν τις εξής προϋποθέσεις:

να έχουν σολιστική καριέρα

να διδάσκουν σε άλλα Ωδεία

να έχουν «δικαίωμα υπογραφής», το οποίο αποκτάται μετά από πέντε χρόνια διδακτικής προϋπηρεσίας σε Ωδείο.

Η Επιτροπή των Προαγωγικών εξετάσεων σχηματίζεται από καθηγητές που διδάσκουν στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας, τον ειδικό καθηγητή και τον Διευθυντή του Ωδείου.

Τα έξοδα των επιτροπών, τα οποία περιλαμβάνουν την αμοιβή τους, καθώς επίσης διαμονή και οδοιπορικά(αφού οι «εξωδιακοί καθηγητές» έρχονται από την Αθήνα), κατά ένα μέρος καλύπτονται από τα εξέταστρα που καταβάλουν οι μαθητές και κατά το υπόλοιπο από τη Δ.Ε.Π.Α.Κ. Ο Διευθυντής του Ωδείου και ο ειδικός καθηγητής, όπως και οι καθηγητές που διδάσκουν στο Δημοτικό Ωδείο δεν αμοίβονται επιπλέον για τη συμμετοχή τους στην εξεταστική επιτροπή.

Τα εξέταστρα για τη συμμετοχή ενός μαθητή σε εξετάσεις (ενδεικτικά γίνεται αναφορά στο διδακτικό έτος 2004-2005) έχουν ως εξής:

για συμμετοχή σε **Κατατακτήριες** εξετάσεις δεν υπάρχουν εξέταστρα.

για συμμετοχή στις **Προαγωγικές** εξετάσεις: 30 Ευρώ

για συμμετοχή σε **Πτυχιακές** εξετάσεις: 265 Ευρώ

για συμμετοχή σε **Διπλωματικές** εξετάσεις: 353 Ευρώ

∞

Σ' αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμη η αναφορά παρακάτω στο ύψος των διδάκτρων για κάθε μήνα και για κάθε σχολή και βαθμίδα, καθώς και στις απαλλαγές που αφορούν σ' αυτά. Ενδεικτικά και πάλι θα γίνει αναφορά στο διδακτικό έτος 2004-2005 και στις τιμές που ίσχυσαν κατά τη διάρκειά του.

1.3.8 ΔΙΔΑΚΤΡΑ στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας

Εγγραφή: 17 Ευρώ

Προπαιδεία: 33 Ευρώ

Ερασιτεχνικό Τμήμα: 42 Ευρώ

Επαγγελματικό Τμήμα:

ΒΑΘΜΙΔΕΣ	ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΑ ΟΡΓΑΝΑ από το Υπουργείο Πολιτισμού	ΜΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΑ ΟΡΓΑΝΑ από το Υπ. Πολιτισμού
I. ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ	58 Ευρώ	50 Ευρώ
II. ΚΑΤΩΤΕΡΑ	64 Ευρώ	50 Ευρώ
III. ΜΕΣΗ	84 Ευρώ	60 Ευρώ
IV. ΑΝΩΤΕΡΑ	105 Ευρώ	65 Ευρώ

ΕΠΙΠΕΔΑ ΣΤΙΣ ΣΧΟΛΕΣ ΥΠΟ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ²⁸	ΔΙΔΑΚΤΡΑ
I. Επίπεδο ΚΑΤΩΤΕΡΑΣ	64 Ευρώ
II. Επίπεδο ΜΕΣΗΣ	80 Ευρώ
III. Επίπεδο ΑΝΩΤΕΡΑΣ	100 Ευρώ

²⁸ Δεν υπάρχει επίπεδο Προκαταρκτικής διότι δεν υπάρχει νόημα, αφού κανείς τότε ξεκινάει τη σπουδή του κανονικά από την αρχή.

ΑΝΩΤΕΡΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ	ΔΙΔΑΚΤΡΑ
ΕΙΔΙΚΟ ΑΡΜΟΝΙΑΣ	105 Ευρώ
ΑΝΤΙΣΤΙΞΗ	110 Ευρώ
ΦΟΥΓΚΑ (ΦΥΓΗ)	125 Ευρώ
ΣΥΝΘΕΣΗ	160 Ευρώ

Τη σχολική χρονιά 2004-2005, για πρώτη φορά, μπήκαν δίδακτρα και στα Υποχρεωτικά Μαθήματα:

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ	ΔΙΔΑΚΤΡΑ
ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ	8 Ευρώ
ΙΣΤΟΡΙΑ	8 Ευρώ
ΟΡΓΑΝΟΓΝΩΣΙΑ	8 Ευρώ
ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΩΜΑΤΙΟΥ	10 Ευρώ

∞∞∞∞∞∞∞

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ	ΔΙΔΑΚΤΡΑ
Α' ΤΑΞΗ	53 Ευρώ
Β' ΤΑΞΗ	55 Ευρώ
Γ' ΤΑΞΗ	60 Ευρώ
Δ' ΤΑΞΗ	67 Ευρώ
Ε' ΤΑΞΗ	90 Ευρώ

οοοοοοοοοο

ΜΟΝΤΕΡΝΟ ΤΜΗΜΑ (ΤΟΜΕΑΣ)

ΑΡΜΟΝΙΟ: 35 Ευρώ

ΗΛ.ΚΙΘΑΡΑ: 60 Ευρώ

ΝΤΡΑΜΣ: 60 Ευρώ

ΕΝΤΕΧΝΟ(ΕΛΑΦΡΟ) ΤΡΑΓΟΥΔΙ: 75 Ευρώ ²⁹

∞

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΣ ΚΑΙ ΛΑΪΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

ΜΠΟΥΖΟΥΚΙ: 53 Ευρώ

²⁹ Τα διδάκτρα είναι τόσα (αυξημένα σε σχέση με τα υπόλοιπα μαθήματα του μοντέρνου τομέα) διότι στο μάθημα του τραγουδιού ο μαθητής έχει επιπλέον 30 λεπτά της ώρας με πιανίστα.

1.3.8.1 Απαλλαγές στα Δίδακτρα του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας

Οι απαλλαγές στα δίδακτρα του Δημοτικού Ωδείου καθορίζονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και έχουν ως εξής:

- Τα παιδιά πολύτεκνης οικογένειας έχουν έκπτωση 40%.
- Τα άτομα με Ειδικές Ανάγκες έχουν έκπτωση 40%.
- Τα παιδιά των εργαζομένων στη Δ.Ε.Π.Α.Κ. έχουν έκπτωση 30%.
- Οι μαθητές του Ωδείου που εμφανίζονται στην Μπάντα της Φιλαρμονικής Καλαμάτας έχουν έκπτωση 30%.
- Οι φοιτητές έχουν έκπτωση 20%.
- Οι μαθητές του Μουσικού Σχολείου Καλαμάτας έχουν έκπτωση 15%.
- Στους μαθητές του Ωδείου που είναι αδέρφια γίνεται έκπτωση 3 Ευρώ στο καθένα, αλλά για μια μόνο σχολή (στην περίπτωση που παρακολουθεί περισσότερες από μία).

1.3.8.2 Υποτροφίες

♦ Όσοι προσκομίσουν τα απαραίτητα δικαιολογητικά που αποδεικνύουν τη μη δυνατότητα πληρωμής διδάκτρων (φορολογική δήλωση, κ.ά.), απαλλάσσονται πλήρως των διδάκτρων, εφόσον βέβαια αυτό εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της Δ.Ε.Π.Α.Κ. Μεταξύ των άλλων κριτηρίων που εξετάζονται για τη χορήγηση πλήρους απαλλαγής από τα δίδακτρα σε έναν μαθητή του Ωδείου δεν είναι το ταλέντο του αλλά η ανάγκη του και η θέλησή του για μάθηση.³⁰

³⁰ Η Δ.Ε.Π.Α.Κ. έχει δείξει πολύ καλό πρόσωπο προς αυτήν την κατεύθυνση. Το οξύμωρο είναι πως αυτοί που έχουν οικονομική άνεση είναι κακοπληρωτές, ενώ αυτοί που έχουν οικονομικές δυσκολίες είναι συνεπέστεροι. Μ' αυτόν τον τρόπο, βέβαια, χάνονται πολλά λεφτά από το Ωδείο. Ενδεικτικό

Τη σχολική χρονιά 2004-2005, απαλλάχτηκαν πλήρως των διδάκτρων τέσσερις μαθητές του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας.

Επίσης, δίνονται *υποτροφίες*³¹ στους νικητές του Εσωτερικού Διαγωνισμού του Δημοτικού Ωδείου, ο οποίος έγινε για πρώτη φορά τη σχολική χρονιά 1997-1998 και έκτοτε καθιερώθηκε ³².

1.4 ΦΟΙΤΗΣΗ ΜΑΘΗΤΩΝ στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας

Από την αρχή της λειτουργίας του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας φοίτησαν πολλοί σ' αυτό— μικροί και μεγάλοι. Πολλοί όμως ήταν κι αυτοί που γράφτηκαν και τελικά διαγράφηκαν. Οι λόγοι που δικαιολογούν αυτό το γεγονός είναι επίσης πολλοί και θα αναφερθούν παρακάτω. Προς το παρόν ας δούμε λίγο την πορεία φοίτησης των μαθητών του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας, αριθμητικά, από το σχολικό έτος 1993-1994 έως το σχολικό έτος 2004-2005, για την οποία υπάρχουν καταχωρημένα τα στοιχεία στο ηλεκτρονικό σύστημα του Δημοτικού Ωδείου:

αυτής της κατάστασης είναι το γεγονός πως από τα έσοδα του Δημοτικού Ωδείου για το 2002 διαγράφηκαν περίπου 2.000.000 δρχ. γι' αυτόν το λόγο.

³¹ Ως υποτροφία νοείται η πλήρης απαλλαγή του μαθητή από τα διδάκτρα της επόμενης χρονιάς για το αντικείμενο σπουδής στο οποίο δαγωνίστηκε.

³² Αρχικώς, ο Εσωτερικός Διαγωνισμός του Ωδείου ξεκίνησε με στόχο τη δημιουργία ευγενούς άμιλλας μεταξύ των μαθητών του. Ο τρόπος όμως που τελικώς διεξάγεται είναι «φάλτσος». Οι απαιτήσεις της εκάστοτε εξεταστικής επιτροπής του Διαγωνισμού διαφοροποιούνται από χρονιά σε χρονιά. Στο παρελθόν αυτή η εξεταστική επιτροπή αποτελείτο από τον υπεύθυνο καθηγητή, τον Διευθυντή του Ωδείου και έναν εκπρόσωπο των θεωρητικών μαθημάτων. Τα τελευταία χρόνια η εξεταστική επιτροπή έγινε εξωτερική, δηλαδή αποτελείται από καθηγητές άλλων Ωδείων, παρουσία βεβαίως του Διευθυντή του Ωδείου και του υπεύθυνου καθηγητή και πάλι. Παρ' όλα αυτά, δεδομένα-περιορισμοί θεωρείται πως δε μπορούν να μπουν σε μια επιτροπή, εκτός από τα βασικά, όπως π.χ. ο διαχωρισμός των επιπέδων. Κι αυτό όμως ακόμα είναι κάτι που δεν έχει εφαρμοστεί ουσιαστικά στην πράξη. Ειδικά όταν οι δαγωνιζόμενοι είναι λίγοι, υπάρχει πρόβλημα ηλικιών, διότι δεν είναι δυνατόν να συγκριθούν μαθητές του ίδιου επιπέδου αλλά διαφορετικής ηλικίας, όπως επίσης δεν είναι δυνατόν να συγκριθούν μαθητές που είναι εξίσου καλοί αλλά ανήκουν (βρίσκονται) σε διαφορετικό επίπεδο. Τη σχολική χρονιά 2004-2005, για πρώτη φορά οι υποτροφίες μοιράστηκαν μεταξύ διαγωνιζόμενων διαφορετικών επιπέδων. Έτσι όπως έχουν τα πράγματα, οδηγούνται μάλλον στην κατάργηση του Εσωτερικού Διαγωνισμού, τουλάχιστον μ' αυτή τη μορφή και γι' αυτόν το σκοπό, δηλαδή τη χορήγηση υποτροφιών.

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ	ΕΓΓΡΑΦΕΣ	ΔΙΑΓΡΑΦΕΣ	Μέχρι τέλους σχολ.έτους ΦΟΙΤΗΣΑΝΤΕΣ
1993 -1994	623	90	533
1994 -1995	612	85	527
1995 -1996	530	95	435
1996 -1997	546	74	472
1997 -1998	565	140	425
1998 -1999	506	130	376
1999 -2000	496	84	412
2000 -2001	458	88	370
2001 -2002	518	63	455
2002 -2003	573	56	517
2003 -2004	564	83	481
2004 -2005	516	80	436

1.4.1 Διαγραφές

Οι περισσότερες διαγραφές συμβαίνουν τον Ιούνιο, στις ηλικίες του Λυκείου και κυρίως λόγω Πανελληνίων Εξετάσεων. Πολλές είναι επίσης οι διαγραφές που παρατηρούνται στα τμήματα της μουσικής προπαιδείας, λόγω αλλαγής δραστηριοτήτων των παιδιών, όπως για παράδειγμα συμβαίνει με την έναρξη των θερινών παιδικών κατασκηνώσεων. Τέλος, οι διαγραφές που γίνονται αφορούν συνηθέστερα στις σχολές του ερασιτεχνικού τομέα και στα μη αναγνωρισμένα όργανα.

Για να διαγραφεί κάποιος μαθητής από σχολή του Επαγγελματικού Τομέα³³ και μάλιστα τον Ιούνιο, θα πρέπει να έχει λόγο πολύ σοβαρό, διότι έτσι χάνει ουσιαστικά το πρόσφατο έτος φοίτησής του. Εκτός αυτού, αν κάποιος διακόψει τη φοίτησή του, τον επόμενο χρόνο θεωρείται καινούριος μαθητής όσον αφορά στις λίστες αναμονής³⁴. Πέραν τούτου, οποτεδήποτε αποφασίσει τη διακοπή της σπουδής

³³ Ως Επαγγελματικός Τομέας αναφέρεται ο Τομέας που αφορά σε οποιαδήποτε σχολή του Δημοτικού Ωδείου πλην αυτών του Ερασιτεχνικού Τομέα.

³⁴ Οι παλιοί μαθητές που συνεχίζουν κανονικά να φοιτούν κάθε χρόνο έχουν προτεραιότητα έναντι αυτών που εγγραφόντουσαν για πρώτη φορά -των καινούριων. Ειδικά στο παρελθόν, υπήρχε μεγάλο πρόβλημα με τις λίστες αναμονής: οι αιτούντες μαθητές ήταν πολλοί ενώ οι δυνατότητες του Ωδείου -

του, οφείλει να πληρώσει όλο το διδακτικό έτος στο οποίο βρίσκεται, ακόμα και αν δεν το παρακολουθήσει.

1.4.2 Οικονομική συνέπεια μαθητών

Οι μαθητές του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας- στο μεγαλύτερο ποσοστό τους- δεν είναι συνεπείς στις οικονομικές τους υποχρεώσεις. Υπάρχουν άτομα από νοοτροπία «κακοπληρωτές», τα οποία αργούν, χωρίς δικαιολογία, να πληρώσουν τα δίδακτρα ή που πρέπει να ενοχληθούν απανειλημένως από τη Γραμματεία του Ωδείου για να το κάνουν- και συνήθως όλοι αυτοί επαγγέλλονται τους γιατρούς, τους δικηγόρους ή άλλα οικονομικώς ευνούμενα επαγγέλματα. Αντιθέτως, οι μαθητές οικογενειών ή μαθητές που οι ίδιοι έχουν μικρότερη οικονομική άνεση και επιφάνεια, είναι περισσότερο συνεπείς στις οικονομικές τους υποχρεώσεις. Το Ωδείο από την πλευρά του, ενημερώνει με ανακοινώσεις και προειδοποιεί –ακόμα και τηλεφωνικώς- ότι εάν μέχρι την περίοδο των εξετάσεων δεν τακτοποιήσουν οι μαθητές τις οικονομικές τους εκκρεμότητες, δε θα έχουν δικαίωμα συμμετοχής στις όποιες εξετάσεις. Ακόμα και έτσι όμως το Ωδείο είναι «αδύναμο» μπροστά στο εξής γεγονός που πολλές πολλές φορές έχει επαναληφθεί: όταν σε ένα οκτάχρονο παιδί που εισέρχεται μόνο του στις εξετάσεις το Ωδείο «αδυνατεί» να του απαγορέψει την είσοδο σ' αυτές, διότι τίθεται θέμα ηθικής. Και έτσι το «κακό» διαιωνίζεται.

Γενικότερα, η ζημία του Δημοτικής Επιχείρησης από τις απώλειες διδασκτρών είναι κάτι μόνιμο. Οι μαθητές τη σχολική χρονιά 2004-2005, χρωστάνε συνολικά 15.000 Ευρώ σε δίδακτρα. Από αυτά, τα 5.000 Ευρώ θεωρούνται ήδη χαμένα. Η Δ.Ε.Π.Α.Κ., μετά το πέρας τριών- τεσσάρων χρόνων, μέσω του Διοικητικού της Συμβουλίου, κάνει και διαγραφές προηγούμενων οφειλών. Τη συγκεκριμένη σχολική περίοδο, διαγράφηκαν 20.000 Ευρώ μόνο από το Ωδείο.

Πολλές φορές γίνεται πίστωση οφειλών λογιστικά, σαν χρέος μαθητών που διέκοψαν και ο εκάστοτε υπεύθυνος καθηγητής δεν ενημέρωσε τη γραμματεία γι' αυτό-φοβούμενος ίσως ότι θα του αφαιρεθούν ώρες απασχόλησης.

όπως π.χ. οι χωρικές- περιορισμένες. Το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας μπορεί να δεχτεί μέχρι 600 μαθητές. Σήμερα που οι μαθητές του δεν ξεπερνάνε τους 500, οι αίθουσες διδασκαλίας δεν επαρκούν και έτσι ο Δήμος έχει παραχωρήσει μικρό κτίριο απέναντι από αυτό του Ωδείου, στο οποίο γίνονται τα μαθήματα του Ακκορντεόν και του Αρμονίου.

1.5 ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας

Οι άνθρωποι που δίδασκαν στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας στα πρώτα χρόνια λειτουργίας του ήταν όλοι σχεδόν ερχόμενοι από την Αθήνα. Κατά ένα μικρό μέρος αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι διαθέσιμοι ντόπιοι καθηγητές μουσικής ήταν ελάχιστοι και για μερικά όργανα (όπως π.χ. βιολοντσέλλο, όμποε ή βιολί) ανύπαρκτοι. Κατά το μεγαλύτερο μέρος όμως, αυτό οφειλόταν στο είδος και το μέγεθος της εικόνας που ήθελε να προσδοθεί στο νεοϊδρυθέν Δημοτικό Ωδείο της πόλης της Καλαμάτας.

Έτσι λοιπόν, και για πολλά χρόνια, ο αριθμός των Αθηναίων καθηγητών υπερτερούσε κατά πολύ αυτού των ντόπιων, γεγονός που πέρα από τις καλώς προσδοκώμενες συνέπειες όπως το υψηλό «πρεστίτζ» που πρόσδιδαν το μεγάλο όνομα και η φήμη των «πρωτευουσιάνων» καθηγητών, ήταν και το υψηλό κόστος λειτουργίας του Ωδείου στο οποίο κατά πολύ μεγάλο βαθμό συνέβαλαν τα οδοιπορικά, η φιλοξενία και οι αμοιβές αυτών των καθηγητών. Και όλα αυτά δεν συμπεριλάμβαναν τίποτα λιγότερο από μετακινήσεις του διδακτικού προσωπικού με αεροπλάνο (αφού ο χρόνος τους ήταν περιορισμένος και πολύτιμος και εκείνοι περιζήτητοι), φιλοξενία στο καλύτερο ξενοδοχείο της Καλαμάτας (αφού δεν ήταν τυχαίοι και, κυρίως, ο Δήμος ήθελε να δείξει τον «καλύτερό» του ευτό) και αμοιβές διόλου ευκαταφρόνητες (εφόσον έπρεπε να υπάρχει και το κατάλληλο δέλεαρ ή ισχυρό κίνητρο για να ασχοληθούν με τη μουσική διαφώτιση της Μεσσηνιακής πρωτεύουσας). Ας σημειωθεί πως η οικονομική συμβολή του Κράτους, μέσω του Υπουργείου Πολιτισμού, στα λειτουργικά έξοδα της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και του Δημοτικού Ωδείου ειδικότερα, ανερχόταν στο 75% του συνολικού ετήσιου ποσού-μαζί με τον Δήμο Καλαμάτας- και μόνο αρκετά αργότερα κατήλθε στο 50%.

Ο τρόπος μισθοδοσίας των καθηγητών του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας εξαρτιόταν από το είδος της σύμβασης που θα υπέγραφε ο διδάσκων καθηγητής με τη Δ.Ε.Π.Α.Κ. κατόπιν προσωπικής συμφωνίας που είχε προηγηθεί μεταξύ του καθηγητή και του Διευθυντή του Δημοτικού Ωδείου³⁵ και είχε εγκρίνει το Διοικητικό Συμβούλιο της

³⁵ Ο Διευθυντής του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας ορίζεται από το Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Κ.- εφόσον διαθέτει τα κατάλληλα προσόντα- και έχει την ευθύνη για τη σύνταξη του προγράμματος του Ωδείου, το περιεχόμενο των εκδηλώσεων, την μετάκληση των καλλιτεχνικών σχημάτων, την επιβολή των ειδικών συνεργατών και του διδακτικού προσωπικού και γενικότερα για τον όλο σχεδιασμό της πολιτιστικής πολιτικής του Μουσικού Τομέα της Δ.Ε.Π.Α.Κ. καθώς και την υλοποίησή τους. Υποχρεούται, ακόμη, να υποβάλλει προς έγκριση στο Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Κ. τις γενικές κατευθύνσεις του προγραμματισμού και του προϋπολογισμού όλων των δραστηριοτήτων κάθε έτους, καθώς και τις ανάγκες του σε προσωπικό και τεχνική υποστήριξη. Για κάθε έτος πρέπει να υποβάλλει οικονομικό απολογισμό και απολογισμό δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων του Μουσικού Τομέα με όλα τα αναγκαία στοιχεία. [ΕΥΓΕΝΙΑ Π. ΜΠΙΤΣΑΝΗ, «Πολιτιστική Περιφερειακή Ανάπτυξη»-Σημειώσεις, σελ.113-114, Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας, Καλαμάτα 1999]

Δ.Ε.Π.Α.Κ.³⁶. Έτσι κάποιιοι από τους διδάσκοντες είχαν μισθό, άλλοι ήταν *ωρομίσθιοι* και άλλοι αμοίβονταν με *Δελτίο Παροχής Υπηρεσιών*. Κάποιοι, ακόμα εργαζόνταν ως καθηγητές στο Δημοτικό Ωδείο και αμοίβονταν με *τρόπο ανταποδοτικό*.

Ο τελευταίος αυτός τρόπος καταργήθηκε από τη σχολικό έτος 2004-2005, μετά από εισήγηση του νυν Διευθυντή του Δημοτικού Ωδείου, ο οποίος έκρινε και το Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Κ. ενέκρινε πως ο τρόπος αυτός πληρωμής των καθηγητών του Δημοτικού Ωδείου είναι ασύμφορος πλέον για την Επιχείρηση.

Αρχικά, εθεωρείτο πως η αμοιβή ενός καθηγητή που εργαζόταν ανταποδοτικά στο Δημοτικό Ωδείο και προερχόταν αποκλειστικά από τα δίδακτρα των μαθητών δεν επιβάρυνε καθόλου το Ωδείο. Η πράξη όμως έδειξε πως όταν ένας καθηγητής που εργάζεται χρόνια στο Ωδείο και αμοίβεται με τον ανταποδοτικό τρόπο, ωφελείται δυσανάλογα περισσότερο σε σχέση με έναν εξίσου παλαιό καθηγητή αλλά μισθωτό.³⁷

Στην πράξη, το ωρομίσθιο είναι συγκεκριμένο, ενώ ο μισθός διαπραγματεύσιμος στο πλαίσιο του Δημοτικού Ωδείου. Όσο για τα Δελτία Παροχής Υπηρεσιών, αυτά χρησιμοποιούνται κυρίως από αυτούς που εργαζόνταν μόνιμα και κάπου αλλού και έτσι είναι εξασφαλισμένοι ασφαλιστικά.

Όπως και να έχει, η πριμοδότηση που απολαμβάνει το Δημοτικό Ωδείο, μέσω της Δ.Ε.Π.Α.Κ., από το Υπουργείο Πολιτισμού και το Δήμο Καλαμάτας, του δίνει τη δυνατότητα να επιλέγει υψηλού επιπέδου καθηγητές και να παρέχει μια ικανοποιητική ποικιλία οργάνων και μαθημάτων που μπορεί να επιλέξει ο ενδιαφερόμενος για να διδαχθεί.

Το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας, αυτό που προασπίζεται πως διαθέτει είναι υπεροχή σε ποιότητα καθηγητών και υψηλό επίπεδο δουλειάς η οποία οδηγεί σε μια πιο ολοκληρωμένη και πιο ουσιαστική σπουδή, στα πλαίσια ενός καλλιτεχνικού ήθους και μιας ουσιαστικής μουσικής μόρφωσης, χωρίς να παίζει στα τυφλά ένα μουσικό όργανο. Σ' αυτό συντελεί το γεγονός- τουλάχιστον για τις περισσότερες των περιπτώσεων- ότι βασικό κριτήριο για την επιλογή ενός καθηγητή που θα διδάξει στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας είναι, πέρα από το τυπικά προσόντα- να διαθέτει την

³⁶ Το Διοικητικό Συμβούλιο της Δ.Ε.Π.Α.Κ. είναι επταμελές και αποτελείται από δύο(2) Δημοτικούς Συμβούλους, έναν(1) εκπρόσωπο του ΥΠ.ΠΟ., δύο(2) δημότες με πείρα και γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της Δημοτικής Επιχείρησης, έναν(1) εκπρόσωπο των εργαζομένων και έναν(1) εκπρόσωπο κοινωνικού φορέα της περιοχής. Τα αναπληρωματικά μέλη ορίζονται από τα όργανα που διορίζουν και τα τακτικά μέλη. [ΕΥΓΕΝΙΑ Π. ΜΠΙΤΣΑΝΗ, «Πολιτιστική Περιφερειακή Ανάπτυξη»-Σημειώσεις, σελ.112, Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας, Καλαμάτα 1999]

³⁷ Η Πανελλήνια Ένωση Μουσικών των ΟΤΑ θέσπισε ένα οικονομικό «πλαφόν», για την ωριαία αμοιβή ενός μουσικού, της τάξης των 8,50 Ευρώ. Αν σ' αυτό το ποσό προστεθούν τα διάφορα επιδόματα που τυχόν δικαιούται όπως το επίδομα γάμου(10%), το επίδομα μελέτης(35%) και το επίδομα τριετίας(10%), τότε η ωριαία αμοιβή του καθηγητή μεγαλώνει «υπερβολικά» χωρίς στο Ωδείο να καταβάλλεται η ανάλογη συμμετοχή στα λειτουργικά του έξοδα.

ικανότητα, αρχικά, να εμπνεύσει σαν καλλιτέχνης τον μαθητή και τελικά να τον προωθήσει στην αναζήτηση και διεκδίκηση καλύτερης μόρφωσης και επιμόρφωσης στο αντικείμενο που τον ενδιαφέρει.

◇

Στο παρελθόν, λοιπόν, και για να επιτύχει το Δημοτικό Ωδείο όλα αυτά, στηριζόταν κατ' αρχάς και κατ' αρχήν στους καθηγητές από την Αθήνα. Σκοπός του όμως, πλέον, είναι να λειτουργήσει ανεξάρτητα από την Πρωτεύουσα. Αυτό στην πράξη σημαίνει πως, ενώ στο παρελθόν οι καθηγητές που το στελέχωναν ήταν όλοι εξ Αθηνών, σήμερα τρανταέννας(31) από τους σαρανταδύο(42) καθηγητές-που είναι ο συνολικός αριθμός- είναι Καλαματιανοί (το 73,8% δηλ. του συνόλου των καθηγητών). Μάλιστα οι εικοσιεπτά(27) εξ' αυτών μένουν στην Καλαμάτα και μόνο οι τέσσερις(4) στην Αθήνα.

Ένα από τα πράγματα που συμβάλλει σ' αυτό και πέρα από οποιαδήποτε οικονομική στενότητα του Δήμου το επιβάλλει πλέον αυτό, είναι η εφαρμοζόμενη τακτική του Ωδείου να προσλαμβάνει στο διδακτικό του προσωπικό, επιλεκτικά, και αποφοίτους του Δημοτικού Ωδείου. Συγκεκριμένα, οι καθηγητές που διδάσκουν σήμερα στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας, ενώ κάποτε ήταν μαθητές του, είναι δέκα(10). Μεταξύ αυτών και ο νυν Διευθυντής του Δημοτικού Ωδείου³⁸. Για κάποιες όμως Σχολές του Δημοτικού Ωδείου (όπως αυτή των εγχόρδων κλασσικής ορχήστρας) είναι δύσκολο, ακόμη, να βρεθούν καθηγητές Καλαματιανοί -ή τουλάχιστον καθηγητές που μένουν στην Καλαμάτα- για να διδάξουν σ' αυτές. Επίσης είναι δύσκολο, παιδιά που αποφοιτούν από τις Σχολές αυτές να παραμείνουν στην Καλαμάτα γιατί, πέρα από τις ώρες απασχόλησης που μπορεί να τους διαθέσει το Δημοτικό Ωδείο, ο χώρος απασχόλησης στην Καλαμάτα είναι πολύ μικρός ή και ανύπαρκτος.

Από την άλλη πλευρά, είναι δυσάρεστο- οικονομικά τουλάχιστον- για το Ωδείο το γεγονός ότι -σύμφωνα με νόμο που ψηφίστηκε πρόσφατα- επιβάλλεται στην Επιχείρηση η πρόσληψη, με σύμβαση αορίστου χρόνου, των καθηγητών που εργάζονται χρόνια στο Ωδείο. Αυτό σημαίνει πως η μορφή του Ωδείου αλλάζει και γίνεται περισσότερο δύσκαμπτο στην επιλογή και τον τρόπο μισθοδοσίας των καθηγητών που το στελεχώνουν. Εικοσιέννας(21) καθηγητές έχουν υποβάλλει αίτηση για να ενταχθούν στο νομοσχέδιο αυτό, πράγμα που σημαίνει πως τα έξοδα για μισθοδοσία των καθηγητών του Ωδείου αυξάνονται εφόσον, με τον τρόπο αυτό, θα

³⁸ Νυν Καλλιτεχνικός Διευθυντής του Μουσικού Τομέα της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και κατά συνέπεια του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας είναι ο Στάθης Γυφτάκης (Συνθέτης και Πιανίστας). Από την αρχή της ίδρυσης του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας, Καλλιτεχνικοί Διευθυντές κατά σειρά έχουν επιτελέσει οι: Γιώργος Κουρουπός (Συνθέτης- καλλιτεχνικός Διευθυντής της Ορχήστρας των Χρωμάτων) Μηνάς Αλεξιάδης (Συνθέτης- Μουσικολόγος) Νίκος Ξανθούλης (Δόκτωρ- Συνθέτης- Σολίστ- Κορυφαίος Α' Τρομπετίστας της Εθνικής Λυρικής Σκηνής)

πληρώνονται όχι για δώδεκα μήνες το χρόνο αλλά για δεκατέσσερις και μισό. Επίσης, και αυτό ίσως είναι ακόμα πιο σημαντικό, το Δημοτικό Ωδείο οφείλει, οποιονδήποτε άλλο καθηγητή να τον προσλαμβάνει με σύμβαση ορισμένου χρόνου για δύο(2) το πολύ χρόνια και έπειτα υποχρεούται να μετατρέψει τη σύμβασή του σε αορίστου χρόνου ή να μην τον ξαναπροσλάβει, προκειμένου να περιοριστούν οι συμβασιούχοι.

Αυτός ο επιβαλλόμενος νέος τρόπος λειτουργίας του Δημοτικού Ωδείου ίσως να καταλήξει σε νάρκη στα θεμέλιά του, διότι θα πρέπει να αυξηθούν τα δίδακτρα τόσο που θα πάψει πλέον το Ωδείο να είναι ελκυστικό οικονομικά και κατά συνέπεια και ανταγωνιστικό, στο σημείο που θα χάσει το κοινωνικό του πρόσωπο.

1.6 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας

Οι Διοικητικές Υπηρεσίες του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας απαρτίζονται από: τον εκάστοτε Καλλιτεχνικό Διευθυντή του Τομέα Μουσικής της Δ.Ε.Π.Α.Κ. που είναι και ο Διευθυντής του Δημοτικού Ωδείου, δύο Γραμματείς, έναν Υπάλληλο Γενικών Καθηκόντων και έναν Επιστάτη.

Επιπλέον, στο Δημοτικό Ωδείο απασχολείται ένας Υπάλληλος για την Καθαριότητα του χώρου.

Αναλυτικά:

Ο Διευθυντής του Δημοτικού Ωδείου έχει στην πράξη την κύρια ευθύνη του καλλιτεχνικού αποτελέσματος που φέρει η δουλειά που γίνεται στο Δημοτικό Ωδείο και οι δραστηριότητες που αναπτύσσει, κινούμενος μέσα σε ένα γενικό οικονομικό όριο που του έχει τεθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και τις γενικότερες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες. Εκείνος έχει την ευχέρεια αλλά και την ευθύνη της διαχείρισης των καταστάσεων που προκύπτουν, κάνοντας τις κατάλληλες επιλογές σε διδακτικό προσωπικό και τομείς δραστηριοτήτων.

Οι δύο Γραμματείς έχουν την ευθύνη της τήρησης αρχείων και διεκπεραίωσης των απαραίτητων γραφειακών και γραφειοκρατικών διαδικασιών που αφορούν στη λειτουργία του Ωδείου και τη συναλλαγή των μαθητών, των καθηγητών ή άλλων συνεργατών με αυτό. Εργάζονται σε δύο βάρδιες, αναλλάξ. Στην πράξη, αναπόφευκτες είναι οι υπερωρίες ή το να δουλεύουν και ταυτόχρονα, και κατά περιόδους, ακόμη και Σαββατοκύριακα. Η αμοιβή τους δεν είναι ιδιαίτερα υψηλή αλλά οι συνθήκες εργασίας είναι πολύ καλές: το περιβάλλον ευχάριστο, οι συνεργασίες με τον εκάστοτε ιευθυντή άψογη και η σχέση με τους καθηγητές καλή. Για κάποιον που

αρέσκεται στην επαφή με κόσμο και κυρίως με παιδιά, ο συγκεκριμένος χώρος εργασίας και το αντικείμενο είναι δημιουργικό.

Ο *Επιστάτης* και ο *Υπάλληλος Γενικών Καθηκόντων*, εργάζονται και αυτοί σε δύο βάρδιες εναλλάξ. Πρακτικά, οι αρμοδιότητές τους συμπίπτουν και περιλαμβάνουν : τη φύλαξη του κτιρίου του Ωδείου,

την επιτήρηση του χώρου και των ανθρώπων που εισέρχονται και εξέρχονται από αυτό,

την παρακολούθηση των φθορών του κτιρίου και την κατανάλωση των αναλώσιμων υλικών, όπως είναι η γραφική ύλη, το πετρέλαιο θέρμανσης κ.ά.

την επιτήρηση των μουσικών οργάνων και τη συμπεριφορά των μαθητών απέναντι σ' αυτά. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, είναι υπεύθυνοι και για τη διαχείριση της αποθήκης οργάνων. Ένα κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας είναι και ο δανεισμός μουσικών οργάνων στο σπίτι, προκειμένου να διευκολυνθεί η μελέτη των μαθητών εκείνων που δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να αγοράσουν δικό τους όργανο ή που είναι ακόμη πολύ νωρίς για να αποκτήσουν ένα, εφόσον δεν έχουν ξεκαθαρίσει πως τους ταιριάζει και ότι μπορούν και θέλουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σ' αυτό. Το κόστος ενοικίασης ενός οργάνου είναι εννέα (9) Ευρώ το μήνα. Τέλος,

την υποστήριξη στο στήσιμο μιας εκδήλωσης του Ωδείου στο δικό του χώρο ή σε άλλο.

Ο *Υπάλληλος* που είναι *Υπεύθυνος για την Καθαριότητα του χώρου του Ωδείου*, εργάζεται καθημερινά σε οκτάωρη βάση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΩΔΕΙΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

2.1 ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ:

Στην αρχή της ενότητας που αναφέρεται στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας έγινε αναφορά στα πρώτα χρόνια λειτουργίας του και τα γεγονότα που τη χαρακτήρισαν. Σε συνέχεια αυτού και έχοντας διανύσει δώδεκα χρόνια στη μουσική και γενικότερη καλλιτεχνική παιδεία των ανθρώπων της Καλαμάτας, παρέχοντας ένα ίσως όχι τόσο σταθερό σε όλα, αλλά ευρύ φάσμα μουσικών σπουδών για τους μαθητές αλλά και μια ποικιλία δραστηριοτήτων για το ευρύ κοινό της πόλης, όπως συναυλίες μέσα και έξω από το χώρο του Ωδείου, σεμινάρια, διαλέξεις και άλλες εκδηλώσεις, με έντονο το στίγμα του εκάστοτε καλλιτεχνικού Διευθυντή και τα κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά τεκτονόμενα κάθε εποχής, θα γίνει αναφορά στα σημεία εξέλιξης και τις προσπάθειες ανάπτυξης των δραστηριοτήτων του Δημοτικού Ωδείου.

♦ Τη σχολική χρονιά 1996-1997 λειτούργησε για πρώτη φορά το *Καλλιτεχνικό Καφενείο*. Έκτοτε καθιέρωθηκε ως θεσμός. Μάλιστα τα τελευταία πέντε(5) χρόνια έχει γνωρίσει μεγάλη επιτυχία. Ο χώρος που πραγματοποιείται πάντα είναι αυτός της αίθουσας συναυλιών του Δημοτικού Ωδείου και ο λόγος είναι συγκεκριμένος. Η χωρητικότητα είναι περιορισμένη (περίπου 100 ατόμων) και ενώ αυτό θα μπορούσε να θεωρηθεί μειονέκτημα, αντιθέτως, μειώνει την απόσταση μουσικού και ακροατή και έτσι όλα γίνονται ευκρινέστερα και πιο ζεστά. Χωρίς την επισημότητα μιας κλασσικής συναυλίας και παρέα με έναν καφέ ή άλλο ρόφημα παρουσιάζονται ξένες και ελληνικές δημιουργίες, κλασσικές, νεότερες ή σύγχρονες, ακόμη και εντελώς πρόσφατες, πολλές φορές μέσα στα πλαίσια του κύκλου «Μουσική και Λόγος» ή «Μουσική και Ποίηση». Ακόμα λαμβάνουν χώρα εξειδικευμένες παρουσιάσεις μουσικών οργάνων και ειδών, μουσικών συνθετών και των έργων τους, σχολιασμένες συναυλίες καθώς και άλλα θέματα σχετιζόμενα πάντα με τη μουσική.

Σε αυτές τις παρουσιάσεις λαμβάνουν μέρος καθηγητές και μαθητές του Ωδείου καθώς και εξωτερικοί συνεργάτες, άνθρωποι που ασχολούνται ή συνδράμουν στον πολιτισμό γενικότερα ή άλλα προσκεκλημένα μουσικά και καλλιτεχνικά σχήματα.

♦ Τη σχολική χρονιά 1996-1997, επίσης, δημιουργήθηκε η *Συμφωνική Ορχήστρα Καλαμάτας* με πυρήνα της σπουδαστές και καθηγητές του Δημοτικού

Ωδείου και επιπροσθέτως κάποιους άλλους μουσικούς με μετακλήσεις. Η Συμφωνική Ορχήστρα Καλαμάτας είχε θετική υποδοχή από το κοινό της πόλης και τον Τύπο

♦ Ακόμα, το διδακτικό έτος 1996-1997, ξεκίνησε η παρουσίαση εβδομαδιαίας ραδιοφωνικής εκπομπής από τον τότε Διευθυντή του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας, Ν. Ξανθούλη, στην ΕΡΑ Καλαμάτας. Τίτλος της εκπομπής «*Η ποιοτική Μουσική από σοβαρή και εύθυμη σκοπιά*». Σκοπός της εκπομπής τέθηκε η γνωριμία του Κόσμου της Καλαμάτας με την ποιοτική μουσική.

♦ Την ίδια σχολική χρονιά, οργανώθηκε *μικρή βιβλιοθήκη* η οποία λειτούργησε ως *δανειστική*, κυρίως όμως ως *βιβλιοθήκη αρχείου* για την διδακτική ύλη των οργάνων.

♦ Το σχολικό έτος 1997-1998, γίνεται για πρώτη φορά ο *Εσωτερικός Διαγωνισμός του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας*, στον οποίο έχει γίνει εκτενής αναφορά παραπάνω. Σκοπός της δημιουργίας του ήταν να αποτελέσει εφαλτήριο για τη γρήγορη άνοδο του επιπέδου σπουδών που παρέχονται στο Δημοτικό Ωδείο.

♦ Την ίδια χρονιά λειτούργησε ένα νέο τμήμα, το *Μοντέρνο* και επαναλειτούργησε, ύστερα από καιρό, το *Παραδοσιακό*. Για το πρώτο Τμήμα έχει γίνει προηγούμενη αναφορά, ανώ για το δεύτερο θα ακολουθήσει παρακάτω.

♦ Επίσης, ιδρύθηκαν δύο νέα σύνολα: η *Μεικτή Χορωδία*, με βάση τους σπουδαστές του Ωδείου αλλά και ερασιτέχνες χορωδούς που ενδιαφέρονται για σοβαρή χορωδιακή μουσική, καθώς και η *Ορχήστρα Δωματίου του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας*.

♦ Ακόμη, κατά τη διάρκεια της χρονιάς 1997-1998 έγιναν οι πρώτες συναυλίες της Μαθητικής Συμφωνικής Ορχήστρας του Ωδείου σε γυμνάσια της πόλης

Επίσης, ιδρύθηκαν δύο νέα σύνολα: η *Μεικτή Χορωδία* και η *Ορχήστρα Δωματίου του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας*.

♦ Ακόμη, κατά τη διάρκεια της χρονιάς 1997-1998 έγιναν οι πρώτες *συναυλίες της Μαθητικής Συμφωνικής Ορχήστρας του Ωδείου σε γυμνάσια της πόλης*, οι οποίες θα συνεχιστούν παρουσιάζοντας διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα στα σχολεία.

♦ Τη σχολική χρονιά 1998-1999 η Ένωση Ελλήνων Μουσικών και Θεατρικών Κριτικών απένειμε *έπαινο στη Δ.Ε.Π.Α.Κ.* για την «όλως εξαιρετική μουσική και εν γένει πολιτιστική της δραστηριότητα». Ο συγκεκριμένος έπαινος αφορούσε στην όλη μέχρι τότε πορεία των δεκαπέντε χρόνων συνεχούς δημιουργικής παρέμβασης στον πολιτισμό. Μέσω αυτού, η Καλαμάτα αναγνωρίζεται ως η –πρωτοποριακά για την ελληνική επαρχία- κατ' εξοχήν πόλη του πολιτισμού.

♦ Την ίδια σχολική περίοδο, δημιουργήθηκε στο Δημοτικό Ωδείο *μικρό Φωνητικό Σύνολο* το οποίο είχε μέλη του σπουδαστές τελειόφοιτους και

διπλωματούχους του τραγουδιού και χαρακτηριζόταν από μια πιο επαγγελματική αντιμετώπιση της συγκεκριμένης δραστηριότητας, η οποία παρουσιάστηκε επιτυχώς.

- ♦ Ακόμη, ξεκίνησε μια συνεργασία με το Πανεπιστήμιο ΙΝΔΙΑΝΑΠΟΛΙΣ.

- ♦ Το σχολικό έτος 2000-2001, το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας παρουσίασε μια κλασσική όπερα-πράγμα καινούριο για την Καλαμάτα- σε συνεργασία με την Εθνική Λυρική Σκηνή.

- ♦ Την ίδια σχολική χρονιά, γίνεται Πανηγυρική Συναυλία με θέμα «15 χρόνια Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας», παρουσιάζοντας σ' ένα τρίωρο Μαραθώνιο μουσικής τα καλλιτεχνικά τους επιτεύγματα.

- ♦ Το σχολικό έτος 2001-2002, δόθηκε Πανυγηρική Συναυλία με τίτλο «ΩΔΕΣ ΟΝΕΙΡΩΝ» η οποία είχε τη μορφή μουσικοθεατρικής παράστασης.

- ♦ Τη σχολική χρονιά 2004-2005, λειτουργησε για πρώτη φορά το Εργαστήριο Σύνθεσης του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας, με σκοπό να ενθαρρύνει σπουδαστές του Ωδείου προς την κατεύθυνση της ζωντανής δημιουργίας αλλά και της επικοινωνίας των νέων ερμηνευτών με τις δημιουργικές ανησυχίες της δικής τους γενιάς.

Τέλος, την ίδια σχολική χρονιά, ξεκίνησε και ολοκληρώθηκε η δημιουργία Δημοτικής Τρίφωνης Παιδικής Χορωδίας, με σκοπό τα παιδιά να μεγαλώσουν μέσα σ' αυτή και βλέποντας την ευχαρίστηση που μπορούν να αντλήσουν από τη συμμετοχή τους, να δημιουργηθεί ένας πυρήνας για την ύπαρξη Χορωδίας Ενηλίκων. Η επιλογή ογδόντα παιδιών έγινε μετά από αυστηρή ακρόαση των παιδιών πέντε Δημοτικών Σχολείων της Καλαμάτας. Η τρίφωνη παιδική χορωδία έκανε ήδη την πρώτη της εμφάνιση με επιτυχία, ενώ η αναζήτηση νέων παιδικών φωνών που θα την εμπλουτίσουν. Σκοπός, η χορωδία να γίνει επαγγελματική και να λαμβάνει μέρος σε διαγωνισμούς παιδικών χορωδιών. Προς το παρόν, η συμμετοχή αυτών των παιδιών στη χορωδία είναι δωρεάν, ενώ αναζητείται η μόνιμη στήριξη ενός χορηγού.

2.1.1 Συνεργασίες

- ♦ Τη σχολική χρονιά 1996-1997 ξεκίνησε η συνεργασία του Δημοτικού Ωδείου με το Ειδικό Σχολείο Καλαμάτας, με αφορμή τη διάθεση του Ωδείου να προσφέρει εκπαιδευτικά -και όχι ψυχαγωγικά ή προνοιακά- σε ομάδες κοινωνικώς απομονωμένες ή αποκλεισμένες. Έτσι οι στόχοι πήραν τη μορφή προσπάθειας για κοινωνικοποίηση και ένταξη των παιδιών στην ευρύτερη κοινότητα.

Πιο συγκεκριμένα, μέσα από αυτή τη συνεργασία προωθείται η παρακολούθηση των μουσικών εκδηλώσεων της πόλης και του Δημοτικού Ωδείου από τα παιδιά του Ειδικού Σχολείου καθώς και η ένταξη κάποιων εξ αυτών στις κανονικές τάξεις του Ωδείου. Μακροπρόθεσμο στόχο αποτελούσε η εξέλιξη της συνεργασίας αυτής σε ένα πρόγραμμα πιλοτικό, όπως επίσης και η χορήγηση υποτροφίας για το εξωτερικό σε σπουδαστή προερχόμενο από το Ειδικό Σχολείο.

Πράγματι, το πρόγραμμα εγκρίθηκε και εφαρμόστηκε στο Μαράσλειο Ειδικό Πειραματικό Σχολείο Αθηνών από σπουδάστρια του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας η οποία εκπαιδεύτηκε στο Ειδικό Σχολείο της Καλαμάτας.

Υπεύθυνος του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν ο τότε Διευθυντής του Δημοτικού Ωδείου, Ν. Ξανθούλης, πλαισιωμένος από μια εκπαιδευτική ομάδα απαρτιζόμενη από σπουδαστές του Δημοτικού Ωδείου σε ρόλο εκπαιδευτών, η οποία προσέφερε τις υπηρεσίες της αμισθί.

Η συνεργασία Δημοτικού Ωδείου και Ειδικού Σχολείου κατέληξε στην παραγωγή παιδικού παραμυθιού που παρουσιάστηκε με τη μορφή μουσικού θεάτρου.

◊ Από την αρχή σχεδόν της ίδρυσής του, το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας διατηρεί συνεργασία με το *Μουσικό Σχολείο (Γυμνάσιο και Λύκειο) Καλαμάτας*. Αυτή η συνεργασία στάθηκε σημαντική και για τις δυο πλευρές. Το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας βοήθησε στη στελέχωση των τμημάτων διδασκαλίας οργάνων ευρωπαϊκής μουσικής του Μουσικού Σχολείου, μιας και το τελευταίο ιδρύθηκε το 1993, ενώ το Δημοτικό Ωδείο υπήρχε ήδη σχεδόν μια δεκαετία νωρίτερα, με την εξής έννοια: δεδομένης της δυσκολίας εύρεσης ή ανυπαρξίας καθηγητών μουσικής ειδικότητας στην Καλαμάτα, οι καθηγητές ευρωπαϊκών μουσικών οργάνων που στελέχωναν το Ωδείο- και όπως έχει προαναφερθεί, έρχονταν κυρίως από την Αθήνα- ήδη είχαν προσπελάσει το θέμα της απόστασης και της μετακίνησης, εφόσον αυτά καλύπτονταν από το Ωδείο, και έτσι αποτελούσε συμφέρον τους η αύξηση της απασχόλησής τους παίρνοντας επιπλέον ώρες διδασκαλίας στο Μουσικό Σχολείο.

Στα χρόνια που ακολούθησαν οι συμπράξεις μαθητών του Δημοτικού Ωδείου με αυτούς του Μουσικού Σχολείου και αντιστρόφως ήταν πολύ συχνές, ιδιαίτερα στις καλλιτεχνικές τους εκδηλώσεις. Οι πρώτοι εμπλούτιζαν την κλασική ορχήστρα ή τη μπάντα του Μουσικού Σχολείου και οι δεύτεροι εμπλούτιζαν το παραδοσιακό τμήμα του Δημοτικού Ωδείου, σε συναυλίες και εκδηλώσεις εντός των χώρων αυτών των μουσικών ιδρυμάτων αλλά και εκτός. Οι καθηγητές που δίδασκαν και στο Δημοτικό Ωδείο και στο Μουσικό Σχολείο ήταν κοινοί, με αποτέλεσμα οι μαθητές που φοιτούσαν τόσο στο Ωδείο όσο και στο Μουσικό Σχολείο, να κάνουν διπλάσια πρόοδο.

◊ Το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας έχει συνεργαστεί επίσης με την ερασιτεχνική χορωδία «ΟΡΦΕΥΣ» της Καλαμάτας, τον πολιτιστικό Σύλλογο «Σκηνή», το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο Καλαμάτας (ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ.), την Εθνική Λυρική Σκηνή(Ε.Λ.Σ.), το σύλλογο «ΙΘΑΚΗ», με τον κοινωνικό φορέα του Δήμου καθώς και άλλους καλλιτεχνικούς και πολιτιστικούς φορείς όχι μόνο της Καλαμάτας αλλά και άλλων πόλεων, ερασιτεχνικούς και μη.

◊ Η συνεργασία του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας με τους υπόλοιπους τομείς της Δ.Ε.Π.Α.Κ. στην αρχή ήταν δεδομένη. Αργότερα όμως άρχισε να ξεθωριάζει, χωρίς ο λόγος να είναι σαφής. Τα τελευταία δύο χρόνια η συνεργασία αυτή επιδιώχθηκε από την πλευρά του Δημοτικού Ωδείου, μόνο που τελικά στάθηκε αδύνατη λόγω των κακών οικονομικών.

◊ Ανάλογη δυσκολία παρουσιάστηκε το σχολικό έτος 2003-2004 και με επικείμενη συνεργασία του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας με τα αντίστοιχα του Βόλου και της Πάτρας στα πλαίσια ανταλλαγής συναυλιών. Λόγω και πάλι των κακών οικονομικών και της τότε επίσχεσης η πρόθεση δεν πραγματοποιήθηκε.

◊ Το σχολικό έτος 2004-2005 υπήρξε η πρόθεση να δημιουργηθεί συνεργασία του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας με Πανεπιστήμιο της Κύπρου και της Κωνσταντινούπολης μέσα στα πλαίσια Ευρωπαϊκού Προγράμματος το οποίο θα χρηματοδοτούσε τη συνεργασία με την προϋπόθεση πως οι τρεις ενδιαφερόμενοι θα κατέβαλαν συμμετοχή σε ποσοστό 50%. Τα χρήματα δεν υπήρχαν. Δυστυχώς δεν υπάρχει πολιτιστικός μάντζερ στη Δ.Ε.Π.Α.Κ. ο οποίος να αναλάβει την εξεύρεση χορηγιών και την αξιοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

2.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ:

Το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας ξεκίνησε τη λειτουργία του με πολύ καλούς οίονους. Ένας παράγοντας που συνέβαλε σε αυτό- πέρα από το μεράκι και την όρεξη των εμπνευστών και δημιουργών της Δ.Ε.Π.Α.Κ.- ήταν ο τρόπος λειτουργίας της Πολιτιστικής Επιχείρησης, ο οποίος στηριζόταν και ακόμη στηρίζεται στην ετήσια επιχορήγηση του Υπουργείου Πολιτισμού και του Δήμου Καλαμάτας.

Αν εξαιρέσουμε το δεύτερο χρόνο λειτουργίας του Δημοτικού Ωδείου, όπου λόγω του καταστροφικού σεισμού που βίωσε η πόλη της Καλαμάτας, η κατανάλωση μεγάλου ποσού χρημάτων ήταν αναγκαία προκειμένου για την επανόρθωση της λειτουργίας του και της Δ.Ε.Π.Α.Κ. γενικότερα έκτοτε ξοδεύτηκαν πολλά χρήματα προκειμένου να δημιουργηθεί και να διατηρηθεί μια εικόνα υπεροχής.

Η στάση αυτή που διατηρήθηκε για τα χρόνια που ακολούθησαν οδήγησε το Δημοτικό Ωδείο σε οικονομικό αδιέξοδο τέτοιο που αναγκάστηκε να εφαρμόσει τακτικές οικονομικής και αναπτυξιακής– εξελικτικής «αυτοσυγκράτησης» και «αυτοπεριορισμού», καθώς και μιας συνεχόμενης αυξητικής πορείας στα δίδακτρα ετησίως. Η οικονομική στενότητα του Ωδείου σε συνδιασμό με την οικονομική ασυνέπεια του Δήμου και κυρίως του Υπουργείου Πολιτισμού καθώς και την υποκειμενική πολλές φορές τοποθέτηση προτεραιοτήτων ή «αντικειμενικών» κριτηρίων, είχαν σαν αποτέλεσμα τη λειτουργία του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας με διακυμάνσεις στους Τομείς του και πολλές φορές ακόμη και την παντελή έλλειψή τους (όπως π.χ. του Παραδοσιακού Τομέα).

Η οικονομική ασυνέπεια του ενός προς τον άλλον, με πρώτη την κρατική οδήγησε σε κινητοποιήσεις απελπισίας των εργαζομένων στο Δημοτικό Ωδείο, με κύριες αυτές των μουσικών καθηγητών. Οι καθυστερήσεις πληρωμών που παρουσιάζονταν επανειλημμένως στο Ωδείο μετά την πρώτη δεκαετία της λειτουργίας του, τους ανάγκασαν να χρησιμοποιήσουν ένα τελευταίο όπλο πίεσης προς την Τοπική Αυτοδιοίκηση αλλά και το ελληνικό Δημόσιο: την επίσχεση εργασίας.

Συγκεκριμένα, τη σχολική χρονιά 2004-2005, ο Δήμος δήλωνε πως χρήματα δεν υπάρχουν, ενώ το Υπουργείο Πολιτισμού όφειλε ακόμη το ποσοστό επιχορηγίας του από τον προηγούμενο χρόνο. Ο Δήμος Καλαμάτας χρησιμοποιώντας ως μέσο πίεσης προς το Υπουργείο Πολιτισμού το Φεστιβάλ Χορού που διοργανώνει κάθε καλοκαίρι στην πόλη, κατάφερε να αποσπάσει από το Υπουργείο ένα μέρος της περσινής επιχορήγησης.

Συνολικά, μέχρι το τέλος του 2005, το υπουργείο πολιτισμού οφείλει στη Δ.Ε.Π.Α.Κ. επιχορήγηση της τάξεως των 650.000 περίπου Ευρώ (η επιχορήγηση του Υπουργείου Πολιτισμού προς τη Δ.Ε.Π.Α.Κ. για το σχολικό έτος 2004-2005 ανέρχεται στα 440.000 Ευρώ, ενώ τα οφειλόμενα από το προηγούμενο έτος είναι 200.000 Ευρώ. Η οφειλή, όμως, προς τους καθηγητές συνέχισε να υφίσταται και έτσι κατέφυγαν στην επίσχεση εργασίας.

Κατά τη διάρκεια της επίσχεσης, οι μαθητές του Ωδείου έχασαν μαθήματα δύο εβδομάδων. Η δυσαρέσκεια που προκάλεσε το γεγονός σε μαθητές και γονείς ήταν μεγάλη. Για να εξομαλύνουν κάπως το κλίμα που είχε δημιουργηθεί, η Διεύθυνση του Δημοτικού Ωδείου και το Διοικητικό Συμβούλιο της Δ.Ε.Π.Α.Κ., αποφασίζουν τη μη πληρωμή από τους μαθητές των διδάκτρων του Δεκέμβρη. Οι καθηγητές του Δημοτικού Ωδείου τελικά πληρώθηκαν κανονικά και έτσι η όλη ασυνέπεια και ολιγωρία των υπευθύνων επιχορηγών και διοικητικών κόστισε στη Δημοτική Επιχείρηση την απώλεια 35.000 Ευρώ μόνο από τα δίδακτρα.

Οι προϋπολογισμοί των παρελθόντων ετών δείχνουν πως η διαφορά εσόδων-εξόδων έπαιρνε συνεχώς μεγαλύτερες διαστάσεις. Τα έξοδα ολοένα αυξάνονταν ενώ τα έσοδα παρέμεναν στην καλύτερη των περιπτώσεων σταθερά. Σ' αυτό συνέβαλαν-πέρα από τον μεγάλο όγκο των λειτουργικών εξόδων- τα έξοδα που έγιναν για την κάλυψη διδασκαλίας οργάνων των οποίων ο καθηγητής ερχόταν από την Αθήνα έστω και αν είχε μόνο δύο μαθητές. Επιπλέον, οι εκδηλώσεις που έλαβαν χώρα ήταν πολλές και αυξημένων οικονομικών απαιτήσεων.

Τα τελευταία χρόνια πολλές από τις εκδηλώσεις που διοργανώνει και παρουσιάζει το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας γίνονται με τη μορφή προσφοράς από την πλευρά των μουσικών καλλιτεχνών.

2.3 ΧΟΡΗΓΙΕΣ

Η χορηγία ήταν μία από τις σημαντικότερες λειτουργίες της Αθηναϊκής Δημοκρατίας, κατά την οποία κάποιος πλούσιος πολίτης κατέβαλε τα χρήματα για την προετοιμασία του χορού για την συμμετοχή του σε διάφορες θρησκευτικές εκδηλώσεις, καθώς και για παραστάσεις στους δραματικούς ή χορηγικούς αγώνες, στους οποίους οι δραματικοί ποιητές ενώπιον του κοινού παρουσίαζαν τις τραγωδίες ή τις κωμωδίες τους και διαγωνίζονταν για την πρώτη θέση.³⁹

Κατά κάποιο τρόπο, το αρχαίο Ελληνικό Κράτος επέβαλε στους οικονομικά εύρωστους πολίτες τη συντήρηση της οργάνωσης των εορτών με δικά τους έξοδα, έχοντας δώσει στους χορηγούς ένα ισχυρό κίνητρο: τη διάκριση στους αγώνες με τιμές που αναλογούσαν στον ίδιο τον ποιητή συν το γεγονός της αποκόμισης ανάλογης κοινωνικής καταξίωσης, όχι μόνο του εαυτού του αλλά και της φυλής του.

Αν ο θεσμός αυτός ερμηνευτεί σύμφωνα με τους όρους που ισχύουν σήμερα, *χορηγία* είναι μια μορφή ανάληψης πρωταβουλίας του ιδιωτικού κεφαλαίου για τις τέχνες και τον πολιτισμό, ως μέσο δημοσίων σχέσεων- αλλιώς, εξευγενισμένου «μάρκετινγκ». Με άλλα λόγια, «η χορηγία είναι μια μια πράξη επιχειρηματικού χαρακτήρα ανάμεσα σε κάποιον που παρέχει οικονομική υποστήριξη, αγαθά ή υπηρεσίες προς έναν καλλιτέχνη, μία καλλιτεχνική διοργάνωση ή έναν καλλιτεχνικό

³⁹ Λήμμα από την Εγκυκλοπαίδεια ΠΑΠΥΡΟΣ-ΛΑΡΟΥΣ-ΜΠΡΙΤΑΝΙΚΑ

οργανισμό, με αντάλλαγμα δικαιώματα ή σχέσεις με σκοπό την άντληση επιχειρηματικών ωφελημάτων».⁴⁰

Στην περίπτωση του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας, η χορηγία έχει αποδειχθεί ως ο πλέον σημαντικός παράγοντας για την πραγματοποίηση των περισσότερων εκδηλώσεων, μικρών και μεγαλύτερων- του Δημοτικού Ωδείου, είτε αυτές γίνονται αμιγώς από τους μαθητές και τους καθηγητές του Ωδείου είτε γίνονται σε συνεργασία με άλλους «εξωτερικούς» καλλιτεχνικούς φορείς.

Κύριος χορηγός των εκδηλώσεων του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας φαίνεται να είναι η οικογένεια Καρέλια, η οποία μέσω των χορηγιών της προβάλλει τη βιομηχανία που της ανήκει και περιβάλλει το όνομά της με ένα συνεχές ενδιαφέρον για την δραστηριοποίηση στον πολιτισμό που αφορά την πόλη της Καλαμάτας. Αντίστοιχα, χορηγός επικοινωνίας στις εκδηλώσεις στις οποίες δραστηριοποιείται το Δημοτικό Ωδείο φαίνεται πως είναι συχνά η ΕΡΑ Καλαμάτας.

Σ' αυτές τις δύο κύριες χορηγίες, έρχονται να προστεθούν άλλες, εμφανιζόμενες εναλλακτικά και σποραδικότερα. Αυτές αφορούν καταστήματα καλλυντικών, ανθοπωλεία, ζαχαροπλαστεία, φροντιστήρια και ξενοδοχεία, κ.ά.

2.4 Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Ο *Παραδοσιακός Τομέας* του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας είναι το κομμάτι εκείνο της λειτουργίας του που το καθιστά ανολοκλήρωτο και αυτό διότι ο συγκεκριμένος Τομέας δεν υπάρχει. Ας δούμε όμως τα πράγματα όπως συνέβησαν από την αρχή:

Η Προγραμματική Σύμβαση του 1985 η οποία υπογράφηκε από τα τρία συμβαλλόμενα μέρη, δηλαδή το Ελληνικό Δημόσιο εκπροσωπούμενο από την τότε Υπουργό Πολιτισμού και Επιστημών, Μελίνα Μερκούρη και τον τότε Υφυπουργό Προεδρίας αρμόδιο σε θέματα Νέας Γενιάς και Αθλητισμού, Κωνσταντίνο Λαλιώτη, τον Δήμο Καλαμάτας εκπροσωπούμενο από τον τότε Δήμαρχο Καλαμάτας, Σταύρο Μπένο και τη Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.) εκπροσωπούμενη από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της Σταύρο Μπένο,

⁴⁰ Ορισμός του S.Sleight από τα Πρακτικά Συνεδρίου «Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση», σε ομιλία του Α.ΒΑΓΓΙΩΝΑ «Ο ρόλος της Τ.Α. στην πολιτιστική ανάπτυξη-Προοπτικές», Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α. 1994, ΣΕΛ.77

είχε σκοπό -μέσω της ενεργητικής και συντονισμένης παρέμβασης των συμβαλλομένων- την ουσιαστική και ολοκληρωμένη πολιτιστική ανάπτυξη της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής, δίνοντας έμφαση στην μουσική καλλιέργεια αλλά και την ερασιτεχνική ενασχόληση με τη μουσική του κοινού και ιδιαίτερα των νέων. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο αλλά και τη λογική δημιουργίας των Ελεύθερων Τμημάτων Μουσικής, προβλεπόταν η επιδίωξη ίδρυσης και λειτουργίας ιδιαίτερου Τμήματος Εθνομουσικολογίας, Τμήματος Διδασκαλίας Παραδοσιακών Οργάνων και Τμήματος Ελληνικής Μουσικής. Μάλιστα τέθηκε ως οφειλή, η επιδίωξη δημιουργίας συγκροτημάτων έντεχνης, λαϊκής ή δημοτικής μουσικής μέσα στην πρώτη πενταετία από την έναρξη λειτουργίας τους.

Από αυτά τα τμήματα, το πρώτο δεν έγινε ποτέ ενώ το τελευταίο ισχύει μονάχα ως προς την ύπαρξη Σχολής Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής, τη διδασκαλία παραδοσιακού, ελαφρού, μοντέρνου ή και λαϊκού ελληνικού τραγουδιού στο Ερασιτεχνικό τμήμα και την προώθηση μέσα στην διδακτική και εξεταστέα ύλη όλων των Σχολών του Δημοτικού Ωδείου της Ελληνικής Μουσικής είτε πρόκειται για έργα παλαιότερων και γνωστών Ελλήνων συνθετών είτε για έργα νεότερων συνθετών των τελευταίων πενήντα χρόνων. Ως προς το *Τμήμα Διδασκαλίας Παραδοσιακών Οργάνων* τα πράγματα έχουν ως εξής:

Στα πρώτα χρόνια λειτουργίας του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας με Διευθυντή τον Γ. Κουρουπό, το Παραδοσιακό Τμήμα του Ωδείου υπήρξε με τον εξής τρόπο: ένας καθηγητής από την Αθήνα δίδασκε όλα τα όργανα που γνώριζε και αφορούσαν στον τομέα αυτόν. Έτσι γινόταν η διδασκαλία του κανονακίου, του σαντουριού, των κρουστών και του νέι. Οι μαθητές που γράφτηκαν σε αυτό το τμήμα ήταν εμπειροτέχνες της Καλαμάτας. Μετά τα πέντε πρώτα χρόνια σχεδόν λειτουργίας του Παραδοσιακού Τομέα κατ' αυτόν τον τρόπο, ο καθηγητής που είχε αναλάβει διέκοψε τη συνεργασία, λόγω αυξημένων προσωπικών καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, όπως λέγεται. Το κενό που άφησε, ανέλαβαν να το καλύψουν οι πρώτοι μαθητές του και έτσι για τα επόμενα ένα –δύο χρόνια δίδαξαν εκείνοι στο Ωδείο κρουστά, σαντούρι, κανονάκι, κλαρίνο, ούτι, λαούτο, ταμπουρά και παραδοσιακό τραγούδι. Αργότερα και μπουζούκι. Δυστυχώς, όμως, πέρα από κάποιες συναυλίες «ανταλλαγής» που έγιναν με το Μουσικό Γυμνάσιο Καλαμάτας και στο οποίο δίδασκαν οι ίδιοι άνθρωποι, οι προσπάθειες εξέλιξης του Παραδοσιακού Τομέα δεν ευόδωσαν.

Η μη επαγγελματική συμπεριφορά κάποιων καθηγητών του παραδοσιακού τμήματος σε συνδιασμό με την άγνοια ή τη μη επαρκή γνώση των υπευθύνων ή ίσως και άλλων συγκυριών οδήγησαν στη σταδιακή διάλυση του παραδοσιακού τμήματος του Δημοτικού Ωδείου. Τη σχολική χρονιά 1998-1999 το μόνο λαϊκό όργανο που δίδασκόταν ήταν το μπουζούκι. Τότε έγινε μια πρόχειρη προσπάθεια διατήρησης της

διδασκαλίας κάποιου παραδοσιακού οργάνου, έχοντας φύγει όλοι οι προηγούμενοι δάσκαλοι του παραδοσιακού τμήματος και καλώντας κάποιον νέο. Είχε όμως ήδη δημιουργηθεί κακό προηγούμενο.

Χωρίς την ενημέρωση του κόσμου για τις αλλαγές και τα νέα δεδομένα ο χρόνος κύλησε και το επόμενο έτος(1999-2000) δεν υπήρχε πλέον παραδοσιακό τμήμα. Το μπουζούκι συνέχισε να διδάσκεται και σταδιακά εμπλουτίστηκε το λαϊκό τμήμα με επιπλέον όργανα όπως την κιθάρα, τον μπαγλαμά και το ακκορντεόν. Επανήλθε και η διδασκαλία του παραδοσιακού τραγουδιού με συνοδεία λαούτου. Από εκεί και ύστερα όμως, δε δείχτηκε άλλο ενδιαφέρον για την συνειδητή επανόρθωση και επαναλειτουργία του Παραδοσιακού Τμήματος από τους υπευθύνους και σε συνδιασμό με την οικονομική στενότητα και τη γενικότερη πολιτική των περικοπών της Δ.Ε.Π.Α.Κ., κάθε πρόταση ανθρώπων ειδικευμένων στην ελληνική παράδοση και τη διδασκαλία της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής με τυπικά και ουσιαστικά προσώντα-κάτι που δεν είχαν οι προηγούμενοι- και που ήρθαν και εγκαταστάθηκαν μόνιμα στην Καλαμάτα έπεσε στο κενό. Η δικαιολογία από την πλευρά των υπευθύνων πάντα η ίδια: δεν υπάρχουν χρήματα. Ακόμα και έτσι, κάποιοι από τους ενδιαφερόμενους να διδάξουν στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας προσφέρθηκαν να επαναπροσεγγίσουν τον κόσμο και να τον ενημερώσουν για την ύπαρξη πρόθεσης δημιουργίας ενός νέου παραδοσιακού τμήματος, δίνοντας συναυλίες παραδοσιακής μουσικής και κάνοντας παρουσίαση των παραδοσιακών οργάνων και των μουσικών ιδιωμάτων της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής στο κοινό, μέσα στα πλαίσια του Καλλιτεχνικού Καφενείου, αφιλοκερδώς.

Με αυτό το σκεπτικό έγινε το καλοκαίρι του 2002 στο Θέατρο του Κάστρου Καλαμάτας στη μουσική παράσταση με τίτλο « Ωδές Ονείρων »του Δημοτικού Ωδείου, μια σύντομη παρουσίαση ελληνικής παραδοσιακής μουσικής, ενώ τον Χειμώνα του 2003 στο χώρο συναυλιών του Ωδείου δόθηκε συναυλία, μέσα στα πλαίσια του Καλλιτεχνικού Καφενείου, αφιερωμένη στα μουσικά ιδιώματα της Ελλάδας και στην παρουσίαση των παραδοσιακών οργάνων. Η απήχηση που είχαν στο κοινό και οι δύο αυτές παρουσιάσεις ήταν μεγάλη, όμως από 'κει και ύστερα δεν υπήρξε κανένα ενδιαφέρον και καμία συντονισμένη προσπάθεια από τους υπεύθυνους για τη σύσταση του Παραδοσιακού Τμήματος του Δημοτικού Ωδείου με τα νέα πλέον δεδομένα.

Η αλήθεια είναι η εξής: λόγω της οικονομικής δυσπραγίας των τελευταίων ετών, το Δημοτικό Ωδείο δε θεωρεί προτεραιότητα την εκ νέου δημιουργία Παραδοσιακού Τομέα. Προτεραιότητά του είναι το «μάζεμα», ο περιορισμός του ανοίγματος που έκανε στο παρελθόν. Η φοίτηση κάθε σπουδαστή στο Δημοτικό Ωδείο επιδοτείται από το Υπουργείο Πολιτισμού και τον Δήμο σε ποσοστό 50%. Δεδομένης

λοιπόν της οικονομικής κατάστασης, κάθε καινούριος μαθητής επιβαρύνει οικονομικά το Ωδείο και έτσι το συμφέρει καλύτερα να έχει λιγότερους παρά περισσότερους μαθητές

◇

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: ΣΧΟΛΙΑ – ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ – ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Αν και η ενημέρωση καθώς και η εξοικίωση του κόσμου με την παραδοσιακή μας μουσική και τα όργανα που χρησιμοποιεί, τον καιρό που πρωτολειτούργησε το Δημοτικό Ωδείο, ήταν από πολύ περιορισμένη έως ανύπαρκτη, σήμερα και εδώ και αρκετά χρόνια αυτό δεν ισχύει. Λόγω της μεγάλης διάδοσης της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής, των παραδοσιακών οργάνων και της μελέτης τους στα Μουσικά Σχολεία (Γυμνάσια- Λύκεια) που έχουν δημιουργηθεί σε όλη την Ελλάδα- αρχής γενομένης από το 1988 με το Πειραματικό Μουσικό Γυμνάσιο Παλλήνης- λόγω της μεγάλης συμμετοχής του κοινού σε συλλόγους και ομάδες ελληνικού παραδοσιακού χορού και έχοντας ξεπεράσει πλέον το σύμπλεγμα κατωτερότητας έναντι της Ευρώπης και της Δυτικής Μουσικής, ο κόσμος είναι περισσότερο εξοικωμένος με την παραδοσιακή μουσική. Η τηλεόραση και το ραδιόφωνο επίσης έχουν κάνει προσόδους σε αυτό και έτσι έχουν και αυτά βοηθήσει.

Το λυπηρό σε αυτή την υπόθεση είναι πως λίγοι γνωρίζουν την αληθινή, αυθεντική και αγνή μορφή της. Στα γλέντια και στα πανηγύρια η παραδοσιακή μουσική συνήθως κακοποιείται. Και μαζί κακοποιούνται τα αυτιά και οι ψυχές των παρευρισκομένων. Λίγοι όμως είναι αυτοί που το αντιλαμβάνονται και ακόμη λιγότεροι εκείνοι που αντιστέκονται ή αντιδρούν. Αυτό συμβαίνει για έναν και μοναδικό λόγο: την έλλειψη γενικότερης παιδείας και ειδικότερα την έλλειψη μουσικής παιδείας- όχι μόνο αυτών που διοικούν (μια χώρα, μια πόλη, έναν οργανισμό καλλιτεχνικό ή μουσικό) αλλά ακόμα και αυτών που διδάσκουν μουσική!

Όταν λέμε παραδοσιακή μουσική, δεν εννοούμε βέβαια κανένα απολιθωμένο μουσειακό έκθεμα. Αντιθέτως! Η παραδοσιακή μουσική- το λέει και η ίδια η λέξη – είναι η μουσική που παραδίδεται από γενιά σε γενιά και από άνθρωπο σε άνθρωπο για να διατηρείται και εκείνη ζωντανή αλλά και να διατηρεί ζωντανή τη συνέχεια του χτες με το σήμερα και το αύριο, να διατηρεί τη μνήμη και την αίσθηση της καταγωγής μας και τη συνειδητοποίηση της μοναδικής ταυτότητας του πολιτισμού μας. Έναν πολιτισμό που

δεν τον κρατάμε κρυμμένο και φυλακισμένο αλλά τον σεβόμαστε, τον αγαπάμε και το μοιραζόμαστε με όποιον θέλει να τον γνωρίσει.

Ειδικά στην Καλαμάτα, η παρουσία του Μουσικού Σχολείου είναι τόσο συχνή και άμεση στα κοινωνικά και καλλιτεχνικά δρώμενα του τόπου που έχει βοηθήσει ιδιαίτερα στην εξοικίωση του κοινού με την ελληνική παραδοσιακή μουσική. Ανάλογη είναι και η συμβολή των τοπικών χορευτικών συλλόγων.

Το Μουσικό Σχολείο παρέχει με άρτιο τρόπο μουσική παιδεία γενική, συμπεριλαμβανομένης και εκείνης που αφορά στην ελληνική παραδοσιακή μουσική, σε παιδιά που επιλέγονται κατόπιν ακρόασης για την Α' γυμνασίου και που θα συνεχίσουν μέχρι και την Γ' Λυκείου. Το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας θα μπορούσε μέσω του Παραδοσιακού του Τμήματος να παρέχει την ανάλογη μουσική παιδεία σε όλους όσους θα ενδιαφέρονταν αλλά δεν μπορούν να φοιτήσουν σε ένα Μουσικό Σχολείο.

Για να συμβεί αυτό όμως χρειάζεται να έχουν την ανάλογη μουσική παιδεία πρώτα οι άνθρωποι που είναι υπεύθυνοι για τη λειτουργία του Μουσικού Τομέα της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και κατ' επέκταση του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας και του Παραδοσιακού του Τμήματος ειδικότερα. Όλα ξεκινούν από το ίδιο το Κράτος, το οποίο στη συγκεκριμένη περίπτωση εκπροσωπείται από το Υπουργείο Πολιτισμού. Οι άνθρωποι λοιπόν που το συστήνουν και το διοικούν πρέπει να έχουν όχι μόνο μουσική παιδεία αλλά ατομική και ιστορική συνείδηση, ατομική και ηθική αξιοπρέπεια, ατομική και κοινωνική συνέπεια. Πρέπει να βλέπουν μακριά και να σκέπτονται παιδαγωγικά. Κανείς δεν υποστηρίζει ότι μπορεί κάποιος άνθρωπος να είναι παντογνώστης. Όταν όμως έχει την ευθύνη μιας θέσης και των αποφάσεων που επηρεάζουν το λιγότερο μια χώρα οφείλει να είναι τουλάχιστον το σωστό παράδειγμα και στη γνώση του αλλά και στην άγνοιά του. Αυτό σημαίνει πως όταν έχει ένα ελάχιστο επίπεδο αυτογνωσίας και αυτοσεβασμού, μπορεί να αντιληφθεί την άγνοιά του ή την ελλιπή του γνώση σε ένα θέμα και εφόσον δε γνωρίζει τις απαντήσεις να έχει τον τρόπο να τις αναζητήσει και κατόπιν να αποφασίσει και να λειτουργήσει για το καλό και το συμφέρον του τόπου και των συνανθρώπων του. Το ίδιο ισχύει και για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και στη συγκεκριμένη περίπτωση τον Δήμο Καλαμάτας.

Έτσι η Πολιτεία και μέσω του Υπουργείου Πολιτισμού θα έπρεπε να δώσει βαρύτητα στη διαφύλαξη, διδασκαλία και διάδοση της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής, δίνοντας όχι μόνο κίνητρα αλλά και εξασφαλίζοντας τις προϋποθέσεις εκείνες για την ανάπτυξη της ολόπλευρης μουσικής καλλιέργειας των πολιτών της. Καθώς μάλιστα η οικονομική, η επαγγελματική και η κοινωνική ζωή των πολιτών της Ευρώπης συγκλίνουν όλο και περισσότερο, η γνώση της ιστορίας μας και των ριζών του πολιτισμού μας, καθώς και η αναγνώριση της αξίας του και των μέσων

καλλιέργειάς του, μπορεί και πρέπει μέσω της υποστήριξης και emphaticής ίσως καλλιέργειας και ανάπτυξης της ελληνικής μουσικής παιδείας να εμπνεύσει και να αναζωογονήσει τον σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό έχοντας ως πρότυπο τον αρχαίο ελληνικό και εκτιμώντας καλύτερα έτσι κάθε ευρωπαϊκό ή άλλο, αλλά και κατέχοντας τη θέση που του αξίζει μέσα στο σύνολο των πολιτισμών.

Ένας λόγος που η επίσημη διδασκαλία της μουσικής σε Ωδεία– Δημοτικά ή Ιδιωτικά-, σε Σχολές και σε Σχολεία του τόπου μας έχει κλίνει μονομερώς προς τη Δυτική Μουσική και έχει περιοριστεί σε ένα μικρό σχετικά χρονικό τόπο είναι το γεγονός πως η ελληνική μουσική στη διδασκαλία της αλλά και στη συνείδηση των περισσότερων έχει χάσει τη συνοχή της. Κι όμως, υπάρχει μια νοητή κλωστή που ενώνει την ελληνική μουσική από την αρχαία έως τη βυζαντινή, τη δημοτική και τη σύγχρονη.

Η σύνδεση αυτή μπορεί να επιτευχθεί μέσω της διδασκαλίας σε ερασιτεχνικό ή επαγγελματικό επίπεδο από τα πρώτα χρόνια της ζωής του ανθρώπου. Έτσι πολύ εύκολα και ομαλά, σύντομα, θα διαπιστώσει πως υπάρχουν ακόμα ζωντανά πράγματα που τον ενώνουν με τους προγόνους του και τον σοφό πολιτισμό τους από τον οποίον θα του ήταν πολύ ωφέλιμο να παραδειγματιστεί. Και αυτά δεν είναι μόνο απεικονίσεις σε αγγεία και όστρακα, ούτε μάρμαρα και αγάλματα που τα αντικρύζει μόνο όταν πάει για επίσκεψη σε κάποιο μουσείο και οποιονδήποτε αρχαιολογικό χώρο ή στις σελίδες ενός σχολικού βιβλίου, το περιεχόμενο του οποίου το βλέπει σαν την εξεταστέα του ύλη. Τα μάρμαρα και οι αρχαίοι θησαυροί βρίσκονται συνεχώς κάτω από τα πόδια του, κάτω από το σπίτι του μα εκείνος δεν ανπλαμβάνεται, δεν συνειδητοποιεί πού στέκεται και πού βαδίζει. Μόνο η Μουσική έχει τον τρόπο και τη δύναμη να τον παιδεύσει, να τον ξυπνήσει και να τον ταξιδέψει από το χτες στο σήμερα εμπνέοντάς τον για το αύριο. Διότι η Μουσική είναι ατελείωτη, είναι ζωντανή και ενώ παίρνει διάφορες μορφές και φόρμες μέσα στο χρόνο και το χώρο, στη βάση της αλλά και στο σύνολό της είναι η ίδια μουσική που παρήγαγαν και άκουγαν οι αρχαίοι Έλληνες σε όλες τις φάσεις της καθημερινής ζωής τους.

Ακόμα και τα όργανα που χρησιμοποιεί η παραδοσιακή μας μουσική σήμερα είναι τα ίδια ή η εξέλιξη των αρχαίων προγόνων τους. Τα κρουστά όργανα για παράδειγμα έχουν παραμείνει απaráλλαχτα. Το σημερινό νταούλι είναι το αρχαίο τύμπανο, τα σημερινά ζίλια ή πατίνια είναι τα αρχαία κύμβαλα, τα σημερινά ξύλινα κουτάλια (χρησιμοποιούνται σαν όργανα) είναι τα αρχαία κρόταλα. Ο ταμπουράς, αυτό το έγχορδο λαουτοειδές όργανο που είναι το αντιπροσωπευτικότερο, κατά κάποιο

τρόπο, των ελληνικών παραδοσιακών οργάνων⁴¹, στην αρχαία Ελλάδα λεγόταν πανδούρα ή τρίχορδο. Εξέλιξή του είναι το σημερινό μπουζούκι.

Οι ρυθμοί επίσης, το λεγόμενο μέτρο, παραμένει το ίδιο απράλλαχτο και ποικίλο όπως ήταν στην αρχαιοελληνική μουσική και είναι στη Βυζαντινή και τη Λαϊκή Ελληνική Παραδοσιακή Μουσική. Ίδια παραμένουν επίσης τα βήματα των ελληνικών παραδοσιακών χορών και οι κινήσεις των χορευτών. Ο αρχαιοελληνικός επίτριτος είναι ο σημερινός καλαματιανός χορός. Τα παραδείγματα είναι άπειρα, γι' αυτό και η συγκριτική αυτή αναφορά στην ελληνική μουσική θα σταματήσει εδώ.

Η παιδεία όμως, γενικότερα, είναι αυτό που κάνει τον άνθρωπο πολιτισμένο και δίνεται από τους γονείς του και την πολιτεία. Στην αρχαία Ελλάδα κάποιος χωρίς μουσική παιδεία- ακόμα και αν διακρινόταν σε κάτι άλλο- αισθανόταν ντροπή για αυτή του την έλλειψη και γι' αυτό, ακόμα και σε μεγάλη ηλικία έπαιρνε μαθήματα μουσικής, πρωτίστως ως μια υποχρέωση απέναντι στον ίδιο του τον εαυτό.

Γίνεται έτσι, κατανοητή πλέον η ανάγκη για ένταξη και εφαρμογή, με όλο το βάρος και τη συνέπεια που της αρμόζει, της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής μέσα στο πρόγραμμα όχι μόνο ενός μουσικού ιδρύματος αλλά και ενός γενικού σχολείου. Πόσο μάλλον όταν πρόκειται για ένα Δημοτικό Ωδείο. Από 'κει και πέρα και έχοντας υπόψιν πως ουσιαστικά και τελικά η πολιτική λειτουργίας του Δημοτικού Ωδείου επαφείεται στην ανάγκη και την κρίση του εκάστοτε καλλιτεχνικού διευθυντή, η προτεραιότητα και το ενδιαφέρον που θα δειχθεί για την ύπαρξη, τη λειτουργία και ανάπτυξη του Παραδοσιακού Τμήματος του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας καταλήγει να είναι θέμα υποκειμενικό.

Από τη στιγμή, βέβαια, που θα παρθεί η απόφαση για κάτι τέτοιο, τα πράγματα πρέπει να γίνουν ολοκληρωμένα και με τη σειρά: κατ' αρχάς, πρέπει να γίνει εισαγωγή των ελληνικών παραδοσιακών οργάνων στα τμήματα της μουσικής προπαιδείωσης. Σε περίπτωση που ο υπάρχων μουσικοπαιδαγωγός δεν έχει τις σχετικές με αυτά τα όργανα γνώσεις θα πρέπει να επιμορφωθεί ή να ζητηθεί και να εξασφαλιστεί η συνδρομή ενός εξωτερικού ειδικού συνεργάτη. Έτσι τα παιδιά θα εξοικιωθούν με την μέχρι τώρα άγνωστη σ' αυτά μορφή των παραδοσιακών οργάνων και θα γνωρίσουν τον ήχο τους. Από 'κει και πέρα θα μπορούν πράγματι δίκαια- όταν έρθει η στιγμή- να διαλέξουν τον τρόπο και το πόσο θα ασχοληθούν με αυτά στη συνέχεια, όπως γίνεται και με τα όργανα της ευρωπαϊκής, καθιερωμένης δυτικής μουσικής.

Η στελέχωση, τώρα, του Παραδοσιακού Τμήματος είναι το επόμενο σημαντικό βήμα. Πολλά έχουν λεχθεί κατά καιρούς και από πολλούς για την οικονομική

⁴¹ Διότι μπορεί να παράγει τα διαστήματα που χρησιμοποιεί η Βυζαντινή Εκκλησιαστική μας Μουσική, η Λαϊκή Παραδοσιακή μας Μουσική και η οποία βασίζεται στο Τροπικό Σύστημα που χρησιμοποιούσε και η Αρχαία Ελληνική Μουσική.

δυσπραγεία και τη δήθεν έλλειψη στον τόπο της Καλαμάτας ανθρώπων επαγγελματιών που έχουν κάνει σπουδές πάνω στην ελληνική παραδοσιακή μουσική και έχουν την ανάλογη διδακτική εμπειρία σε συνδιασμό με την καλλιτεχνική δραστηριότητα στο χώρο. Αν αυτό ίσχυε στο παρελθόν και έτσι δικαιολογήτο ο ερχομός καθηγητή από την Αθήνα, σήμερα υπάρχει ικανός αριθμός ανθρώπων κατάλληλων να στελεχώσουν το Τμήμα, οι οποίοι είτε διαμένουν χρόνια στην Καλαμάτα και διδάσκουν το αντικείμενο, είτε είναι Καλαματιανοί που ξεκίνησαν τη σπουδή του αντικειμένου στην πόλη και συνεχίζουν τις σπουδές τους ή δραστηριοποιούνται επαγγελματικά αλλού. Εξάλλου η δυνατότητα πρόσληψης μεγάλου αριθμού καινούργιων καθηγητών στο Δημοτικό Ωδείο, και λόγω της δεδομένης οικονομικής στενότητας, είναι περιορισμένη.

Το τελευταίο βήμα αλλά όχι το λιγότερο σημαντικό είναι η ενημέρωση του κοινού και η προβολή του παραδοσιακού τμήματος με σωστό, έγκαιρο και μεθοδικό τρόπο από την πρώτη κιόλας μέρα λειτουργίας των σχολείων, με ενημερωτικά φυλλάδια και παρουσιάσεις σε κάθε ένα από αυτά, αλλά και παρουσιάσεις για τους ενήλικους. Μάλιστα αυτόν τον τρόπο προσέγγισης καινούριων μαθητών χρησιμοποιεί και το Μουσικό Σχολείο Καλαμάτας, ο οποίος αποδίδει ικανοποιητικά.

Όσον αφορά στη Σχολή Βυζαντινής Εκκλησιαστικής Μουσικής που διαθέτει το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας, ο αριθμός των μαθητών που είναι εγγεγραμμένοι δεν δικαιολογεί τον αφανή και σιωπηλό χαρακτήρα της. Πρέπει η δουλειά που γίνεται να βγαίνει προς τα έξω και αν γίνεται σωστά να εμποτίσει σιγά σιγά τα στασίδια των ιεροψαλτών στις εκκλησίες της πόλης και τα εκκλησάκια, διότι πολύ λίγες είναι πλέον οι ευκαιρίες ένας εκκλησιαζόμενος ή ένας επισκέπτης να ακούσει πραγματική βυζαντινή ψαλμωδία και όχι κακοφωνίες. Δεν είναι τυχαίο εξάλλου το γεγονός ότι από την αρχαιότητα έως σήμερα και σε όλες τις θρησκείες του κόσμου η μουσική παίζει ιδιαίτερο ρόλο στην επικοινωνία με το «θείο» και φανερώνει εξίσου πολλά για τον πολιτισμό και την κοινωνία που εδραιώνει ή την εδραιώνει.

Αν όχι μια πολιτιστική επιχείρηση του Δήμου, τότε ποιός έχει τη δυνατότητα και τα μέσα να αναδείξει την ιδιαιτερότητα της ελληνικής μουσικής και του ελληνικού πολιτισμού γενικότερα; Αν όχι η Δ.Ε.Π.Α.Κ. μέσω του Δημοτικού Ωδείου και της υποστήριξης που απολαμβάνει αυτό από την Ελληνική Πολιτεία αλλά και τους Ευρωπαϊκούς θεσμούς, τότε ποιός μπορεί ευκολότερα, πίο οργανωμένα και ολοκληρωμένα να φέρει κοντά στον κόσμο την ομορφιά και τα ωφέλη της μουσικής μας παράδοσης, σε βαθμό μάλιστα τέτοιο που πρόκειται για μια εντατική καλλιέργεια της μουσικής παιδείας και του πολιτισμού των ανθρώπων της περιοχής και όχι μόνο;

Όταν το Κράτος σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση επενδύσει σε κάτι τόσο πολύτιμο, τα αποτελέσματα θα είναι βραχυπρόθεσμα και μακρυπρόθεσμα με

αντίκτυπο όχι μόνο στην πνευματική καλλιέργεια των πολιτών αλλά και την οικονομική ανάπτυξη και ευημερία του τόπου. Με άλλα λόγια, όταν αξιοποιηθούν κατάλληλα τα μέσα που τελικά διαθέτει το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας και γενικότερα η Δ.Ε.Π.Α.Κ. μέσω της στήριξης που απολαμβάνει από το Υπουργείο Πολιτισμού και τον Δήμο, μπορεί να κάνει μια εκ νέου επένδυση στον πολιτιστικό τουρισμό, δηλαδή τον τουρισμό που βασίζεται στην ανάδειξη και προώθηση του πολιτιστικού θησαυρού ενός τόπου. Μέσα σ' αυτόν τον πολιτιστικό πλούτο που η Μεσσηνία και η γύρω περιοχές διαθέτουν μπορεί κάλλιστα να προστεθεί και να συντελέσει στην καλύτερη ανάδειξη του η Μουσική και οι άλλες Τέχνες (Χορός και Εικαστικά) που η Δ.Ε.Π.Α.Κ. καλύπτει, ξεκινώντας από τις πολιτιστικές ρίζες και την παράδοση και φτάνοντας σε πιο σύγχρονες μορφές.

Παραπάνω έγινε λόγος για την αλληλοεξαρτώμενη επίδραση της διοικητικής, οικονομικής και κοινωνικής συμπεριφοράς των τριών συμβαλλομένων για την ίδρυση της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και τη λειτουργία του Δημοτικού Ωδείου, στον τελικό αποδέκτη που είναι ο πολίτης. Και εκείνος όμως μέσω της δικής του συμπεριφοράς αλλά και της ιδιωτικής του πρωτοβουλίας μπορεί να συμβάλλει στην ενίσχυση της πολιτιστικής δράσης των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης- και πιο συγκεκριμένα το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας- αξιοποιώντας τον θεσμό της χορηγίας.

◊

Αν η χορηγία ξεπεράσει τα στενά και καθιερωμένα ίσως όρια της χρηματοδότησης μεμονωμένων καλλιτεχνικών εκδηλώσεων και επεκτεινόταν στο χώρο της μόνιμης υποστήριξης δημιουργίας και δραστηριοποίησης νέων μουσικών σχολών ή σχημάτων που ενδιαφέρεται να αναπτύξει το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας, θα οδηγούσε το τελευταίο στην απογείωση.

Ακόμα πιο συγκεκριμένα, θα έλυne το τεράστιο πρόβλημα της έλλειψης- εδώ και πολλά χρόνια- Τμήματος Παραδοσιακής Μουσικής στο Ωδείο, για το οποίο, ως δικαιολογία διαρκούς αναβολής της δημιουργίας του προβάλλεται η έλλειψη οικονομικών πόρων. Μάλιστα, αυτό το Τμήμα του Δημοτικού Ωδείου θα μπορούσε ενδεχομένως να το χρηματοδοτήσει κάποιος όπως η κ. Καρέλια, η οποία, εκτός των άλλων, δραστηριοποιείται στο χώρο της ελληνικής παράδοσης μέσω της υποστήριξης που παρέχει στο Σύλλογο του Λυκείου Ελληνίδων της Καλαμάτας.

Η χορηγία κάποιου στο συγκεκριμένο τμήμα του Δημοτικού Ωδείου θα μπορούσε να έχει, ακόμα, τη μορφή χρηματοδότησης μιας έρευνας καταγραφής, για παράδειγμα, των μουσικών και εθιμικών παραδόσεων της Μεσσηνίας ή της ευρύτερης περιοχής της Πελοποννήσου ή και ενός άλλου τόπου στον οποίο υπάρχει αίμα ελληνικό. Η συγκέντρωση και η μελέτη του θα εχρησιμοποιείτο για λόγους παιδαγωγικούς και διδακτικούς καθώς και για την έκδοση μουσικού και λαογραφικού

λευκώματος συνοδευόμενο από ψηφιακό δίσκο., τη διανομή και προώθηση του οποίου θα αναλάμβανε το Δημοτικό Ωδείο και η Δ.Ε.Π.Α.Κ. προς ενημέρωση όλων των πολιτιστικών φορέων και των σχολείων του τόπου. Μέσα σ' αυτά τα πλαίσια θα μπορούσε να γίνει μια πολύ εποικοδομητική συνεργασία του Παραδοσιακού Τμήματος του Δημοτικού Ωδείου με το Μουσικό Σχολείο Καλαμάτας.

Ακόμη, η υποστήριξη ενός ιδρύματος όπως π.χ. αυτό του κ. Κωστόπουλου στην νεοϊδρυθείσα από το Ωδείο Δημοτική Παιδική Χορωδία, θα μπορούσε να αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα για τη διατήρηση του κοινωνικού της χαρακτήρα (εφόσον τα μέλη που τη στελεχώνουν συμμετέχουν δωρεάν). Αλλά και η υποστήριξη οποιουδήποτε ευκατάστατου πολίτη- χορηγού μεμονωμένων εκδηλώσεων ή δραστηριοτήτων του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας που θα εμπλουτίσουν κι άλλο τη μουσική ζωή της πόλης θα ήταν ιδιαίτερος σημαντική.

Κάτι ανάλογο μπορεί να συμβεί και στο θέμα των υποτροφιών που χορηγούνται μέσω του Ωδείου. Πέρα από τις υποτροφίες που χορηγούνται για ένα έτος σπουδών στο Δημοτικό Ωδείο, το Διοικητικό Συμβούλιο της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και ο Δήμος Καλαμάτας μπορούν να χορηγήσουν έναν αριθμό υποτροφιών για το εσωτερικό ή το εξωτερικό και να ορίσουν το ύψος του ποσού και τη διάρκεια κάθε υποτροφίας σε ταλαντούχους απόφοιτους του Ωδείου. Οι υποτροφίες και τα άτομα που τις κερδίζουν κανονικά προσδιορίζονται κάθε χρόνο με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση των καθηγητών του Ωδείου. Λόγω και πάλι όμως της πολιτικής λιτότητας και περικοπών, όπου δύναται, που επιβάλλεται από την χρονικά, τουλάχιστον, οικονομική ασυνέπεια του Υπουργείου Πολιτισμού αλλά και εξ αιτίας ίσως μιας όχι τόσο συνεπής διαχείρισης στο παρελθόν, η χορήγηση των υποτροφιών σε αποφοίτους έχει αδρανήσει τελευταία. Σ' αυτό το σημείο και εφόσον βέβαια υπάρχουν τα ανάλογα ταλέντα και τα οποία έχουν αποδείξει την εργατικότητα και τη συνέπεια στη σπουδή τους, ένας ιδιωτικός φορέας ή ένας ιδιώτης με οικονομική δυνατότητα θα μπορούσε μέσω της χορηγίας του να καλύψει το κενό.

◇

Όσον αφορά στον Εσωτερικό Διαγωνισμό του Ωδείου, όπως μέχρι πρότινος διεξαγόταν, τα πράγματα δε γίνονταν σωστά ούτε δίκαια. Οι κερδίσαντες των υποτροφιών μαθητές δεν ήταν όλοι συνεπείς στις υποχρεώσεις τους όχι μόνο απέναντι στο Ωδείο αλλά ούτε στον εαυτό τους (και άρα για ποιά Παιδεία μιλάμε;). Μέσα στα προηγούμενα έξι χρόνια υπήρξε μαθητής που κέρδισε την υποτροφία για την επόμενη χρονιά σπουδών του στο Ωδείο και αντί να τιμήσει τους δασκάλους του και το Ωδείο που τον επέλεξαν και να ωφελήσει τον εαυτό του κάνοντας μια προσπάθεια και έχοντας μια συμπεριφορά αντάξια της υποτροφίας που κέρδισε, έγινε αδιάφορος, ασυνεπής και αγνώμων, είρων και αυθάδης. Δεν υπήρξε προσωπική πρόοδος στο

μάθημά του και δεν εμφανίστηκε σχεδόν σε καμία εκδήλωση του Ωδείου. Παρ' όλ' αυτά, την επόμενη χρονιά ο δάσκαλός του τον πρότεινε και πάλι για τη διεκδίκηση υποτροφίας. Προς «συμμόρφωσή του», το Ωδείο δέχτηκε τη συμμετοχή του και μάλιστα του χορήγησε και δεύτερη υποτροφία για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά. Το αποτέλεσμα; Την επόμενη χρονιά που ήταν υπότροφος σχεδόν δεν εμφανίστηκε ούτε για μάθημα αλλά και τις λίγες φορές που το έκανε η απόδοση και η συμπεριφορά του ήταν τουλάχιστον απογοητευτική.

Το γεγονός και η έκβαση που αυτό πήρε δείχνει- αν μη τί άλλο- τον κακό και κυρίως μη παιδαγωγικό χειρισμό του θέματος. Ίσως μάλιστα αυτό δεν έχει να κάνει μεμονωμένα με το συγκεκριμένο θέμα αλλά και με τη γενικότερη αντίληψη και στάση του Δημοτικού Ωδείου προς τα άτομα και τους θεσμούς ή ακόμα και τη βαθύτερη συνειδητοποίηση του έργου που επιτελεί. Δε θα γίνει αναφορά στους λόγους που δικαιολογούν τη συμπεριφορά του μαθητή, γιατί όπως είναι φανερό αυτό έχει να κάνει με την ουσιαστική απουσία των γονέων του στην ανατροφή του.

Η παιδεία, όπως είπαμε και προηγουμένως είναι κάτι το οποίο προσφέρεται αρχικά από τους γονείς, την οικογένεια και αποκτάται με έναν σχετικό κόπο από το παιδί στη διάρκεια της ανάπτυξης και διαμόρφωσής του. Δυστυχώς εκεί και χωρίς την προσωπική αίτηση του γονιού κανείς τρίτος δεν μπορεί να επέμβει. Όταν όμως το παιδί είναι μαθητής σε ένα οποιοδήποτε εκπαιδευτικό ίδρυμα, την ευθύνη της συμπεριφοράς του και των προνομίων ή μη που απολαμβάνει είναι ευθύνη του ιδρύματος και των ανθρώπων που το στελεχώνουν και το εκπροσωπούν.

Στην Αρχαία Ελλάδα το παιδί πήγαινε στο δάσκαλο συνοδεία του παιδαγωγού, ο οποίος φρόντιζε για τη συμπεριφορά του στη διάρκεια του μαθήματος αλλά και για τη μελέτη του στο σπίτι, σύμφωνα με αυτά που είχε υποδείξει ο δάσκαλος στο μάθημα. Όταν στη θέση του παιδαγωγού βρισκόταν ο παιδονόμος- ανάλογα με τους κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς θεσμούς της πολιτείας στην οποία ανήκε και μεγάλωνε- αυτός είχε κυρίως την ευθύνη του ήθους του παιδιού χωρίς να επιτηρεί τόσο τη μέθοδο ή την ικανότητα εκμάθησης του μαθητή. Πάντως και στις δύο περιπτώσεις μέλημα του παιδαγωγού και του παιδονόμου ήταν η φροντίδα για την πνευματική και ηθική προαγωγή του παιδιού.

Σήμερα παιδαγωγός οφείλει να είναι κάθε δάσκαλος του μαθητή και παιδονόμος ο γονιός του. Αν δε γίνει κανένα από τα δύο τότε το παιδί είναι χαμένο και μαζί του χάνεται κάθε κίνηση επιβράβευσης ή προόδου. Με άλλα λόγια, θα έπρεπε να επαναπροσδιοριστούν- και αν μέχρι τώρα δεν είχαν υπάρξει να προσδιοριστούν- τα κριτήρια για τη συμμετοχή κατ' αρχάς του σπουδαστή σε διαγωνισμό υποτροφιών του Ωδείου και κατά δεύτερον για τη χορήγηση της υποτροφίας σε αυτόν.

Τα κριτήρια αυτά πρέπει να γίνονται γνωστά εκ των προτέρων και εγκαίρως σε καθηγητή και σπουδαστή. Εννοείται πως στους καθηγητές που έχουν ρόλο εξεταστικής επιτροπής η γνώση αυτή θεωρείται δεδομένη. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να είναι σαφή, σταθερά και δικαιολογημένα. Μπορεί να είναι αναγκαίος ο διαχωρισμός των διαγωνιζομένων σε επίπεδα ή ηλικίες. Όταν αυτό δεν είναι δυνατό, ενώ στην πράξη είναι απαραίτητο, ή σε κάθε περίπτωση για τη χορήγηση υποτροφιών, ίσως να ήταν καλύτερα ο Διαγωνισμός αυτός να έχει τη μορφή απλής ακρόασης από τους καθηγητές του Ωδείου και να επιλέγεται ο καταλληλότερος μαθητής για να εκπροσωπήσει το Ωδείο σε εκδηλώσεις που έχουν να κάνουν με την ανάδειξη της εικόνας του και της δουλειάς που προσφέρει.

Η επιλογή του μαθητή πρέπει να είναι και να φαίνεται τιμή προς τον ίδιο αλλά και προς το Ωδείο, διότι και εκείνο με τη σειρά του τιμάται από την παρουσία και τη συμμετοχή ενός μαθητή που με το σύνολο της συμπεριφοράς και της προόδου του αποτελεί θετικό πρότυπο. Επιπλέον με αυτόν τον τρόπο δεν υπάρχουν έξοδα μετάκλησης εξωτερικής επιτροπής για το Διαγωνισμό, ούτε και χορήγησης υποτροφίας. Σε αντιστάθμισμα αυτού έρχεται η ηθική ικανοποίηση από την απόδοση ουσιαστικής, αμοιβαίας και ειλικρινούς εκτίμησης.

Ένας τρόπος να φέρει το Δημοτικό Ωδείο όλους τους γονείς περισσότερο κοντά στα παιδιά τους και στον κόπο που καταβάλουν ή τον τρόπο που γίνεται και αντιμετωπίζουν την εκπαίδευσή τους στο αντικείμενο που έχουν επιλέξει, ίσως είναι η θεσμοθέτηση της παρακολούθησης ανοιχτών μαθημάτων για τους γονείς σε τακτά χρονικά διαστήματα. Έτσι ο γονιός θα έχει καλύτερη γνώση της συμπεριφοράς και της προσπάθειας που καταβάλει το παιδί του και ο δάσκαλός του, θα ενημερώνεται και θα χαιρείται αφού θα μπορεί να εκτιμά και ο ίδιος την πρόοδο του παιδιού του και το αποτέλεσμα και των δικών του κόπων και προσπαθειών.

Ίσως ακόμα να ήταν χρήσιμη μια τακτική- εξαμηνιαία ίσως- συνάντηση καθηγητών-διδασκάλων του Ωδείου και γονιών, η οποία θα είχε σεμιναριακό χαρακτήρα και παιδαγωγικό περιεχόμενο που θ' αφορούσε τόσο στους μαθητές όσο και στους γονείς τους. Σκοπό και αντικείμενο- η συνάντηση αυτή- θα είχε την βοήθεια που μπορεί να προσφερθεί από τους γονείς στα παιδιά τους τα οποία φοιτούν στο Δημοτικό Ωδείο αλλά και επαγγέλλονται μαθητές γενικότερα.

Η συγκεκριμένη αντιμετώπιση, πιστεύω πως θα διευκόλυνε πολύ τα πράγματα αλλά και τις ζωές πολλών ανθρώπων. Διότι πολλοί είναι οι γονείς-ιδιαιτέρως στην επαρχία- που αν και στέλνουν το παιδί τους σε μια μουσική σχολή ή στο Μουσικό Σχολείο ή στο Δημοτικό Ωδείο, δεν είναι μια πράξη που κάνουν πάντα συνειδητά και με γνώση αλλά πολλές φορές με δυσπιστία, φόβο και άγνοια για κάτι που δεν τυχαίνει να γνωρίζουν. Ανάλογη είναι και η μετέπειτα συμπεριφορά τους τόσο απέναντι στο παιδί

όσο και απέναντι στη σχολή του. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο τρόποι σαν τον παραπάνω αλλά και άλλοι (όπως π.χ. οι γονείς να δέχονται ονομαστική πρόσκληση επιστολή για μια εκδήλωση του Ωδείου στην οποία συμμετέχει το παιδί τους ή συμμαθητές του) που αποσκοπούν στην ενημέρωση και εξοικίωση πολλές φορές των γονιών με αυτό που σπουδάζουν τα παιδιά τους θα ήταν ιδιαίτερος ωφέλιμοι για το σύνολο των πολιτών.

Οι πιο δημοφιλείς σχολές του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας, αν λάβουμε υπ' όψιν τον αριθμό των σπουδαστών που έχουν ετησίως, είναι η σχολή πιάνου και η σχολή κιθάρας. Εκτός του ότι τα δύο αυτά όργανα είναι ιδιαίτερος εύηχα, είναι και ιδιαίτερος γνωστά και πολυδιαφημισμένα σε όλον σχεδόν τον κόσμο. Το πιάνο είναι επιπλέον ένα όργανο του οποίου η εκμάθηση έχει καθιερωθεί σαν υποχρεωτική για τη λήψη οποιουδήποτε ανγνωρισμένου τίτλου σπουδών που αφορά στη σπουδή της κλασσικής δυτικής μουσικής θεωρίας ή πράξης. Ακόμα και το πιάνο το οποίο θεωρείται από τους πολλούς ως το κατεξοχήν ευρωπαϊκό όργανο που αντιπροσωπεύει πλήρως τη μουσική της Δύσης, έχει τις ρίζες του στην αρχαία ύδραυλη που εφήμε ο Κτησίβιος ο Αλεξανδρέας, μηχανικός του 3^{ου} αιώνα π. Χ. Η κιθάρα, αν και έχει το όνομα της αρχαιοελληνικής κιθάρας, δεν έχει τη μορφή της η οποία τότε προσομοίαζε περισσότερο στη σημερινή άρπα σε σμίκρυνση. Η κιθάρα είναι όργανο γλυκόηχο και ελαφρύ, εύκολο στις μετακινήσεις και ικανό να υπηρετήσει πολλά είδη μουσικής. Αυτοί είναι μόνο μερικοί λόγοι που κάνουν τα δύο αυτά όργανα αγαπητά. Με την ανάλογη μεταχείριση τα περισσότερα όργανα μπορούν να γίνουν εξίσου προσεγγίσιμα και αγαπητά.

Παρ' όλ' αυτά, εντονότερο πρόβλημα του Δημοτικού Ωδείου παραμένει το οικονομικό. Εδώ, πέρα από την ευθύνη του κράτους, πολύ μεγάλη ευθύνη έχει ο Δήμος για τη διαχείριση των οικονομικών και το χειρισμό των κοινωνικών και οικονομικών καταστάσεων. Ανάλογη ευθύνη έχουν όλοι οι καλλιτεχνικοί διευθυντές που πέρασαν από τη διοίκηση του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Δ.Ε.Π.Α.Κ. για την κοινωνική και διοικητική τους συνέπεια. Η Τ.Α. δεν είναι η αρχή του κακού, είναι όμως ο ενδιάμεσος κρίκος μεταξύ Κράτους και πολίτη και οφείλει τουλάχιστον να εξομαλύνει τις καταστάσεις και να μειώσει τα δυσάρεστα αποτελέσματα που έχει ο κακός προγραμματισμός και η ασυνέπεια του ίδιου του Κράτους, το οποίο κανονικά θα έπρεπε να είναι και να δίνει το καλό παράδειγμα.

Δυστυχώς, ο επιπόλαιος ίσως χειρισμός των οικονομικών αλλά και των καταστάσεων σε σχέση με τις ουσιαστικές ανάγκες ενός σύγχρονου και δραστήριου Ωδείου που θα έπρεπε να γνωρίζει συγχρόνως τη συνύπαρξή του ανάμεσα σε συνθήκες οικονομικές και κοινωνικές πραγματικές και στις οποίες ζουν όλοι, οδήγησε

στην συνεχώς αυξανόμενη δημιουργία χρεών. Η συνεχόμενη αύξηση στα δίδακτρα, οι περικοπές σε ανθρώπινο δυναμικό αλλά και σε επικείμενες συνεργασίες μειώνουν την ανταγωνιστικότητα του Ωδείου, τουλάχιστον όσον αφορά στα δίδακτρα και έτσι σταδιακά αναιρείται ο κοινωνικός του χαρακτήρας, ενώ αρχίζει να διαφαίνεται ως λύση για την φυσιολογική ή και αυτόνομη συνέχιση της ύπαρξής του, η λειτουργία του με νέα, ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια.

◇

Επιπλέον πρόβλημα για το Δημοτικό Ωδείο είναι το διογκωμένο σε αριθμό Διοικητικό προσωπικό της Δ.Ε.Π.Α.Κ. γιατί δημιουργεί ένα πολύ υψηλό λειτουργικό κόστος χωρίς να έχει ποτέ έσοδα. Το Ταμείο των τριών Τομέων της Δ.Ε.Π.Α.Κ. είναι κοινό, πράγμα που σημαίνει ότι ούτε η Σχολή Χορού, ούτε η Σχολή Εικαστικών, ούτε και το Δημοτικό Ωδείο μπορούν να λειτουργήσουν, οικονομικά, το καθένα ξεχωριστά. Παρ'όλ' αυτά, το Ωδείο καλύπτει με τα έσοδά του το μισά περίπου των λειτουργικών του εξόδων, η Σχολή Χορού το 60% και η Σχολή Εικαστικών το 40% των εξόδων της, ενώ ο Διοικητικός Τομέας της Δ.Ε.Π.Α.Κ. φέρει, όπως είναι αναμενόμενο, μόνο έξοδα.

Το ουσιαστικό πρόβλημα του Διοικητικού Τομέα που μεταφέρεται στους άλλους Τομείς είναι πως υπάρχουν περισσότεροι άνθρωποι από όσους πραγματικά η Δημοτική Επιχείρηση χρειάζεται, οι οποίοι δεν μπορούν, φυσικά, να τοποθετηθούν οπουδήποτε, ενώ ταυτόχρονα λείπουν άλλοι από θέσεις που χρειάζονται. Από τους τριαντάξι διοικητικούς υπαλλήλους μόνο οι δύο έχουν πανεπιστημιακό επίπεδο μόρφωσης. Από τους υπόλοιπους μόνο κάποιοι μπορούν να απασχοληθούν στην γραμματειακή υποστήριξη ενώ οι άλλοι, έχοντας τελειώσει μόνο το Δημοτικό ή το Γυμνάσιο μπορούν να εργαστούν μονάχα ως κλητήρες ή θυρωροί.

Κανονικά, ο Δήμος πρέπει να μετακινήσει αυτούς τους ανθρώπους σε άλλες επιχειρήσεις και να προκηρύξει την πρόσληψη άλλων και όσων χρειάζονται, εκεί που χρειάζονται. Μια τέτοια προκήρυξη πρέπει να αφορά την πρόσληψη ενός πολιτιστικού μάνατζερ, ενός ειδικευμένου ανθρώπου που θα ασχολείται με την ανεύρεση χορηγιών και την σωστή εκμετάλλευση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων που υπάρχουν για τον πολιτισμό και θα μπορούσαν να αφορούν και τους τρεις τομείς της Δ.Ε.Π.Α.Κ.⁴²

⁴² Ο θεσμός της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης που εισήχθη το 1985 με πρωτοβουλία της Μελίνας Μερκούρη κατά τη διάρκεια της θητείας της ως Υπουργός Πολιτισμού και που έκτοτε καθιερώθηκε η ανακήρυξη κάθε χρόνο μιας ευρωπαϊκής πρωτεύουσας ως τέτοια για να φιλοξενήσει διάφορες πολιτιστικές δραστηριότητες και έτσι να ωφεληθεί από την προβολή των δικών της πολιτιστικών χαρακτηριστικών αλλά και σε υποδομή, σε εμπειρία και τελικά σε πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη, οδήγησε στη δημιουργία πολιτιστικών προγραμμάτων για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στόχος τέθηκε η ανάδειξη κάθε χρόνο μιας διαφορετικής πτυχής της ευρωπαϊκής πολιτιστικής παράδοσης η οποία χρωματίζει με το δικό της τρόπο τον πολιτισμό στην Ευρώπη έχοντας κάνει συνείδηση το γεγονός πως η διαφορετικότητα τελικά είναι αυτή που ενώνει την Ευρώπη πολιτιστικά.

Ενδεικτικά αναφέρονται το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα «Καλειδοσκόπιο» μέσω του οποίου παρέχεται οικονομική αλλά και άλλη συνδρομή για μια σειρά πολιτιστικών δραστηριοτήτων με στόχο

Αυτό που πρέπει να γίνει αντιληπτό είναι πως το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας, θέλοντας να είναι αντάξιο του μοντέρνου και ανάλαφρου χαρακτήρα του, τον απαλλαγμένο από την σχολαστικότητα και τη σοβαροφάνεια ενός κλασικού Ωδείου τρόπο διδασκαλίας αλλά και εξέτασης, οφείλει ωστόσο να είναι συνεπές και αυστηρό τόσο ως προς τις υποχρεώσεις του όσο και ως προς τις απαιτήσεις του για τη μουσική παιδεία αλλά και τη γενικότερη παιδεία που προσφέρει μέσω της δύναμης της αγωγής που διακατέχει τη Μουσική.

Κατά τη άποψή μου, δεν τίθεται θέμα ηθικής όταν πρέπει το Ωδείο να απαγορεύει την είσοδο στις εξετάσεις ενός οκτάχρονου παιδιού που η απουσία του γονιού είναι φανερή και ολοκληρωτική και επαναλαμβανόμενη. Ή μάλλον τίθεται θέμα με την έννοια της ανάγκης για επιβολή των ανάλογων κυρώσεων λόγω της ασυνέπειας του γονέα με το σωστό χειρισμό και παιδαγωγικό ενδιαφέρον ως προς το παιδί και γιατί όχι και τον γονιό. Από 'κει και πέρα όμως τίθεται θέμα αρχής αν η συμμόρφωση δεν επέλθει και χωρίς συζήτηση ή νέους όρους συνεχιστεί η φοίτηση.

Όταν γίνεται λόγος για ένα ίδρυμα παιδευτικό το οποίο μάλιστα δεν είναι καν ιδιωτικό αλλά δημοτικό, θα έπρεπε να είναι απολύτως αυτόνοτο και κατανοητό πως η παιδεία δεν διαιρείται ούτε λειτουργεί τμηματικά. Η παιδεία φαίνεται και πρέπει να καλλιεργείται σε όλα τα επίπεδα και τις εκφάνσεις της ζωής και ιδιαίτερα της μαθητικής. Το ίδιο και ο πολιτισμός ο οποίος αποτελεί κατ' αρχήν στάση ζωής προσωπικής και κατ' επέκταση κοινωνικής. Δυστυχώς όμως ζούμε σε εποχές που η ασυνέπεια και ο εκφυλισμός έχουν γίνει κύρια χαρακτηριστικά της πολιτικής και κοινωνικής ζωής και τα πρότυπα που προβάλλονται ως καθιερωμένα είναι παραδείγματα προς αποφυγή. Μέχρι και ενημέρωση του πολίτη από τα αρμόδια ραδιοφωνικά αλλά κυρίως τηλεοπτικά μέσα γίνεται μάλλον προς αποχαύνωση και αποσυντονισμό του ανθρώπινου εγκεφάλου.⁴³

Έτσι η ανάγκη για καλλιέργεια υγιούς παιδείας γίνεται επιτακτική. Σήμερα το να γίνει κανείς θέαμα είναι το πλέον εύκολο. Το δύσκολο είναι να διατηρηθεί κανείς φυσιολογικός και να πλάσει τα βιολογικά παιδιά ή τους μαθητές του να είναι και να

την ανάδειξη των ευρωπαϊκών πολιτιστικών παραδόσεων την τόνωση της συνεργασίας σχετικά με τα πολιτιστικά προγράμματα δράσης, καθώς και ο θεσμός των Αδελφοποίησης Πόλεων μέσω του οποίου δίνεται η ευκαιρία προσέγγισης των λαών μεταξύ τους, της επικοινωνίας τους και της δημιουργίας βαθιών σχέσεων που προάγουν τον πολιτισμό.

⁴³ Ενδεικτικό είναι το γεγονός πως σε άλλα τηλεοπτικά κανάλια των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης οι ειδήσεις καταλαμβάνουν το κάτω μέρος της οθόνης με τη μορφή μικροσκοπικών γραμμάτων μέσα σε μια στενή λεζάντα, ενώ το κύριο μέρος της οθόνης της τηλεόρασης καταλαμβάνεται από τα γεγονότα στα νυχτερινά μαγαζιά προβάλλοντάς τα μάλιστα ως καλλιτεχνικά νέα, ενώ σε άλλα κανάλια κάθε έννοια διαλόγου, αλληλοσεβασμού των ατόμων και της ίδιας της ελληνικής γλώσσας έχει καταργηθεί.

συμπεριφέρονται φυσιολογικά και ευσυνείδητα. Η Μουσική και η παιδαγωγικά εντακτική και μεθοδική καλλιέργειά της έχει τη δύναμη να βοηθήσει πολύ σ' αυτό. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν (ίσως γιατί εκείνοι είχαν τα μάτια της συνείδησής τους ανοιχτά) πως η Μουσική μπορεί να χτίσει ή να γκρεμίσει μια πολιτεία...

Τελικώς, ερχόμενοι πάλι στο θέμα που εξετάζουμε, δηλαδή το πώς το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας στέκεται μέσα σε όλη αυτήν την κατάσταση, παρατηρούμε πως η καλύτερη θεωρία χωρίς την ανάλογη πράξη δεν έχει τα ποθητά αποτελέσματα και πολλές φορές μάλιστα φέρνει τα αντίθετα. Δεν μπορεί κανείς να λέει πως στο Ωδείο όλα είναι εντάξει όταν μια μικρή λεπτομέρεια, αν αφεθεί, μπορεί να προκαλέσει καταστροφή είτε αυτή αφορά τους πάντες ή έναν και μόνο άνθρωπο. Για να δοθεί ένα παράδειγμα, θα γίνει αναφορά στο γεγονός ότι λόγω οικονομικής στενότητας- και θα συμπλήρωνα, και προτεραιοτήτων- τα πιάνο που βρίσκονται στις αίθουσες διδασκαλίας του Δημοτικού Ωδείου κουρδίζονται μόνο μία φορά το χρόνο ενώ χρειάζεται δύο, με αποτέλεσμα το μισό σχεδόν διάστημα τα όργανα να παραμένουν ξεκούρδιστα. Για κάποιον που δε γνωρίζει, αυτό φαίνεται από αμελητέο έως γελοίο. Για έναν μουσικό όμως και κυρίως για έναν μικρό μουσικό που πλάθεται, είναι καταστροφικό.

Μικρές τέτοιες λεπτομέρειες, κινήσεις ή κουβέντες μπορεί να επηρεάσουν τόσο δραματικά όσο και αφανώς την ψυχοσύνθεση του εύπλαστου μαθητή ο οποίος για να κατανοήσει και να διδαχθεί τη μουσική πρέπει εκτός από το μυαλό του να έχει ανοιχτή και την ψυχή του.

Παρ' όλα αυτά, καμία πρόοδος δε μπορεί να συντελεστεί αν σε ένα γεγονός ή σε μια δεδομένη κατάσταση- όπως αυτή της ύπαρξης και λειτουργίας του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας- δεν αναγνωριστούν και και παρατηρηθούν τα θετικά στοιχεία. Έτσι οφείλουμε να παραδεχτούμε το γεγονός πως το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας μέσα σε όλες τις αντιξοότητες των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών αλλά και αυτών που δημιουργεί ο υποκειμενικός παράγοντας του ανθρώπου, εδώ και είκοσι χρόνια αποτελεί ουσιαστικό και πολύτιμο κύτταρο πολιτισμού και εκπαίδευσης για τον τόπο και τους ανθρώπους του.

3.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ:

Τελικώς, η Προγραμματική Σύμβαση που ανανέωσε τη λειτουργία της Δ.Ε.Π.Α.Κ. για δέκα χρόνια μετά το 1995, λήγει το Δεκέμβριο του 2005- σημείο κομβικό για το τί μέλλει γενέσθαι-. Αν η σύμβαση ανανεωθεί θα πρέπει να προστεθεί στους όρους της η συνέπεια στο θέμα της καταβολής της επιχορήγησης από το Υπουργείο Πολιτισμού και τον Δήμο, καθώς και η αναζήτηση κι άλλων πηγών οικονομικών πόρων όπως θα μπορούσαν να είναι τα υπάρχοντα ευρωπαϊκά προγράμματα για τον πολιτισμό και οι χορηγίες. Διαφορετικά, το Ωδείο και στο σύνολό της η Δ.Ε.Π.Α.Κ. δεν μπορεί να ανταπεξέλθει στις οικονομικές της υποχρεώσεις όπως αυτές απέναντι στην Εφορία και το ΙΚΑ, με αποτέλεσμα την επιβολή προστίμων που μεγαλώνουν το οικονομικό της πρόβλημα. Έτσι ανακυκλώνεται η τακτική της ασυνέπειας και το Ωδείο προκειμένου να εξοφλήσει αυτές τις οικονομικές οφειλές στερεί από τις πληρωμές των καθηγητών του.

Στην περίπτωση που δεν ανανεωθεί η σύμβαση, τότε το Ωδείο θα πρέπει να λειτουργήσει πλέον με καθαρά ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια. Για να υπάρξει βέβαια και στη συνέχεια ως Δημοτικό Ωδείο θα πρέπει η Δ.Ε.Π.Α.Κ. να υπογράψει άλλη Προγραμματική Σύμβαση με τον Δήμο Καλαμάτας ο οποίος θα καταβάλει από την πλευρά του ως επιχορήγηση όχι μόνο το 33% των λειτουργικών εξόδων αλλά και το υπόλοιπο 17% που μέχρι τη λήξη της Προγραμματικής Σύμβασης του 1995 κατέβαλε το Υπουργείο Πολιτισμού. Το άλλο 50% μπορεί να προέρχεται από τα δίδακτρα.

Αν έχουν τα πράγματα ακόμα πιο διαφορετικά, τότε τα δίδακτρα θα ανέβουν τόσο ώστε το Ωδείο να γίνει ανταποδοτικό. Σ' αυτήν την περίπτωση, και οι τρεις Σχολές της Δ.Ε.Π.Α.Κ. θα μπορούσαν να λειτουργήσουν, όσον αφορά αποκλειστικά τα δικά τους λειτουργικά έξοδα στο πλαίσιο της καθαρά εκπαιδευτικής λειτουργίας τους. Πάλι όμως παραμένει το θέμα της πληρωμής των διοικητικών υπαλλήλων της Δ.Ε.Π.Α.Κ.

Έτσι αν αλλάξουν τα κριτήρια λειτουργίας του Δημοτικού Ωδείου και της Δ.Ε.Π.Α.Κ. γενικότερα θα πρέπει να αλλάξει και η υπάρχουσα μορφή της.

Είναι φανερό λοιπόν πως οι δυνατότητες πρόωθησης της πολιτιστικής ανάπτυξης από την Τ.Α. συνδέονται άμεσα με τη γενικότερη ανάπτυξη του θεσμού όπως τη διοικητική και οικονομική αυτοτέλειά της, αλλά και τον ειδικότερο τρόπο εφαρμογής του, όπως αποδεικνύουν οι πραγματικές συνθήκες και τα γεγονότα. Και όλα αυτά συγκλίνουν προς μία απαίτηση: την εξεύρεση ιδίων πόρων από την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Ο ρόλος της Τ.Α. στο θέμα της πολιτιστικής ανάπτυξης ενός τόπου είναι καθοριστικός, ιδιαίτερος μάλιστα αν μέσα από αυτήν θέλει να καταδείξει τον κοινωνικό

της χαρακτήρα. Η Τ.Α. θα πρέπει να είναι αυτόνομη, οργανωμένη και συνεπής, έχοντας πραγματικό ενδιαφέρον για τον τόπο και τους πολίτες του. Χρέος και ευθύνη της είναι η δημιουργία και η εξασφάλιση εκείνων των φυσιολογικών καθημερινών θεωρητικών αλλά και άκρως πρακτικών και πραγματικών συνθηκών μέσα στις οποίες θα μπορεί κάθε πολιτιστική πράξη να φυτρώσει, να αναπτυχθεί, να ανθίσει και να αποδώσει καρπούς μακροχρόνια και σταθερά, χτίζοντας γερές βάσεις για τις επόμενες γενιές.

Ο κάθε πολίτης από την πλευρά του θα πρέπει να είναι συνεπής και να αναζητάει και να επιδιώκει πάντα το καλύτερο, σκεπτόμενος όχι μόνο τον εαυτό του αλλά και το συμπολίτη του. Μια καλή αρχή σ' αυτό θα ήταν να ξεκινούσε από τα παιδιά του. Θα πρέπει ακόμα να είναι πρόθυμος για έρευνα και για μάθηση και να έχει κριτική στάση απέναντι στα γεγονότα, κάνοντας το ίδιο πάντοτε και με τον εαυτό του. Μόνο τότε μπορεί να βλέπει τα πράγματα καθαρά καθώς και τα αίτια των γεγονότων. Έτσι μπορεί με τη στάση που θα επιλέξει και θα κρατήσει να διαμορφώσει τις συνθήκες εκείνες στην κοινωνία του που θα λειτουργήσουν προς όφελος δικό του και των παιδιών του.

Η Μουσική Παιδεία, η τόσο αναγκαία για μια ολοκληρωμένη γενική παιδεία η οποία πλάθει φυσιολογικούς, ευσυνείδητους και πολιτισμένους ανθρώπους που μπορούν να χαίρονται και να απολαμβάνουν τη ζωή, όσο και για τους ανθρώπους που σπουδάζουν, ζουν, ανακαλύπτονται και αποκαλύπτονται μέσα από τη μουσική και σταδιοδρομούν επαγγελματικά υπηρετώντας τη, προσφέροντας εκείνο που έχουν να καταθέσουν ή να μοιραστούν με τον κόσμο που τους περιβάλλει, μπορεί να υπάρξει και να καλλιεργηθεί σε έναν τόπο όπως η Καλαμάτα, μέσω του Δημοτικού της Ωδείου.

Οι δυνατότητες υπάρχουν, σκοπός όμως είναι- και εδώ φαίνεται ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης- μέσω των προϋπαθέσεων που μπορεί να διασφαλίσει και των συνθηκών που μπορεί να εξασφαλίσει αλλά ακόμα και να αντιμετωπίσει, να τις μετατρέψει σε ικανότητες, κάνοντας τη ζωή των πολιτών της πιο πλούσια σε πνεύμα και την ψυχή γεμάτη από θέληση και δύναμη για δημιουργία σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής αλλά και προσωπικής καθημερινής ζωής. Με την καθημερινή προσωπική και κοινωνική πρόοδο που επιφέρει η συστηματική καλλιέργεια της μουσικής παιδείας επιτυγχάνεται η διαιώνιση και ανανέωση του ελληνικού πολιτισμού καθώς και η τόσο εποικοδομητική επικοινωνία με τους πολιτισμούς της Ευρώπης και των άλλων Ηπείρων.

Όλα αυτά είναι δυνατά, αν ο σύγχρονος άνθρωπος παραδειγματιστεί λίγο από τη σοφία των αρχαίων προγόνων του, οι οποίοι αν είχαν άδικο για τις αξίες που θέλανε να μεταφέρουν στο μέλλον, τα έργα τους που ολόκληρη η ανθρωπότητα εκτιμά και για τα οποία θέλουμε να περηφανευόμαστε δε θα ήταν ακόμα ζωντανά.

Μέγιστη διαπίστωση συνεχώς επαναλαμβανόμενη και διαρκώς επιβεβαιούμενη, όποιο και αν είναι το πεδίο ή χρόνος αναφοράς, στην ιστορία της ανθρωπότητας είναι το εξής: πάνω από όλα είναι ο Άνθρωπος. Καμία Επιστήμη και καμία Τέχνη δεν μπορεί να υποσκελίσει τον Άνθρωπο (όπως και κανένας άνθρωπος, που σκέφτεται και δρα σαν ανθρωπάριο, δεν μπορεί να υποσκελίσει την Τέχνη και την Επιστήμη. Απλώς γελοιοποιείται.) Αν θέλει κανείς να προοδεύσει σε ό,τιδήποτε και να είναι καλός σ' αυτό, πρέπει πρώτα να είναι σωστός Άνθρωπος.

Έτσι, οι έννοιες της Μουσικής Παιδείας, του Πολιτισμού και της Τ. Α. στην πράξη είναι τόσο απόλυτα αλληλοεξαρτώμενες και αναγκαία συνθήκη της καθεμίας η άλλη, όσο και συνδεδεμένες με την έννοια του Ανθρώπου. Μόνο όταν ο άνθρωπος σκέφτεται λογικά και πράττει με συνέπεια και μεράκι, όπως θα έκανε ο κάθε Άνθρωπος, μπορεί να υπάρξει ουσία και πρόοδος σε κάθε του επιχείρημα. Άρα και στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ
17 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1983

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
204

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

α Κανονισμός Προμηθειών του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης. 1

β Για διαχειριστικό αίτημα και εισαγωγή κτηνοτρόφου του Γενικού Γραφείου Επικοινωνίας ΕΛΛΗΝΟΠΟΙΕΙΩΝ ΑΧΙΑΛΕΥΣ Σ. ΚΟΥΠΠΑΣ (ΣΙΑ) Α.Ε. (άρθρο 8 παρ. 3 Ν. 1386/1983). .. 2

γ Ανταρτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Κιλκίς. 3

δ Αρμόδια της αρμόδιας αλλοδαπής Διαπραγμάτευσης π.λ. Έκτακτα, οι γίνοντες Παπαδόπουλος, Εγκλημάου, 4 παραγωγή ελαίας ενήπιων παραγόμενων κλπ. κτισθών Διαρύνων του Τραϊκού Νοτίου. 5

ε Αίτηση, αναμόρφωση και προσαρμογή του Ο.Ε.Υ. της έδρας Κρούσσηλας της Ν. Φλώρινας στις διατάξεις Ν. 1188/1981. 6

ς Φέρση οικοπέδων στην Κοινότητα Ν. Μαργαρί. Ν. Αιτωλίας. 7

ΑΓΟΡΑΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

αίτηση των άρθρων 85, 87 και 122 της Κωδικοποίησης Αγρονομικής Διάταξης 72/77. 8

β Ξη των καταφυγμένων προσηγυρισμένων προσφύγων της πρόσφυγας (παύσης, κτηνιάς κλπ.). 9

ΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ & ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ

352

(1)

Κανονισμός προμηθειών του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης.

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Έχοντας υπόψη :

α) διατάξεις του άρθρου 13 παρ. 7 του Ν. 1389/1983 Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης.

β) 6.3.1983 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης με την οποία ε δεικός κανονισμός προμηθειών του Κέντρου, απο-

κατέστη ειδικό κανονισμό προμηθειών του Κέντρου, ο οποίος έχει ως εξής :

Κανονισμός προμηθειών του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης.

Άρθρο 1.

Ο εφοδιασμός του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης γίνεται κατόπιν απόφασης του Γενικού Γραμματέα του Κέντρου με μειοδοτικούς διαγωνισμούς με τους όρους που καθορίζει η Επιτροπή Προμηθειών την οποία διορίζει εκάστοτε ο Γενικός Γραμματέας του Κέντρου. Με απόφασή του, ο Γενικός Γραμματέας του Κέντρου διορίζει επίσης εκάστοτε Επιτροπή Παραλαβής. Στα μέλη των Επιτροπών Προμηθειών και της Επιτροπής Παραλαβής είναι δυνατό να ορίζεται με τις αποφάσεις διορισμού και αποζημίωση. Οι αρμοδιότητες της παραγράφου αυτής ασκούνται από το Διευθυντή της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης, όταν πρόκειται για προμήθειες που αφορούν αποκλειστικά τη Σχολή, ή από το Διευθυντή του Ινστιτούτου Διαρκούς Επιμόρφωσης, όταν πρόκειται για προμήθειες που αφορούν αποκλειστικά το Ινστιτούτο.

Όταν πρόκειται για προμήθειες εφοδιασμού ή εξυπηρέτησης του Κέντρου Τεκμηρίωσης και Ενημέρωσης Βιβλιοθήκης, η Επιτροπή Προμηθειών οφείλει να συνεργάζεται με τον υπεύθυνο του Κέντρου αυτού.

Άρθρο 2.

Το Τμήμα Διοικητικής Μέριμνας καταρτίζει καταλόγους συνεχώς ενημέρωσης προμηθευτών κατά κατηγορίες. Στους καταλόγους αυτούς συμπεριλαμβάνονται και οποιαδήποτε προμηθευτές που με αίτησή του ζητεί την εκχώρησή του. Για την πλήρη ενημέρωση των καταλόγων αυτών το Τμήμα Διοικητικής Μέριμνας δημοσιεύει το μήνα Ιανουάριο κάθε έτους, καθώς και κάθε φορά που παρουσιάζεται ανάγκη προμήθειας συγκεκριμένων ειδών που δεν έχουν συμπεριληφθεί, για οποιοδήποτε λόγο, στον υπάρχοντα κατάλογο, ανακοίνωση προς τους προμηθευτές ότι μπορούν να εκδηλώσουν το ενδιαφέρον τους.

Για κάθε είδος που προμηθεύεται με μειοδοτικό διαγωνισμό η Επιτροπή Προμηθειών οφείλει να κλέσει με προκήρυξη που περιέχουν τους όρους του διαγωνισμού τρεις τουλάχιστον από τους προμηθευτές του σχετικού πίνακα. Οι προσφορές πρέπει να γίνονται σε σφραγισμένους φακέλους.

Οι προσφορές αποσφραγίζονται από την Επιτροπή Προμηθειών και μονογράφονται από τα μέλη της τα οποία και απελαίτουν για τη συμφερότερη προσφορά.

Όμοια της απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου.

τροπή Παραλαβής, όταν δε για τον ποσοτικό έλεγχο απαιτούνται ειδικές γνώσεις, θα πρέπει η σύνθεσή της να αναλογη.

Άρθρο 4.

Επιτρέπεται η προμήθεια χωρίς διαγωνισμό με απόφαση Διευθυντή της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης του Διευθυντή του Ινστιτούτου Διοικητικής Επιμόρφωσης λόγω με την υπηρεσία που κερρούν οι προμήθειες, μέχρι τις 300.000 δραχ., με απόφαση δε του Γενικού Γραμματέα Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης μέχρι αξίας 1.000 δραχ.

Ο Γενικός Γραμματέας είναι αρμόδιος και για προμήθειες ως μέχρι 300.000 δραχ. όταν οι προμήθειες αυτές κερρούν Κέντρο στην ολόκληρά του.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Επικράτειας.

Αθήνα, 17 Απριλίου 1985

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΑΠΟΣΤΡΑΦΕ ΛΑΣΑΡΗΣ

Αριθ. 426

νέργεια Διαχειριστικού Ελέγχου και σύσταση Επιτροπής για τον έλεγχο αυτό της Ανώνυμης Εταιρείας «ΜΗΧΑΝΟΠΟΙΕΙΟΝ ΑΝΙΛΛΕΥΣ Σ. ΚΟΥΠΠΑΣ ΚΑΙ ΣΙΑ» Α.Ε. (άρθρο 8 παρ. 3 Ν. 1386/1983).

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Έχοντας υπόψη :

- α) Τις διατάξεις του Ν. 1386/1983 «ΠΕΡΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΩΝ (Ο.Α.Ε.)» (ΦΕΚ 107 Α/8.8.83) και ειδικότερα το άρθρο 8 παρ. 3 του νόμου αυτού.
- β) Τη 1282/22.8.1983 απόφασή μας για τη συγκρότηση της Γνωμοδοτικής Επιτροπής στη Γραμματεία Οικονομικής Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων (ΦΕΚ 489/Β.8.1983).
- γ) Τα πρακτικά της 13ης Συνεδρίασης της Γνωμοδοτικής Επιτροπής της 19.12.83 σε συνδυασμό με τις προϋποθέσεις άρθρου 5 παρ. 1 εδω. β και στ του Ν. 1386/1983.
- δ) Τη 2116/30.12.83 απόφασή μας (ΦΕΚ 765/Β.12.83) σύμφωνα με την οποία η Ανώνυμη Εταιρεία την επωνυμία «ΜΗΧΑΝΟΠΟΙΕΙΟΝ ΑΝΙΛΛΕΥΣ Σ. ΚΟΥΠΠΑΣ ΚΑΙ ΣΙΑ ΑΕ» έχει υπαχθεί στις ρυθμίσεις άρθρου 7 παρ. 1 του Ν. 1386/1983, αποφασίζουμε :

1. Τη Συνέλευση Διαχειριστικού Ελέγχου και τη σύσταση, κερρές για τον έλεγχο αυτό στην Ανώνυμη Εταιρεία ΜΗΧΑΝΟΠΟΙΕΙΟΝ ΑΝΙΛΛΕΥΣ Σ. ΚΟΥΠΠΑΣ ΚΑΙ ΣΙΑ Α.Ε. σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 3 του Ν. 1386/83, που αποτελείται από τους :

- α) Παπαυτσάκη Κυριάκο, Ελεγκτή-Λογιστή, ως Πρόεδρος.
- β) Παντολέων Ιωάννη, Μηχανολόγο, ως Μέλος.
- γ) Δερουκάκη Ιωάννη, Ελεγκτή-Λογιστή, ως Μέλος.
- δ) Μουρούτσου Γεώργιο, εκπρόσωπο εργαζομένων, ως Μέλος.

2. Καθορίζουμε την κατ' αποκλειστικότητα αρμοδιότητα του Παπαυτσάκη Κυριάκου, Προέδρου της παραπάνω Επιτροπής, του Δερουκάκη Ιωάννη, στο ποσό των δραχμών 175.000 τον καθένα και για το Μέλος Παντολέον Ιωάννη στο ποσό των 350.000 δραχμών που θα τους καταβληθεί μετά την παράδοση της Έκθεσης Διαχειριστικού Ελέγχου.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Επικράτειας.

Αθήνα, 16 Απριλίου 1985

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Αριθ. 30071

(3)

Σύσταση Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Έχοντας υπόψη :

1. Τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 205 του Νόμου 1065/80 «Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας», όπως αντικαταστάθηκε με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 35 του Ν. 1416/84.

2. Την απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών 25027/9.4.1984 που δημοσιεύθηκε στο 244/19.4.84 (τ.Β').

3. Την απόφαση του δημοτικού συμβουλίου Καλαμάτας του Νομού Μεσσηνίας με αριθμό 77/1985, αποφασίζουμε :

- 1. Συνιστάται στο Δήμο Καλαμάτας του Νομού Μεσσηνίας Δημοτική Επιχείρηση με την επωνυμία «Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας» (Δ.Ε. Π.Α.Κ.) ως ίδιο νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου το οποίο διέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 205 έως 225 του Νόμου 1065/1980, όπως τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν με τις διατάξεις των άρθρων 28.35 έως 39.42 και 46 του Νόμου 1416/1984.

2. Σκοπός της Επιχείρησης είναι :

Η εκμετάλλευση ενός ολοκληρωμένου προγράμματος πολιτιστικής ανάπτυξης της πόλης της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής, με ειδικότερους στόχους τη δημιουργία της απαραίτητης πολιτιστικής υποδομής, τη διάδοση και ανάπτυξη της καλλιτεχνικής παιδείας, τη στήριξη και διάδοση της σύγχρονης καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας και την εξασφάλιση των συνθηκών που θα επιτρέψουν την άσκηση και ανάπτυξη των ατομικών δημιουργικών ικανοτήτων στο χώρο της μουσικής, των κινηματογράφο και τις εικαστικές τέχνες.

Η προβλεπόμενη ανάπτυξη και διάδοση των τεχνών αυτών και η ανάπτυξη της συνεργασίας με τους πολιτιστικούς φορείς και τα ερασιτεχνικά συγκροτήματα της πόλης, για την ενίσχυση της ερασιτεχνικής δημιουργίας και τη διεύρυνση των πρωτοβουλιών και των παρεμβάσεων τους. Η κατασκευή και διαχείριση χώρων κοινωνικών και πολιτιστικών λειτουργιών και λοιπών υπηρεσιών, καθώς και η πραγματοποίηση επενδύσεων για την ευρύτερη ανάπτυξη της περιοχής.

3. Η Επιχείρηση διοικείται από ενδεκαμελές (11) διοικητικό συμβούλιο, που τα μέλη του ορίζονται μαζί με αναπληρωτές από το δημοτικό συμβούλιο.

Από τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, τρεις (3) είναι αμετακίνητοι εκπρόσωποι του Δήμου Καλαμάτας, ένας είναι εκπρόσωπος των εργαζομένων στην Επιχείρηση, αν αυτή απασχολεί περισσότερους από είκοσι εργαζομένους, πάντα (5) είναι εκπρόσωποι των κοινωνικών φορέων α) του Μορσεϊτικού Συλλόγου Μεσσηνίας, β) του Φιλόγυμναστικού Ομίλου Καλαμάτας, γ) της Κινηματογραφικής Λέσχης Καλαμάτας, δ) του Μουσικού Ομίλου «ΟΡΦΕΥΣ» και ε) του Λυκείου Ελλήνων Καλαμάτας και τα υπόλοιπα δύο (2) μέλη είναι δημότες ή κάτοικοι του Δήμου Καλαμάτας που έχουν πείρα ή γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της Επιχείρησης.

4. Η διάρκεια της Επιχείρησης είναι εννέα (9) χρόνια από τη δημοσίευσή της απόφασης αυτής στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Έδρα της Επιχείρησης είναι ο Δήμος Καλαμάτας του Νομού Μεσσηνίας.

6. Τα περιουσιακά στοιχεία που διαθέτει ο Δήμος στην Επιχείρηση όπως αποτιμήθηκαν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 του Ν. 2190/20 είναι :

α) Η χρήση για 96 χρόνια του επί της Πλατείας Υπαπανσίας Κτιρίου του Α' Γυμνασίου Λαδων Καλαμάτας, το

9.2.1984 απόφαση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής του Δημοσίου. αξίας (της εισφοράς του κατά χρήση) 34.000.000 δραχ. εμβαδού 700 Μ2, όπως φαίνεται στο τοπογραφικό διάγραμμα του μηνός Απριλίου του έτους 1983, που συντάχθηκε από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου Καλαμάτας, με τα στοιχεία (Α.Β.Γ.Δ.Α.).

β) Η χρήση για 99 χρόνια του επί των οδών Π. Καίσαρη 6 και Αναγνωσταρά, ακινήτου του «Ζουμπολτζίου», το οποίο έχει περιέλθει στο Δήμο Καλαμάτας με την Κ. 9029/1382/13.12.1984 απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Υγείας και Πρόνοιας και Πολιτισμού και Επιστημών και με τα 1781/20.3.1985 συμβόλαιο της Συμβόλου Καλαμάτας Κρ. Βούλγαρη - Λυκοτασίτη, αξίας (της εισφοράς του κατά χρήση) 17.000.000 δραχ. εμβαδού 512,20 Μ2, όπως φαίνεται στο τοπογραφικό διάγραμμα του μηνός Νοεμβρίου του έτους 1983, που συντάχθηκε από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου Καλαμάτας.

γ) Η χρήση για 99 χρόνια του επί του Ποταμού Νέδοντα Δημοτικού Αναθρομίου Διαμερίσματος του Δήμου Καλαμάτας αξίας (της εισφοράς του κατά χρήση) 34.000.000 δραχ. εμβαδού 576 Μ2, όπως φαίνεται στο Τοπογραφικό διάγραμμα του μηνός Οκτωβρίου του έτους 1983, που συντάχθηκε από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου Καλαμάτας.

δ) Η χρήση για 99 χρόνια του επί των οδών Αριστομένης - Ψαρρών - Μακεδονίας και Κρήτης Δημοτικού Πάρκου αξίας (της εισφοράς του κατά χρήση) 85.000.000 δραχ. εμβαδού περίπου 60 στρεμμάτων, όπως φαίνεται στο τοπογραφικό διάγραμμα του μηνός Ιουλίου του έτους 1983, που συντάχθηκε από την Τεχνική Υπηρεσία του Δήμου Καλαμάτας.

7. Ο Δήμος Καλαμάτας διαθέτει στην Επιχείρηση χρηματικό ποσό 12.000.000 δραχμές, ως αρχικό κεφάλαιο της «Α.Α.Α. (αριθμ. 0 αρ. 0 11. 1000/1000) ...» Διευθυντής Εταιρείας ...

Αριθ. 25081

(4)

Πολιτογράφηση της ομογενούς αλλοδαπής ΜΠΑΧΑΤΩΡΗ Μαρίας συζ. Έκτορα, το γένος ΠΑΠΑΤΣΩΡΗ Ευαγγέλου.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Με την 25081/11.4.1983 απόφαση του Υφυπουργού Εσωτερικών, έγινε δεκτή η από 6.2.1984 αίτηση πολιτογράφησης της ομογενούς αλλοδαπής ΜΠΑΧΑΤΩΡΗ Μαρίας συζ. Έκτορα, το γένος ΠΑΠΑΤΣΩΡΗ Ευαγγέλου, για απόκτηση της Ελληνικής Ιθαγένειας.

Αθήνα, 11 Απριλίου 1983

ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΑΠΟΥΚΤΖΗΣ

Αριθ. Φ. 41/410

(5)

Αναπροσαρμογή αξίας ενσήμων παραστάσεων κ.λπ. αμίσθων απραξισμένων του Ταμείου Νομικών.

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Έχοντας υπόψη :

1. Τις διατάξεις της πρ. 5 του Ν.Δ. 4114/60 (ΦΕΚ 104), όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 14 του Ν.4507/1986 (ΦΕΚ 71).
2. Τη διάταξη του άρθρου 14 του Ν.1266/1982 (ΦΕΚ 81) σε συνδυασμό με αυτή του άρθρου 9 του Π. Δ.τος 574/1982 (ΦΕΚ 104).

Αθήνα, 20/03/1984

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

U
Στην Αθήνα σήμερα στις 11 Μ.α.ν 1985, οι παρακάτω συμβαλλόμενοι :

1. Το Ελληνικό Δημόσιο νόμιμα εκπροσωπούμενο από την Υπουργό Πολιτισμού και Επιστημών Αμαλία Μερκούρη, κάτοικο Αθηνών, και από τον Υφυπουργό Προεδρίας αρμόδιο σε θέματα Νέας Γενιάς και Αθλητισμού Κωνσταντίνο Λαλιώτη, κάτοικο Αθηνών,
2. Ο Δήμος Καλαμάτας νόμιμα εκπροσωπούμενος από τον Δήμαρχο Σταύρο Μπένο, κάτοικο Καλαμάτας, σύμφωνα με την απόφαση του δημοτικού συμβουλίου με αριθμό 88/26.4.1985
3. Η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (ΔΕΠΑΚ) νόμιμα εκπροσωπούμενη από τον Πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου της κ. Σταύρο Μπένο, κάτοικο Καλαμάτας, σύμφωνα με την απόφαση του διοικητικού συμβουλίου με αριθμό 1/25.4.1985

Συμφωνούν και συναποδέχονται τα ακόλουθα:

Προοίμιο

Με την παρούσα Προγραμματική Σύμβαση καθορίζεται ένα μακροχρόνιο πλαίσιο συμφωνίας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών και προσδιορίζονται οι τρόποι και οι διαδικασίες υλοποίησης αυτής της συμφωνίας, η οποία έχει ως σκοπό -μέσω της ενεργητικής και συντονισμένης παρέμβασης των συμβαλλομένων- την ουσιαστική και ολοκληρωμένη πολιτιστική ανάπτυξη της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής.

Με τους πολιτιστικούς δεσμούς που συγκροτούνται με τη σύμβαση αυτή, θα αναπτυχθούν δραστηριότητες σε τρεις αλληλένδετους τομείς:

- α) τον εκπαιδευτικό,
- β) τον επιμορφωτικό και
- γ) τον ψυχαγωγικό.

σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις της παρούσας σύμβασης.

Τα συμβαλλόμενα μέρη υπογραμμίζουν ότι οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες (επαγγελματικά και ελεύθερα τμήματα των Σχολών που προβλέπει η παρούσα Σύμβαση), θα συνδυαστούν μ'ένα σύνολο επιμορφωτικών πρωτοβουλιών (όπως σεμινάρια, τα εργαστήρια, οι εκδόσεις, οι διαλέξεις κλπ.) και ψυχαγωγικών εκδηλώσεων (όπως οι παραστάσεις, προβολές, εκθέσεις, φεστιβάλ κλπ.)

Τα συμβαλλόμενα μέρη τονίζουν, ότι επιδιώξή τους είναι να καλλιεργήσουν σε βάθος την καλλιτεχνική ευαισθησία και την αγάπη για τις τέχνες, να τη συνδυάσουν με την ανάπτυξη ερασιτεχνικών και επαγγελματικών ομάδων, καθώς και με την άρτια και υψηλής ποιότητας εκπαίδευση εκείνων που θέλουν να ασχοληθούν επαγγελματικά με τις Καλές Τέχνες.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Α' .

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Ά ρ θ ρ ο 1

Αντικείμενο της σύμβασης

Η παρούσα Προγραμματική Σύμβαση που υπογράφεται από τους συμβαλλόμενους σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του νόμου 1416/1984 (ΦΕΚ 18/Α/21-2-1984), έχει ως σκοπό τη διατύπωση των κατευθύνσεων για την εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος πολιτιστικής ανάπτυξης της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής.

Βασικές επιδιώξεις του αυτού του προγράμματος είναι η αναγωγή των πολιτιστικών, πνευματικών και καλλιτεχνικών αγαθών, σε οργανικά στοιχεία της καθημερινής ζωής και η ενεργητική και συνειδητή συμμετοχή των πολιτών στην πολιτιστική ζωή του τόπου.

Οι ειδικότεροι στόχοι του προγράμματος είναι:

- I) Η δημιουργία της απαραίτητης πολιτιστικής υποδομής.
- II) Η διάδοση και η ανάπτυξη της καλλιτεχνικής παιδείας στους τομείς της μουσικής, του χορού, του κινηματογράφου και των άλλων οπτικοακουστικών μέσων, καθώς και των εικαστικών τεχνών.
- III) Η στήριξη και η διάδοση της σύγχρονης καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας και η εξασφάλιση των συνθηκών που θα επιτρέψουν την άσκηση και την ανάπτυξη των ατομικών δημιουργικών ικανοτήτων στους αντίστοιχους τομείς.
- IV) Η προβολή, η ανάπτυξη και η διάδοση αυτών των τεχνών με τη διοργάνωση, παραγωγή και παρουσίαση πολιτιστικών εκδηλώσεων, καθώς και άλλων επιμορφωτικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων.

- V) Η δημιουργία και η ανάπτυξη της αναγκαίας υποδομής για την βελτίωση της ποιότητας της ζωής και τη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των κατοίκων της Καλαμάτας και ιδιαίτερα των νέων.
- VI). Η ανάπτυξη της συνεργασίας με τους μαζικούς πολιτιστικούς φορείς και τα ερασιτεχνικά συγκροτήματα της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής και η παροχή με κάθε δυνατό τρόπο ηθικής και υλικής βοήθειας και τεχνικής υποστήριξης προς τους πολιτιστικούς φορείς της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής με στόχο την ενίσχυση της ερασιτεχνικής δημιουργίας και την διεύρυνση του πεδίου των πρωτοβουλιών και των παρεμβάσεών τους.

Ά ρ θ ρ ο 2

Περιεχόμενο της Σύμβασης

1. Η παρούσα Προγραμματική Σύμβαση περιέχει:
- I) Το σκοπό και σε γενικές γραμμές τις δραστηριότητες της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (ΔΕΠΑΚ) που θα αναλάβει την εφαρμογή και την υλοποίηση αυτού του προγράμματος.
- II) Τους πόρους, τη χρηματοδότηση, την κτιριακή υποδομή και τον εξοπλισμό που είναι αναγκαίοι για την υλοποίηση των όρων της Προγραμματικής Σύμβασης.
- III) Τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, που αφορούν κυρίως την ίδρυση και τη λειτουργία των Τμημάτων Χορού, Μουσικής, Εικαστικών Τεχνών, Κινηματογράφου και άλλων Οπτικοακουστικών Μέσων, Ελεύθερου χρόνου καθώς και τη διοργάνωση, παραγωγή και παρουσίαση πολιτιστικών εκδηλώσεων.
2. I) Τη σύσταση Κοινής Επιτροπής, που θα παρακολουθεί την εκτέλεση και την ορθή εφαρμογή των όρων της σύμβασης και θα επιλύει τις τυχόν διαφωνίες. (Σε ειδικό παράρτημα αναφέρεται σε γενικές γραμμές ο τρόπος λειτουργίας της).

II) Τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των όρων της, τα σχετικά με ειδικές Προγραμματικές Συμβάσεις και ορισμένες ειδικές ρυθμίσεις.

Ά ρ θ ρ ο 3

Ισχύς της Σύμβασης

Η παρούσα Προγραμματική Σύμβαση αρχίζει να ισχύει από 11 Μαΐου 1985 και η διάρκειά της ορίζεται δεκαετής (10ετής), δηλαδή μέχρι 10 Μαΐου 1995.

Ά ρ θ ρ ο 4

Γενικά Δικαιώματα και Υποχρεώσεις

1. Σε περίπτωση που απαιτείται η συμβρομή και άλλων φορέων του δημόσιου τομέα για την υλοποίηση της Προγραμματικής Σύμβασης, το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών και οι Υπηρεσίες Νέας Γενιάς του Υπουργείου Προεδρίας αναλαμβάνουν την υποχρέωση να υποβοηθηθούν, παρεμβαίνοντας με ενέργειες που απαιτούνται προς τους φορείς αυτούς.
2. Για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της Προγραμματικής Σύμβασης σε όλους τους τομείς που καθορίζονται σ' αυτήν είναι δυνατόν να απασχολείται τεχνικό, διοικητικό ή άλλο προσωπικό από το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών και τις Υπηρεσίες Νέας Γενιάς του Υπουργείου Προεδρίας στο Δήμο Καλαμάτας και τη ΔΕΠΑΚ, σύμφωνα με την παρ.4 του άρθρου 11 του νόμου 1416/1984, μετά από αιτιολογημένη αίτηση του Δήμου Καλαμάτας.
3. Η διαχείριση όλου του προγράμματος στους τομείς που ρυθμίζονται από τη Σύμβαση αυτή, ανήκει στην Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (ΔΕΠΑΚ).
4. Ο Δήμος Καλαμάτας αναλαμβάνει την υποχρέωση να παρέχει κάθε τεχνική και διοικητική υποστήριξη για την καλύτερη εφαρμογή των προβλεπόμενων από την παρούσα Προγραμματική Σύμβαση.

αναφέρονται στα άρθρα 5, 6, 7, 8, 9, 10 και 11 του Κεφαλαίου Β'.

2. Το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών, οι Υπηρεσίες Νέας Γενιάς του Υπουργείου Προεδρίας της Κυβέρνησης και ο Δήμος Καλαμάτας αναλαμβάνουν την υποχρέωση να ενισχύουν οικονομικά και με κάθε άλλο πρόσφορο τρόπο το Τμήμα Χορού της ΔΕΠΑΚ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Γ '

ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Ά ρ θ ρ ο 13

Δραστηριότητες του Τμήματος Μουσικής

Μεταξύ των συμβαλλομένων μερών συμφωνούνται τα ακόλουθα:

1. Η ίδρυση και η λειτουργία Δημοτικού Ωδείου, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.
2. Η ίδρυση και η λειτουργία Ελεύθερων Τμημάτων Μουσικής Προπαίδευσης για τα παιδιά ηλικίας 5' έως 11 ετών.
3. Η ίδρυση και η λειτουργία Ελεύθερων Τμημάτων Μουσικής για νέους και ενήλικους με στόχο την ευρύτερη ανάπτυξη της μουσικής καλλιέργειας και της ερασιτεχνικής ενασχόλησης με τη Μουσική.
4. Η συγκρότηση Χορωδιών, Μικρών Συνόλων και Ορχηστρών, εφόσον συντρέξουν οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στο άρθρο 17 της παρούσας σύμβασης.
5. Η διοργάνωση, η παραγωγή και η παρουσίαση εκδηλώσεων γύρω από τη Μουσική, όπως και η προώθηση Επιμορφωτικών και Ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων με σκοπό την ανάπτυξη και τη διάδοση όλων των ειδών της Μουσικής και την καλλιέργεια της ευαισθησίας και της αγάπης του κοινού. Όπως επίσης η μετάκληση ελληνικών και ξένων μουσικών συγκροτημάτων, η ανταλλαγή εκδηλώσεων με άλλα αντίστοιχα συγκροτήματα και η διοργάνωση συναυλιών των μαθητών του Ωδείου και των Ελεύθερων Τμημάτων.

Ά ρ θ ρ ο 14

Το Δημοτικό Ωδείο

Ο Δήμος Καλαμάτας και η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής

Ανάπτυξης Καλαμάτας (ΔΕΠΑΚ) αναλαμβάνουν την υποχρέωση, στα πλαίσια του Τμήματος Μουσικής να ιδρύσουν και να διασφαλίσουν τη λειτουργία Δημοτικού Ωδείου, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Ά ρ θ ρ ο 15

Ελεύθερα Τμήματα Μουσικής Προπαίδευσης

1. Ο Δήμος Καλαμάτας και η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (ΔΕΠΑΚ) αναλαμβάνουν την υποχρέωση στα πλαίσια του Τμήματος Μουσικής, να ιδρύσουν και να διασφαλίσουν τη λειτουργία Ελεύθερων Τμημάτων Μουσικής Προπαίδευσης για παιδιά ηλικίας 5 έως 11 ετών.
2. Τα Ελεύθερα Τμήματα Μουσικής Προπαίδευσης θα λειτουργούν σύμφωνα με τις ακόλουθες αρχές, οι οποίες είναι δυνατό να τροποποιηθούν ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση του Καλλιτεχνικού Διευθυντή του Τμήματος Μουσικής και με τη σύμφωνη γνώμη της Κοινής Επιτροπής.
 - I) Για κάθε μία από τις τρεις (3) κατηγορίες ηλικιών, 5 έως 7 ετών, 7 έως 9 ετών και 9 έως 11 ετών, λειτουργούν αντίστοιχα Τμήματα.
 - II) Ο μέγιστος αριθμός των μαθητών κάθε Τμήματος, δεν είναι δυνατό να υπερβαίνει τους είκοσι πέντε (25).
 - III) Στόχος αυτών των Τμημάτων είναι να εξοικειώσουν τους νεαρούς μαθητές με τη Μουσική, και τα ποικίλα είδη και ρεύματα που την απαρτίζουν και να συνδυάσουν τις θεωρητικές γνώσεις με τη μουσική πράξη, μέσα από τις σύγχρονες παιδαγωγικές μεθόδους.
 - IV) Η μέθοδος που θα εφαρμοστεί θα είναι αυτή που επεξεργάστηκαν οι μουσικοί Μιχ.Γρηγορίου, Νικ.Κυπουργός, Γεωργ.Κουρουπός και Δημ.Μαραγκόπουλος, για λογαριασμό των Υπηρεσιών Νέας Γενιάς του Υπουργείου Προεδρίας της Κυβέρνησης και η οποία επισυνάπτεται στην παρούσα Σύμβαση.
 - V) Στα Τμήματα αυτά θα διδάσκουν ειδικά εκπαιδευμένοι Παιδαγωγικοί της Μουσικής.

Ελεύθερα Τμήματα Μουσικής

1. Ο Δήμος Καλαμάτας και η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (ΔΕΠΑΚ) αναλαμβάνουν την υποχρέωση, στα πλαίσια του Τμήματος Μουσικής, να ιδρύσουν και να διασφαλίσουν τη λειτουργία Ελεύθερων Τμημάτων Μουσικής για νέους και ενήλικους.
2. Το είδος και ο αριθμός των Τμημάτων αυτών, όπως και το πρόγραμμα των μαθημάτων, οι ώρες διδασκαλίας, η μέθοδος και ο αριθμός των μαθητών, θα προσδιορίζονται με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ΔΕΠΑΚ, ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση του Καλλιτεχνικού Διευθυντή του Τμήματος Μουσικής, και αφού ληφθούν υπόψη οι ανάγκες και οι επιθυμίες του κοινού της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής.
3. Στα πλαίσια των Τμημάτων αυτών, θα επιδιωχθεί η ίδρυση και η λειτουργία ιδιαίτερου Τμήματος Εθνομουσικολογίας, Τμήματος Διδασκαλίας Παραδοσιακών Οργάνων και Τμήματος Ελληνικής Μουσικής.
4. Τα Ελεύθερα Τμήματα Μουσικής έχουν ως σκοπό την όσο το δυνατό ευρύτερη ανάπτυξη της μουσικής καλλιέργειας και της ερασιτεχνικής ενασχόλησης με τη μουσική του κοινού και ιδιαίτερα των νέων.
5. Στα Τμήματα αυτά θα διδάσκουν οι ίδιοι καθηγητές που θα διδάσκουν και τις τάξεις του Δημοτικού Ωδείου, ώστε να διασφαλίζεται η υψηλή ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Ά ρ θ ρ ο 17

Μουσικά Συγκροτήματα

1. Ο Δήμος Καλαμάτας και η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (ΔΕΠΑΚ) είναι δυνατόν εφόσον συντρέξουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις μέσα στα πλαίσια του Τμήματος Μουσικής, να δημιουργήσουν και να διασφαλίσουν τη λειτουργία Μουσικών Συγκροτημάτων.
2. Ειδικότερα :
 - I) Από το πρώτο έτος λειτουργίας του, το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας, οφείλει να επιδιώξει τη δημιουργία δύο (2)

Χορωδιών, μίας (1) Παιδικής Χορωδίας και μίας (1) Χορωδίας ενηλίκων.

II) Μέσα στην πρώτη πενταετία από την έναρξη της λειτουργίας του, το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας οφείλει να επιδιώξει τη δημιουργία Μικρών Μουσικών Συνόλων (όπως Μικρής Ορχήστρας Εγχόρδων, Συνόλων Δωματίου κ.ά.).

III) Μέσα στην πρώτη πενταετία από την έναρξη της λειτουργίας τους, τα Ελεύθερα Τμήματα Μουσικής πρέπει να επιδιώξουν τη δημιουργία Συγκροτημάτων Έντεχνης Λαϊκής ή Δημοτικής Μουσικής.

Ά ρ θ ρ ο 18

Υποτροφίες

Το διοικητικό συμβούλιο της ΔΕΠΑΚ και ο Δήμος Καλαμάτας έχουν την δυνατότητα να θεσπίζουν έναν αριθμό υποτροφιών για το εσωτερικό και το εξωτερικό, όπως και να ορίζουν το ύψος του ποσού και τη διάρκεια της υποτροφίας. Οι υποτροφίες αυτές προορίζονται για τους ταλαντούχους απόφοιτους του Δημοτικού Ωδείου και προσδιορίζονται κάθε χρόνο με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της ΔΕΠΑΚ, ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση των καθηγητών του Δημοτικού Ωδείου.

Ά ρ θ ρ ο 19

Ετήσιο Πρόγραμμα Εκδηλώσεων Αφιερωμένων στη Μουσική

1. Η ΔΕΠΑΚ σε συνεργασία με το Δήμο Καλαμάτας αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταρτίζει κάθε χρόνο ένα Ετήσιο Πρόγραμμα Εκδηλώσεων αφιερωμένων στη Μουσική και να διασφαλίζει την απόδοξη πραγματοποίησή του.
2. Το ετήσιο πρόγραμμα εκδηλώσεων θα περιλαμβάνει το σύνολο των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στην παρ.5 του άρθρου 13 της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης και θα καλύπτει τον Δήμο Καλαμάτας και την ευρύτερη περιοχή.

Ά ρ θ ρ ο 20

Δικαιώματα και υποχρεώσεις που αναφέρονται στο Τμήμα Μουσικής

1. Ο Δήμος Καλαμάτας και η ΔΕΠΑΚ αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εκτελέσουν τους όρους της παρούσας σύμβασης, όπως

ειδικότερα αναφέρονται στα άρθρα 13, 14, 15, 16, 17, 18 και 19 του Κεφαλαίου Γ'.

2. Το Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών, οι Υπηρεσίες Νέας Γενιάς του Υπουργείου Προεδρίας της Κυβέρνησης και ο Δήμος Καλαμάτας αναλαμβάνουν την υποχρέωση, να ενισχύουν οικονομικά και με κάθε άλλο πρόσφορο τρόπο το Τμήμα Μουσικής της ΔΕΠΑΚ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Δ' .

ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

Ά ρ θ ρ ο 21

Δραστηριότητες του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών .

Μεταξύ των συμβαλλομένων μερών συμφωνούνται τα ακόλουθα:

1. Η ίδρυση και η λειτουργία Εργαστηρίου Εικαστικών Τεχνών, για παιδιά ηλικίας 6 έως 12 ετών και νέους 13 έως 18 ετών.
2. Η ίδρυση και η λειτουργία Εργαστηρίου Εικαστικών Τεχνών για ενήλικους άνω των 18 ετών.
3. Η διοργάνωση, η παραγωγή και η παρουσίαση εκδηλώσεων γύρω από τις Εικαστικές Τέχνες, όπως και η προώθηση επιμορφωτικών δραστηριοτήτων, η διοργάνωση εκθέσεων, διαλέξεων, σεμιναρίων και εκδόσεων, με σκοπό την διάδοση και την ανάπτυξη των Εικαστικών Τεχνών και την καλλιέργεια της ευαισθησίας και της αγάπης του κοινού. Επίσης η ανταλλαγή εκδηλώσεων και εκθέσεων με άλλους αντίστοιχους φορείς της Ελλάδας και του εξωτερικού και η διοργάνωση εκθέσεων με έργα των μαθητών του Εργαστηρίου Εικαστικών Τεχνών.

Ά ρ θ ρ ο 22

Το Εργαστήριο Εικαστικών Τεχνών

1. Ο Δήμος Καλαμάτας και η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (ΔΕΠΑΚ) αναλαμβάνουν την υποχρέωση στα πλαίσια του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών να ιδρύσουν και να διασφαλίσουν τη λειτουργία ενός Εργαστηρίου Εικαστικών Τεχνών για

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ

Στην Αθήνα σήμερα 6/12/1995 οι παρακάτω συμβαλλόμενοι:

1. Το Ελληνικό Δημόσιο νόμιμα εκπροσωπούμενο από τον Υπουργό Πολιτισμού κ. Θάνο Μικρούτσικο, κάτοικο Αθηνών.

2. Ο Δήμος Καλαμάτας νόμιμα εκπροσωπούμενος από τον Δήμαρχο κ. Χρήστο Μαλαπάνη, κάτοικο Καλαμάτας, σύμφωνα με την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου με αριθμό 6.14.95

3. Η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (ΔΕΠΑΚ) νόμιμα εκπροσωπούμενη από τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου της κ. Γεώργιο Κουτσούλη, κάτοικο Καλαμάτας, σύμφωνα με την απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου με αριθμό .. 8.6/95

Συμφωνούν και συναποδέχονται τα ακόλουθα:

Π ρ ο ο ρ ί μ ι ο

Οι παραπάνω συμβαλλόμενοι μαζί με το πρώην Υπουργείο Ν. Γενιάς είχαν συνάψει την απο 11 Μαΐου 1985 Προγραμματική Σύμβαση, 10ετούς διάρκειας και είχαν καθορίσει ένα μακροχρόνιο πλαίσιο συμφωνίας μεταξύ τους, προσδιορίζοντας τους τρόπους και τις διαδικασίες υλοποίησης της συμφωνίας αυτής που είχε ως σκοπό, μέσω της ενεργητικής και συντονισμένης παρέμβασης όλων των συμβαλλομένων μερών, την ουσιαστική και ολοκληρωμένη πολιτιστική ανάπτυξη της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής.

Με την σύμβαση αυτή συγκροτήθηκαν πολιτιστικοί θεσμοί μέσω των οποίων αναπτύχθηκαν δραστηριότητες σε τρεις αλληλένδετους τομείς:

- ✓ α) στον τομέα της εκπαίδευσης
- ✓ β) στον τομέα της επιμόρφωσης και
- ✓ γ) στον τομέα της ψυχαγωγίας

Ο σκοπός της σύμβασης αυτής επιτεύχθηκε σε μεγάλο βαθμό.

Αναπτύχθηκαν και οι τρεις παραπάνω δραστηριότητες, και κυρίως καλλιεργήθηκε σε βάθος η καλλιτεχνική ευαισθησία και η αγάπη για τις τέχνες ιδιαίτερα στους νέους.

Αποτέλεσμα όλης αυτής της προσπάθειας και της ολοκληρωμένης πολιτιστικής παρέμβασης ήταν η πόλη της Καλαμάτας να ενταχθεί στο Εθνικό Πολιτιστικό Δίκτυο Πόλεων (ΕΠΑΠ), δημιουργώντας το ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ ΧΟΡΟΥ.

Με την παρούσα Σύμβαση καθορίζεται ένα νέο μακροχρόνιο πλαίσιο συμφωνίας μεταξύ των παραπάνω συμβαλλομένων μερών και επαναπροσδιορίζονται οι τρόποι και οι διαδικασίες υλοποίησης

αυτής της συμφωνίας η οποία έχει ως σκοπό, με τη σημαντική πείρα των 10 ετών, την συνέχιση της 10ετούς προσπάθειας μέσω της ενεργητικής και συντονισμένης παρέμβασης των συμβαλλομένων μερών, για την εδραίωση του Πολιτισμού στην Καλαμάτα και την ευρύτερη περιοχή.

Μέσω των ήδη καθιερωμένων πολιτιστικών θεσμών θα συνεχισθεί η προσπάθεια ανάπτυξης δραστηριοτήτων στους τρεις παρακάτω αλληλένδετους τομείς.

- α) στον τομέα της εκπαίδευσης
- β) στον τομέα της επιμόρφωσης και
- γ) στον τομέα της ψυχαγωγίας

σύμφωνα με τις γενικές και ειδικές διατάξεις που ακολουθούν στην παρούσα σύμβαση. Τα συμβαλλόμενα μέρη υπογραμμίζουν ότι οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες (επαγγελματικά, ερασιτεχνικά και ελεύθερα τμήματα των Σχολών που προβλέπει η σύμβαση) θα συνδυασθούν με ένα σύνολο επιμορφωτικών πρωτοβουλιών, όπως σεμινάρια, διαξέξεις εργαστήρια, εκδόσεις κ.λ.π. και ψυχαγωγικών εκδηλώσεων, όπως παραστάσεις, προβολές, εκθέσεις, φεστιβάλ κ.λ.π.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Α

Γ Ε Ν Ι Κ Ε Σ Δ Ι Α Τ Α Ξ Ε Ι Σ

Α ρ θ ρ ο 1

Αντικείμενο της σύμβασης

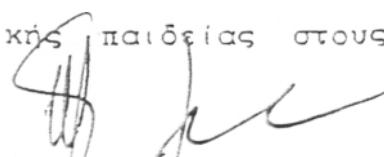
Η παρούσα Προγραμματική Σύμβαση που υπογράφεται από τους συμβαλλόμενους σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 28 του Π.Δ. 323/89 (Φ.Ε.Κ. 146 Α), έχει ως σκοπό τη διατύπωση των κατευθύνσεων για την ολοκλήρωση ενός προγράμματος πολιτιστικής ανάπτυξης της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής.

Βασικές επιδιώξεις αυτού του προγράμματος είναι η αναγωγή των πολιτιστικών, πνευματικών και καλλιτεχνικών αγαθών, σε οργανικά στοιχεία της καθημερινής ζωής και η ενεργητική και συνειδητή συμμετοχή των πολιτών στην πολιτιστική ζωή του τόπου.

Οι ειδικότεροι στόχοι του προγράμματος είναι :

I. Η δημιουργία της απαραίτητης πολιτιστικής υποδομής.

II. Η διάδοση και η ανάπτυξη της καλλιτεχνικής παιδείας στους

τομείς της μουσικής, του χορού, του κινηματογράφου και των εικαστικών τεχνών.

- III. Η στήριξη και η διάδοση της σύγχρονης καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας και η εξασφάλιση των συνθηκών που θα επιτρέψουν την άσκηση και την ανάπτυξη των ατομικών δημιουργικών ικανοτήτων στους αντίστοιχους τομείς.
- IV. Η προβολή, η ανάπτυξη και η διάδοση αυτών των τεχνών με τη διοργάνωση, παραγωγή και παρουσίαση πολιτιστικών εκδηλώσεων, καθώς και άλλων επιμορφωτικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων.
- V. Η ενίσχυση της τοπικής πνευματικής ζωής, του διαλόγου και της κριτικής σκέψης. Η προσπάθεια αποκατάστασης του λόγου στην εποχή της "εικονολατρίας".
- VI. Η δημιουργία νέας αναγκαίας υποδομής και η περαιτέρω ανάπτυξη της ήδη υπάρχουσας για την βελτίωση της ποιότητας της ζωής και τη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των κατοίκων της Καλαμάτας και ιδιαίτερα των νέων.
- VII. Η ανάπτυξη της συνεργασίας με τους πολιτιστικούς φορείς και τα ερασιτεχνικά συγκροτήματα της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής και η παροχή με κάθε δυνατό τρόπο ηθικής και υλικής βοήθειας και τεχνικής υποστήριξης προς τους πολιτιστικούς φορείς της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής με στόχο την ενίσχυση της ερασιτεχνικής δημιουργίας και την διεύρυνση του πεδίου των πρωτοβουλιών και των παρεμβάσεών τους.

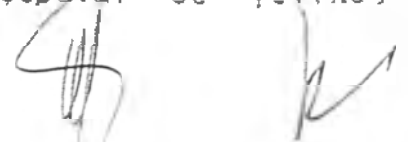
Ά ρ θ ρ ο 2

Περιεχόμενο της Σύμβασης

1. Η παρούσα Προγραμματική Σύμβαση περιέχει:

- I) Το σκοπό και σε γενικές γραμμές τις δραστηριότητες της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (ΔΕΠΑΚ) που θα αναλάβει την εφαρμογή και την υλοποίηση αυτού του προγράμματος.
- II) Τους πόρους, τη χρηματοδότηση, την κτιριακή υποδομή και τον εξοπλισμό που είναι αναγκαίοι για την υλοποίηση των όρων της Προγραμματικής Σύμβασης.
- III) Τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, που αφορούν κυρίως τη λειτουργία των Τομέων Χορού, Μουσικής, Εικαστικών Τεχνών και Ελεύθερου χρόνου, την ίδρυση και τη λειτουργία των τομέων Κινηματογράφου και άλλων Οπτικοακουστικών Μέσων, καθώς και τη διοργάνωση, παραγωγή και παρουσίαση πολιτιστικών εκδηλώσεων.

2. Τη σύσταση Κοινής Επιτροπής, που θα παρακολουθεί την εκτέλεση και την ορθή εφαρμογή των όρων της σύμβασης και θα επιλύει τις τυχόν διαφωνίες. (Σε ειδικό παράρτημα αναφέρεται σε γενικές γραμμές ο τρόπος λειτουργίας της).

3. Τη διάρκεια ισχύος της σύμβασης, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των όρων της, τα σχετικά με ειδικές Προγραμματικές Συμβάσεις και ορισμένες ειδικές ρυθμίσεις.

Α ρ θ ρ ο 3

Ισχύς της Σύμβασης

Η παρούσα Προγραμματική Σύμβαση αρχίζει να ισχύει από _____ και η διάρκειά της ορίζεται δεκαετής (10ετής), δηλαδή μέχρι

Α ρ θ ρ ο 4

Γενικά Δικαιώματα και Υποχρεώσεις

1. Σε περίπτωση που απαιτείται η συνδρομή και άλλων φορέων του δημόσιου τομέα για την υλοποίηση της Προγραμματικής σύμβασης, το Υπουργείο Πολιτισμού αναλαμβάνει την υποχρέωση να υποβοηθήσει, παρεμβαίνοντας με ενέργειες που απαιτούνται προς τους φορείς αυτούς.
2. Για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή της Προγραμματικής Σύμβασης σε όλους τους τομείς που καθορίζονται σ' αυτήν είναι δυνατόν να απασχολείται τεχνικό, διοικητικό ή άλλο προσωπικό από το Υπουργείο Πολιτισμού και το Δήμο Καλαμάτας προς τη Δ.Ε.Π.Α.Κ., σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 28 του Π.Δ. 323/89 μετά από αιτιολογημένη αίτηση του Δήμου Καλαμάτας και της Δ.Ε.Π.Α.Κ.
3. Η διαχείριση όλου του προγράμματος στους τομείς που ρυθμίζονται από τη Σύμβαση αυτή, ανήκει στην Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.).
4. Ο Δήμος Καλαμάτας αναλαμβάνει την υποχρέωση να παρέχει κάθε τεχνική και διοικητική υποστήριξη για την καλύτερη εφαρμογή των προβλεπόμενων από την παρούσα Προγραμματική Σύμβαση.

Κ Κ Φ Α Λ Α Ι Ο Β

ΤΟΜΕΑΣ ΧΟΡΟΥ

1. Η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.), σε συνεργασία με το Δήμο Καλαμάτας, αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταρτίζει κάθε χρόνο ένα ετήσιο πρόγραμμα εκδηλώσεων, αφιερωμένων στο χορό και να διασφαλίζει την απρόσκοπτη πραγματοποίησή του.
2. Το ετήσιο πρόγραμμα εκδηλώσεων θα περιλαμβάνει το σύνολο των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στην παράγραφο 5 του άρθρου 5 της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης και θα καλύπτει το Δήμο Καλαμάτας και την ευρύτερη περιοχή.

Ά ρ θ ρ ο 12

Δικαιώματα και Υποχρεώσεις που αναφέρονται στον Τομέα Χορού

1. Ο Δήμος Καλαμάτας και η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.) αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εκτελέσουν τους όρους της παρούσας Σύμβασης, όπως ειδικότερα αναφέρονται στα άρθρα 5, 6, 7, 8, 9, 10 και 11 του Κεφαλαίου Β.
2. Το Υπουργείο Πολιτισμού και ο Δήμος Καλαμάτας αναλαμβάνουν την υποχρέωση να ενισχύουν οικονομικά και με κάθε άλλο πρόσφορο τρόπο τον Τομέα Χορού της Δ.Ε.Π.Α.Κ.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 1

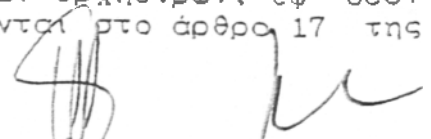
ΤΟΜΕΑΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Ά ρ θ ρ ο 13

Δραστηριότητες του Τομέα Μουσικής

Μεταξύ των συμβαλλομένων μερών συμφωνούνται τα ακόλουθα:

1. Η λειτουργία του Δημοτικού Ωδείου, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.
2. Η λειτουργία Ελεύθερων Τμημάτων Μουσικής Προπαιδείας για παιδιά.
3. Η λειτουργία Ελεύθερων Τμημάτων Μουσικής για νέους και ενήλικες με στόχο την ευρύτερη ανάπτυξη της μουσικής καλλιέργειας και της ερασιτεχνικής ενασχόλησης με τη Μουσική.
4. Η συγκρότηση Χορωδιών, Μικρών Συνόλων και Ορχηστρών, εφ' όσον συντρέξουν οι προϋποθέσεις που περιγράφονται στο άρθρο 17 της

παρούσας σύμβασης.

5. Η διοργάνωση, η παραγωγή και η παρουσίαση εκδηλώσεων γύρω από τη Μουσική, όπως και η προώθηση Επιμορφωτικών και Ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων με σκοπό την ανάπτυξη και τη διάδοση όλων των ειδών της Μουσικής και την καλλιέργεια της ευαισθησίας και της αγάπης του κοινού. Επίσης η μετάκληση ελληνικών και ξένων μουσικών συγκροτημάτων, η ανταλλαγή εκδηλώσεων με άλλα αντίστοιχα συγκροτήματα και η διοργάνωση συναυλιών των μαθητών του Ωδείου και των Ελεύθερων Τμημάτων.
6. Η συνεργασία με τους υπόλοιπους Τομείς της Δ.Ε.Π.Α.Κ., και ιδιαίτερα με το ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΕΝΤΡΟ ΧΟΡΟΥ, για την συνδιοργάνωση εκδηλώσεων υψηλών απαιτήσεων και ειδικού ενδιαφέροντος, όπως πολυμέσα (multi media), θεματικά φεστιβάλ, κ.λ.π.

Ά ρ θ ρ ο 14

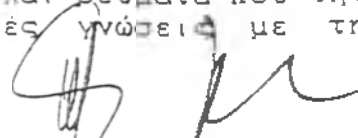
Το Δημοτικό Ωδείο

Ο Δήμος Καλαμάτας και η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.) αναλαμβάνουν την υποχρέωση, στο πλαίσιο του Τομέα Μουσικής να διασφαλίσουν τη συνέχιση της λειτουργίας του Δημοτικού Ωδείου, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Ά ρ θ ρ ο 15

Ελεύθερα Τμήματα Μουσικής Προπαιδείας

1. Η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.) αναλαμβάνει την υποχρέωση στο πλαίσιο του Τομέα Μουσικής, να διασφαλίσει τη λειτουργία Ελεύθερων Τμημάτων Μουσικής Προπαιδείας για παιδιά ηλικίας 5 έως 11 ετών.
2. Τα Ελεύθερα Τμήματα Μουσικής Προπαιδείας θα λειτουργούν σύμφωνα με τις ακόλουθες αρχές, οι οποίες είναι δυνατό να τροποποιηθούν ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση του Διευθυντή του Τομέα Μουσικής, με απόφαση του Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Κ. και με την σύμφωνη γνώμη της Κοινής Επιτροπής.
 - I) Για κάθε μία από τις τρεις (3) κατηγορίες ηλικιών, 5 έως 7 ετών, 7 έως 9 ετών και 9 έως 11 ετών, λειτουργούν αντίστοιχα Τμήματα.
 - II) Ο μέγιστος αριθμός των μαθητών κάθε Τμήματος, δεν είναι δυνατό να υπερβαίνει τους είκοσι πέντε (25).
 - III) Στόχος αυτών των Τμημάτων είναι να εξοικειώσουν τους νεαρούς μαθητές με τη Μουσική και τα ποικίλα είδη και ρεύματα που την απαρτίζουν και να συνδυάσουν τις θεωρητικές γνώσεις με τη

μουσική πράξη, μέσα από τις σύγχρονες παιδαγωγικές μεθόδους.

- IV) Η μέθοδος που ήδη εφαρμόζεται και θα συνεχίσει να εφαρμόζεται είναι αυτή που επεξεργάστηκαν οι μουσικοί Μιχ. Γρηγορίου, Νικ. Κυπουργός, Γεωργ. Κουρουπός και Δημ. Μαραγκόπουλος, για λογαριασμό του Υπουργείου Προεδρίας της Κυβέρνησης και η οποία επισυνάπτεται στην παρούσα Σύμβαση.
- V) Στα Τμήματα αυτά διδάσκουν ειδικά εκπαιδευμένοι Παιδαγωγικοί της Μουσικής.

Άρθρο 16

Ελεύθερα Τμήματα Μουσικής

Η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.) αναλαμβάνει την υποχρέωση στο πλαίσιο του Τομέα Μουσικής, την διασφάλιση της λειτουργίας Ελεύθερων Τμημάτων Μουσικής για νέους και ενήλικες.

Το είδος και ο αριθμός των Τμημάτων αυτών, όπως και το πρόγραμμα των μαθημάτων, οι ώρες διδασκαλίας, η μέθοδος και ο αριθμός των μαθητών, θα προσδιορίζονται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Δ.Ε.Π.Α.Κ., ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση του Διευθυντή του Τομέα Μουσικής, και αφού ληφθούν υπόψη οι ανάγκες και οι επιθυμίες του κοινού της Καλαμάτας και της ευρύτερης περιοχής.

Στο πλαίσιο των Τμημάτων αυτών, θα επιδιωχθεί η ίδρυση και η λειτουργία ιδιαίτερου Τμήματος Εθνομουσικολογίας, Τμήματος Διδασκαλίας Παραδοσιακών Οργάνων, Τμήματος Ελληνικής Μουσικής καθώς και τμήματος Jazz.

Τα ελεύθερα Τμήματα Μουσικής έχουν ως σκοπό την όσο το δυνατό ευρύτερη ανάπτυξη της μουσικής καλλιέργειας και της ερασιτεχνικής ενασχόλησης με τη μουσική του κοινού και ιδιαίτερα των νέων.

Στα Τμήματα αυτά θα διδάσκουν οι ίδιοι καθηγητές που διδάσκουν και τις τάξεις του Δημοτικού Ωδείου, ώστε να διασφαλίζεται η υψηλή ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

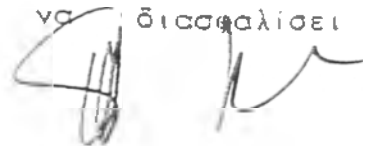
Άρθρο 17

Μουσικά Συγκροτήματα

Η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.) είναι δυνατόν εφ' όσον συντρέξουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις μέσα στο πλαίσιο του Τομέα Μουσικής, να δημιουργήσει και να διασφαλίσει τη λειτουργία Μουσικών Συγκροτημάτων.

Ειδικότερα:

- I) Το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας, οφείλει να διασφαλίσει τη

λειτουργία της Παιδικής Χορωδίας και να επιδιώξει την δημιουργία Χορωδίας ενηλίκων.

- II) Το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας αναλαμβάνει την υποχρέωση να διασφαλίσει την λειτουργία των μουσικών συνόλων (μαθητικά σύνολα μουσικής δωματίου, μαθητική συμφωνική ορχήστρα) και να τα αναπτύξει σε επαγγελματική κατεύθυνση.
- III) Τα Ελεύθερα Τμήματα Μουσικής του Ωδείου Καλαμάτας πρέπει να επιδιώξουν τη δημιουργία Συγκροτημάτων Εντεχνης Λαϊκής ή Δημοτικής Μουσικής.

Α ρ θ ρ ο 18

Υποτροφίες

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.) έχει την δυνατότητα να θεσπίζει έναν αριθμό υποτροφιών για την Ελλάδα και το Εξωτερικό, όπως και να ορίζει το ύψος του ποσού και τη διάρκεια της υποτροφίας. Οι υποτροφίες αυτές προορίζονται για τους ταλαντούχους απόφοιτους του Δημοτικού Ωδείου και προσδιορίζονται κάθε χρόνο με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Δ.Ε.Π.Α.Κ., ύστερα από αιτιολογημένη εισήγηση του Διευθυντή του Τομέα Μουσικής του Δημοτικού Ωδείου. Επίσης είναι δυνατόν το Δ.Σ. της Δ.Ε.Π.Α.Κ. να θεσπίζει έναν αριθμό υποτροφιών για τους ταλαντούχους μαθητές του Δημοτικού Ωδείου από μία τάξη σε ανώτερη και πάντα μετά από αιτιολογημένη εισήγηση των Καθηγητών του Δημοτικού Ωδείου.

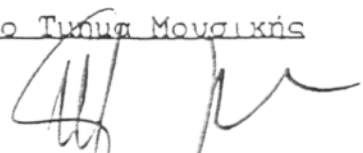
Α ρ θ ρ ο 19

Ετήσιο Πρόγραμμα Εκδηλώσεων Αφιερωμένων στη Μουσική

1. Η Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας (Δ.Ε.Π.Α.Κ.) σε συνεργασία με το Δήμο Καλαμάτας αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταρτίζει κάθε χρόνο ένα Ετήσιο Πρόγραμμα Εκδηλώσεων αφιερωμένων στη Μουσική και να διασφαλίζει την απρόσκοπτη πραγματοποίησή του.
2. Το ετήσιο πρόγραμμα εκδηλώσεων θα περιλαμβάνει το σύνολο των δραστηριοτήτων που αναφέρονται στις παραγράφους 5 και 6 του άρθρου 13 της παρούσας Προγραμματικής Σύμβασης και θα καλύπτει τον Δήμο Καλαμάτας και την ευρύτερη περιοχή.

Α ρ θ ρ ο 20

Διευκρινίσεις και υποχρεώσεις που αναφέρονται στο Τμήμα Μουσικής

ΕΠΙΣΧΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΩΣ ΜΕΣΟ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑΣ

Οι καθηγητές του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας(τομέας μουσικής της Δ.Ε.Π.Α.Κ), ξεκινήσαμε επίσχεση εργασίας από το Σάββατο 27 Νοεμβρίου 2004.

Μ' αυτό τον τρόπο διεκδικούμε την εξόφληση των δεδουλευμένων μας,μα προπαντός διαμαρτυρούμαστε για την σταδιακά όλο και μεγαλύτερη αδιαφορία της πολιτείας στα θέματα της πολιτιστικής παιδείας,ειδικότερα στην περιφέρεια.

Κάνουμε εκκλήση ,αφενός μεν στο Υπουργείο Πολιτισμού να μην εγκαταλείψει την Δ.Ε.Π.Α.Κ.,αλλά αντίθετα να συνεχίσει να αγκαλιάζει το σπουδαίο έργο της αισθητικής παιδείας,που αυτή έχει προσφέρει εδώ και είκοσι χρόνια στην κοινωνία της Καλαμάτας,αποτελώντας μάλιστα προτυπο για την δημιουργία αναλογων σχολείων σ' όλη την Ελλάδα,αφετέρου δε στην Δημοτική Αρχή να αφουγκραστεί την κόπωση και την αγωνία μας για την επιβίωση της Δ.Ε.Π.Α.Κ.,να αξιολογήσει την προσφορά και το κοινωνικό της ρόλο και να προβεί σ'έναν ευπεριστατωμένο σχεδιασμό και σε ενέργειες εξυγίανσης του θεσμού,δείχνοντας έτσι εμπρακτα,ότι κατανοεί,ποσο αναγκαία είναι η ύπαρξη της Δ.Ε.Π.Α.Κ. στην Καλαμάτα, και ότι πονάει, όταν αυτή πλιγώνεται.

Ζητάμε την κατανόηση και την συμπαράσταση των πολιτών, μαθητών και γονιών,γιατι είναι αλήθεια, πώς η υπόθεση της πολιτιστικής παιδείας μας αφορά όλους,αφού οδηγεί σε μια πιο ώριμη,πιο ελεύθερη,πιο ευαίσθητη και κυρίως μια πιο αυτοβελτιωτική κοινωνία.

Οι καθηγητές του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας

Η ΜΕΛΕΤΗ ΜΑΛΛΙΑΝΗ ΠΡΟΤΙΝΕΙ

Μείωση μισθών ή απολύσεις για να σωθεί η ΔΕΠΑΚ

ΝΑ ΛΥΘΕΙΣΟΥΜΕ ΤΑ ΞΩΔΑ, ΛΕΕΙ Ο ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΣ

Η τριμηνία οικονομικό κλίμα της ΔΕΠΑΚ, καθώς και προοπτικές για τον όγκο του, υπόθηκαν χθες στο Δικαστικό Συμβούλιο της επιχείρησης. Αυτό που τονίστηκε τόσο

Ρεζερβάζ θανάτους Λαγός

πρόεδρο της ΔΕΠΑΚ γιο Κουσιούλη όσο και τα υπόλοιπα μέλη του είναι ότι η επιχείρηση κινείται να κλείσει εν δυνάμει άμεσα μετρά. Επίσης, το υπολογιστικό σύστημα είναι ότι η ΔΕΠΑΚ δεν μπορεί να εγείρει με τους σημερινούς όρους λειτουργίας που διαρκούν επίτημα.

Λυκευμένα, κοινή δική και όλων των μελών που κλείσαν στο χθεσινό Δικαστικό Συμβούλιο της ΔΕΠΑΚ είναι ότι απειλείται η αναδιοργάνωση της οργάνωσης της ώστε να γίνει η επιβίωση στο μέλλον. Όπως επισημάνθηκε, η τωρά λειτουργία και η οικονομική διαχείριση της γίνουν την ΔΕΠΑΚ με μακροπρόθεσμα κριτική στο κλείσιμο. Ο κοινός τόπος συμπεράσιμων προέκυψε από την άρνηση των στοιχείων που καταγράφει στην μελέση συνάσει ο αντιδήμαρχος Καϊριας Χρήστος Μπάνης για την ΔΕΠΑΚ, από ποσό προκύπτει ο αναρωτικό σπερμικός τρόπος οργάνωσης της επιχείρησης. Η ίδια μελέτη προτείνει τρόπος αναδιοργάνωσης επιχείρησης είτε υπάρχει προγραμματική σύμβαση το υπουργείο Πολιτισμού. Αυτό η μελέτη ημείπει ότι τα έξοδα για ομοιομορφία του προσωπικού είναι υπέρτοκα και πρέπει περιοριστούν, αφού καταργηθεί η έννοια της υποδομικότητας καθώς τα

κό ότι στο τρίμηνο του Οκτωβρίου στο οποίο φτάνουν 541 μισθολογία τα έξοδα για τη μισθοδοσία των καθηγητών ανέρχονται σε 53.125 ευρώ μηνιαίως, ενώ τα έσοδα από τα διδάγματα μόλις αγγίζουν τα 27.760 ευρώ.

Η "ακτινογραφία" της ΔΕΠΑΚ

Σύμφωνα με την μελέτη του αντιδημάρχου Χρήστου Μαλλιάνη η ΔΕΠΑΚ έχει διοικητικό προσωπικό 32 εργαζόμενους. Από αυτούς, ένας υποδομικός από ΚΕΚ του δήμου, 4 εργαζόμενοι στο Πνευματικό Κέντρο, ένας στα ΚΑΠΗ και 2 στον Αθλητικό Οργανισμό αλλά μισθοδοτούνται από την επιχείρηση. Επίσης 39 από τους εργαζόμενους του διοικητικού προσωπικού έχουν καταθέσει αίτηση για να υπαχθούν στο ΠΔ 164/2004 ώστε να μετατραφεί η σύμβασή τους σε οριστικό χρόνο. Από αυτούς οι 23 πληρούν τις προϋποθέσεις. Οι οφειλές της ΔΕΠΑΚ προς τρίτους (προμηθευτές, ασφαλιστικούς οργανισμούς κλπ) μέχρι τις 31/12/2004 ανέρχονται στο 1.016.900 ευρώ. Σε περίπτωση που δεν υπογραφεί προγραμματική σύμβαση με το υπουργείο Πολιτισμού τα έσοδα της ΔΕΠΑΚ για το 2005 υπολογίζονται να είναι 1.304.000 ευ-

ρώ το 2006 23.000 ευρώ, χωρίς όμως να συνυπολογιστούν οι αυξήσεις των αποδοχών των εργαζομένων και ωρίσμων περίπου 4%.

Πα το λόγο αυτό ο κ. Μαλλιάνης πρότεινε την απόλυση 5 εργαζομένων από το διοικητικό προσωπικό ή την μείωση των αποδοχών του διοικητικού προσωπικού με ταυτόχρονη μείωση των ωρών εργασίας κατά 16%.

Η πρόταση Μαλλιάνη

Ο αντιδήμαρχος Καϊριας πρότεινε με την μελέτη προς το Διοικητικό Συμβούλιο μέτρα αναδιοργάνωσης της λειτουργίας των τμημάτων, καθόλου και μέτρα μείωσης των μισθών των εργαζομένων στο διοικητικό τμήμα ή απολύσεις 5 εργαζομένων. Συγκεκριμένα μετά και από προτάσεις των διευθυντών των τμημάτων πρότεινε την πλήρη αναδιοργάνωση του τρόπου λειτουργίας των αναδομικών οργάνων: Αναδιοργάνωση του τρόπου διδασκαλίας των επικουρικών μαθημάτων, περιτομή καθηγητών και αντικατάσταση ορισμένων, έλλειψη ωρών εργασίας ωρομίσθιου προσωπικού, συμπύκνωση τμημάτων, μείωση ωρών εκπαιδευτικών διδασκόντων στα σχολεία, κατάργηση της συνδιδασκαλίας κλπ. Οι παραπάνω προτάσεις έγιναν δεχτές από όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

Μετά από αυτές τις διαρρο-

και άλλα στοιχεία της μελέτης λέγοντας ότι μέσα στις επόμενες μέρες θα φέρει δική του αναφορά για τα οικονομικά της ΔΕΠΑΚ.

Από την πλευρά του ο Βασίλης Κοσμόπουλος σημείωσε πως η καταγραφή του αναδομικού τρόπου λειτουργίας των τμημάτων έγινε με δική του πρωτοβουλία και πως απέδειξε δεν πίνακες ότι η ΔΕΠΑΚ δεν λειτουργούσε αναδομικά. Οι προτάσεις αναδιοργάνωσης ξεκίνησαν από αυτούς τους πίνακες που αποδείχσαν τα λάθη της λειτουργίας. Ο κ. Κοσμόπουλος είπε ότι τα μέτρα πρέπει να εφαρμοστούν είτε ισχύσουν οι προγραμματικές συμβάσεις είτε όχι, αφού δεν υποβαθμίζεται το εκπαιδευτικό έργο. Παράλληλα ο κ. Κοσμόπουλος πρότεινε μέτρα που θα αυξήσουν τα έσοδα ώστε να μην χρειασθεί η μείωση των αποδοχών των εργαζομένων. Συγκεκριμένα πρότεινε: Να αξιοποιηθούν οι χρηματοδοτήσεις των ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Να γίνει αξιοποίηση των χορηγιών. Να αλληλοεπιδράσει η σύμβαση με το Πνευματικό Κέντρο ώστε να υπάρξουν έσοδα για την επιχείρηση. Επίσης συμφώνησε με την απόφαση των 2 εργαζομένων στον Αθλητικό Οργανισμό.

Ο Κ. Γιαννιέρης τόνισε ότι μπορεί να υπάρξει αύξηση των εσόδων από την αύξηση των διδάκτρων, ενώ διαφωνούσε πλήρως με την μείωση του ωρομίσθιου και των αποδοχών του διοικητικού προσωπικού, λέγοντας πως αν γίνει αυτό δεν θα λειτουργεί η επιχείρηση.

Η εκπρόσωπος των εργαζομένων στο Διοικητικό Συμβούλιο Σοφία Μπισσέα ανακοίνωσε πως οι εργαζόμενοι δεν δέχονται την μείωση των αποδοχών τους.

Οι αντιρροήσεις

Με την πρόταση για απολύσεις προσωπικού και μείωση των μισθών διαφώνησαν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου Στάθης Λευθερωτίτης, Βασίλης Κοσμόπουλος, Δημήτρης Γουλιερμάκης και η εκπαιδευτική των εργαζομένων στο ΔΣ Σοφία Μπισσέα. Ο κ. Λευθερωτίτης πρότεινε αντί για την μείωση των μισθών να αποσπαστούν στον Αθλητικό Οργανισμό οι δυο

Ελπίδες για το Φεστιβάλ Χορού

Το επόμενο δεκαήμερο θα συναντηθούν ο υπουργός Πολιτισμού Πέτρος Τατούλης και ο δήμαρχος Καλαμάτας Γιώργος Κουισούλης για να συζητήσουν την ανανέωση της προγραμματικής σύμβασης του ΔΙΚΕΧΟ, σύμφωνα με την ενημέρωση που έκανε η διευθύντρια του Διεθνούς Κέντρου Χορού Βίκυ Μαραγκοπούλου στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της ΔΕΠΑΚ. Η κ. Μαραγκοπούλου που συναντήθηκε τις προηγούμενες μέρες με τον υπουργό Πολιτισμού είπε πως ο κ. Τατούλης θεωρεί το Φεστιβάλ Χορού έναν από τους πιο σημαντικούς θεσμούς και επομένως θα το σι-ριζει.

20 χρόνια ΔΕΠΑΚ

Ένα τετραήμερο εκδηλώσεων για τα 20 χρόνια της ΔΕΠΑΚ θα ξεκινήσει στις 16 Απριλίου, όπως ανακοίνωσε χθες στη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης η διευθύντρια του Διεθνούς Κέντρου Χορού Καλαμάτας, Βίκυ Μαραγκοπούλου.

Όπως είπε μάλιστα, στις εκδηλώσεις αυτές θα παρουσιαστεί η παράσταση "Ορνίθες" που δημιούργησε η αξιωματική Ζουζού Νικολοπούλη και που παραχωρήθηκε από τους κληρονόμους της το δικαίωμα να παιχτεί στην Καλαμάτα, παρά το ότι οι όροι των δικαιωμάτων του συγκεκριμένου έργου είναι ιδιαίτερα αυστηροί.

Η ΕΛΛΗΝΟΡΕΛΙΑ Ή ΤΕΛΕΤΗ ΤΟ ΜΑΡΤΙΟΥ 2005

Το πρόβλημα του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας είναι μόνο οικονομικό

Το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας, είναι ένας πολιτιστικός οργανισμός που στα 20 χρόνια λειτουργίας του έχει αποδείξει την αξία του και συνεχίζει να το κάνει, όσο τουλάχιστον του επιτρέπουν οι οικονομικές δυσκολίες.

Μια παρέα που ξεκίνησε από την καλλιτεχνική διευθυνση του Γεώργιου Κοιρανίου, λαοφιλήσεων ολλανδοί ερμηνευτές ολλανδοί σημαντικοί συνθέτες, όπως ο Μπίλς Αϊλεξιάς, ο Νίκος Ξανθούλης και ήμερα ο Στάθης Ξυφάκης, εν είναι λίγες οι μαθητές που ξεκίνησαν τις μουσικές τους σπουδές στο Δημοτικό Ωδείο, συνεχισαν σε ΕΑΠ ή α και χώρες του εξωτερικού και διακρίθηκαν στο χώρο της τέχνης.

Αρκεί αν' αυτούς μαθητές, επιστρέψουν στο Ωδείο ως καθηγητές, για να διαφέρουν τους νεότερους, για α υπάρχει συνέχεια στην ολιγοαριθμική δημιουργία, που ταν και ο πρωτογενής στόχος της ΔΕΠΑΚ.

Λίγο πριν την έναρξη μιας νέας μουσικής χρονιάς, πίναμε με τον καλλιτεχνικό διευθυντή του Δημοτικού Ωδείου Στάθη Πιπρίκη, όοί νο για τις επιτυχίες, αλλά π για τα οικονομικά προβλήματα που ταλαιωχάρουν η μουσική τμήμα της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτισμικής Ανάπτυξης Καλαμάτας.

Με πόσα και ποια πρόβλημα ξεκινάει φέτος το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας;

«Δεν έχει υπάρξει κάποια αφοροποίηση από την οικονομική κρίση, τα ίδια τμήματα λειτουργούν, διατηρείται η κλασική τμήμα του παρέχεται η δικαιοσύνη σπουδών σε οποιαδήποτε λαμναρισμένο όργανο, ως το πιάνο, η κιθάρα, η κλαρίνο, τα ξύλινα πνευστά, η κλαρίνο, τα κρουστά. Επίσης υπάρχει το μοναδικό

μιας, η μουσική προαιδία για τα παιδιά από 4 ετών και πάνω όπου μέσω από μια διδασκαλία παιδαγωγού έρχονται σε επαφή και γνωρίζουν όργανα ώστε να μπορούν να επιλέξουν ποιο είναι το όργανο που ενδοχομμένος να το ενδοχόμερο να ασχοληθούν.

Είναι ακόμη η χωροδία με δύο διαφορετικά τμήματα, το ένα είναι η υποχρεωτική χωροδία που κάνουν όλα τα παιδιά του Ωδείου και το άλλο είναι η χωροδία που έχουμε ξεκινήσει από πέρυσι "αυθιγάντας" παιδιά που έχουν μια φυσική ικανότητα από τη δημιουργική σχολεία της πόλης.

Υπάρχουν και τα μη αναγνωρισμένα όργανα όπως είναι το φλάουτο με ράμφος ή ολλανδικό φλαύτο, το σκορπιό, το σαξόφωνο, το αρμόνιο, τα μπουζούκι και η βυζαντινή μουσική.

Για τα μη αναγνωρισμένα δεν εκδίδονται πινακιά παρά μόνο μουσικοπαιδικά σπουδών.

Είστε ικανοποιημένοι από τον αριθμό των σπουδαστών;

«Γίνεται υπάρχει πρόβλημα σε σχέση με τα πνευστά και η έγκριση όργανα όχι μόνο σε εμάς αλλά σε όλα τα ωδεία της χώρας. Στο Δημοτικό Ωδείο ωστόσο υπάρχει μια πολύ καλή τάξη στο φλάουτο, επίσης μια πολύ καλή τάξη στα έγκριδα (κυρίως στα βιολιά), λίγα είναι τα παιδιά σε σχέση με αυτό που θα θέλαμε, στο κλαρίνο, το φαγκότο και το βιολοντσέλο, αλλά γενικά για μια πόλη σαν την Καλαμάτα νομίζω ότι είναι πολύ ικανοποιητικός ο αριθμός των παι-

550 περίπου κάθε χρόνο. Είναι, εκτός από το πιάνο και την κιθάρα που ειδικά να μην υπάρχουν τα περισσότερα παιδιά, όλα σχεδόν τα όργανα έχουν ένα ικανοποιητικό αριθμό μαθητών»

Το Τμήμα Παραδοσιακής Μουσικής, θα λειτουργήσει όπως είχε προγραμματιστεί;

«Αυτό δυστυχώς δεν έχει προχωρήσει στο βαθμό που θα θέλαμε και ο κύριος λόγος είναι το οικονομικό πρόβλημα, γιατί στην Καλαμάτα δεν υπάρχουν εξειδικευμένοι στην παραδοσιακή μουσική που θα μπορούσαν να διδάξουν, οπότε αναγκαστικά πρέπει να έρχονται κάποιοι από την Αθήνα, κάτι που είναι οικονομικά δύσκολο. Δηλαδή, οι περισσότεροι παραδοσιακοί μουσικοί που είναι εδώ είναι εμπειρικοί, ενώ τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί πολύ η μελέτη και η σπουδή των παραδοσιακών οργάνων, με αποτέλεσμα να υπάρχουν πολλοί μορφωμένοι μουσικοί τόσο α' ό,τι αφορά την παραδοσιακή μουσική, όσο και το δημοτικό τραγούδι. Όμως, η οικονομική δυσχέρεια όλα αυτά τα χρόνια δεν μας επιτρέπει να τους φέρουμε να διδάξουν στο Δημοτικό Ωδείο».

Το Διευθυντή δεν έχει προχωρήσει στο βαθμό που θα θέλαμε και ο κύριος λόγος είναι το οικονομικό πρόβλημα, γιατί στην Καλαμάτα δεν υπάρχουν εξειδικευμένοι στην παραδοσιακή μουσική που θα μπορούσαν να διδάξουν, οπότε αναγκαστικά πρέπει να έρχονται κάποιοι από την Αθήνα, κάτι που είναι οικονομικά δύσκολο. Δηλαδή, οι περισσότεροι παραδοσιακοί μουσικοί που είναι εδώ είναι εμπειρικοί, ενώ τα τελευταία χρόνια έχει αναπτυχθεί πολύ η μελέτη και η σπουδή των παραδοσιακών οργάνων, με αποτέλεσμα να υπάρχουν πολλοί μορφωμένοι μουσικοί τόσο α' ό,τι αφορά την παραδοσιακή μουσική, όσο και το δημοτικό τραγούδι. Όμως, η οικονομική δυσχέρεια όλα αυτά τα χρόνια δεν μας επιτρέπει να τους φέρουμε να διδάξουν στο Δημοτικό Ωδείο».

Το μόνο πρόβλημα είναι το οικονομικό. Η καινούργια χρονιά βρίσκεται το Ωδείο με οφειλές. Αυτή τη στιγμή οφείλεται στο εκπαιδευτικό προσωπικό η επίδομα αδειών και κάποια οδοπορικά στους διδασκόντες που έρχονται από την Αθήνα. Στο διοικητικό προσωπικό πέρα από το επίδομα αδειών, οφείλονται οι μισθοί του Ιού-

Η νέα περίοδος πώς βρίσκεται οικονομικά το Δημοτικό Ωδείο;

«Το μόνο πρόβλημα είναι το οικονομικό. Η καινούργια χρονιά βρίσκεται το Ωδείο με οφειλές. Αυτή τη στιγμή οφείλεται στο εκπαιδευτικό προσωπικό η επίδομα αδειών και κάποια οδοπορικά στους διδασκόντες που έρχονται από την Αθήνα. Στο διοικητικό προσωπικό πέρα από το επίδομα αδειών, οφείλονται οι μισθοί του Ιού-

Το μόνο πρόβλημα είναι το οικονομικό. Η καινούργια χρονιά βρίσκεται το Ωδείο με οφειλές. Αυτή τη στιγμή οφείλεται στο εκπαιδευτικό προσωπικό η επίδομα αδειών και κάποια οδοπορικά στους διδασκόντες που έρχονται από την Αθήνα. Στο διοικητικό προσωπικό πέρα από το επίδομα αδειών, οφείλονται οι μισθοί του Ιού-

Το μόνο πρόβλημα είναι το οικονομικό. Η καινούργια χρονιά βρίσκεται το Ωδείο με οφειλές. Αυτή τη στιγμή οφείλεται στο εκπαιδευτικό προσωπικό η επίδομα αδειών και κάποια οδοπορικά στους διδασκόντες που έρχονται από την Αθήνα. Στο διοικητικό προσωπικό πέρα από το επίδομα αδειών, οφείλονται οι μισθοί του Ιού-

Το μόνο πρόβλημα είναι το οικονομικό. Η καινούργια χρονιά βρίσκεται το Ωδείο με οφειλές. Αυτή τη στιγμή οφείλεται στο εκπαιδευτικό προσωπικό η επίδομα αδειών και κάποια οδοπορικά στους διδασκόντες που έρχονται από την Αθήνα. Στο διοικητικό προσωπικό πέρα από το επίδομα αδειών, οφείλονται οι μισθοί του Ιού-

βίου και του Αυγούστου. Το θετικό της υπόθεσης είναι ότι ο φετινός Σεπτέμβριος μας βρίσκεται σε καλύτερη κατάσταση απ' ό,τι ο περυσινός, αλλά το αρνητικό είναι ότι το ίδιο εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλό. Τελειώνει το Δεκέμβριο η προγραμματική σύμβαση με το υπουργείο Πολιτισμού, δεν έχει υπάρξει απ' ό,τι γνωρίζω μια σαφής ένδειξη από το υπουργείο σε σχέση με την ανανέωση της προγραμματικής σύμβασης, καθώς σύμφωνα με τον υπευθύνά υπάρχει η διάθεση να μην σφραγιστεί στην τύχη της ΔΕΠΑΚ, αλλά μόνο και μόνο το γεγονός ότι η επικράτηση του υπουργείου για το 2005 δεν έχει έρθει, ενώ υπάρχει και υπόλοιπο από το 2004, μας καλεί να ανασφαίσει ως προς την πορεία. Μπορεί επίσης να ανανεωθεί το υπουργείο Πολιτισμού την σύμβαση, αλλά τα χρήματα να μην έρχονται, οπότε το πρόβλημα παραμένει το ίδιο. Δυστυχώς μόνο

τα διδάκτρα από τους μαθητές και η επικράτηση από το δήμο δεν αρκούν για να μπορέσει να λειτουργήσει σωστά η επιχείρηση. Είναι νεφελώδες το ταίριο και αυτό δημιουργεί μια τραγική ανασφάλεια και στους καλλιτεχνικούς διευθυντές και στη διοίκηση της ΔΕΠΑΚ και στους άλλους καθηγητές»

Η Παράδοση εκδηλώσεις, όπως το πολύ επιτυχημένο "καλλιτεχνικό καφέ-νέο" θα μπορέσει να κάνει και φέτος;

«Θα συνεχιστεί το καλλιτεχνικό καφέ-νέο, το μουσικό είναι ότι ξεκίνησε από μια κοινή ανάγκη που είχαμε με τον προηγούμενο καλλιτεχνικό διευθυντή το Νικό Ξανθούλη, η επιτυχία των πρώτων καφε-νέο-δημιουργιών κατά την την ύλη των κλάσεων κορυφών οπότε μπήκαμε να αναπτυχθεί η θεσμός, να φέρουμε σημαντικούς ανθρώπους της τέχνης από την Αθήνα, γιατί στην αρχή ξεκινήσαμε να τα κάνουμε εκ των ενόντων και εννοείται αμοιβαία».

Επανήλθαμε όμως τα δύο τελευταία χρόνια στο ημερήσιο και ειδικά τα χρονιά που πήρασε όλα τα καλλιτεχνικά καφε-νέο έγιναν με μηδενικό κόστος, χωρίς την προσφορά των συναδέλφων καθηγητών του Ωδείου, αλλά και κάποιες φορές από την προσφορά των ίδων των μαθητών. Είναι η ανάγκη που έχουμε και οι ίδιοι να επικοινωνούμε σε ένα άλλο επίπεδο και με έναν άλλο τρόπο με τον κόσμο της Καλαμάτας. Είναι λοιπόν πιστεύω ότι και φέτος με τον ίδιο τρόπο θα καταφέρουμε να κρατήσουμε το καλλιτεχνικό καφέ-νέο»

ΚΑΛΗΜΕΡΑ ΤΕΤΑΡΤΗ 4 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2005

ΙΝΦΑΡΤΗΜΑ 6

ΙΤΑΛΙΚΑ
SCUOLA ITALIANA
di NUNZIA FALZONE

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ
για τον Καλλιτεχνικό Διευθυντή του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας

1. Πώς γεννήθηκε το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας και ποιά κατάσταση επικρατούσε στη μουσική ζωή της πόλης πριν τη δημιουργία του;
2. Ποιά η ουσιαστική διαφορά του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας από ένα ιδιωτικό Ωδείο της πόλης;
3. Πέρα από τα μειωμένα διδάκτρα, σε τί άλλο υπερτερεί το Δ.Ω.Κ.;
4. Ποιό είναι το πιο ατράνταχτο, ουσιαστικό και αληθινό επιχείρημα που ο Διευθυντής του Ωδείου θα χρησιμοποιούσε σε διάλογό του με έναν υποψήφιο σπουδαστή της μουσικής με επαγγελματικές βλέψεις και αντίστοιχα με έναν υποψήφιο σπουδαστή της μουσικής με ερασιτεχνικές βλέψεις και ανησυχίες;
5. Το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας ιδρύθηκε βάσει κάποιων προτύπων που ίσχυαν στο εξωτερικό ή αλλού;
6. Θεωρείται πως το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας έχει καλύψει επαρκώς την κοινωνία της πόλης του σε σχέση με τους Μουσικούς Τομείς που διαθέτει;
7. Αν όχι, τί συμβαίνει και ποιός ευθύνεται γι' αυτό;
8. Υπάρχει πρόθεση να καλυφθούν οι ελλείψεις; Πότε, πώς και για ποιό λόγο θα γίνει αυτό;
9. Η καλλιέργεια και η διάδοση της ελληνικής μουσικής, συμπεριλαμβανομένης και της παραδοσιακής, αναφέρεται ως ένας από τους πρωταρχικούς στόχους της ίδρυσης και λειτουργίας του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας. Η πρόθεση αυτή εκπληρώνεται και ως ποιό βαθμό;
10. Σχετικά με τη σημασία ύπαρξης και το βάρος που έχει επιδοθεί στην καλλιέργεια και διάδοση της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής καθ' όλη την πορεία του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας μέχρι σήμερα και βάσει των διαπιστώσεων που προέκυψαν από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε για την παρούσα εργασία, είναι

φανερή μια μεγάλη αστάθεια στη στελέχωση, λειτουργικότητα και τη γενικότερη παρουσία του Παραδοσιακού Τομέα. Διακρίνεται μια έλλειψη προσανατολισμού, στόχων, θέλησης και μεθόδευσης και έτσι ο Παραδοσιακός Τομέας μοιάζει σαν το «φτωχό συγγενή» των άλλων. Πώς δικαιολογείται και σε τί οφείλεται αυτό;

11. Η έλλειψη ευρύτερης μουσικής παιδείας αλλά κυρίως συνείδησης και γνώσης της μουσικής μας παράδοσης όπως και της σημαντικότητας αυτής, πιστεύετε ότι είναι ένας παράγοντας που συμβάλλει στην παραπάνω εικόνα; Μήπως είναι έλλειψη ενδιαφέροντος; Μήπως γενικότερα θεωρείται πως η ενασχόληση με την παραδοσιακή μουσική, η σπουδή και ανάδειξή της είναι κάτι «ξεπερασμένο», κάτι «έξω από τα ευρωπαϊκά δεδομένα» ή κάτι μη αρκετά κερδοφόρο και έτσι οικονομικά συμφέρον; Μήπως η στάση αυτή εντάσσεται στη γενικότερη πολιτική της Δ.Ε.Π.Α.Κ.;

12. Δεδομένου του τόπου στον οποίο βρίσκεται και λειτουργεί το Δημοτικό Ωδείο στην Καλαμάτα η οποία είναι μια σύγχρονη μεν επαρχιακή δε πόλη και άρα πιο κοντά σε πηγές διατήρησης της παράδοσης απ' ότι, ίσως, η Αθήνα, αξιοποιούνται από το Ωδείο η «ιδίοι πόροι της»;

13. Είναι γνωστό πως στην Καλαμάτα υπάρχουν άνθρωποι που υπηρετούν την ελληνική μουσική παράδοση και είναι πρόθυμοι να συνεργαστούν με το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας. Τί είναι αυτό που στέκεται εμπόδιο στην πραγματοποίηση αυτής της συνεργασίας και με τί έχει να κάνει; Μήπως με παρελθούσες αποτυχημένες άλλες συνεργασίες ή μήπως με την έλλειψη σχεδιασμού και σωστής προώθησης;

14. Τελικά, πόσο θέλει το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας να καλλιεργήσει την ελληνική παράδοση;

15. Μήπως, αναδεικνύοντας την παραδοσιακή μουσική, το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας μπορεί να γίνει πιο βιώσιμο;

16. Κατά πόσο το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας είναι διατεθημένο να «κάνει τη διαφορά» και σε ποιά σημεία ή ίσως τομείς;

17. Είναι το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας ανταγωνιστικό και μέχρι ποιού σημείου;

18. Είναι διατεθημένο να αναδείξει και να υποστηρίξει πραγματικά τους μαθητές εκείνους που μπορούν ή το κάνουν ήδη γνωστό και ανταγωνίσιμο; Αν ναι, με ποιούς τρόπους;
19. Ποιά η λογική και ο τρόπος χορήγησης των υποτροφιών του εσωτερικού διαγωνισμού του Ωδείου;
20. Έχει συνεργαστεί ποτέ το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας με άλλα Δημοτικά Ωδεία της Ελλάδας ή του Εξωτερικού;
Αν όχι, γιατί και αν ναι, με ποιόν τρόπο;
21. Έχει ενταχθεί ποτέ το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας σε κάποιο Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα;
22. Το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας έχει συνεργαστεί ή συνεργάζεται με το «Indianapolis»; Τί ακριβώς σημαίνει αυτό;
23. Το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας συνεργάζεται με το Μουσικό Σχολείο Καλαμάτας. Πώς προέκυψε αυτή η συνεργασία και πόσο ωφέλιμη, χρήσιμη και ουσιαστική είναι για το Δημοτικό Ωδείο και κατ' επέκταση και για την Καλαμάτα; Πόσο συνέβαλε το Δημοτικό Ωδείο στη δημιουργία Μουσικού Σχολείου στην Καλαμάτα; Μπορεί να γίνει κάτι περαιτέρω;
24. Ποιά είναι τα κριτήρια επιλογής των μουσικών συνεργατών, διδασκόντων και μη;
25. Σε τί οφείλεται η δυσχέρεια πληρωμής των καθηγητών του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας και πώς μπορεί να αλλάξει αυτό;
26. Πώς διασφαλίζεται η συνεχής και αδιάκοπη παροχή των υπηρεσιών του Δημοτικού Ωδείου στους μαθητές του και κατ' επέκταση στους κατοίκους της Καλαμάτας;
27. Το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας έχει επαρκή αριθμό και είδη χώρων για την απρόσκοπτη λειτουργία του;
Ποιός είναι ο μέγιστος αριθμός των μαθητών που μπορεί να εξυπηρετήσει;

28. Η συντήρηση του κτηρίου και των οργάνων που διαθέτει γίνεται με σωστό τρόπο;
29. Έχουν γίνει παράπονα από γείτονες του Ωδείου για διατάραξη κοινής ησυχίας. Έχει ληφθεί αυτό υπόψη από τη Διεύθυνση του Ωδείου και πώς μπορεί να λυθεί οριστικά το πρόβλημα αυτό, στο βαθμό βέβαια που ευσταθεί;
30. Το Δημοτικό Ωδείο απευθύνεται σε όλες τις ηλικίες και σε όλες τις οικονομικές και κοινωνικές «στάθμες»;
31. Το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας λειτουργεί ανταποδοτικά; Θα μπορούσε να είναι κερδοφόρο και πώς; Αν όχι, πώς θα μπορούσε τουλάχιστον να μη συμβάλλει χρεωστικά στη Δ.Ε.Π.Α.Κ.; Θα μπορούσε να λειτουργήσει ανεξάρτητα, ως προς τα οικονομικά, από του άλλους τομείς της Δ.Ε.Π.Α.Κ.;
32. Ποιό είναι το κυριότερο πρόβλημα του Δημοτικού Ωδείου από διοικητική και οικονομική άποψη;
33. Γιατί καταργήθηκε φέτος(το διδακτικό έτος 2004-2005) ο ανταποδοτικός τρόπος μισθοδοσίας του διδακτικού προσωπικού;
34. Ποιά είναι η συνεργασία του με τους άλλους τομείς της Δ.Ε.Π.Α.Κ.;
35. Υπάρχει σχεδιασμός για το μέλλον; Η Προγραμματική Σύμβαση του 1995 λήγει φέτος. Τί μέλλει γενέσθαι;
36. Τελικά, ποιό είναι το το μουσικό, καλλιτεχνικό και κοινωνικό στίγμα του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας;
Λειτουργεί σύμφωνα με τα κριτήρια και εξυπηρετεί τους σκοπούς για τους οποίους ιδρύθηκε;
37. Πώς συνδιάζεται η μουσική παιδεία, ο πολιτισμός και η τοπική αυτοδιοίκηση στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας;
Πώς εφαρμόζεται στην πράξη αυτός ο συνδιασμός;

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

για τη Γραμματεία του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας

1. Ποιά ήταν τα τμήματα με τα οποία πρωτολειτούργησε το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας το 1985;
2. Πόσοι μαθητές βρίσκονταν σε κάθε τμήμα και ποιές ηλικίες αφορούσε;
3. Ποιά ήταν η πολιτική διδάκτρων του Ωδείου και πως προσέλκυσε τον κόσμο της Καλαμάτας;
4. Πόσοι από τους καθηγητές του ήταν κάτοικοι Καλαμάτας και πόσοι έρχονταν από την Αθήνα ή αλλού;
5. Πώς αντιμετώπισε η Δ.Ε.Π.Α.Κ. την κατάσταση που δημιούργησε ο σεισμός του 1986 στην Καλαμάτα και πώς στάθηκε το Ωδείο μέσα σ' αυτή;
6. Ποιοί οι καλλιτεχνικοί Διευθυντές που πέρασαν από το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας από την αρχή της ίδρυσής του μέχρι σήμερα; Είχαν κοινή πολιτική και τους ίδιους στόχους; Πώς επηρέασαν την πορεία και τη λειτουργία του Δημοτικού Ωδείου, αν λάβουμε υπ' όψη τα στοιχεία που βρίσκονται στα αρχεία της γραμματείας του Ωδείου;
7. Πόσοι μαθητές φοίτησαν στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας κάθε χρονιά;
8. Ποιά είναι τα τμήματα που λειτουργούν σήμερα στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας και ποιά είναι τα διδάκτρα σε κάθε τμήμα ξεχωριστά;
9. Πόσοι μαθητές βρίσκονται σε κάθε τμήμα και ποιές ηλικίες αφορά;
10. Ποιές είναι οι απαλλαγές που υπάρχουν στα διδάκτρα και ποιούς αφορούν;
11. Ποιά είναι το σπουδαστικό καθεστώς του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας και ποιά η τακτική διεξαγωγής των κατακτηρίων, προαγωγικών και απολυτήριων εξετάσεων;

12. Πόσοι καθηγητές του Ωδείου μένουν στην Καλαμάτα και πόσοι έρχονται από Αθήνα;
13. Πώς γίνεται η μετάκληση και μεταφορά των καθηγητών που διδάσκουν στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας αλλά διαμένουν αλλού;
14. Με ποιό τρόπο γίνεται η μισθοδοσία των καθηγητών;
15. Ποιά τα τμήματα και οι σχολές που υπάρχουν στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας σήμερα;
16. Ποιά είναι η στάση των μαθητών του Ωδείου απέναντι στις οικονομικές τους υποχρεώσεις προς αυτό;
17. Πού οφείλεται η καθυστέρηση πληρωμής των καθηγητών του Δημοτικού Ωδείου που οδήγησε στη φετινή επίσχεση εργασίας και στην έναρξη της διδακτικής διαδικασίας μισό μήνα αργότερα από το καθιερωμένο για όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας; Τί αντίκτυπο είχε στους μαθητές του Ωδείου;

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

για Διοικητικό Υπάλληλο του Δημοτικού Ωδείου Καλαμάτας

1. Πώς βρίσκεται την απασχόλησή σας στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας;
2. Θεωρείται πως οι αρμοδιότητες που σας έχουν δωθεί καλύπτουν τις ανάγκες του Δημοτικού Ωδείου;
3. Αισθάνεσθαι δημιουργικός στο χώρο της εργασίας σας;
4. Είστε ικανοποιημένος από την αμοιβή σας;
5. Θεωρείται πως πρέπει να σας δωθούν περισσότερα κίνητρα για να είστε πιο αποτελεσματικός στο χώρο της εργασίας σας; Αν ναι, ποιιά θα ήταν αυτά;
6. Εντοπίζεται κάποιες υλικές ή άλλες ελλείψεις που δυσχεραίνουν την εύρυθμη λειτουργία του Δημοτικού Ωδείου;
7. Πώς βρεθήκατε στη θέση του εργαζόμενου για το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας;
8. Ποιές είναι οι «φιλοδοξίες» σας ή ποιός ο λόγος που θέλετε να εργάζεσθε για το Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας;
9. Πόσοι είναι συνολικά οι υπάλληλοι της Δ.Ε.Π.Α.Κ. που εργάζονται στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

- ♦ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ Δ.Σ., «Για μια Πολιτική της Κουλτούρας», Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης, Αθήνα, 1990.
- ♦ ΑΡΧΑΙΟΙ ΑΡΜΟΝΙΚΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ, Βιβλιοθήκη των Ελλήνων, Τόμος Α', Εκδόσεις Λ. Γεωργιάδης, Αθήνα 1995, σε μετάφραση Δρ Δ. Κουτρομπά.
- ♦ ΑΣΠΙΩΤΗ ΣΤΑΜ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ, «Αρχαίοι Έλληνες Μουσικοί και Σωζόμενα Μουσικά Αποσπάσματα», Εκδόσεις Δαυλός, Αθήνα 1997.
- ♦ ΑΣΠΙΩΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, «Η Αρχαία Ελληνική Μουσική», Περιοδικό «Δαυλός», Τεύχος 160, Απρίλιος 1995. [Δημοσίευση στο Διαδίκτυο, www.Ekivolos.gr]
- ♦ ΑΦΕΝΤΑΚΗ- ΔΑΝΑΣΣΗ Κ. ΑΝΤΩΝΗ, «Η Εξέλιξη της Παιδαγωγικής και Διδακτικής Τέχνης», Εκδόσεις Γ. Γκέλμπεσης, Αθήνα, 1996.
- ♦ ΑΦΕΝΤΑΚΗ- ΔΑΝΑΣΣΗ Κ. ΑΝΤΩΝΗ, «Θεματική της Παιδαγωγικής Επιστήμης», Εκδόσεις Γ. Γκέλμπεσης, Αθήνα, 1992.
- ♦ ΑΦΕΝΤΑΚΗ- ΔΑΝΑΣΣΗ Κ. ΑΝΤΩΝΗ, «Σύγχρονες Τάσεις της Αγωγής», Εκδόσεις Γ. Γκέλμπεσης, Αθήνα, 1997.
- ♦ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗ ΣΤΕΦΑΝΟΥ, Συνέντευξη, Περιοδικό Φωνόγραφος, Τεύχη 9, 10, Τρίπολη 1989.
- ♦ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ Β. ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ, «Περί του Ιδιωτικού Βίου των Αρχαίων Ελλήνων», Εκδοτικός Οίκος Δημιουργία, Αθήνα, 1995.
- ♦ Δ.Ε.Π.Α.Κ., «Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας», Δελτία 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002.
- ♦ Δ.Ε.Π.Α.Κ., «Μια Δημιουργική Διαδρομή με Συνέπεια και Στόχους», Καλαμάτα, 2002.
- ♦ ΔΑΡΑΚΗ ΠΕΠΗΣ, «Πνευματικά Κέντρα», Εκδόσεις Gutenberg.
- ♦ ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ, 2^ο Επιστημονικό Συμπόσιο – Εισηγήσεις, «Διαχρονική Παρουσία της Ελληνικής Αρχαιότητας στις Επιστήμες της Αγωγής», Αλεξανδρούπολη 15-17 Νοεμβρίου 1991, Εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα, 1993.
- ♦ Ε.Ε.Τ.Α.Α., «Πολιτισμός και Τοπική Δημοκρατία»- «Η αφανής πλευρά μιας αφανούς σχέσης», Συλλογή Άρθρων, Αθήνα, 1994.
- ♦ ΕΚΘΕΣΕΙΣ 1988-1992, «Πολιτιστική Ανάπτυξη», Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών, Αθήνα, 1992.

- ◆ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ – ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ ΗΜΕΡΙΔΕΣ , «Η Παιδαγωγική του Σχολείου» - Επιμορφωτικό Υλικό, Πανελλήνια Ένωση Καθηγητών Μουσικής, Αθήνα, 2001.
- ◆ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ ΜΙΚΗΣ , «Πού να βρώ την ψυχή μου...» Εκδοτικός Οίκος Α.Α.Λιβάνη, Αθήνα, 2002.
- ◆ ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ν., «Μουσική Αναγέννηση», Περιοδικό «Απολλώνειο Φως», Τεύχος 12, Απρίλιος 1998.
- ◆ ΚΛΕΙΩΣΗ ΧΡΗΣΤΟΥ, «Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως- από τους Προϊστορικούς Χρόνους μέχρι Σήμερα», Αθήνα, 1977.
- ◆ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ ΣΟΛΩΝΑ, «Εγκυκλοπαίδεια της Αρχαίας Ελληνικής Μουσικής», Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Αθήνα 1981.
- ◆ ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ Γ., «Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας», Κέντρο Λεξικολογίας Ε.Π.Ε., Αθήνα, 1998.
- ◆ ΜΠΙΤΣΑΝΗ Π. ΕΥΓΕΝΙΑΣ, Σημειώσεις για το Μάθημα «Πολιτιστική Περιφερειακή Ανάπτυξη», Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας , Καλαμάτα, 1999.
- ◆ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΣΗΛΙΑΣ, «Η Κοινωνική Οργάνωση του Αστικού Χώρου», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1993.
- ◆ ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ- ΣΚΙΑ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑΣ, «Ανάλυση της Διαδικασίας της Πολιτιστικής Ανάπτυξης σε Τοπικό Επίπεδο. Η περίπτωση της Καλαμάτας», Διδακτορική Διατριβή, Καλαμάτα, 1998.
- ◆ ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ- ΣΚΙΑ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑΣ, «Καλαμάτα: Κοινωνική και Πολιτιστική Ταυτότητα», Ένθετο στην «Καθημερινή» της Κυριακής, 18 Νοεμβρίου 2001.
- ◆ ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ- ΣΚΙΑ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑΣ, Σημειώσεις για το Μάθημα «Περιφερειακή Πολιτιστική Πολιτική», Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας, Καλαμάτα 1996.
- ◆ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑΝΝΗ- ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΘΟΥΛΑΣ, «Πλησιάζοντας τη Μουσική», Εκδόσεις Νάκας, Αθήνα 1986.
- ◆ ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΚΩΣΤΑ, «Τέχνη και Πολιτισμός στην Αρχαία Ελλάδα», Εναλλακτικές Εκδόσεις, Αθήνα, 1998.
- ◆ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ Α. ΛΕΩΝΙΔΑ, «Ευαισθητοποιημένη Τοπική Κοινωνία», Εκδόσεις Θ, Αθήνα, 1998.
- ◆ ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ- ΚΗΠΟΥΡΓΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ, «Η Μουσική στην Αρχαία Ελλάδα», Εκδόσεις Γεωργιάδη, 1997.
- ◆ ΣΤΑΜΑΤΑΚΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ, «Λεξικόν Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας», 1972, Βιβλιοπρομηθευτική, Αθήνα, 1999.
- ◆ ΣΤΟΥΠΗ Σ. Μ. «Αρχαία και Νέα Ελληνική Μουσική», Περιοδικό «Απολλώνειο Φως», Τεύχος 12°, Απρίλιος 1998.

- ♦ Τ.Ε.Δ.Κ.Ν.Α., «Πολιτισμός και Τοπική Αυτοδιοίκηση», Συμπεράσματα Συνεδρίου, Αθήνα, 1994.
- ♦ ΦΩΤΕΑ Π., «Θέματα Πολιτισμού και Τοπικής Αυτοδιοίκησης», Ε.Ε.Τ.Α.Α., Αθήνα, 1992.
- ♦ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ Θ. Ι., «Ελληνική Μουσική Αρμονία», Περιοδικό «Απολλώνειο Φως», Τεύχος 12, Απρίλιος 1998.
- ♦ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΣΜΑΡΑΓΔΑΣ, Σημειώσεις για το Μάθημα «Διδακτική της Μουσικής – Πρακτική», Πανεπιστήμιο Αθηνών – Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Αθήνα, 2001.
- ♦ ΨΑΡΑΔΕΛΛΗ ΓΕΩΡΓΙΑ, «Η Τέχνη της Μουσικής στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Μουσικό Σχολείο της Καλαμάτας», Εργασία στο Σεμινάριο Τελειοφοίτων, ΤΕΙ Καλαμάτας, 2001.

ΞΕΝΗ

- ♦ FLACELIERE ROBERT, «Ο δημόσιος και ιδιωτικός βίος των Αρχαίων Ελλήνων» Librairie Hachette, 1971, μετάφραση: Γεράσιμου Δ. Βανδώρου, Εκδόσεις Παπαδήμα, Αθήνα, 2000.
- ♦ Mc CLELLAN RANDALL Ph. D., «Οι θεραπευτικές Δυνάμεις της Μουσικής», Μετάφραση Πέππα Εύα, Εκδόσεις Fagotto, Αθήνα, 1997.
- ♦ MINISTER OF SUPPLY AND SERVICES CANADA, "Weather Ways", Canadian Government Publishing Centre, Ottawa Canada, 1964.
- ♦ PIGNATELLI GIUSEPPINA, Περιοδικό La Cartellina 60, Torino 1989, μετάφραση Νίκου Σουρούφου, Περιοδικό Φωνόγραφος, Τεύχος 9,10, Τρίπολη, Μάρτιος– Ιούνιος 1989.
- ♦ SCHAFER PAUL D., "The Challenge of Culture Development" World Culture Project, 1994.
- ♦ WEST L.M., «Αρχαία Ελληνική Μουσική», Oxford University Press 1992, μετάφραση: Στάθης Κορμηνός, Εκδόσεις Παπαδήμα, Αθήνα, 1999.
- ♦ ΒΥΛΕΡΜΟΖ ΕΜΙΛ, «Ιστορία της Μουσικής», μετάφραση Γιώργου Λεωτσάκου, Εκδόσεις Υποδομή, Αθήνα, 1980.
- ♦ ΙΝΑΓΙΑΤ ΧΑΝ, «Το μυστήριο του Ήχου και η Αρμονία της Ζωής», μετάφραση: Αναστασία Νάνου-Τσάκαλ, Εκδόσεις «Πύρινος Κόσμος», Αθήνα, 1995.
- ♦ ΚΡΟΥΑΖΕ ΜΩΡΙΣ, «Ο πολιτισμός της Αρχαίας Ελλάδας», Εκδόσεις Γκοβόστη.
- ♦ ΜΠΙΑΝΚΙΝΙ Φ., ΠΑΡΚΙΝΣΟΝ Μ., «Πολιτιστική Πολιτική και Αναζωογόνηση των Πόλεων», Ε.Ε.Τ.Α.Α., 1994.

♦ ΜΠΙΑΝΚΙΝΙ ΦΡΑΝΚΟ, «Η ανάπτυξη των Ευρωπαϊκών Πόλεων: Ο Ρόλος των Πολιτιστικών Πολιτικών», Λίβερπουλ, 1991.

♦ ΠΕΛΜΑΝ ΕΓΚΕΡΤ, «Δράμα και Μουσική στην Αρχαιότητα», Erlangen 1999, μετάφραση Ιωάννας Σπηλιοπούλου, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, 2000.

♦ ΠΙΛΚΑ ΤΖΩΡΤΖ, «Ο κόσμος της Μουσικής», μετάφραση Ν. Ραΐση, Εκδόσεις Κάλβος, Αθήνα, 1985.

♦ ΣΜΩΛ ΚΡΙΣΤΟΦΕΡ, «Μουσική- Κοινωνία- Εκπαίδευση», μετάφραση: Μιχάλης Γρηγορίου, Εκδόσεις «Νεφέλη», Αθήνα, 1983.